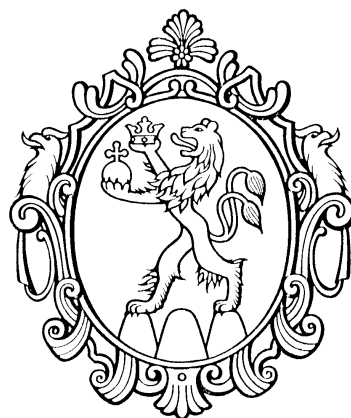

PEST MEGYE

ÖNKORMÁNYZATÁNAK

Közlönye

TARTALOMJEGYZÉK – 7/5. SZÁM (2013. DECEMBER 10.)

MELLÉKLET				
77/2013. határozat	(11.29.)	PMÖ	Melléklet	

PEST MEGYEI DUNA STRATÉGIA

2013. november

TARTALOMJEGYZÉK

1. A PEST MEGYEI DUNA STRATÉGIA CÉLJA, TARTALMA.....	4
1.1. A PDS, mint a Pest Megyei Területfejlesztési Konceptióban megfogalmazott stratégiai cél	4
1.2. A PDS módszertana	6
1.3. Vizsgálandó tématerületek azonosítása: a Duna régiós és megyei célok kölcsönös megfeleltetése.....	7
2. RELEVANCIA VIZSGÁLAT.....	10
2.1. Területi lehatárolás: Duna régió – Magyarország – Pest megye.....	10
2.1.1. Magyarország helye a Duna régióban	10
2.1.2. Pest megye Magyarországon betöltött szerepe.....	11
2.2. Európai Unió Duna Régió Stratégiája (EUDRS)	14
2.2.1. Kihívások.....	15
2.2.2. Távlatok	16
2.2.3. Az EUDRS cselekvési terve (Action Plan - AP).....	16
2.3. A PDS lehetséges beavatkozási területeinek áttekintése.....	18
2.3.1. A Duna régió összekapcsolása a többi régióval.....	19
2.3.1.1. A mobilitás és intermodalitás fejlesztése	20
2.3.1.2. A fenntartható energia használatának ösztönzése	27
2.3.1.3. A kultúra és az idegenforgalom, valamint az emberek egymással való kapcsolattermésének előmozdítása.....	35
2.3.2. A környezet védelme a Duna régióban	45
2.3.2.1. A vizek minőségének helyreállítása és megőrzése.....	45
2.3.2.2. Környezeti kockázatok kezelése	50
2.3.2.3. A biodiverzitás, a táj, valamint a levegő- és talajminőség megőrzése	53
2.3.3. A jólét megteremtése a Duna régióban	57
2.3.3.1. Tudásalapú társadalom kialakítása a kutatás, oktatás és az információs technológiák segítségével	57
2.3.3.2. A vállalkozások versenyképességének, beleértve a vállalkozások közötti regionális együttműködések (klaszterek) fejlesztésének támogatása	60
2.3.3.3. Az emberi erőforrásba és képességekbe való befektetés.....	61
2.3.4. A Duna régió megerősítése	64
2.3.4.1. Intézményrendszer kibővítése és az intézményi együttműködés megerősítése	65
2.3.4.2. A biztonság javítása, a súlyos bűncselekmények és a szervezett bűnözés jelentette kihívásokkal való megküzdés közös munkával	67
2.3.5. Illeszkedés-vizsgálat: Wekerle Terv, Külgazdasági Stratégia	69

2.3.5.1. Wekerle Terv	69
2.3.5.2. Külgazdasági Stratégia	71
3. A PDS CÉLRENDSZERE ÉS A JAVASOLT BEAVATKOZÁSOK	73
3.1. A Pest Megyei Duna Stratégia célrendszere.....	73
3.1.1. Makro-regionális megközelítés Pest megyében.....	73
3.1.2. Pest megye által megfogalmazott igények és stratégiai célok.....	77
3.1.3. A PDS célrendszere	80
3.2. A javasolt beavatkozások	82
3.2.1. Pest megye fejlődési lehetőségei a Duna régióban a közlekedési hálózatok, a logisztika, a multimodalitás, a gazdaságfejlesztés és a versenyképesség terén.....	82
3.2.2. Pest megye fejlődési lehetőségei a Duna régióban a turizmus, kulturális és ökológiai értékek, egészségipar és vidékfejlesztés terén	86
3.2.3. Pest megye fejlődési lehetőségei a Duna régióban elmaradott térségek felzárkóztatásának elősegítése terén	101
3.2.4. Környezetipari és energetikai fejlesztések a DRS keretében	107
3.2.5. Pest megye fejlődési lehetőségei a DRS intézményrendszeréhez való kapcsolódás terén	110
3.3. A PDS finanszírozása és megvalósításának keretei	112
3.3.1. A PDS által javasolt beavatkozások finanszírozása.....	112
3.3.2. PDS megvalósításának keretei.....	116
HIVATKOZÁSJEGYZÉK	117

1. A PEST MEGYEI DUNA STRATÉGIA CÉLJA, TARTALMA

1.1. A PDS, mint a Pest Megyei Területfejlesztési Kon koncepcióban megfogalmazott stratégiai cél

A **Pest Megyei Duna Stratégia (PDS)** egy fejlesztési szemléletű, középtávot (7-8 év) felölelő fejlesztési dokumentum, melynek célja az EU Duna Régió Stratégiájának égisze alatt Pest megye középtávú céljainak területi és projektorientált leképezése, a közép- és rövidtávú fejlesztési lehetőségek feltárásának megvalósítása. Jelen dokumentummal szemben elvárás, hogy az túlmutasson a koncepcionális jellegén, konkrét területi és tematikus programokat, projekteket nevesítsen.

Az **EU Duna Régió Stratégiája (EUDRS)** a Duna vízgyűjtő területéhez tartozó régiók és országok makro-regionális fejlesztési stratégiája és akcióterve. Megalkotásában EU tagállamok és EU-n kívüli országok egyaránt részt vettek. A több mint százmillió lakost számláló, az EU területének egyötödét magában foglaló Duna régió alapvető szerepet tölt be Európa életében. Ahhoz, hogy ez egy stabil, és biztonságos térséggé formálódjon, meg kell teremteni az összeköttetést az emberek, az ötleteik illetve a szükségleteik között. A közlekedési hálózatok kapcsolódási pontjait modernizálni, az informatikai rendszerekhez való hozzáférést bővíteni kell. Cél, hogy az energia olcsóbbá és biztonságosabbá váljon, megteremtődjön az egyensúly a fejlődés és a környezetvédelem között. A kockázatok és katasztrófák – mint például az áradások, az aszályok és az ipari balesetek – elkerülése érdekében együttműködésre van szükség. A régió stabil és biztonságos területté formálható. *(EURÓPAI BIZOTTSÁG [2010.12.08.])*

A Duna régióknak a jövőben nagy kihívásokkal kell szembenéznie. Az *EURÓPAI BIZOTTSÁG [2010.12.08.]* közleményében e tekintetben kiemelt területként a mobilitást, az energiaügyet, a környezetet, a kockázatokat, a társadalmi-gazdasági tényezőket, valamint a biztonságot, a súlyos bűncselekmények megelőzését jelölte meg. Egyértelmű, hogy a kihívásokat a leghatékonyabban együttesen lehet kezelni, olyan innovatív megoldásokat kell az érintetteknek találniuk, amelyek az egész régió javára fordítják a legbonyolultabb problémákat is.

Az EUDRS-ben a legfontosabb kérdések négy pillér köré lettek csoportosítva, ezek képezik az EUDRS velejét, tehát feltétlenül szükségesek a sikerességhez és a megfelelő kommunikációhoz. Mindegyik pilléren belül megtörtént a megkülönböztetett jelenősséggel bíró cselekvési területek meghatározása is.

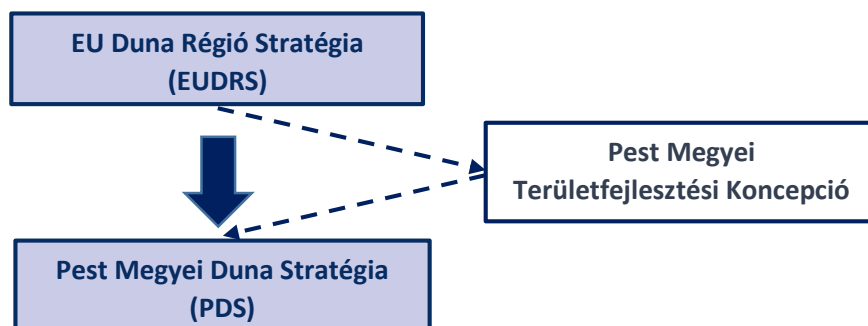
A magyar megközelítés alapvetése, hogy a Duna-térség egy élhető, fejlődő régió, és az EUDRS elősegíti a közösen megvalósítandó, határon átívelő projektek kialakulását, hozzájárulva ezzel a térség gazdasági fellendüléséhez, új munkahelyek teremtéséhez. A *Nemzeti Fejlesztés 2020* című dokumentum szerint Magyarország olyan fejlesztésekben érdekelt, amely a környezetvédelmi szempontok maradéktalan érvényesítése mellett valósítja meg a Duna Régió Stratégia közlekedéspolitikai és gazdaságfejlesztési céljait.

A koordinált megközelítés, a meglévő uniós források hatékonyabb felhasználása, az országok közötti különbségek és határok felszámolása fontos összetevői a fejlett és virágzó közép-európai vízió

megvalósításának. Az EUDRS egyik alapköve az uniós jogszabályokkal és politikákkal való konzisztencia, támogatja az uniós jogszabályokon alapuló kötelezettségek jobb végrehajtását, nem nyújt „újfajta” uniós pénzügyi támogatást, nem hoz létre újabb struktúrákat, az Uniónak az Európa 2020 stratégiájában kijelölt célkitűzések melletti elköteleződését erősíti. A 2014-2020 közötti időszakban az uniós források felhasználása tekintetében alapvető elvárás lesz egy projekttel, egy fejlesztéssel szemben, hogy az illeszkedjen az Európai Unió Duna Régió Stratégiájához.

Tekintettel arra, hogy a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. évi törvény alapján a területfejlesztés vált a megyei önkormányzatok legfontosabb feladatává, Pest Megye Önkormányzata elkészítette a területfejlesztési koncepcióját, melyben stratégiai célként határozta meg a Pest Megyei Duna Stratégia elkészítését. A 2014-2020-as uniós költségvetési időszak maximális forrásfelhasználása, az egyéb pénzügyi források, lehetőségek feltárása, a megye Duna régióban betöltött szerepének erősítése, a makro-regionális célok megvalósulása érdekében szükséges együttműködések kialakítása, a társadalmi megújítás, a gazdaság dinamizálása, a térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása érdekében nélkülözhetetlen a PDS elkészítése. A PDS keretében az EUDRS céljaihoz kapcsolódva, de Pest megye területére vetítve, a Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció helyzetértékelésében feltárt megye specifikus célokra szűkítve kell komplex módon konkrét projekteket megfogalmazni.

A PDS az EUDRS-hez kapcsolódva olyan beavatkozások megvalósítását irányozza elő, melyeken keresztül a megye hatékonyabban kezdeményezhet makroregionális együttműködések, és projekteket (vagy kapcsolódhat be ezekbe) a régió versenyképességének javítása, befektetések ösztönzése, jó gyakorlatok és technológiák átadása, vállalkozásai erősítése és külföldi piacokon való megjelenése érdekében, valamint hatékonyabban léphet fel az érdekei érvényesítése tekintetében a Duna régióban. Számos lehetőség nyílik Pest megye számára, többek között, a gazdasági, infrastrukturális fejlesztések összehangolása, a zöldgazdaság fejlesztése, a természeti erőforrások védelme és fenntartható hasznosítása, valamint a turizmus terén a környező országokkal, önkormányzatokkal való partneri viszonyok erősítése, a közösen támogatott gazdaságfejlesztési programok és projektek megvalósítása, valamint a funkcionálisan összefüggő vagy hálózatokba rendeződő régiók integrációjának erősítése és közös fejlesztése téren. Ezen lehetőségek minél hatékonyabb kiaknázását segíthetik olyan meglevő hálózatok, mint a Duna menti Városok és Régiók Szövetsége, valamint a 2014-2020-as kohéziós politikai jogszabályi keret által rendelkezésre bocsátott eszközök és finanszírozási lehetőségek.

1. ábra: PDS, mint az EUDRS és a Területfejlesztési Koncepció „metszete”

A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepcióban rögzített stratégiai cél megvalósítása érdekében Pest Megye Önkormányzata a Közgyűlés 5/2013. (II.15.) PMÖ határozata alapján 2013. április 30-án vállalkozási szerződést kötött az OPUS Team Kft.-vel a „Pest Megyei Duna Stratégia” elkészítése tárgyában.

A PDS akkor tekinthető végleges dokumentumnak, ha azt Pest Megye Önkormányzatának Közgyűlése határozatával elfogadta.

1.2. A PDS módszertana

PDS ELVI ALAPJA:

Az Európai Unió azzal a céllal támogatja makro-regionális szintű stratégiák megalkotását, hogy azok egy adott funkcionális egységet alkotó térség határokra átívelő, integrált fejlesztését tegyék lehetővé.

Mind a Duna Stratégiára vonatkozó közleményben, mind az Akciótervben hangsúlyos szerepet kap „a helyi adottságokból kiinduló integrált megközelítés” és a határokon átnyúló befektetések ösztönzése, kimondottan a területi kohézió erősítése érdekében. Ahogy a Közlemény fogalmaz: „A megerősített területi dimenzió integrált megközelítést tesz lehetővé, és ösztönözni fogja az egyes ágazati politikák terén az összehangolt együttműködést.”

Az Európai Bizottság által a makro-regionális stratégiák hozzáadott értékéről elfogadott jelentés a makro-regionális együttműködés sikerességét három tényezőre vezeti vissza, ezek a regionális identitástudat, a közös stratégiai tervezés iránti igény, valamint az erőforrások egyesítésére való hajlandóság. A makro-regionális stratégia elve egyszerre tételezi a szakpolitikai integrációt, a szakpolitikai és forráskoordinációt, az együttműködést, a partnerséget és a többszintű kormányzás elveit.

„A makro-regionális megközelítés csak akkor működőképes, ha regionális, nemzeti és helyi szinten szoros együttműködés valósul meg a közös tervezés és a finanszírozás összehangolása tekintetében.”

Mindez világosan jelzi, hogy az EUDRS keretein belül az integrált, területi alapú, a PDS-hez hasonló kezdeményezéseknek helyük van, megfelelő előkészítéssel ezek képesek demonstratívan hozzájárulni a makro-regionális célok érvényre jutásához, és előremutatóak a partnerség új szintjének definiálása révén is. Összességében elmondható, hogy az egyedi/ad-hoc, projektszinten túlmutató kezdeményezések egyszerre javítják a közigazgatási határokon túlnyúló kapcsolatokat, és erősítik a makrorégió belső kohézióját.

PDS FELÉPÍTÉSE:

Ezen logikát követve a PDS átfogó célja Pest megye közigazgatási határokon átnyúló szemléletű integrált fejlesztésének megvalósítása, a makro-regionális megközelítés gyakorlati, konkrét beavatkozásokra mutató alkalmazása által. A PDS-nek ezzel szemben nem célja az egyes önkormányzatok sajátos belső szükségleteinek kielégítése.

A PDS átfogó céljának elérése a makro-regionális stratégia által megfogalmazott prioritások és módszertan helyi szintre történő vetítése által valósulhat meg a makro-szinten megfogalmazott célok helyi szintű kihívásokkal és lehetőségekkel való összekapcsolása révén. Ezen keresztszettek azonosítása alapján határoztuk meg azokat a konkrét beavatkozási területeket, melyeket az EUDRS pillére által megfogalmazott következő négy stratégiai cél mentén csoportosítottuk:

- I. A Duna régió összekapcsolása a többi régióval,
- II. Környezetvédelem a Duna régióban
- III. A jólét megteremtése a Duna régióban
- IV. A Duna régió megerősítése

MUNKAMÓDSZER:

Az operatív munkamódszer tekintetében a PDS elkészítése egyaránt alapul primer és szekunder források felhasználásán. A szekunder csatornákon keresztül szerzett adatok és információk használata szükséges és evidens. Az előzőekben részletezték alapján a vizsgálandó dokumentumok tekintetében az Európai Unió Duna Régió Stratégiája, valamint Pest Megye Területfejlesztési Konceptiója élvez elsőbbséget, de mindezek mellett megtörténik uniós és országos szintű, régiós, megyei, térségi és városi stratégiai dokumentumok, nemzeti és helyi ágazati programok, tervek, projektek (pl.: vízügy, turizmus, közlekedés) áttekintése is. A „stratégia” fejezet elkészítéséhez felhasználjuk a stratégiai tervezéshez kapcsolódó dokumentumokat (pl.: Nemzeti Fejlesztés 2020, operatív és ETE programok stb.), a rendelkezésre álló 2007-2013 időszak nemzeti és ETE programok értékelésének eredményeit is. A PDS-ben valamennyi szekunder forrásból felhasznált adatot megjelölünk a releváns dokumentumra való hivatkozással. A források tételes listája a „Hivatkozásjegyzék” fejezetben található.

A PDS elkészítése során törekedni kell a közösségi bevonáson, kommunikáción és dialóguson alapuló megközelítés alkalmazására a közös jövőkép és a helyspecifikus fejlesztések létrejötte érdekében.

1.3. Vizsgálandó tématerületek azonosítása: a Duna régiós és megyei célok kölcsönös megfeleltetése

A Duna a PDS készítése szempontjából nem kizárólag a „vizet” jelenti. A Duna országokon, kultúrákon átívelő kapocs. A Duna térszervező erő. Az EUDRS-ben, így a PDS-ben is nem kizárólag a vízre alapozott fejlesztési lehetőségek feltárása történik meg (pl.: a Duna, mint nemzetközi és belföldi víziút fejlesztése; a Duna, mint turisztikai potenciál erősítése stb.), hanem több tématerületet érintő vizsgálódás végrehajtása szükséges (pl.: fenntartható energia használatának ösztönzése, az emberi erőforrásokba és képességekbe való befektetés stb.).

Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió előírja, hogy a Pest Megyei Duna Stratégia keretében kiemelten kell kezelni:

- a Duna közlekedési lehetőségeinek kihasználását;
- a Dunában rejlő turisztikai potenciál feltárását;
- a vízgazdálkodási lehetőségeinek kihasználását;
- a Duna és a Duna menti területek természetvédelmét;

- a Duna Pest megyei szakaszának árvíz- és belvízvédelmi, katasztrófavédelmi helyzetének javítását;
- a Duna, mint lehetséges energia- és ivóvízforrás kihasználását;
- a Duna, mint a kulturális fejlődés inspirációját, tematikus utak kidolgozását a Pest megyei Duna és vízgyűjtője szakaszának mentén, valamint
- a lakófunkciók kialakítását a Duna mentén.

A Duna közlekedési lehetőségeinek kihasználása kapcsán a Duna Régió Stratégia első pillérének 1-es prioritás területe előírja „a mobilitás és a multimodalitás fejlesztését”, melyhez kapcsolódva olyan területek vizsgálata javasolt a PDS keretében, mint a kereskedelmi és turisztikai hajózás, nemzetközi víziút – ehhez kapcsolódóan áruszállítás, logisztikai lehetőségek kihasználása, személyszállítás feltételeinek megteremtése, a Duna és a közúti közlekedés kapcsolata, valamint a Duna és a vasúti közlekedés kapcsolatának megteremtése, hidak (közúti és gyalogos) hiányosságának és szükségességének vizsgálata, kerékpáros és gyalogos közlekedés erősítése, kikötők, kompok és a kapcsolódó közlekedési infrastruktúrák komplex fejlesztése (parkolási lehetőségek, tömegközlekedési hálózatokhoz való kapcsolódás lehetőségei), légi közlekedési kapcsolat erősítése – hidroplan leszálló pálya és kikötő – létesítési feltételeinek megteremtése a Dunán vagy annak közelében.

A Duna turisztikai lehetőségeinek kihasználása vonatkozásában a DRS első pillérének 3-as prioritás területe előírja „a kultúra és az idegenforgalom, valamint az emberek egymással való kapcsolatteremtésének előmozdítását”. Ehhez kapcsolódóan számos terület vizsgálata javasolt a PDS keretében: Duna-völgye tudástár létrehozásának eszközei, Dunai Tudományos Klaszter és kutatási tér fejlesztése, a dunai identitás erősítésének lehetőségei a természeti és épített örökségek védelmével, egyéb kulturális-, történelmi örökségek, hagyományok megőrzésével, a dunai látkép feltárulásának, kilátópontok létrehozásának vizsgálata, tematikus utak kidolgozása, a Duna-menti kerékpárút-hálózat kiépítésének lehetőségei, az akadályok elhárítására, kibővítésre vonatkozó javaslatok, Duna Régió Főutcája – a vízparti sáv élményszerűvé tétele, Duna-völgyi panoráma út kialakítása, a Dunához kapcsolódó szálláslehetőségek, vendéglátási és szolgáltatási lehetőségek feltárása, a szállodahajók közlekedésének, kikötési feltételeinek elemzése, Duna SPA – a Duna menti gyógy-potenciálok harmonizált fejlesztésének lehetőségei, a természeti örökség, a vizes élőhelyek bemutatása, ökológiai szolgáltatások erősítésének lehetőségei, a turizmus egyéb ágazatainak kapcsolódása a Dunához (lovak, zarándok, gasztronómia), a turisztikai hajókikötők kapcsolatának biztosítása, a horgászturizmus feltételeinek javítása, sport célú egyesületek, szervezetek programjainak támogatási lehetőségei, a dunai strandok, szálláshelyek, kempingek, vendéglátó ipari létesítmények fejlesztése, a sport célú hajózás és kapcsolódó infrastruktúra helyzete (kikötők, csónakházak), az Érd-Százhalombatta térség, a Ráckevei-Soroksári Dunaág, a Dunakanyar turisztikai potenciálja, ezek részletesebb bemutatása, a Limes turisztikai potenciálja és az ehhez kapcsolódó egyéb (távolabbi) turisztikai célcsoportok és szolgáltatások (helyi kézművesség, hajóépítés) kapcsolódási lehetősége.

A DRS egyes pillérének 2-es prioritás területe előírja „a fenntartható energia használatának ösztönzését”, melyhez kapcsolódóan olyan területek vizsgálata javasolt a PDS keretében, mint: a Duna menti Zöld Gazdaság erősítése, a törpe vízerőművek telepítésének lehetősége Pest megyében, vízlépcső/zúgó építésének lehetősége, ivóvíz kitermelés módja és helyszínei, az energia ellátás biztonságának javítása.

A DRS kettes pillére (és ennek három prioritás területe) előírja „a vizek minőségének helyreállítását és megőrzését”, „a környezeti kockázatok kezelését”, a biodiverzitás, a táj, a levegő- és talajminőség megőrzését”, melyhez kapcsolódóan olyan területek vizsgálata javasolt a PDS

keretében, mint: a Dunai-vízgyűjtő gazdálkodás – a jó ökológiai állapot elérése, a Duna-vízgyűjtőn lévő felszín alatti vizek jó állapotának biztosítása, az árterületek erdő és vízgazdálkodási lehetőségeinek kihasználása, a Duna menti Zöld Gazdaság erősítése, a klímaváltozásra való felkészülés a Duna vízgyűjtőjén, hőszigetek minimalizálása, mezőgazdasági területek öntözési lehetőségeinek bővítése, fenntartható, versenyképes mezőgazdaság vízgazdálkodási feltételeinek biztosítása: víztározók, csapadék tározók, csatornák. Továbbá fontos áttekinteni olyan területeket is, mint: az élővíz értékeinek, a part menti területek biodiverzitásának megőrzése és növelése, a Nagymarosi vízlépcső elmaradása miatti ökológiai károk csökkentése, a Duna és mellékvízfolyásai vizes élőhelyeinek rehabilitációja, összehangolt árvízvédelem – árvízvédelmi előrejelző, monitoring rendszerek állapota, azok továbbfejlesztése, vízvédelmi infrastruktúra fejlesztése, klímaváltozás hatásainak mérséklése, javaslatok a tisztítatlan szennyvizek beömlésének megakadályozására, a vízbázisok megóvásának lehetőségei.

A DRS 3-as és 4-es pillérei keretében javasolt továbbá olyan területek áttekintése a PDS keretében, mint: a minőségi lakóterületek kialakítási lehetőségeinek vizsgálata a Duna szűkebb vonzáskörzetében, kiemelt figyelemmel az Ipoly-mente térségre (Szobi kistérség); a lakóhajók elhelyezésének lehetőségei – lakóhajóparkok a Dunán, a Duna térség közbiztonságának javítása.

Jelen dokumentum tematikája a Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció Pest Megyei Duna Stratégiával kapcsolatos fejezetében azonosított területeken túlmutat, hiszen a PDS elsősorban az Európai Unió Duna Régió Stratégiájában felvázolt 4 pillér/11 prioritás terület metodikát követi, a Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció célkitűzései keretében előirányozott, az EUDRS-hez kapcsolódó valamennyi releváns terület vizsgálatával és a fejlesztési célok és kapcsolódó beavatkozások ezek alapján történő meghatározásával.

A PDS átfogó célja Pest megye Duna Régió Stratégiához kapcsolódó integrált fejlesztése, melynek megvalósítása az EUDRS által is megfogalmazott négy stratégiai cél mentén történik. Az egyes stratégiai célokhoz (DRS pillérek) tartozó DRS prioritás területek konkrét célkitűzései (akciók, projektek) összevetésre kerülnek a Pest Megyei Területfejlesztési Koncepcióban megfogalmazott stratégiai célokkal a kapcsolódási pontok azonosítása és az ezek alapján történő beavatkozási területek meghatározása céljából. A Területfejlesztési Koncepcióban szereplő „Pest Megyei Duna Stratégia megvalósítása” stratégiai cél alapján meghatározott beavatkozási területek ennek megfelelően kiegészülnek további fejlesztési területekkel. Alapvető elvárás, hogy a PDS megvalósítása, mint stratégiai cél teljesítéséhez a Pest Megyei Területfejlesztési Koncepcióban meghatározott mindhárom átfogó célban (társadalmi megújítás, gazdaság dinamizálása, térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása) rögzített kitűzésekből használjunk fel elemeket, így biztosítva a gazdasági környezet „megújításához”, mint általános cél megvalósulásához való hozzájárulást. A PDS-nek egyértelműen a Pest megye jövőképében vázolt társadalmi, gazdasági és térszerkezeti „célállapot” elérését kell szolgálnia.

E mellett fontos kiemelni, hogy a PDS célrendszerének kialakításánál az Operatív Programokkal való összhang megteremtése is fontos szempont, különös tekintettel arra, hogy a 2014-2020-as programozás során minden Operatív Programban ki kell mutatni a makroregionális stratégiák megvalósításhoz való hozzájárulást. A PDS keretében, a megyei és makro régiós célok keresztszintjén, azonosított beavatkozási területeket és kapcsolódó beavatkozások ilyen módon kapcsolódnak majd a 2014-2020-as időszak Operatív Programjaihoz.

2. RELEVANCIA VIZSGÁLAT

A siker kulcsa egyszerű: pontosan fel kell tární az adottságokat, majd ezekre tudatosan építeni. Ezért is rendkívül fontos, hogy az EUDRS által kiemelt kérdések vonatkozásában megtörténjen Pest megye átvilágítása, e szemszögből feltárjuk az erősségeit, a gyengeségeit, meglássuk, hogy milyen lehetőségei vannak, milyen kihívásokkal kell szembenéznie. A fejezet elkészítésekor nagyban támaszkodtunk a Pest Megyei Területfejlesztési Kon koncepcióban közölt adatokra.

2.1. Területi lehatárolás: Duna régió – Magyarország – Pest megye

2.1.1. Magyarország helye a Duna régióban

A Duna régió funkcionális régió tizennégy olyan országot kapcsol össze, amelyeken vagy keresztül folyik a Duna, vagy annak vízgyűjtő területén helyezkednek el. Az európai uniós tagállamok közül a makro-regionális fejlesztési koncepció részese Németország (Baden-Württemberg és Bajorország) Ausztria, a Szlovák Köztársaság, a Cseh Köztársaság, Magyarország, Szlovénia, Horvátország, Románia és Bulgária. Az Unión kívüli államok közül pedig Szerbia, Bosznia és Hercegovina, Montenegró, a Moldovai Köztársaság és Ukrajna (a Duna menti régiók) vesz részt a makro-regionális fejlesztési koncepció megvalósításában.

Forrás: Európai Bizottság

2. ábra: A Duna régió földrajzi kiterjedése (nemzeti szint)

Magyarország központi szerepet tölt be a Duna régióban mind a földrajzi helyzetét, mind pedig a makro-regionális koncepció formálásában vállalt szerepét illetően. Magyarország valamennyi határos

országa része a Duna régiónak, amely nem csupán adottság, de egyben kiemelt lehetőség is a határon átnyúló együttműködések fokozása érdekében.

A Duna Régió Stratégia végrehajtása tizenegy úgynevezett cselekvési területen keresztül zajlik. Az általánosan elfogadott koncepció szerint valamennyi cselekvési területet a DRS 2-2 részes országa közösen irányítja, ahogyan azt az alábbi táblázat is szemlélteti:

CSELEKVÉSI TERÜLETEK		KOORDINÁLÓ ORSZÁGOK
PA 1A	A mobilitás és a multimodalitás fejlesztése – belvízi hajóutak	Ausztria; Románia
PA 1B	A mobilitás és a multimodalitás fejlesztése – vasúti, közúti és légi közlekedés	Szlovénia; Szerbia
PA 02	A fenntartható energia használatának ösztönzése	Magyarország; Csehország
PA 03	A kultúra és az idegenforgalom, valamint az emberek egymással való kapcsolatteremtésének előmozdítása	Bulgária; Románia
PA 04	A vizek minőségének helyreállítása és megőrzése	Magyarország; Szlovákia
PA 05	Környezeti kockázatok kezelése	Magyarország; Románia
PA 06	A biodiverzitás, a táj, valamint a levegő- és talajminőség megőrzése	Bajorország; Horvátország
PA 07	Tudásalapú társadalom kialakítása a kutatás, oktatás és az információs technológiák segítségével	Szlovákia; Szerbia
PA 08	A vállalkozások versenyképességének, beleértve a vállalkozások közötti regionális együttműködések (klaszterek) fejlesztésének támogatása	Baden-Württemberg; Horvátország
PA 09	Az emberi erőforrásba és képességekbe való befektetés	Ausztria; Moldova
PA 10	Az intézményrendszer kibővítése és az intézményi együttműködés megerősítése	Ausztria; Szlovénia
PA 11	Biztonság javítása, a súlyos bűncselekményekkel és a szervezett bűnözéssel szembeni fellépés	Németország; Bulgária

A fenti táblázatból látható, hogy Magyarország 3 kulcsfontosságú területen, azaz a fenntartható energia használatának ösztönzése, a vizek minőségének helyreállítása és megőrzése, valamint a környezeti kockázatok kezelése területeken vállalt vezető szerepet.

Mindhárom terület kiemelt fontosságú Magyarország számára.

2.1.2. Pest megye Magyarországon betöltött szerepe

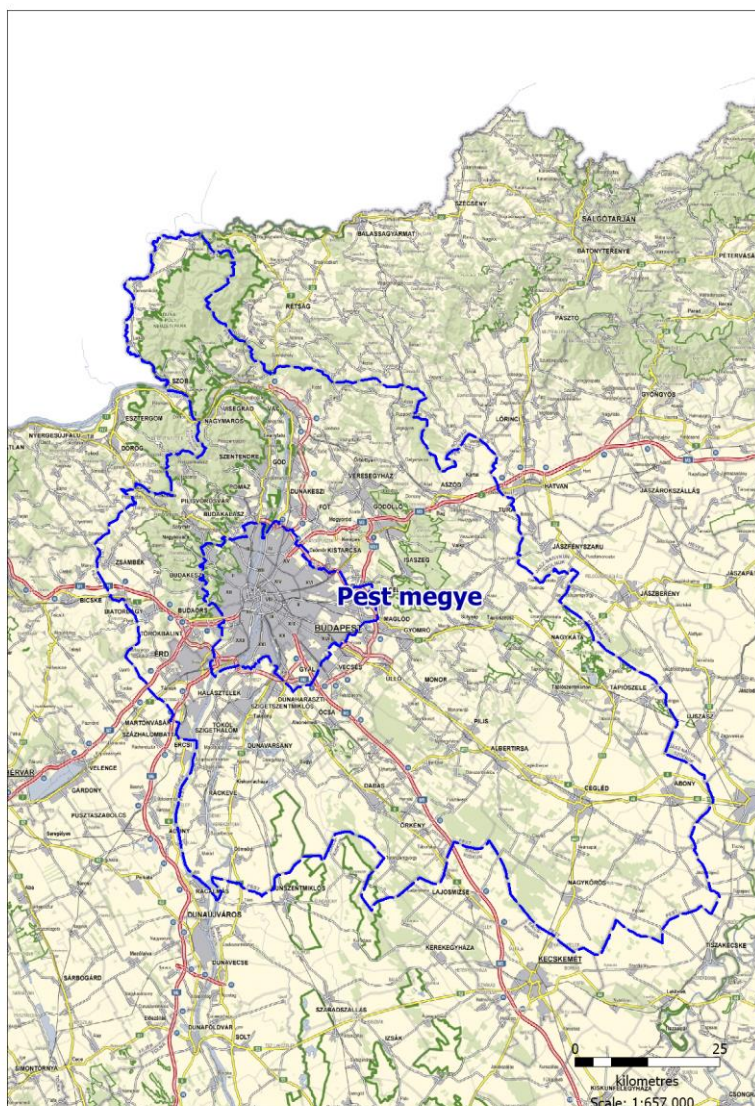
Pest megye Magyarország és Európa közepén, kontinensrészeket összekapcsoló makro-tengelyek metszésében, népek, kultúrák, értékek találkozásánál, napjaink globális – gazdasági áramlatainak súlyvonalában található. Országos térszerkezetben betöltött centrális helyzete egyértelmű. Különböző adottságú, eltérő gazdasági helyzetű földrajzi tájak találkozásánál, az ország két nagy fontosságú térszerkezeti vonalának metszéspontjában gazdag természeti, fizikai és humán adottságokkal rendelkező stratégiai jelentőségű helyszín. A megye geopolitikai, gazdaságföldrajzi pozíciói kiválóak. (PMTFK)

Magyarország legdinamikusabban fejlődő, az ország nemzetközi versenyképességének egyik meghatározó megyéje. A fővárost körülölvén, azzal a gazdasági- és a társadalmi élet terén összefonódva, mégis önálló területi egységként Kelet-Közép-Európa egyik legjobb adottságokkal rendelkező térsége. A megye nem a többi hazai megyével, hanem a közép-európai és ázsiai térségekkel versenyez. Gazdasági ereje, a szolgáltatások és az ipar koncentrációja, illetve a nemzetgazdaságon belüli részaránya, valamint az innovációs teljesítménye miatt – megkerülhetetlen tényezője a gazdaság növekedését, a foglalkoztatás és a beruházások bővítését, az innováció erősítését célzó kezdeményezéseknek. Pest megye gazdasági teljesítményének alakulása jelentősen befolyásolja Magyarország stratégiai céljainak, a Növekedési Tervben rögzített állapotoknak a teljesülését. (PMTFK)

Pest megyét a sokszínűség jellemzi mind természeti-, földrajzi-, mind gazdasági-, társadalmi- és kulturális szempontból. Kiválóak az adottságok a turisztika, a feldolgozóipar, a kereskedelem és logisztika, a kulturális- és kreatív ipar területén. A megye gazdasága nagyban függ a fővárosától, ugyanakkor bizonyos területeken attól függetlenül fejlődik, döntően a főbb útvonalak mentén, részben a nemzetközi vállalatok kereskedelmi, logisztikai, feldolgozóipari fejlesztései eredményeként. (PMTFK)

Napjainkra a mezőgazdasági termelés, az élelmiszer-feldolgozás jelentősen visszaesett, növelve a megye leszakadó térségeiben a munkanélküliséget. A helyi gazdaság – bár a vállalkozások száma igen magas – nem nyújtja azt a teljesítményt, ami az adottságokból következhetne. Pest megyében az országos átlaghoz képest jelentősen nagyobb a népsűrűség, és továbbra is dinamikusan nő a lakosság szám. A szuburbanizációs folyamatot a fiatal és képzett népesség betelepülése táplálja. (PMTFK)

A térszerkezet az országban egyedülálló: a Főváros központi szerepe, a centrális hálózati elemek, az M0-ás körgyűrű, a nemzetközi repülőtér jelenléte, a **Duna**, a kisvárosokkal átszőtt tér, a környező megyékhez hasonló adottságú peremvidékek nagy fejlődési potenciált hordoznak, ugyanakkor számos megoldandó problémát is jelentenek. Elsősorban e fekvési energiájának köszönhetően Pest megye a Kárpát-medence kitüntetett helyén foglal el huzamosabb idő óta központi pozíciót. (PMTFK)

Forrás: <http://www.pestmegye.hu/terkepek>

3. ábra: Pest megye

A Duna jelenléte, a folyó térszervező ereje meghatározó Pest megye, pontosabban a Budapest és Pest megye alkotta metropolisz régió fejlődése szempontjából. A folyó nagytárségi pozíciót jelentő kapcsolatnak tekinthető. Ahhoz, hogy a térség Közép-Európa egyik legversenyképesebb, élhető központja legyen, a folyó hajózhatóságát, a kikötőit, illetve a hajóparkját érintő összehangolt fejlesztéseket kell generálni, ki kell használni a Duna nemzetközi hajózási, kulturális, társadalmi és üzleti kapcsolati szerepét. Tény, hogy a Duna Európa egyik legfontosabb nemzetközi vízi útja, azonban a benne rejlő lehetőségek kiaknázatlanok, a nemzetközi személyforgalma jelentéktelen, a nemzetközi hajóállomás méltatlan nevéhez, az áruszállítás gazdasági hatásaiból a térség a kapcsolódó logisztika hiányosságai miatt minimálisan részesedik. A Duna megyén belüli közösségi szolgáltatásokat csak kereszt irányban bonyolít (kompközlekedés), ugyanakkor a keleti és nyugati területek közötti kapcsolatokban markáns akadályt jelent, mivel az M0 autópálya határolta közvetlen főváros-térségen kívül a megyében nincs Duna híd. Mindezek mellett a sport, a szabadidő, a turisztikai fejlesztési potenciál is „benne van”, csak nevesíteni kell azokat.

A Duna egy olyan térszervező erő, amely révén gazdasági, kulturális és társadalmi együttműködések születnek, születhetnek. Lehetőséget ad a közös értékek mentén haladó fejlesztési politika megvalósítására, és közös projektek kialakítására. A tudatos építkezéshez azonban elengedhetetlen az adottságok - irányított tematika szerinti - feltárása.

4. ábra: Duna, a térszervező erő

2.2. Európai Unió Duna Régió Stratégiája (EUDRS)

Az Európai Tanács 2009. június 18-19-én megtartott ülésének következtetéseiben¹ az Európai Unió tagállamainak vezetői felkérték az Európai Bizottságot, hogy az 2010 vége előtt nyújtson be egy a Duna régióra vonatkozó uniós stratégiát.

A soros magyar EU-elnökség egyik legnagyobb eredményeként a 2011 júniusában megtartott állam- és kormányfői találkozó keretében az Unió tagállamai végső jóváhagyásukat adták az Európai Unió Duna Régió Stratégiájának (EUDRS). A makro-regionális fejlesztési koncepció egy újfajta gondolkodásmódot testesít meg az Európai Unióban, hiszen a Balti-tengeri térség számára kidolgozott stratégiát követően az EUDRS a második ilyen típusú kezdeményezés. A legfontosabb vezérelv a makro-regionális stratégiák léte mögött alapvetően kimondatlanul is az, hogy számos szakpolitikai kérdés kezelése nehézkes EU-28 körben, továbbá, hogy vannak olyan egymással funkcionálisan összekapcsolódó területek, amelyek azonos szempontú fejlesztéseket követelnek meg. A Duna Régió Stratégia (DRS) egyik legfontosabb célkitűzése, hogy mindenben segítse az Európai Unió átfogó célkitűzéseinek, így többek között az Európa 2020-as stratégiának a megvalósulását is.

Az Európai Bizottság [2010.12.08.] közleménye a Stratégia legfontosabb, iránymutató dokumentuma, amely célja, hogy bemutassa a Duna régió általános karakterisztikáját, gazdasági szerkezetét és adatait, továbbá az, hogy kijelölje a Stratégia végrehajtásának legfőbb tematikus irányvonalait. A dokumentumból egyértelműen tükröződik a makro-regionális szemlélet, amely kimondja, hogy az említett területeken azonosított kihívásokat komplex módon, együttesen lehet és kell kezelni. Ennek első lépéseként a dokumentumban hangsúlyozott módon fel kell tárni a legsürgetőbb problémákat,

¹ Az Európai Unió Tanácsa (2011. június 18-19.), Elnökségi következtetések, letöltés dátuma: 2013. május 25., forrás: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/HU/ec/108641.pdf

és meg kell egyezni a megoldás módjáról, majd végre kell hajtani azokat. Ezen alapelvek alkalmazása természetesen nem csupán makro-regionális, hanem a kisebb területi egységek, vagyis az országok, régiók és a megyék szintjén is kívánatos és szükséges.

2.2.1. Kihívások

A közlemény azonosítja a makro-régió számára legfontosabb kihívásokat. A mobilitás tekintetében hangsúlyozza a Dunában, mint áruszállítási útvonalban rejlő jelentős, kiaknázatlan lehetőségeket, amelyhez azonban elengedhetetlenek a különböző infrastrukturális fejlesztések, mint például a belvízi kikötők bővítése és korszerűsítése.

Az energiaügy tekintetében a legfontosabb megoldandó kihívás a régió országaiban, de különösen Kelet- és Közép-Európában tapasztalható magas energiaárak, amely alapvetően a széttöredezett energia piacok és az egyoldalú energiafüggőség eredménye.

A Környezet tekintetében a dokumentum a Dunát, mint a régió jelentős nemzetközi vízgyűjtő területét és ökológiai folyosóját azonosítja. Ezért a stratégiai dokumentum a természetvédelem, a területfejlesztés és a vízgazdálkodás terén a regionális megközelítés fontosságára hívja fel a figyelmet, tekintettel arra, hogy a szennyezések terjedését pusztán az országhatárok nem tudják megállítani. A tisztítatlan szennyvíz és műtrágya, valamint a talajbemosódás erősen szennyezetté teszi a Dunát. Figyelembe kell venni továbbá a közlekedési összeköttetések, a turisztikai fejlesztések, illetve az új energiatermelő üzemek környezeti hatását is.

A kockázatok tekintetében a közlemény különösen az aszályokra és az árvizekre hívja fel a figyelmet, amely a régió országaiból különösen nagy kihívás mind Magyarország mind pedig Pest megye számára. A 2013-as Dunai árhullám és árvíz megmutatta az árvízvédelmi fejlesztések fontosságát, amely nem csupán a gátak megerősítését, de az országok közötti előrejelzési rendszerek korszerűsítését is jelenti. Pest megyére földrajzi helyzetéből fakadóan ebben a tekintetben különösen nagy feladat hárul.

A társadalmi-gazdasági tényezőkről szólva a Bizottság közleménye rámutat, hogy a Duna régió belül jelentős eltérés van a részes országok gazdasági fejlettsége között, hiszen az együttműködésben egyaránt részt vesz Európa néhány leggazdagabb és legszegényebb országa is. A vállalkozások nem eléggé használják ki a marketing, az innováció és a kutatás nemzetközi vetületeit – hangsúlyozza a dokumentum. Pest megye példájából látható, hogy a fejlettségbeli eltérések országon belül is jelentősek lehetnek. A tehetősebb régióknak szerepet kell vállalniuk és élen kell járniuk olyan komplex, akár transznacionális fejlesztések megvalósításában is, amelynek pozitív gazdasági hatásai a szegényebb régiókban is érezhetőek lesznek. Pest megyére földrajzi elhelyezkedéséből fakadóan kiemelt szerep hárul határon átnyúló fejlesztések megvalósításában is.

A közlemény hangsúlyozza, hogy a fentiekben vázolt kihívásokat a leghatékonyabban együttesen lehet kezelni, ehhez viszont azonosítani kell az elsőként megoldandó kérdéseket, és meg kell egyezni arról, hogy milyen fellépésekre van szükség, amelyeket végre is kell hajtani. A haladás pártján állóknak és a konzervatívoknak olyan innovatív megoldásokat kell találniuk, amelyek az egész régió javára fordítják a legbonyolultabb problémákat is.

A fentiekben bemutatott szemléletmód Pest megye számára is iránymutatásul kell, hogy szolgáljon saját Duna Stratégiájának kialakításakor. Az azonosított kihívásokat komplex módon kell kezelni, és a

megoldásukra adott válaszok egyben a megye számára azonosított fejlesztési iránynak is tekinthetők.

2.2.2. Távlatok

A közlemény a jövőbeni fejlesztési irányok tekintetében számos, Pest megye számára is releváns fejlesztési irányt vázol fel. Mindezek szisztematikus áttekintése a dokumentum későbbi fejezetiben teljes körűen megtörténik, ezért jelen fejezetben csak néhány példa kerül megemlítésre.

Mint arra a közlemény, mint stratégiai dokumentum is rámutat a Duna régió előtt sok lehetőség nyitva áll. Számos területének természeti szépsége egyedülálló; a régió ezen felül eseménydús történelmi háttérrel, páratlan örökséggel és kulturális gazdagsággal bír. Óriási fejlődési lehetőség rejtőzik benne, különösen az 1989 óta zajló átmenet által legjobban érintett országok esetében, és ehhez kreatív ötletek és minőségi munkaerő állnak rendelkezésre.

A dokumentum hangsúlyozza a közlekedési és kereskedelmi kapcsolatok fejlesztését mind a régión belül mind pedig a Duna makro-régióval szomszédos országokkal és területekkel.

Számos lehetőség rejlik az oktatás fejlesztésében is, amelynek jobban kell igazodnia az adott terület munkaerő-piaci igényeihez.

Mint azt az európai bizottsági anyag hangsúlyozza a régió kulturális, etnikai és természeti gazdagsága egyedülálló. A Duna mentén világvárosok és történelmi emlékhelyek találhatók. Modern turisztikai kínálatra és infrastruktúrára van tehát szükség, hogy mind a vendég, mind pedig a szolgáltató jól járjon. Mindez Pest megyére különösen igaz, hiszen történelmi és természeti látnivalókban bővelkedik.

Az energia szempontjából az anyag felhívja a figyelmet a megújuló energiaforrásokban rejlő potenciálra, legyen az víz-, biomassza-, szél- vagy éppen hőenergia. Az energiahatékonyság tovább növelhető az energiaszükségletek hatékonyabb kezelése, illetve az épületek és a logisztika modernizálásának segítségével. E fellépések elősegítenék az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való átállást.

A régió környezeti értékekben gazdag: kivételes növény- és állatvilág, értékes vízkészlet és csodálatos táj jellemzi, amelyeket feladatunk fenntartható módon megőrizni, illetve helyreállítani.

A jövőbeni lehetőségekről szólva a dokumentum végül megállapítja, hogy fokozott együttműködésre, tervezésre, közös befektetésekre és a fontos kapcsolatok kialakítására, fejlesztésére van szükség ahhoz, hogy ezeket az adottságokat a lehető legjobban ki lehessen aknázni.

2.2.3. Az EUDRS cselekvési terve (Action Plan - AP)

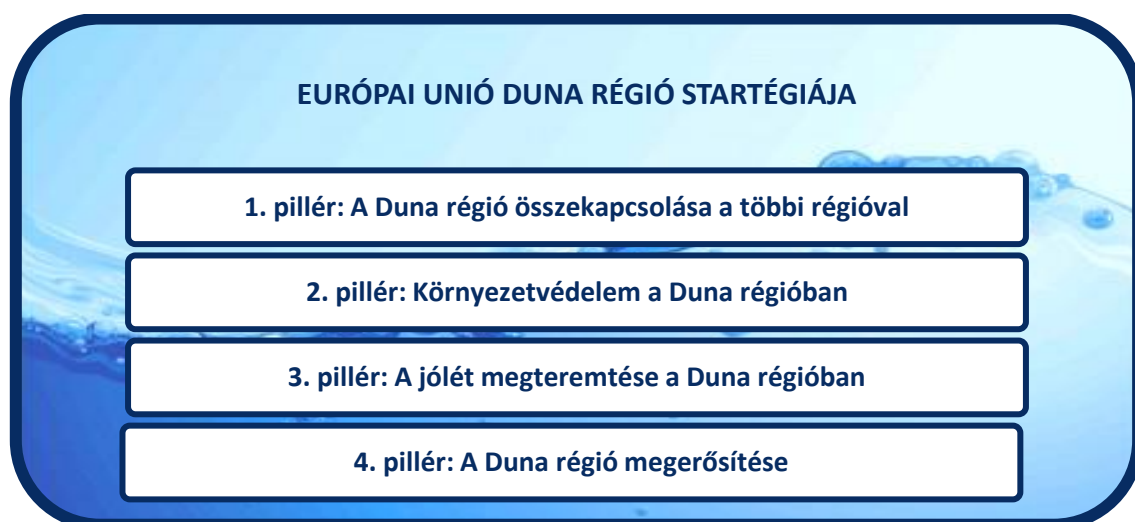
Az Európai Bizottság előzőekben már említett közleménye mellett a stratégia másik kiemelten fontos dokumentuma az úgynevezett cselekvési terv (Action Plan). A cselekvési terv a stratégia megközelítésének egyik eredménye. Célja a makrorégió kiemelt területeinek a meghatározása, és ezáltal „szavak tettekre váltása”.

A cselekvési terv felépítésének célja, hogy egyértelműen meghatározzák a kiemelt területeket, illetve kijelöljék a végrehajtásukért és a nyomon követésükért felelős érdekelt feleket. A cselekvési terv ezenfelül meghatározza a régió különböző igazgatási szintjeinek és szereplőinek feladatait, amelyeket az egyéb partnerek, leginkább az uniós intézmények támogatásával végeznek. A terv a következő szerkezeti elemekből áll:

A cselekvési terv a tizenegy tematikus területre leképezett, úgynevezett fellépéseket (actions) tartalmaz, szám szerint közel 80 darabot. A fellépések definíciójuk szerint olyan javaslatokat fogalmazznak meg különböző szakpolitikai kérdésekben, amelyek segítségével megvalósíthatóak az egyes cselekvési területek, a részes országok által közösen meghatározott legalapvetőbb célkitűzései. A fellépés olyan fontos kérdés, amely a kiemelt kérdés céljának eléréséhez beavatkozást kíván az országok és a részt vevő érdekelt felek részéről. Ez lehet új megközelítés, a szakpolitikai döntéshozatal fokozott koordinációja, már elkezdett folyamat támogatása, hálózatba szervezés kezdeményezése stb. A fellépések nem feltétlenül igényelnek finanszírozást. A fellépéseket úgy kell érteni, hogy azok megvalósítása a meglévő, az uniós vívmányokban meghatározott uniós kompetenciák és követelmények sérelme nélkül történik.

A fellépések a különböző szakpolitikai koordináción túl megvalósíthatók projektek végrehajtásán keresztül is. A hivatkozott cselekvési terv szerint a projekt olyan konkrét egység, amelynek kezdete és befejezése van. Általában finanszírozásra, projektvezetőre és projektpartnerekre van szükség hozzá. A stratégia előrehaladása és az új ötletek nyomán felmerülő további kezdeményezések ösztönzésére, a cselekvési terv példákon keresztül mutatja be a projekteket. A cél annak szemléltetése, hogy mire van szükség. A finanszírozás tekintetében a cselekvési terv hangsúlyozza, hogy ezeket a projekteket finanszírozhatják a nemzeti/regionális alapok, az uniós alapok, mint például a strukturális alapok, illetve nemzetközi pénzügyi szervezetek vagy magánbefektetők, a megfelelő keretekkel és gyakorlatokkal összhangban.

Az EUDRS 4 pillér mentén épül fel a következők szerint:

5. ábra: Az EUDRS 4 pillérje

A 4 pilléren belül meghatározott 11 prioritás pedig az alábbi:

(I) A Duna régió összekapcsolása a többi régióval:

- (1) a mobilitás és az intermodalitás fejlesztése (belvízi hajóutak; közúti, vasúti és légi összeköttetés) – PA1;
- (2) a fenntartható energia használatának ösztönzése – PA2;
- (3) a kultúra és az idegenforgalom, valamint emberek egymással való kapcsolatteremtésének előmozdítása – PA3;

(II) Környezetvédelem:

- (4) a vizek minőségének helyreállítása és megőrzése – PA4;
- (5) a környezeti kockázatok kezelése – PA5;
- (6) a biodiverzitás, a táj, valamint a levegő- és talajminőség megőrzése – PA6;

(III) Jólét megteremtése:

- (7) tudásalapú társadalom kialakítása a kutatás, oktatás és az információs technológiák segítségével – PA7;
- (8) a vállalkozások versenyképességének, beleértve a vállalkozások közötti regionális együttműködések (klaszterek) fejlesztésének támogatása – PA8;
- (9) az emberi erőforrásba és képességekbe való befektetés – PA9;

(IV) A Duna régió megerősítése:

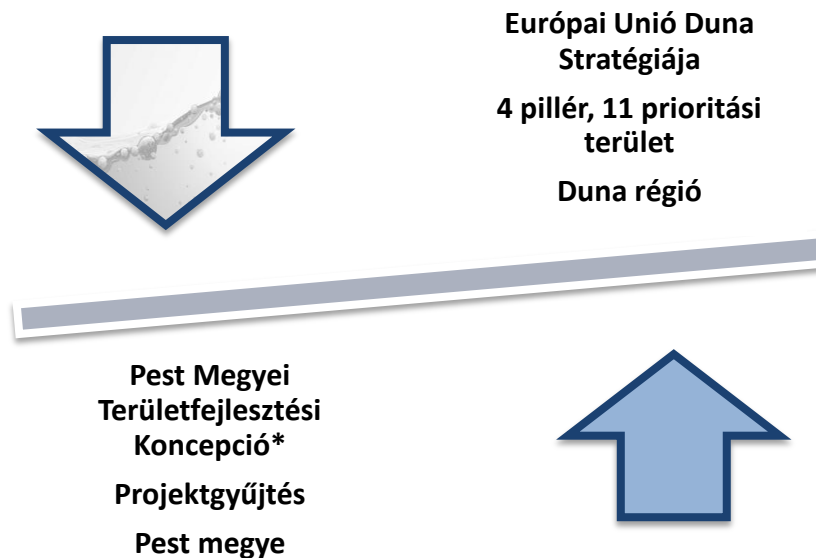
- (10) intézményrendszer kibővítése és az intézményi együttműködés megerősítése – PA10;
- (11) biztonság javítása, a súlyos bűncselekményekkel és a szervezett bűnözéssel szembeni fellépés - PA11.

Pest megye fejlesztési irányainak az EUSDR alapjain nyugvó meghatározása érdekében megtörténik valamennyi fellépés szisztematikus áttekintése annak tisztázása érdekében, hogy azok közül melyek relevánsak a megye szempontjából. Mindez azért kiemelt jelentőségű, mert az EUSDR fejlesztési céljai az Európai Bizottság által is deklarált módon betervezésre kerülnek mind a nemzeti operatív programokba, mind pedig a határon átnyúló és transznacionális együttműködési programokba.

2.3. A PDS lehetséges beavatkozási területeinek áttekintése

Mint ahogy az már korábban is rögzítésre került, a Pest Megyei Duna Stratégia (PDS) egy fejlesztési szemléletű, középtávot (7-8 év) felölelő fejlesztési dokumentum, melynek célja az EU Duna Régió Stratégiájának égisze alatt Pest megye középtávú céljainak területi és projektorientált leképezése, a közép- és rövidtávú fejlesztési lehetőségek feltárásának megvalósítása.

A PDS átfogó céljának elérése a makro-regionális stratégia által megfogalmazott prioritások és módszertan helyi szintre történő vetítése által valósulhat meg a makro-szinten megfogalmazott célok helyi szintű kihívásokkal és lehetőségekkel való összekapcsolása révén. Ezen keresztszettek azonosítása alapján határoztuk meg azokat a konkrét beavatkozási területeket, melyeket az EUDRS pillére által megfogalmazott négy stratégiai cél mentén csoportosítottuk.

**Figyelembe véve egyéb országos/ágazati színű célokat, fejlesztési elképzeléseket tartalmazó dokumentumokat.*

6. ábra: PDS – a tervezett beavatkozások kijelölése

A következőkben a fenti módszer alapján, az EUDR által meghatározott 4 pillér/11 prioritás mentén történik meg az elemzés, a megállapítások megfogalmazása, a lehetséges beavatkozási területek áttekintése. Természetesen tekintettel leszünk az egyéb releváns (országos, ágazati) dokumentumokban foglaltakra is.

2.3.1. A Duna régió összekapcsolása a többi régióval

A Duna régióon belül és más európai, illetve egyéb régiók tekintetében nagyon fontos a megfelelő kapcsolat kialakítása. Ennek eszközei a közlekedés, az energia-infrastruktúra, a kultúra és az idegenforgalom. Az előzőekkel kapcsolatosan az *EURÓPAI BIZOTTSÁG [2010.12.08.]* közleménye a következőket fogalmazta meg:

Mobilitás: a Duna folyam maga is az egyik legjelentősebb TEN-T folyosó. Kapacitása azonban messze nincs teljesen kiaknázva: a dunai áru fuvarozás legfeljebb 10–20 %-át éri el a rajnainak. A jelentős környezeti és hatékonysági előnyöket magában rejtő dunai belvízi közlekedést fenntartható módon kell kiaknázni. Különösen a multimodalitásra, a más vízgyűjtőkkel való jobb összeköttetésre, a közlekedési csomópontokban – mint például a belvízi kikötők –, az infrastruktúra modernizálására és bővítésére van szükség.

Energiaügy: a régióban viszonylag magasak az árak. Az elaprózódott piacok miatt nagyobbak a költségek és csökkent a verseny. A régió túlzottan kevés külső szolgáltatóra támaszkodik, ami csak növeli a sebezhetőségét, ahogyan ez a telente megélt kríziseken is látszik. A kapcsolódási pontok és a tényleges regionális piacok segítségével a szolgáltatások nagyobb választéka jut majd el régióba, így a térség energiabiztonsága is javul. A hatékonyság növelése – beleértve az energiatakarékosságot és a megújuló források számának növelését – alapvető fontosságú.

Kultúra és idegenforgalom: A régió a sokféleségét tükröző közös történelmének és hagyományainak, kultúrájának és művészetének, valamint az egyedülálló természeti örökségének köszönhetően vonzó értékekkel rendelkezik. A lehetőségeket közösen, és a fenntarthatóság elvének szem előtt tartásával fejlesztik, akkor a Duna régió európai és nemzetközi „márkanévvé” válhat.

2.3.1.1. A mobilitás és intermodalitás fejlesztése

DUNA RÉGIÓ – KIHÍVÁSOK ÉS TÁVLATOK

Az EUDRS kiemelt kérdésként kezeli a mobilitás és az intermodalitás fejlesztését. A cselekvési terv rámutat, hogy a jó minőségű, egymással összekapcsolt és fenntartható közlekedési rendszerek fontosak a régió számára. A közlekedés koordinált, holisztikus és integrált fejlesztési koncepciókon alapuló javítása, amely megfelelő, ökológiailag fenntartható technikai megoldások kifejlesztésével és használatával párosul, növelheti a Duna folyó vonzerejét olyan költséghatékony folyosóként, amely eredményesen biztosítja a fenntartható regionális fejlődést és mobilitást. Pontosabban meghatározva a vízi utak infrastruktúrájára vonatkozó projektek több tudományágra kiterjedő megközelítése biztosíthatja a Duna értékes ökoszisztémáinak megőrzését és helyreállítását. Ezt a vasútvonalak korszerűsítésével kell kiegészíteni. Ezen a téren különösen a vasúti árufuvarozási folyosóknak a versenyképes árufuvarozást szolgáló európai vasúti hálózat részeként történő megvalósítása játszik döntő szerepet. A következő 3–5 évben megvalósítandó vasúti árufuvarozási folyosók közül több is szolgálja a Duna régió érdekeit. A hatékony intermodális terminálok segítségével összekapcsolt Duna folyó, a vasúti árufuvarozási folyosók és a kapcsolódó vasútvonalak csökkenthetik a közúti torlódást és hatékony közlekedési rendszer és környezetvédelmi szempontból fenntarthatóbb modális felosztás kialakításához járulhatnak hozzá.

A Duna belvízi hajózási kapacitása egyértelműen nincs kihasználva. A dunai árufuvarozás (a felhasznált paraméterektől függően) legfeljebb 10–20 %-át éri el a rajnainak. Ezt a lehetőséget jobban ki lehetne aknázni, például nagyobb fokú multimodalitás, fejlettebb infrastruktúra és logisztikai irányítás vagy jobb eszközök (például innovatív tervezésű hajók, korszerű számítógépes navigációs berendezések) használata révén. Az év során a vízi infrastruktúra a hálózat néhány szakaszán részben korlátozza a dunai hajózás versenyképességét (elsősorban hosszabb, alacsony vízállású időszakokban). A kikötőket a multimodális követelményeknek megfelelően kell korszerűsíteni és átalakítani. Az elmúlt évtizedekben a folyami hajóállomány esetében nem történt beruházás és kevés innovációt hajtottak végre. A személyzet (különösen a kapitányok és révkalauzok) hiánya a nem megfelelő képzési lehetőségekre, a migrációs hajlamra és az 50 év feletti idős munkavállalók nagy arányára vezethető vissza. Az utak és a vasút esetében az infrastruktúra gyakran nem megfelelő, vagy teljesen hiányzik, ez különösen jellemző a határokat átlépő vonalak esetében (ezeket a nemzeti hatóságok nem tekintik kiemelt fontosságúnak). A határokat átlépő vonalak esetében részben azért nem kerül sor beruházásra, mert a Duna-vízgyűjtőben található országhatárok jelentősen átrajzolódtak a közelmúltban, ami elvágtá a korábbi összeköttetéseket (közutak felszámolása, hidak lebontása és a vasúti sínek felszedése). Következésképpen a kibővített EU azon települései, amelyekben nagy lehetőség rejlik a kölcsönös együttműködésre, még mindig nem rendelkeznek megfelelő összekötő útvonalakkal, az elavult infrastruktúra miatt pedig számos helyen sebességhatárítások vannak érvényben.

Fellépések relevancia vizsgálata

FELLÉPÉS	Relevancia Pest megye számára	
	IGEN	NEM
A belvízi hajózás infrastruktúrájának és gazdasági teljesítményének javítása		
„A 18. sz. TEN-T kiemelt projekt végrehajtásának időben történő és környezetvédelmi szempontból fenntartható teljesítése.”	IGEN	
„A Duna és mellékfolyói folyami infrastruktúrájába való beruházás, illetve összeköttetések kialakítása.”	IGEN	
„A dunai hajóállomány korszerűsítése a környezetvédelmi és gazdasági teljesítmény javítása érdekében.”	IGEN	
A belvízi hajózás szervezeti kereteinek és humán erőforrásának javítása		
„A nemzeti szállítási szakpolitikák koordinációja a Duna-vízgyűjtő hajózási területén.”		NEM
„A Duna Bizottság támogatása a Belgrádi Egyezmény felülvizsgálási folyamatának véglegesítésében.”		NEM
„A Duna-vízgyűjtő kikötőinek multimodális logisztikai központtá alakítása.”	IGEN	
„A vízi utak általános kezelésének javítása a Dunán és mellékfolyóin.”	IGEN	
„A fenntartható áruszállítás előmozdítása a Duna régióban.”	IGEN	
„Az összehangolt folyami információs szolgáltatások (RIS) megvalósítása.”	IGEN	
„A dunai hajózási ágazathoz kapcsolódó oktatásba és munkahelyekbe való befektetés.”		NEM
Közúti, vasúti és légi szállítás		
„A TEN-T Duna régiót érintő kiemelt vasúti és közúti projektjei befejezésének elősegítése, a környezeti, gazdasági és politikai nehézségek és akadályok leküzdése, különösen a határokat átlépő szakaszokon.”	IGEN	
A versenyképes áru fuvarozást szolgáló európai vasúti áru fuvarozás részét képező vasúti áru fuvarozási folyosók megvalósítása.”	IGEN	
„A légiforgalmi érdekelt felek közötti együttműködés előmozdítása rövidebb repülőutakat tartalmazó terv elkészítése érdekében.”		NEM
„Fenntartható nagyvárosi közlekedési rendszerek és a mobilitás biztosítása.”	IGEN	
„A határokon átnyúló regionális/helyi infrastruktúra és a vidéki területek megközelíthetőségének javítása.”	IGEN	
Multimodális összeköttetések		
„A multimodalitás érdekében további csomópontok tervezése.”	IGEN	
„Az intelligens forgalmi rendszerek környezetbarát technológiákkal való továbbfejlesztése különösen a városi régiókban.”	IGEN	

A PDS szempontjából a belvízi hajózás, a közúti, a vasúti és a légi összeköttetés vizsgálata elsődlegességet élvez.

BELVÍZI HAJÓUTAK (PA1a-PM)

A témával kapcsolatosan Pest megye szempontjából feltétlenül szükséges megemlíteni a ProDuna projektet. Ennek célja, hogy támogassa az érintett kormányzati és szakmai szerveket a hazai belvízi hajózási ágazat fellendítésében, projektszemléletben menedzselje a hazai belvízi hajózással összefüggő feladatokat (menedzsment, promóció, oktatás, fenntartási kérdések és egyéb gyakorlati problémák megoldása), illetve a hazai piaci szereplőket segítse a versenyképessé válásban – összhangban az Európai Unió elvárásaival és szabályozásával. A projekt keretében elkészült a Nemzeti Dunai Közlekedési Akcióterv (vitaanyag), melyben közölt cselekvések célja a dunai hajózás fejlesztése.

A 2001-ben kiadott uniós közlekedéspolitikai fehér könyv a hajózást az európai közlekedési rendszer „szegény rokonának” nevezte, érzékeltetve, hogy hiába olcsó és a közúti szállításhoz képest kevésbé szennyező közlekedési mód, az infrastruktúra hiányosságai, elsősorban a hiányzó módközi kapcsolatok miatt a vízi közlekedés fejlődése elmaradt a többi alágazathoz (a vasúthoz és különösen a közúthoz) képest. Mindez különösen annak fényében igaz, hogy évszázadokon át a hajózás volt a nagy távolságú és nagy volumenű szállítás egyetlen módja. A földrajzi és időjárási körülményeknek erőteljesen kitett belvízi hajózás már az ipari forradalom után versenytársakkal találta magát szemben, és a vasúti, majd a közúti alágazat előretörésével teljesen háttérbe szorult. A közlekedéspolitikai fehér könyv analógiájára így kimondható, hogy napjainkra a közlekedés családjában a belvízi hajózás a legszegényebb rokon. E helyzet megváltoztatása napjainkban egyértelműen európai szintű törekvés. (*NEMZETI DUNAI VÍZI KÖZLEKEDÉSI AKCIÓTERV [2013]*)

Magyarországon a belvízi hajózással mind a gazdaságfejlesztési, mind a közlekedéspolitikai elképzelések számolnak, mint a **multimodális szállítási lánc** elemével, és előirányozzák az alágazat fejlesztését. (A Nemzetgazdasági Minisztérium Nemzeti Hajózási Stratégia vitaanyaga elkészült, mely elérhető a Kormány honlapján.) A magyarországi belvízi hajózás szempontjából elsődleges kérdés a dunai vízi út kiépítése.

Kereskedelmi hajózás – vízi áruszállítás:

Hazánk központi fekvése miatt egyértelműen az **átmenő/tranzit forgalom** elsődlegessége jellemző: a magyarországi vízi szállítások megoszlása 2011-ben a következőképpen alakult: belföldi 0,2%, nemzetközi 40,8%, tranzit 59%. Az arányok jelentős módosulására a jövőben sem lehet számítani. A hajózás szinte sohasem önálló szállítási mód, általában az intermodális szállítási lánc egyik eleme. A többi szállítási módhoz a kikötők kapcsolják. (*NEMZETI DUNAI VÍZI KÖZLEKEDÉSI AKCIÓTERV [2013]*)

A hazai Duna-szakasz a mintegy 3500 km kiterjedésű Duna-Majna-Rajna víziút-rendszer részeként nemzetközi közlekedési folyosó: TEN-T törzshálózati elem, Helsinki-folyosó (VII. számú), az AGN egyezmény besorolása szerint nemzetközi jelentőségű vízi út. Magyarországon a vízi áruszállítás tekintetében Dunaújváros és Budapest-Csepel forgalma emelhető ki. Budapest-Csepel mellett két városban található országos közforgalmú kikötő: Baja és Győr-Gönyű településeken.

Forrás: Nemzeti Dunai Vízi Közlekedési Akcióterv [2013]

7. ábra: Országos közforgalmú kikötők

Víziút-infrastruktúra: Évtizedek óta nem történt víziút-fejlesztés és a fenntartási tevékenység is minimális. Jelentős gázlók és szűkületek – szűk keresztmetszetek – vannak a magyarországi Duna-szakaszon (teljes hossza: 378 km) és nagy a kitérő az időjárási körülményeknek: állandó és időszakos korlátozások érvényesek a hajóforgalomban. (Szob-Csepel sziget déli csúcsa között nyolc gázló és hajóút szűkület található.) A szűk keresztmetszetek nem helyi problémák, a térség teljes hajóforgalmát befolyásolják: rontják a szállítási feltételeket, csökkentik a megbízhatóságot. A Duna komplex fejlesztési koncepciójának kidolgozása sürgető feladat, meg kell szervezni egy integrált vízgazdálkodási és folyó-szabályozási tevékenységet.

Víziút-üzemeltetés: Kettős vízügyi irányítás jellemző (Belügyminisztérium és Vidékfejlesztési Minisztérium), ami nem teszi hatékonnyá a vízügyi igazgatóságok munkáját. A szétaprózódott állami irányítás mellett az átfogó fejlesztési projektek kidolgozása akadályokba ütközhet. Nincs összehangolt képzési és kutatási rendszer, ami bizonytalanná teszi az alágazat jövőjét: nincs képzett utánpótlás, hiányzik a képesítések teljeskörű kölcsönös elismertetése, nincs összehangolt adatgyűjtési és kutatási program. A víziút-üzemeltetést folyamatossá, szervezetté kell tenni: naprakész, biztonságos és biztonságérzetet adó hajóút-kitűzés, megbízható előrejelzések, szakszerű ellenőrzés. Szükséges a folyami információk szolgáltatások (RIS) továbbfejlesztése.

Kikötők és fenntartható áruszállítás: Az országos közforgalmú kikötők (Budapest-Csepel, Baja, Győr-Gönyű) alapvető infrastruktúrája és szolgáltatásai rendelkezésre állnak, a jelenlegi forgalom mellett kapacitásaik nagy része kihasználatlan, ugyanakkor korszerűsítésre és fejlesztésre szorulnak. Az állami tulajdonban lévő kikötők működtetése – a tulajdonos részéről – rövid távú (egy vagy néhány évre szóló) terveken alapul. A kikötői infrastruktúra és technológia, valamint a logisztikai szolgáltatás nem újult meg az elmúlt években-évtizedekben, csak kisebb fejlesztések

történtek. Alacsony szintű a kikötői marketing. Pest megye szempontjából releváns megemlíteni, hogy bár a forgalom nem teszi szükségessé egy új kikötő létesítését, Budapest-Csepel esetében a településszerkezeti változások miatt felvetődött a hosszú távú áttelepítés lehetősége **Nagytétény-Érd térségébe** (NEMZETI DUNAI VÍZI KÖZLEKEDÉSI AKCIÓTERV [2013]). A tervezett létesítmény intermodális központként fog funkcionálni, mely a vízi, vasúti és közúti szállítási lehetőségek összekapcsolásán túl raktározó, összeszerelő-gyártó funkciók ellátására is hivatott.

Flottakorszerűsítés: A magyar tulajdonú dunai flotta jellemzője, hogy korszerűtlen, technológiailag elavult, nem alkalmas új szállítási feladatok végrehajtására. A szabályozási környezet és a támogatási rendszer hiánya nem teszi lehetővé a hazai flotta korszerűsítését. A hazai vállalkozások kimaradtak az EU-csatlakozás előtti közösségi flottafejlesztési támogatási programokból, és 2004 óta nincsenek hasonló uniós vagy hazai támogatási pályázatok. Fontos megemlíteni, hogy a hajójavításnak Magyarországon vannak hiányosságai, pedig még rendelkezésre áll a javításhoz és a gyártáshoz szükséges szakértelem és részben az eszközállomány is. A jövőben feltétlenül fejleszteni szükséges a szabályozási és finanszírozási kereteket, ki kell alakítani a hazai flottában a különféle szállításra alkalmas hajók megfelelő megoszlását (szállítási igényekhez igazoló flottaösszetétel). Lehetne ösztönözni a hajójavítás és –gyártás újraindítását is.

A vízi áruszállítás a multimodális szállítási láncban: Magyarországon kihasználatlan kapacitás jellemző a vízi áruszállítás tekintetében. Kiemelendő a versenyhátrány a többi szállítási ágazattal szemben: a megbízhatóság (pl. kitettség az időjárásnak), az eljutási idő (pl. a kikötők elérhetősége és a kikötői technológiából adódó átrakási idő), valamint a szabályozási és finanszírozási környezet (pl. infrastruktúra és eszközfejlesztés elmaradása) miatt. Kevés hazai hajózási vállalkozás működik, és a megváltozott kereslethez nem igazodott megfelelően a flottaállomány, a kikötői technológia. Az infrastrukturális fejlesztési igények végrehajtásán kívül létkérdés a vízi szállítás egységes és szakszerű marketingjének kialakítása is.

Vízi személyszállítás:

A dunai vízi személyszállítás a helyváltoztatás alapvető céljai szerint turisztikai és közlekedési szegmensre bonthatók:

- **Idegenforgalmi utazások:**
 - Kiránduló-, séta- és városnéző hajó: általában napon belüli, néhány órás utazásokkal (fő úti célok: Esztergom, Visegrád, Szentendre, illetve budapesti városnézés). A Kis-Dunán a személyhajózás nem biztosított, annak visszaállítása feltételeit a jövőben vizsgálni szükséges.
 - Szállodahajók: a többnapos (1–3 hetes) nemzetközi luxusutazások egyik fő úti célja Budapest.
- **Hivatásforgalmi vagy más közlekedési célú utazások:**
 - Községi közlekedés, amely Pest megyében nem, kizárólag Budapest tág belvárosában működik (alapvetően nem hivatásforgalmi keresletet kiszolgálva, valódi tömegközlekedési feladatokat nem ellátva);
 - Szárnyashajó Pozsony–Bécs felé, amely ötvözi az idegenforgalmi és közlekedési célokat (a közúti és vasúti alternatívánál magasabb ár és menetidő, de emelt színvonalú szolgáltatás és turisztikai szempontból vonzó útvonal);

- Rév-, komp- és átkelőhajó-forgalom, amelynek jövője a helyi és térségi szerep ellenére egyes esetekben bizonytalan (veszteséges működés, önkormányzati támogatás esetlegessége).

A magyarországi vízi személyforgalom központja jelenleg egyértelműen Budapest. A legnagyobb szolgáltató, a MAHART - Passnave évente kb. 500 ezer főt szállít (ennek mintegy 70%-a a budapesti és a Budapestről kiinduló dunakanyari kirándulóhajók forgalma). A jövő szempontjából fontos megemlíteni, hogy 2013. október 16-án megtörtént az alábbi bejelentés: a MAHART személyszállítási üzletágát visszavásárolta az állam, melynek következtében megindulhat a flotta és kikötőfejlesztés folyamata. A jómódú külföldi turisták által igénybevett – kizárólag külföldi tulajdonú – szállodahajók a becslések szerint mintegy 200 ezer főt vonzanak a fővárosba. Ezzel együtt a szállodahajók budapesti kikötésének körülményei nem érnek fel a hajók által kínált szolgáltatásokhoz (áram- és vízvételvezés, tömegközlekedési kapcsolatok hiánya stb.). (NEMZETI DUNAI VÍZI KÖZLEKEDÉSI AKCIÓTERV [2013])

A BKK elképzelési között szerepel a fővárosi közösségi vízi személyszállítás kiterjesztése az agglomerációkra: Nagymaros illetve Százhalombatta - Dunafüred végpontokkal. Ehhez szükséges a flotta megújítása, korszerű hajók beszerzése, melyek alkalmasak versenyképes utazósebességet elérni, lehetővé teszik a gyors kikötést és utascserét, akadálymentesek, valamint utasbarát fedélzeti szolgáltatásokkal rendelkeznek (utastájékoztató, személyszállítás). - Kikötőket kell létesíteni, a meglévőket átalakítani, a közlekedési kapcsolataikat fejleszteni.

A vízi személyszállítás a multimodalitás tükrében: A vízi személyszállítás a jövőben akkor válhat életképes közlekedési alternatívává, ha adottak az egyéni és egyéb közösségi közlekedési módokkal való „összekapcsolódás” feltételei, pl. jól kiépített P+R rendszerek állnak rendelkezésre.

KÖZÚTI, VASÚTI ÉS LÉGI ÖSSZEKÖTTETÉS (PA1b-PM)

A célok között nemcsak a korábban ismertetett kikötői alpinfrastruktúra bővítései, a hajózhatóság feltételeinek javításai szerepelnek, hanem a kikötők külső kapcsolatainak fejlesztése is. A Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió nemcsak a kihasználatlan dunai hajóutat azonosította, de rávilágította a figyelmet a hiányzó repülőtérei fejlesztésekre, az elmaradott vasúthálózatra, a túlszűfolt utakra egyaránt. Mind a személy-, mind az áruszállítás terén az intermodalitás, az összközlekedés, a kombinált szállítás létesítményei kifejezetlenek.

A Duna és a közúti közlekedés kapcsolata:

Pest megye közúton az ország bármely pontjáról jól megközelíthető. A megyei helyszínek fővárosból történő megközelíthetőségét gátolja, hogy az erős forgalom miatt az utak gyakran túlszűfoltak, a haránt irányú összeköttetések pedig hiányosak. A keresztirányú mozgásokhoz nincs megfelelő közlekedési lehetőség se észak-déli, se kelet-nyugati irányban. Harántoló kapcsolatot biztosít a 2012-ben a keleti szektorában teljessé vált M0 autópálya, amelynek térségi forgalomelosztó szerepét korlátozza, hogy viseli a helsinki IV. és V. transzeurópai folyosó jelentős tranzitforgalmát. A megyén belül a közutak teljes hossza 2707 km, ebből 233 km gyorsforgalmi út, 257 km elsőrendű, 270 km pedig másodrendű főút.

A Duna az országhoz hasonlóan a megyét is kettéválasztja, és merőben eltérő a dunántúli és a keleti oldal kapcsolódása a tágabb környezethez. Pest megye az egyetlen a megyék között, amely a folyó két partján terül el. A két oldal kapcsolata ma meglehetősen hiányos, a budapesti hidakon kívül

egyedül a nemrég megépült M0-ás északi híd jelent közúti kapcsolatot Pest megye két területrésze között, amely nehezíti a szerves fejlődést megyei és országos szinten egyaránt. A hidak hiánya miatt a közúti közlekedésben az összeköttetést a kompok biztosítják.

A Dunán keresztül történő elérhetőséget nehezíti a nem megfelelő áteresztő-képességű infrastruktúra. Duna hidak építése Vác, Százhalombatta, Ráckeve, térségében az erőforrásokat jelenleg meghaladó, de szükséges fejlesztések lesznek. Fontos megemlíteni, hogy az EUDRS cselekvési terve a vízibusz összeköttetés kialakítását azoknak a folyó menti településeknek ajánlja, ahol nincs híd a Dunán.

A Duna és a vasúti közlekedés kapcsolata:

A közösségi közlekedés kötöttpályás hálózatára jellemző, hogy kizárólagosan főváros irányú, a harántoló közösségi kapcsolatokat közúthálózaton az autóbusz közlekedés biztosítja. A megyei közforgalmú vasútvonalak hossza 576 km, ebből mindössze 2 km az üzemen kívüli vonal. E vonalhossz szintén a legnagyobb a megyék rangsorában. A megyei vasúthálózat a XIX. század óta lényegében változatlan, a nemzetközi vasúti pályák megyei szakaszai a főhálózat legszűkebb, és néhány elem esetén a legkorszerűtlenebb elemei, a vasúti pályaudvarok állapota kevés kivételtől eltekintve drámai színvonalú.

A megye közúti és kötöttpályás személyforgalmának jelentős része, áruforgalmának nagyobb része a megye közlekedési pályáin csupán áthaladó, a térség számára inkább terhelést, mint hasznot jelentő tranzitforgalom, amely vagy a fővárosba irányul, vagy a teljes térség szempontjából idegen átmenő forgalom. A vasúti és közúti közösségi szolgáltatások együttműködése kifejezetten, több esetben összehangolatlan.

Kerékpáros és gyalogos közlekedés:

Tekintettel arra, hogy a hosszabb utazásokhoz még nem épült ki a közösségi közlekedésre ráhordó kerékpáros infrastruktúra, a megyén belüli kerékpáros közlekedést elsősorban a szabadidős kerékpározás jelenti. (Lásd PA3 prioritást.)

A légi közlekedési kapcsolat:

Az országban a legnagyobb, menetrend szerinti nemzetközi járatokat indító/fogadó légikikötő a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér, mely ezidáig nem tudott intermodális gócponttá válni, földi megközelítése nehézkes, nem épültek ki sem városi, sem térségi vasúti kapcsolatai, az utóbbi időkben a MALÉV megszűnésével korábbi jelentősége, gyűjtő-elosztó szerepe is csökkent. De az adottságok kiválóak arra, hogy a repülőtér, illetve az arra épülő Férihegyi Gazdasági Övezet újrapozicionálása megtörténjen. Ezzel kapcsolatosan „BUDAPEST LÉGIKAPUJA integrált területfejlesztési program” címmel koncepció készült. Ebben megtörtént a Vecsés-Férihegy valamint a Kőbánya-Kispest intermodális központok azonosítása. A program tartalmazza a repülőtér és térsége elérhetősége javítására vonatkozó terveket, a logisztikai-, szolgáltatási funkciók jelentős bővítéséhez nélkülözhetetlen szerkezetfejlesztési elemek megvalósításának javasolt ütemezését. A megyében lévő kisrepülőterek (Tököl, Budaörs, Halásztelek, Kiskunlacháza, illetve Budapest közigazgatási területén található Budaörsi) jelenleg kihasználatlanok a szabadidő-gazdaság szempontjából.

Határokon átnyúló közlekedési kapcsolat: A Szlovákiával való közlekedési kapcsolatokban mennyiségi és minőségi hiány mutatkozik, amelyet a topográfiai kötöttségek is erősítenek. A magyar-szlovák napi – mintegy 21 000 jármű/nap – összes határforgalomból Pest megye ma egyetlen működő határátkelőhelye (Letskés) csupán 300 jármű/nap alatti forgalommal részesedik. Szlovákiához kapcsolódó megyei kistérség az elérhetőségben és gazdasági dinamikában egyaránt hátrányos helyzetű Szobi kistérség, amelynek lehetőségeit a határon túli területekkel való szorosabb kapcsolat jelentősen javíthatná. E kapcsolat akadályai a ma még nem helyreállított térségi vasúti és közúti összeköttetések, kiemelten az Ipoly hidak. A megyében valamikor működő és a jövőben újjáépíteni tervezett Ipoly-hidak mielőbbi megvalósítása sürgető feladat. A hidak, a közvetlen közlekedési kapcsolat teremtené meg a lehetőségét a közösségek együttműködésének, az itt lakó emberek térségi munkavállalásának. 2013. július 2-án a magyar és szlovák miniszterelnök együttműködési szándéknyilatkozatot írt alá, amelynek hangsúlyos eleme a határon átnyúló közlekedési infrastruktúra fejlesztése. A közös államhatár mentén elhelyezkedő megyék fejlődése és gazdasági együttműködése előmozdításának céljából a két ország kormánya megállapodott a Szlovákiát és Magyarországot összekötő közlekedési hálózat fejlesztések programjában. A szándéknyilatkozatban a két ország vállalta, hogy a 2014-2020 közötti európai uniós fejlesztési időszak alatt közösen megépítenek legalább 25 új közúti kapcsolatot, melyet a szándéknyilatkozat mellékletében nevesített 64 fejlesztési projektre alapoznak. A 25 megvalósítandó fejlesztést egyetértésben határozzák meg, ennek érdekében 2013. december 31-ig elkészül a szándéknyilatkozat mellékletében nevesített fejlesztési projektek megvalósíthatósági tanulmánya. A PDS tekintetében kiemelendő az ipolydamásdi híd megvalósításának szükségessége. A híd révén biztosítottá válik a Dunakanyar „körbejárhatósága”: bevonva egyrészt Párkány térségét is a potenciális turisztikai együttműködésbe, másrészt kibővítve a dunakanyari látogatások idejét és a lehetséges termékeinek körét.

E mellett határt átlépő közvetlen tömegközlekedési kapcsolatot is szükséges lenne biztosítani. A Szobi kistérség közúti tömegközlekedése a 12-es úton kapcsolódik a Szobi vasúti csomóponthoz, illetve az autóbusz közlekedés átnyúlik Nógrád megyébe: Drégelypalánk, Rétság irányába is. Nincs azonban tömegközlekedési kapcsolat Párkány/Sturovo, illetve Esztergom irányába. Ennek eredménye, hogy tömegközlekedéssel nem érhető el egyrészt a felújított Esztergomi-Budapesti vasútvonal, másrészt a Párkány – Érsekújvár - Pozsony vasúti kapcsolat, de ugyanígy ebből a relációból nincs összeköttetés Esztergom város vonzáskörzete, valamint a Nyergesújfalu-Komárom relációban közlekedő vasútvonal irányába.

2.3.1.2. A fenntartható energia használatának ösztönzése

DUNA RÉGIÓ – KIHÍVÁSOK ÉS TÁVLATOK

Az energiarendszerek energiahálózatokból és energiapiacokból állnak. Az EUDRS fontosnak tartja a nemzeti piacok összekapcsolódásának, a régió országainak az új külső erőforrásokhoz való hozzáféréseinek javítását. Az energiabiztonsághoz, a diverzifikációhoz és a hatékony energiairányításhoz jól működő hálózatokra, összekapcsolásokra és együttműködésekre van szükség. Kiemelt tématerület a megújuló energiák fejlesztése is.

A Duna régióban a cselekvési terv értékelése szerint magasak az energiaárak. Nagy az energia-behozatal, mindez magas szállítási költségekkel jár, a piacok pedig elaprózódtak. Az energiainfrastruktúrák nincsenek megfelelően összekapcsolva. A Duna régió különösen sérülékeny az

ellátás biztonságossága terén, ahogyan ez 2009 januárjában is látható volt, amikor leállt a gázszállítás. Az energia termelése és használata egyben jelentős szennyező forrás is.

Az infrastruktúrába való beruházás az egyik legfontosabb kiemelt terület. A tervezés, finanszírozás és végrehajtás terén együttműködésre van szükség. Számos uniós szakpolitika támogatja az energiaügyet, különösen a transzeurópai energiahálózat program (TEN-E), az európai energiaügyi gazdaságélénkítő program, a harmadik energiapolitikai csomag, a megújuló energia-irányelv. Emellett a strukturális alap és az Európai Vidékfejlesztési Mezőgazdasági Alap is kedvező finanszírozási lehetőségeket nyújt a projekteknek – különösen azoknak, amelyek a helyi megújuló energiaforrásokból származó decentralizált energiatermeléssel foglalkoznak –, illetve a kutatási hálózatoknak. Az energiahatékonysági fejlesztések és a megújuló energia növekvő használata az egész térség számára fontos. A Duna régióban kedvező lehetőségek kínálóznak az energiahatékonyság növelésére, például a lakóépületek és a távfűtés, valamint a kombinált hő- és áramszolgáltató létesítmények esetében. A geotermikus erőforrások szélesebb körű, fűtési, hűtési, valamint energiatermelési célú hasznosítása szintén további lehetőségeket rejt magában. Néhány ország jelentős szaktudást halmozott fel a hatékonyság és a megújuló energia terén, amelyet most hasznos lenne népszerűsíteni és elterjeszteni a régióban, ugyanis gyakran tapasztalható a szakértelem hiánya. Az energiahatékonyság és a megújuló energia esetében az energiaszükséglet csökkentésével és az energiatermelés részarányának növelésével az ellátás biztonságossága is növelhető.

Fellépések relevancia vizsgálata

FELLÉPÉS	Relevancia Pest megye számára	
	IGEN	NEM
Energia-infrastruktúra		
„A transzeurópai energiahálózatra, valamint az új energiabiztonsági és infrastruktúra-fejlesztési eszköz körülményeire, különösen az energia-infrastruktúra hiányosságaira vonatkozó szakpolitikai felülvizsgálat keretében bevezethető változásokról szóló közös regionális állásfoglalás kidolgozása.”		NEM
„Annak biztosítása, hogy a fellépések összhangban álljanak az Energiaközösség általános megközelítésével, valamint az Energiaközösség és a Duna-stratégia folyamata közötti szinergiák felkutatása.”		NEM
„Regionális együttműködés megerősítése az észak-déli gázrendszer-összeköttetési projektek kidolgozásának és végrehajtásának érdekében.”		NEM
„A gáztárolási kapacitás fejlesztése.”		NEM
Energiapiacok		
„Az Energiaközösséggel való esetleges együttműködési lehetőségek kihasználása.”		NEM
„A regionális hálózati integráció és az Új Európa Szállítási Rendszer (NETS) megvalósíthatósági tanulmány szerinti végrehajtására irányuló együttműködés.”		NEM
„Munkakapcsolat kialakítása a villamosenergia-piaci integráció közép-kelet-európai fórumával, amely a szomszédos országokra is kiterjeszthető.”		NEM

„Energiahatékonyság és megújuló energia.”	IGEN	
„A biomassa (például fa, hulladék), napenergia, geotermikus energia, víz- és szélenergia használatának kiterjesztése.”	IGEN	
„A Kárpátok Egyezmény érvényesítése a biomassa energiacélú felhasználására vonatkozó bevált gyakorlatok megosztásának érdekében.”	IGEN	
„A megújuló energiaforrásokra vonatkozó nemzeti cselekvési tervek végrehajtása, és a Duna régió megújuló energiára vonatkozó cselekvési tervének elkészítése.”	IGEN	
„A helyi megújuló energiaforrásokból származó nagyobb energiatermelés lehetőségének vizsgálata az energiaautonómia érdekében.”	IGEN	
„A Duna és mellékfolyói (például a Száva, a Tisza és a Mura) vízienergia-termelési potenciáljának fenntartható fejlesztését szolgáló általános cselekvési terv kidolgozása.”		NEM*
„Előzetes tervezési mechanizmus kidolgozása és alkalmazása az új vízienergia-projektek számára alkalmas területek kijelölésére.”		NEM*
„Az épületek és fűtési rendszerek esetében az energiahatékonyság és a megújuló energia felhasználásának ösztönzése, ideértve a távfűtés és a kombinált hő- és áramszolgáltató létesítmények felújítását az épületek energiateljesítményéről szóló irányelvben és a megújuló energiáról szóló irányelvben előírtak szerint.”	IGEN	
„Az Energiaközösség tagjainak/megfigyelőinek ösztönzése a megújuló energiáról szóló irányelv elfogadására és végrehajtására.”		NEM
„A nemzeti hatóságok közötti hálózatépítés és együttműködés elősegítése a megújuló energiatípusokkal (biomassa, nap, víz és szél) kapcsolatos tudatosság előmozdítása és használatának növelése érdekében”	IGEN	
„Az éghajlatváltozás mérséklésével és az energiahatékonysággal kapcsolatos kérdésekre vonatkozó konzultációs támogatás biztosítása a Duna régió helyi hatóságainak, vállalkozásainak és polgárainak”.	IGEN	

* A termelésben való részvétel releváns.

PEST MEGYE – KIHÍVÁSOK ÉS TÁVLATOK

ENERGIA-INFRASTRUKTÚRA

Pest megye energiaigényeit primer energiahordozó vonatkozásában, ahogy az országban mindenhol, döntően import, és csak részben hazai energiahordozókkal elégítik ki. A megyében egy közcélú erőmű üzemel Százhalombattán, amely a villamosenergia-termelés egyik bázis létesítménye. Az országon belül az energia-szétosztás a kiépített egységes országos alaphálózati rendszerek segítségével megoldott, amelyekhez tartozó hálózati nyomvonalakból Pest megye területén is áthalad néhány.

Vezetékes energiahordozók: (PMTFK [2013])

- **Villamos energia:** A villamosenergia-ellátás valamennyi településen, településszintű kiépítettséggel rendelkezésre áll. Megfelelő számú igény esetén a beépítésre nem szánt, vagy külterületi területeken is megtörtént a kiépítés. A megye villamos energia igényét az országos egységes hálózati rendszerről vételezett villamos energiával elégítik ki, amelyet kis mértékben a saját ellátást szolgáló termelés egészít ki. Területén áthaladnak a nagyfeszültségű 750, 400 és 220 kV-os átviteli hálózatok és a 120 kV-os főelosztó hálózat távvezetékei. A MAVIR Zrt. által üzemeltetett csomópontok Albertirsán, Gödön, Ócsán és Százhalombattán találhatóak; ezek a megye villamosenergia-ellátásában bázis, „energiaforrás” szerepet töltenek be.

Üzemeltetés: Az állomásokot és a főelosztó hálózatokat döntő hányadában az ELMŰ-ÉMÁSZ Zrt., a megye délkeleti szélén üzemelő főelosztó hálózatot az EDF-DÉMÁSZ Zrt. üzemelteti.

- **Földgázellátás:** A földgázellátás Pest megyében teljes körűen kiépült. A vezetékes gázellátás meglétének társadalompolitikai hatása is van: az egyes települések népességmegtartását segíti. A villamosenergia-ellátáshoz hasonlóan, a megfelelő igény esetén a szolgáltató nemcsak a lakóépületek, hanem az üdülők ellátására is kiépítette a hálózatot. Ennek eredményeként mindössze két településen (Mikebuda és Ipolytölgyes) nem érte el az ingatlanok bekötöttsége a 30%-ot, míg 140 településen meghaladta a 75%-ot.

Üzemeltetés: A megye gázellátását a területén áthaladó országos földgáz szállítóhálózati rendszerről történő vételezéssel, mint bázisról biztosítják. A szénhidrogén szállító hálózatokat a Földgázszállító Zrt. üzemelteti. A fogyasztók földgázellátása szolgáltatási szempontból a TIGÁZ Zrt., néhány település vonatkozásában a Fővárosi Gázművek Zrt. szolgáltatási területéhez tartozik.

A megyében a fogyasztók földgázellátására egységes hálózati rendszert építettek ki, amelynek betáplálása az országos nagynyomású szállító távvezeték hálózatról biztosított. A betáplálás több helyen történik, a nagynyomású szállítóvezetékre telepített átdó állomások segítségével.

- **Táv hő-ellátás:** A megyében a hőszolgáltatás részben ipari, részben kommunális célra került kiépítésre. Az ipari célú hőszolgáltatás jellemzően adott iparterületen belüli ellátásként üzemel, főként saját célokat, legfeljebb szomszédos vállalkozások ellátását biztosítják. A lakossági fogyasztók ellátására tíz településen (Budaörs, Cegléd, Dunakeszi, Érd, Gödöllő, Nagykörös, Százhalombatta, Szentendre, Szigetszentmiklós és Vác) üzemel táv hő-ellátás, amely a megye lakásállományának 4,4%-a.

Nem vezetékes energiahordozók: a szén, a fa, az olaj, a PB, valamint a megújuló energiahordozók. A megyében a közvetlen lakossági célú nem vezetékes energiahordozók alkalmazása még meglehetősen általános, és ezek hasznosítása hosszabb távon is fennmarad, különösen a vezetékes gázellátással nem rendelkező településeken. (PMTFK [2013])

Határon átnyúló kitekintés: Az energia-infrastruktúra helyzetértékelése során feltétlenül szükséges megemlíteni a jelenleg megvalósulás alatt lévő **magyar-szlovák közös gázvezeték** építését (Pest megye területileg ebben közvetlenül érintett). A tervezett kétirányú csővezeték összesen 115 kilométer hosszú - ebből 94 km magyar területen, míg 21 km szlovák területen fut - és az éves

szállítási kapacitása 5 milliárd köbméter. A vezeték a magyar földgázszállító vezetékrendszert köti össze a szlovák vezetékrendszerrel, két végpontja Vecsés, illetve a szlovák Felsőzellő. Az összekötő vezeték stratégiai jelentősége Magyarország számára a nyugat-európai gázhálózatokhoz, míg Szlovákia számára az észak-déli gázfolyosóhoz való hozzáférés.

8. ábra: A magyar-szlovák gázvezeték

Az EGYÜTTMŰKÖDÉSI SZÁNDÉKNYILATKOZAT [2013.07.02.] dokumentumban Magyarország Kormánya és a Szlovák Köztársaság Kormánya megállapodtak abban, hogy a Vecsés és Felsőzellő között létesítendő magyar-szlovák gáz-interkonnektort az eredeti terveknek megfelelően, 2015 első negyedévében üzembe helyezik. Ez a fejlesztés jelentős mértékben hozzájárul az európai energiabiztonság megteremtéséhez, illetve a gázszállítási útvonalak diverzifikációjához. Az új határkeresztező kapacitás előmozdítja a gázpiac likviditását, és a közép-európai régió gázellátásának jövőbeli biztonságát.

A fent hivatkozott szándéknnyilatkozatban rögzítik a Felek, hogy a villamos áram-ellátás biztonságának megteremtése érdekében a megkezdett együttműködés (piac-összekapcsolási kezdeményezés) további mélyítési lehetőségeit vizsgálni szükséges: fel kell tárni az Európai Unión belül elérhető releváns forrásokat, kétoldalú munkacsoport létrehozásáról is intézkedni kell stb.

ENERGIAHATÉKONYSÁG ÉS MEGÚJULÓ ENERGIA

A települési energiagazdálkodás körében elsősorban megelőző jellegű intézkedések szükségesek: az energiahatékonyságra és a megújuló energiák előtérbe helyezésére kell törekedni. Magyarország jelenlegi célkitűzés a megújuló energiaforrások bruttó fogyasztásának legalább 120,56 PJ-ra történő növelése 2020-ra, ami a teljes bruttó energiafogyasztás 14,65%-a. (NCST) Magyarország európai viszonylatban viszonylag jó, azonban nem megfelelő módon kihasznált megújuló energia potenciállal rendelkezik a biomassza, biogáz, geotermikus- és napenergia hasznosítás területén. Ezen túlmenően a vízenergia és hulladékok energetikai célú hasznosítása területén is vannak tartalékok. A felhasználásban a decentralizált alkalmazások elterjesztésére, és az ahhoz szükséges ösztönző feltételek biztosítására kell hangsúlyt helyezni. (NEMZETI ENERGIASZTRATÉGIA 2030)

Pest megye is stratégiai cél szintjén fogalmazta meg a megújuló energiaforrások elterjedésének elősegítését: *PEST MEGYE III. KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJÁBAN (2009-2013)* stratégiai célként szerepel a megújuló energiaforrások felhasználásának elterjesztése és az energiahatékonyság (MEF) növelése, amihez két fontos intézkedés lett megfogalmazva:

Az egyik a Megyei Megújuló Energia Stratégia kidolgozása azzal a céllal, hogy a megújuló energiaforrások hasznosítását elősegítse Pest megyében, valamint a megújuló energiaforrások stratégiai, jogi, pénzügyi, műszaki, környezetvédelmi feltételrendszerét meghatározza.

A másik intézkedés a Pest Megyei Bioenergetikai Klaszter létrehozása az integrált mezőgazdasági termékpályák elvével, a biomassza előállítók, elsődleges feldolgozók és a bioenergia-előállítók közötti együttműködés felépítésével.

- Fűtés – melegvíz-készítés, hűtés:** Magyarországon az épületek rossz állapota miatt pazarló a felhasználás. Az elmúlt évek során az energiatudatos szemlélet leginkább a fűtési energiafogyasztás csökkentéséről és a szoláris hőnyereség nagyfokú hasznosításáról szólt. A felmelegedési folyamat azonban előtérbe helyezte a hűtési igényt is, így fontos hangsúlyozni, hogy mind energetikai, mind hőérzeti szempontból a teljes év időjárási viszonyait figyelembe kell venni ahhoz, hogy az energiaigényt csökkenteni lehessen.

Meglévő épületek esetében korlátozott számú lehetőség áll rendelkezésre (épületek hőszigetelése, nyílászárócserék homlokzatok hőveszteségének csökkentése érdekében, valamint épületgépészeti korszerűsítés), új épületek esetében azonban számtalan megoldás közül lehet választani az energiafelhasználás mértékének leszorítására. Pest megyében a passzív házak (PH) (Szada, Isaszeg stb.) és alacsony energiafelhasználású házak (AEH) száma kevés, de egyre gyakoribb a melegvíz-ellátást biztosító napkollektor-használat, és egyre többen alkalmaznak megújuló energiát a fűtési rendszer ellátására.
- Napenergia-hasznosítás:** Pest megye a napenergiát gazdaságosan hasznosítható területek közé tartozik. A napsütéses órák száma a kedvező fekvésű területeken, akár az 1900-2000 órát is elérheti, ami a napenergia passzív és aktív hasznosítására is gazdaságos lehetőséget biztosít. Aktív napenergia hasznosításának lehetséges eszközei: napkollektor, naperőmű, napelem. A magas beruházási költségekből adódó, a termelt napenergia átvételi nehézségei és átvételi árai melletti hosszú megtérülési idő miatt jelenleg nehezen terjed a napenergia hasznosítása. Néhány követendő Pest megyei példa a közüntézmények (Budaörs, Ceglédbercel). Továbbá Újszilváson sikeres naperőmű beruházás is megvalósult.

- **Geotermikus energia-hasznosítás:** Pest megye geológiai adottságai lehetővé teszik több településen is a geotermikus energia kihasználását. A talajszondás hőszivattyú jelenleg a legelterjedtebb típus. A megye egyes területei jó földtani adottságokkal bírnak a termásvíz kitermelésének szempontjából – ami alkalmas geotermikus erőmű létesítésére (Veresegyház, Újszilvás, Gödöllő), egy település távhőellátására, vagy kapcsoltan hő- és villamosenergia-termelésre is – Pest megyében jellemzően a kitermelt geotermikus energiát nem hasznosítják komplexen.
- **Levegő hőszivattyús rendszerek:** Kevésbé elterjedtek. A befektetési költsége a leghamarabb megtérülő és ma már a téli -25 – -30 fok hideg alatt is biztosítani tudják a megfelelő komfortot. A hőszivattyús rendszerek telepítése különösen ott tudna tért hódítani, ahol a földgáz-hálózat még nincs kiépítve, de villamos energia rendelkezésre áll.
- **Szélergia hasznosítás:** Annak ellenére, hogy Pest megyében energetikai szempontból a folyóvölgyek kedvező szélcsatornák, a tájképi és természetvédelmi értékek védelme miatt csak kevés helyen van lehetőség szélerőművek elhelyezésére. Pest megye keleti és déli, kevésbé beépített sík területei azonban alkalmasak a szélergia hasznosítására, mert a szükséges, viszonylag állandó szélesebesség, illetve szélirány a 75-100 m-es magasságban biztosított. Feltétele a telepítésnek, hogy a villamosenergia-hálózat képes legyen kiegyensúlyozni a jelentős teljesítmény-ingadozásokat. Kevésbé terjedt el Pest megyében a települések energiaellátásában igen jól hasznosítható, szélfokozóval ellátott függőleges tengelyű szélmű, ami bármilyen irányú szelet tud hasznosítani, szinte tetszőleges helyre telepíthető.
- **Biomassza hasznosítás:** Pest megyében a legjelentősebb megújuló energiaforrásnak tekinthető a szilárd biomassza (pellet, brikett, energianövények, települési szilárd hulladék). A szilárd biomassza a mezőgazdaság, az erdőgazdálkodás vagy a faipar melléktermékeként, hulladékként, továbbá erre a célra termesztett energianövényként áll rendelkezésre. Ott érdemes ilyen energiaforrást alkalmazni, ahol a beszállítási távolság 20 km-es körzetből megoldható. Pest megyei biogáz üzemek Abonyban, Dömsödön találhatóak, de kisebb biogáz termelő berendezések szennyvíztisztító telepeknél is előfordulnak, önfogyasztás csökkentésére, a telep gazdaságosságának növelésére.

A PDS szempontjából rendkívül fontos a **fenntartható vízenergia fejlesztés** lehetőségeinek vizsgálata is. A Duna energia- és ivóvízforrás. A folyón az energiát hasznosítandó számtalan vízerőmű épült elsősorban a gyorsabb sodrású szakaszokon, így Németországban, Ausztriában és a Vaskapunál. Nagyobb fokú duzzasztást igényelnek a síkvidéki erőművek, így a szlovákiai Bösnél lévő erőmű is. Közvetlenül a mederből, tisztítások után kerül az ivóvízhálózatba a Duna vize Baden-Württemberg tartomány mintegy 30%-ában, Ulmban, Passauban, pár romániai településen. Más helyeken a víz nagyfokú szennyezettsége miatt az ivóvíz ilyen formában nem nyerhető. Elsősorban Magyarországon nagyon elterjedtek a parti szűrésű kutak, amelyek szinte az egész tágabb Duna mente ivóvízkészletét biztosítják.

Vízenergia hasznosítás:

Az EU teljes megújuló energiatermelésének közel 20%-át adó vízenergia-termelésben nem mutatható ki jelentős bővülés az elmúlt években, pedig a világon a kis- és törpe vízerőművek használata elterjedőben van. Magyarország műszakilag hasznosítható vízerő-potenciálja elméletileg kb. 1000

MW, amely természetesen több mint az optimálisan hasznosítható energia. A Duna 72%, a Tisza 10%, a Dráva 9%, a Rába, a Hernád 5%, az egyéb folyók 4% potenciális energiatermelésre foghatók. Pest megyében sem korábban, sem jelenleg nem üzemel vízerőmű. A korábbi kutatások a megyében csak a Dunát vizsgálták vízerőmű-létesítési szempontból. Egy 1921-ben készített tanulmány Pest megye területét érintően négy telepítési lehetőséget jelölt, elsődlegesen a Dunakanyarban, a Szentendrei-sziget északi csúcsának környezetében és a Csepel-sziget északi, vagy déli csúcsánál. Későbbi vizsgálatok Pest megye területét érintően Nagymaros térségét jelölték vízlépcső létesítésére alkalmasnak.

Magyarországon a Bős–nagymarosi vízlépcső lett volna a megépítendő legnagyobb vízerőmű, ami környezet- és ivóvízvédelmi okokból, valamint a dunakanyari települések védelme érdekében nem valósult meg. A Bős–nagymarosi vízlépcsőt a Duna magyarországi és szlovákiai közös szakaszának komplex hasznosítására tervezték. A vízlépcső létesítésének célja az energiatermelés, a hajózhatóság biztosítása, az árvízvédelem és a területfejlesztés volt. A létesítmény tervezett főbb egységei közül Pest megye területét a Nagymaros térségébe tervezett vízlépcső érintette volna. A bősi erőmű első ütemét 1986-ban, a nagymarosi erőmű utolsó egységét pedig 1990-ben tervezték üzembe helyezni. Eredeti formájában a beruházás nem valósult meg, mivel a magyar kormány a környezetvédők és civilek tiltakozásának hatására 1989-ben leállította a magyar oldalon ezt a beruházást. Az északi országhatáron 1992 októberében szlovák területre terelték a Duna vizének 83%-át. Magyarország nemzetközi bírósághoz fordult, a jogvita még mindig fennáll.

A vízenergia hasznosítása során nemcsak az energiatermelési, hanem egyéb más helyi és általános vízügyi érdekeket is figyelembe kell venni. Elsősorban a jelenlegi duzzasztóműveknél, ipari vizek visszavezetésénél, tározóknál érdemes az energiatermelés lehetőségét megvizsgálni, hiszen ilyen helyeken többnyire adott az infrastrukturális háttér, azaz minimális költséggel és építési munkával lehet eredményt elérni. (pl. Százhalombattán a Dunai Hőerőmű hűtővíz visszavezetése a Dunába, Soroksáron a Ráckevei-Dunaág vízszintjének tartására két vízlépcső kiépítése 4,6 m maximális magassággal (nagyvíznél Budapesten, kisvíznél Tassnál jelentkezhetsz $Q = 10\text{--}20 \text{ m}^3/\text{s}$ hasznosítható vízmennyiség).

Magyarország vízenergia adottságai csak részben kedvezőek, ugyanis kevés a hegyes terület, országosan eltérő a csapadék eloszlása térben és időben, a nagy vízhozamú folyók kis esésűek. A vízenergia hasznosításához duzzasztóművek létesítésére lenne szükség. Az elméletileg kihasználható potenciál tekintetében a vízenergia-vagyon szétszórtsága miatt, a nagyobb duzzasztóművek létesítése helyett a kikapacitású vízenergia előnyeit indokolt kiaknázni. Ennek figyelembevételével a 66 MW beépített teljesítményt elsősorban kisméretű, 5 MW alatti, már meglévő duzzasztóművekbe beépíthető törpe vízerőművek létesítésével, valamint folyómedrekbe telepített átáramlásos turbinákkal lehet elérni. A törpe vízerőművek különböző fajtái (pl. folyami duzzasztóban, merülő generátor, stb.) leginkább a kistérségi energiaellátást tudnák elősegíteni, a keletkező megújuló energia leginkább lokális szinten tudna leginkább hasznosulni. Ösztönözni szükséges a háztartási méretű kiserőműveket is.

A *NEMZETI ENERGIASZTRATÉGIA 2030* vízenergia tekintetében az olyan kikapacitású energiatermelő egységek elterjedését ösztönzi, amelyek mobilak, nem okoznak irreverzibilis környezeti változást, és nem igénylik komolyabb vízi műtárgyak építését. *MAGYARORSZÁG MEGÚJULÓ ENERGIA HASZNOSÍTÁSI TERVE 2010-2020* is a törpe vízierőművek telepítését preferálja, irányozza elő. A 2010-2013 uniós költségvetési időszakban a „KMOP-3.3.3. Megújuló energiafelhasználás” növelése pályázati konstrukció keretében lehetett pályázni 5 MW alatti vízerőművek építésére és felújítására, de ilyen tárgyú projektet 2013.08.06. napon a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség honlapja nem tartalmaz.

2.3.1.3. A kultúra és az idegenforgalom, valamint az emberek egymással való kapcsolatteremtésének előmozdítása

PA3-DR

DUNA RÉGIÓ – KIHÍVÁSOK ÉS TÁVLATOK

A Duna régió változó történelmi korok, kultúrák, etnikumok, vallások, piacok, társadalmak és államok nyomán hagyományozódott, gazdag és sokszínű örökséget mondhat magáénak. Az EUDRS cselekvési terv meghatározása szerint a Duna vízgyűjtő területe a világ egyik legnemzetközibb vízgyűjtő területe, számos idegenforgalmi és örökségi látnivalóval. Ezek között a Duna mentén elhelyezkedő világhírű városok, valamint csodálatos tájak is találhatók. Pest megye is számtalan az előzőekben említett jelentőségű hellyel büszkélkedhet. A bizottsági dokumentum hangsúlyozza, hogy a Duna régióban élők közös történelmi és kulturális örökséggel rendelkeznek. A stratégiának ezeket a kapcsolatokat adott esetben eszközként kell használnia arra, hogy elősegítse a további kulturális és civil társadalmi együttműködést. A regionális és helyi szint fontos szerepet játszik ezen a területen. A regionális együttműködés megerősítése és a kultúrák közötti párbeszéd révén erősödhet a társadalmi-gazdasági fejlődés, ugyanakkor biztosítható a fenntarthatóság és a közös fellépés.

E kiemelt cél megvalósítása közös idegenforgalmi termékek és promóciós politika kidolgozása révén kedvezően hathat az egész Duna régió idegenforgalmi fejlesztési lehetőségeire. Az EUDRS célként tűzi ki, hogy a Duna régió európai márkanévvé, fontos idegenforgalmi célponttá váljon. A Duna régiós védjegy megalkotása megnyitná a nemzetközi idegenforgalmi piacokat, elősegíthetné olyan szolgáltatások megteremtését, amelyek turisták új célcsoportját vonzza a régióba.

Fellépések relevancia vizsgálata

FELLÉPÉS	Relevancia Pest megye számára	
	IGEN	NEM
Kulturális örökség		
„A Duna régió erőssége, azaz a kulturális sokféleség kiaknázása.”	IGEN	
„A különböző származású személyek közötti együttműködés és kapcsolatok elősegítése a kreativitás ösztönzésére, valamint az örökségre, a hagyományokra és az idegenforgalomra épülő kulturális innováció és a gazdasági fejlődés húzóerejének biztosítására.”	IGEN	
Idegenforgalom		
„A Duna régió európai márkanévvé tétele.”	IGEN	
„A Duna régió fontos idegenforgalmi célponttá tétele.”	IGEN	
„A rövidebb hétvégi és a hosszabb időtartamú turistalátogatások ösztönzése.”	IGEN	
„A dunai folyami kirándulóhajók és magánjachtok hajózási és kikötőrendszerének további fejlesztése.”	IGEN	
„Az aktív turizmus további fejlesztése és intenzitásának növelése.”	IGEN	
„Az idegenforgalommal kapcsolatos oktatási, tudományos és kutatási tevékenységek összefonódásainak és együttműködésének további ösztönzése.”	IGEN	

„Az idegenforgalmi tervezés és infrastruktúra javítása.”	IGEN	
„Az idegenforgalmi termékek színvonalát érintő fejlesztések támogatása.”	IGEN	
„A fenntartható idegenforgalom ösztönzése”	IGEN	
„A régió wellness turizmusának fellendítése.”	IGEN	
„A kulturális eseményekre vonatkozó, meglévő adatok összegyűjtése, és olyan átfogó adatbázis létrehozása, amely a Duna régió kulturális tevékenységeiről nyújt áttekintést.”	IGEN	
„A kulturális és művészeti cserekapcsolatok ösztönzése.”	IGEN	

Pest megye PA3 által kijelölt tématerületek szerinti áttekintése előtt fontos megemlíteni a **„Kreatív Európát”**, mely a kulturális és audiovizuális ágazatokat már több mint húsz éve támogató Kultúra és MEDIA programok tapasztalataira és sikereire épít. A „Kreatív Európa” javasolt költségvetése 34%-kal több, mint a jelenlegi költségvetésének összege. 2007–2013 között a MEDIA program 755 millió eurós támogatást kapott, az audiovizuális ágazat nemzetközi együttműködését segítő MEDIA Mundus pedig további 15 milliót. A Kultúra program számára 400 millió eurót különítettek el a jelenlegi pénzügyi keretből. Az európai kulturális és kreatív ágazatok az európai GDP akár 4,5 %-át is kiteszik, és az Unió munkavállalóinak 3,8 %-át foglalkoztatják (8,5 millió fő). Az uniós támogatás hozzásegíti majd a kulturális élet szereplőit ahhoz, hogy a lehető legjobban hasznukra fordítsák a globalizációban és a digitalizációban rejlő lehetőségeket. A támogatás azt is lehetővé fogja tenni a számukra, hogy legyőzzenek olyan kihívásokat, mint például a piac széttöredezettsége és a támogatáshoz jutás nehézségei, valamint hozzájárul a hatékonyabb szakpolitikák kialakításához azáltal, hogy megkönnyíti a szakismeret és a tapasztalatok megosztását. A „Kreatív Európa” segítheti a jövőben az EUDRS-ben rögzített releváns célok megvalósulását.

PEST MEGYE – KIHÍVÁSOK ÉS TÁVLATOK

KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG

A Duna régiónak, így Pest megyének is erőssége a kulturális sokféleség jelenléte. Így feladat, kitörési pont az ebben rejlő lehetőségek kiaknázása. A kulturális örökség témakörén belül kiemelt figyelemmel kell lenni a világörökség, világörökség-várományos területek feltérképezésére, és annak megvizsgálására, hogy miként lelhetünk rá bennük az idegenforgalmi fejlesztési lehetőségekre.

Pest megyében mind „világörökségi, világörökség-várományos”, mind pedig „történeti települési” terület egyaránt található. *„Világörökség és világörökség-várományos terület övezete”* besorolással érintett települések a következők: Budakalász, Dunabogdány, Dunakeszi, Göd, Kisoroszi, Leányfalu, Százhalombatta, Szentendre, Szigetmonostor, Szigetújfalu, Szob, Tahitótfalu, Vác, Verőce, Visegrád. (Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltató Központ, korábban Kulturális Örökségvédelmi Hivatal (KÖH))

A Világörökség Magyar Nemzeti Bizottsága dönt arról, hogy a hozzá beérkezett javaslatok alapján mely helyszíneket tartja esélyesnek és érdemesnek egy valamikori felvételre, a Világörökségi Listára. A Magyar Várományosi Listán jelenleg szereplő Pest megyei helyszínek a következők:

- a római LIMES védvonal létesítményei által érintett területek,
- a „Dunakanyar kultúrtáj” területe (a Dunakanyar együttlátható és tájképvédelmi területe, az egykori királyi vadászerdők területe, azaz a Visegrádi királyi székhely és vadászterület és az Esztergomi középkori vár).

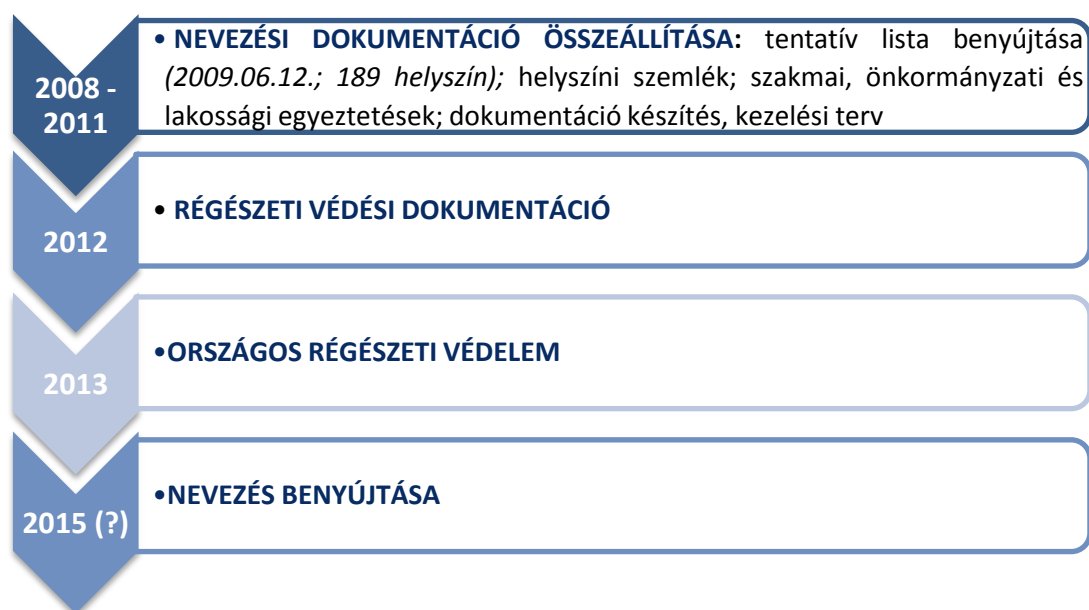
A római limes magyarországi szakasza – A Ripa Pannonica, mint világörökség várományos terület

A római limes hazánk legnagyobb kiterjedésű, területileg összefüggő kulturális öröksége. A védelethez váró objektumok között katonai létesítmények, erődök, őrtornyok, utak, mesterséges gátak, sáncok és polgári létesítmények lehetnek. Az egyes különálló helyszínek közötti „kohéziós erő” a határvonal mentén haladó **limes-út**. Ennek ismert szakaszai adják a világörökségi helyszín nyomvonalát, gerincét.

A dunai limes által érintett települések körét a területrendezési tervek lehatárolták, a Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terve a világörökség várományos területet kijelöli. Ennek nem része, de érdemes itt megemlíteni Pilisborosjenő, Csobánka és Pilisszántó területén található római emlékek, valamint a Pilisvörösvár területén is keresztülfutó római út maradványainak bemutatását. A Brigetio-Aquincum olyan átlóirányú összekötő út, amely a két légiótábor védelmében a mai 10-es főút vonalában levágja a Dunakanyar háromszögét és lerövidíti a limes utat.

Az EUDRS cselekvési terv projektpéldaként nevesíti a dunai limes UNESCO világörökségi nevezésének támogatását. A limes több szakasza is felkerült már a Világörökségi Listára.

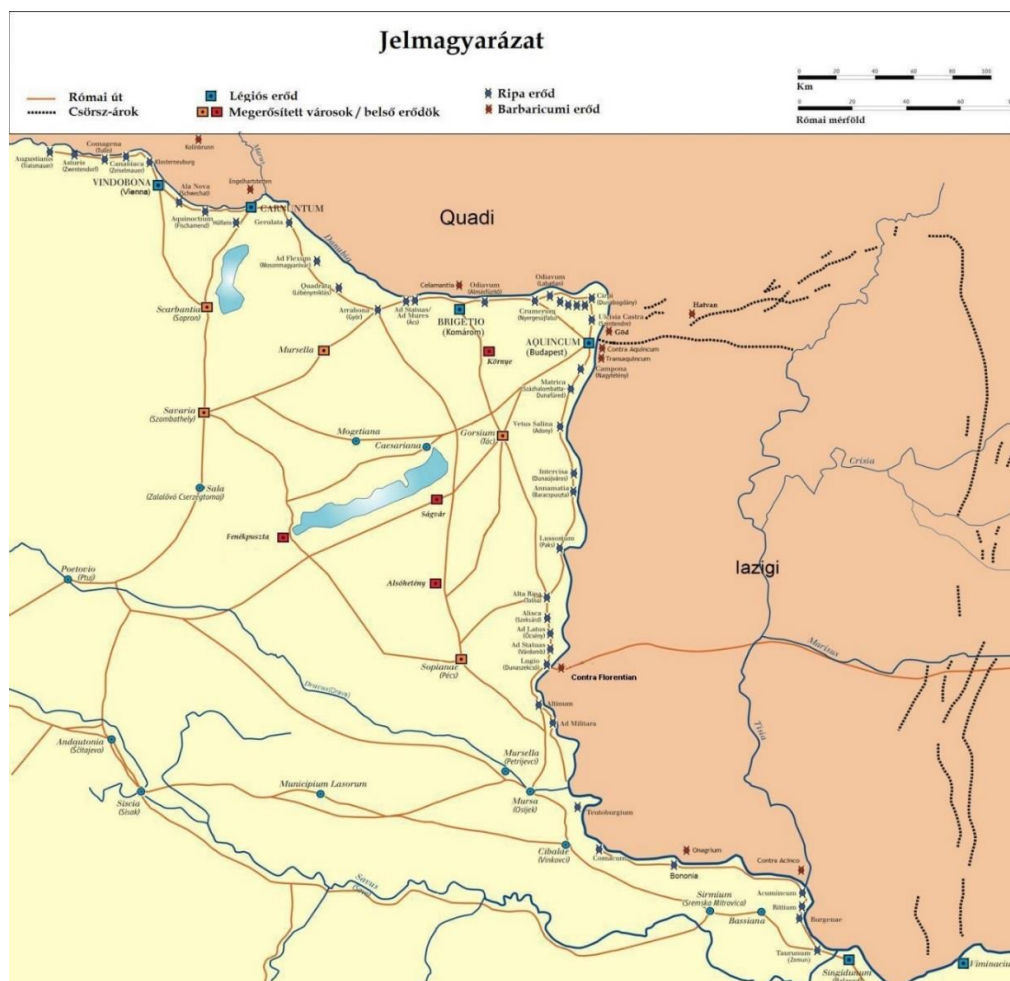
A 'Ripa Pannonica in Hungary' (RPH) Világörökségi Listára történő felterjesztés benyújtásáig az alábbi főbb állomásokat kellett és kell a szakembereknek végigjárni:

Forrás: Saját szerkesztés, (HIRSCHBERG [2013])

9. ábra: RPH – a főbb állomások: a nevezési dokumentáció összeállítása

A Dunamenti nemzetközi UNESCO Világörökség 'Római Birodalom határai' Program Emberi Erőforrások Minisztériuma által kijelölt projektgazda a Magyar Limes Szövetség.

Forrás: <http://www.ripapannonica.hu/magyar/keptar.php>

10. ábra: A római limes magyarországi szakasza

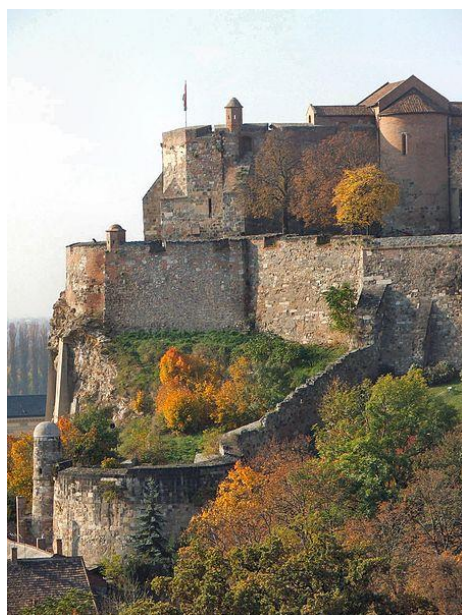
Az RPH egyedülállóan tekinthető Európában, így érdemes átgondolni a benne rejtő turisztikai, idegenforgalmi potenciált: hosszabb terminust lefedő, más földrészekben is értékesíthető szolgáltatás-csomagok kialakítása (integrálva a Duna menti kerékpárút, zarándokutak, vízi/evezősport hálózat fejlesztésével). Természetesen mérlegelni kell azt a tényt, hogy a világörökségi cím nemcsak rangot, elismerést, pezsgő kulturális turizmust és ezzel gazdasági fellendülést hozhat, hanem olyan kötelezettségeket, megkorlátásokat is jelent, melyek a világörökségi helyszín megmaradását és fejlesztését szolgálják.

A Dunakanyar, mint világörökség várományos történeti táj

A történeti táj fogalma már a középkorhoz kötődik. A középkori királyi erdőterületek a királyi birtokok egy speciális csoportját alkották, és ezek minden esetben egy erdőterület és egy királyi rezidencia, vagy rezidenciák együttesét jelentették. A középkori Európában Királyi Erdőnek

hívták az ilyen területi egységeket. Európa sok száz királyi erdejéből mára alig néhány maradt meg integráns formában. A Pilis történeti táj a középkori királyi birtok és erdőterület kiemelkedő jelentőségű, európai viszonylatban is egyedülállóan megmaradt példája. Kialakulása a magyar államszervezés idejére tehető, és a királyi központok (Esztergom, Visegrád) épített örökségével együtt a középkor teljes időszakában egységes szervezeti formával és területi elhatárolással rendelkezett.

A világörökségi védelmet igénylő terület a Duna mentén húzódik. A táj védelmének egyik legfontosabb eleme a feltároló látvány, amit nem lehet a Dunával lehatárolni, az kiterjed a bal-partra is. A védendő táj így magában foglalja a Visegrádi hegység nagy részét, az egész Szentendrei-szigetet, valamint a bal-parti látképet is, a hegyek gerincéig. A legtöbb helyszín élvez már valamilyen védettséget – műemléki, régészeti, természeti, helyi, ill. vízbázis –, némelyik egyszerre többfélét is. A térséget a központi előírásokon túl helyi eszközökkel is meg kell őrizni a további tájidegen beavatkozásoktól.

11. ábra: A „Dunakanyar kultúrtáj” világörökség várományos

Történeti települési területek és régészeti lelőhelyek Pest megyében

A Forster Központ (korábban KÖH) a Pest megyei települések közül a „Történeti települési terület övezet” által érintett településként jelölte meg az alábbi településeket a BATrT törvény, illetve Pest megye területrendezési terve készítése során:

Abony, Aszód, Biatorbágy, Budakeszi, Cegléd, Dabas, Érd, Fót, Gomba, Göd, Gyömrő, Kiskunlacháza, Márianosztra, Nagybörzsöny, Nagykőrös, Ócsa, Páty, Pécel, Pilis, Pilisszentkereszt, Pomáz, Ráckeve, Süllyás, Százhalombatta, Szentendre, Tápiószéle, Tura, Vác, Visegrád, Zsámbék.

A Budapest – Főváros Kormányhivatala Műemlékvédelmi és Régészeti Örökségvédelmi Szakigazgatási Szerve által üzemeltett közhiteles régészeti lelőhely nyilvántartásban 4761 azonosított régészeti lelőhely szerepel, melyek „ex lege” a kulturális örökségről szóló a 2001. évi LXIV. törvény alapján általános régészeti védelem alatt állnak. Ezekben belül 84 darab egyedileg,

jogszabály által külön védett régészeti lelőhely található. Közel kétszáz lelőhely ezek mellett „ex lege” természetvédelmi terület hatálya alá esik az 1996. évi LIII. természetvédelmi törvény alapján. Pest megye geográfiai helyzetéből adódóan, annak területén az ország régészeti emlékeinek szinte teljes vertikuma megtalálható az őskőkortól az újkorig.

A nemzetiségek kulturális örökségének megőrzése:

Pest megye sokszínűségét jól mutatja, hogy a megyében valamennyi Magyarországon hivatalosan elismert nemzetiség (bolgár, görög, horvát, lengyel, német, örmény, roma, román, ruszin, szerb, szlovák, szlovén, ukrán) megtalálható és a szlovén nemzetiség kivételével valamennyi rendelkezik legalább egy településen önkormányzattal.

Az egyes nemzetiségek kulturális örökségének megőrzését a Pest Megyei Duna Stratégiának is minden eszközzel elő kell mozdítania. Az elsődleges cél ebben a tekintetben alapvetően a nyelvnek és nyelvi sajátosságoknak a megőrzése kell, hogy legyen. Általános problémaként jelentkezik ugyanis, hogy a tudás átadása az idősebb generációktól a fiatalabbak felé egyre gyakrabban elmarad, vagyis az adott nyelvet már kevesebben beszélik.

Mindezek megoldása a megye számára nem csupán feladatokat, hanem egyben lehetőségeket is jelent. A nemzetiségek sokszínű kultúrával rendelkeznek, amelyek kiaknázása szintén komoly, elsősorban idegenforgalmi potenciállal bír. Mindehhez azonban elő kell mozdítani az egyes nemzetiségek saját identitásának megőrzését, amelyre elsősorban az anyaországaikhoz fűződő testvérvárosi kapcsolatokon keresztül van lehetőség (amennyiben ez releváns). Cél a Duna-menti etnikai és nemzetiségi kisebbségek megismerésének, elfogadásának, a kultúrák közötti párbeszéd és a kulturális sokszínűség erősödése.

A Duna Stratégia transznacionális kereteiben számos akció megvalósítása lehetséges, amely nagymértékben szolgálja az előzőekben megfogalmazott célokat:

- nyelvi cserekapcsolatok előmozdítása,
- ifjúsági cserekapcsolatok fokozása, feltételeinek javítása,
- nemzetiségi kulturális események szervezése, ösztöndíjprogramok elindítása,
- a művészeti kapcsolatok erősítése,
- adatbázisok létrehozása kulturális értékekről és tevékenységekről.

A nemzetiségi önkormányzatok bevonásával, a testvérvárosi kapcsolatok felhasználásával a következő pénzügyi időszakban (2014-2020) számos határon átnyúló projekt megvalósítására lesz lehetőség a témában. A nemzeti önkormányzatokon túl, Pest megyének is folyamatosan monitoroznia kell az ilyen típusú pályázati lehetőségeket.

Javasolt, hogy Pest megye kövesse figyelemmel a Duna Stratégia kultúrával foglalkozó 3. cselekvési területének munkáját is. A terület tevékenységében Magyarország részéről az Emberi Erőforrások Minisztériumának delegáltja vesz részt.

TURISZTIKA, IDEGENFORGALOM

Pest megye számára a turizmus stratégiai ágazat, amely fontos beruházási és jövedelemtermelési lehetőséget biztosít a vállalkozások és a munkavállalók számára.

Jelenleg erőteljesen a megye északi részére, illetve a Duna jobb partja felé billen a mérleg a turizmus tekintetében. A rekreációs szabadidő eltöltés lehetőségei nincsenek megfelelően kiaknázva. A kerékpározási, a horgászati, a lovaglási, a termál adottságok egy része kihasználatlan, a szolgáltatások hiányosak, hiányzik a komplexitás. Nincs összefüggő kerékpárút hálózat és az ahhoz kapcsolódó szolgáltatások. A vízi szolgáltató központok kevésbé nyitottak a nagyközönség felé. A part menti kikötőhelyek és szolgáltatások száma növekvő, de még mindig kisszámúak és alacsony színvonalúak. A Duna vízfelülete alulhasznosított, a fürdőlétesítmények rossz állapotúak.

A turisztikai fejlesztések komplex beruházások, azokat összeállítani a lehetőségek és problémák gondos mérlegelésével szükséges.

Budapest közelségéből adódó turisztikai potenciál: Budapest számos turisztikai vonzerővel rendelkezik: a város és a Duna összeforrott látványa, a világörökségi területek, az épített örökség, a gasztronómia, a fesztiválok/rendezvények, a gyógy- és termálvizek. Földrajzi fekvésénél és gazdasági, logisztikai szerepénél fogva, valamint a vonzerőinek összetétele révén a főváros turizmusában nagyságrendileg meghatározó a városlátogató és az üzleti motiváció. A főváros adottságai mind természeti, mind hangulati szempontból megfelelő alapot biztosítanak az elért turisztikai piaci pozíció megtartásához és további javításához. A Budapestet átszelő Duna csodálatos szépséget és atmoszférát kölcsönöz a városnak, a városmag közvetlen közelében és a régióban kellemes kirándulóhelyek találhatók. Kiemelkedő kulturális attrakciókkal (rendezvények, kiállítások, építészeti értékek), kulináris élményt nyújtó vendéglátóhelyekkel és egy európai, emberi léptékű város adottságaival rendelkezik Budapest. Vonzáskörzetében, mint metropolisz agglomerációjában számos olyan, már önmagában is jelentős turisztikai attrakció található, amely pozitívan befolyásolhatja Budapest megítélését a nemzetközi és a belföldi turisztikai piacon. Ezek a látványosságok egy-, illetve félnapos kirándulások céljából alkalmasak arra, hogy a turisták tartózkodási ideje meghosszabbodjék, valamint Magyarországról és Budapestről alkotott képük újabb élményekkel gazdagodjon. *(DUNAKANYAR FENNTARTHATÓ TURIZMUSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA [2006] 23. o.)*

Dunakanyar, mint turisztikai potenciál: A Pilis történeti táj a középkori királyi birtok és erdőterület kiemelkedő jelentőségű, európai viszonylatban is egyedülállóan megmaradt példája. Kialakulása a magyar államszervezés idejére tehető, és a királyi központok (Esztergom, Visegrád) épített örökségével együtt a középkor teljes időszakában egységes szervezeti formával és területi elhatárolással rendelkezett. Középkori település- és tájtörténete a speciális királyi erdőbirtoklás következménye, és a területén létrejött középkori kolostorok is a királyi hatalom különleges megjelenési formájaként jelentkeztek. A legtöbb helyszín élvez már valamilyen védeltséget – műemléki, régészeti, természeti, helyi, ill. vízbázis –, némelyik egyszerre többfélét is. A térséget a központi előírásokon túl helyi eszközökkel is meg kell őrizni a további tájidegen beavatkozásoktól.

A Dunakanyar és Szentendre, mint a legvonzóbb turisztikai célpontok: A megyei turizmus fontos vonása, hogy a súlypontja erőteljesen a megye északi részére, azon belül is a Duna jobb partja felé billent. A vendégéjszakák mintegy 40-45%-a Dunakanyar Kiemelt Üdülőkörzet Pest megyei területein realizálódik.

A túrázók és természetjárók számára fontos vonzerő, hogy a megyében található az 1997-ben alapított Duna-Ipoly Nemzeti Park, amely a Dunakanyart övező hegyeket és az Ipoly völgyének még viszonylag érintetlen szakaszát foglalja magába. 60 ezer hektáros területe kiterjed Budapestre, Komárom-Esztergom megyére és Nógrád megyére is. Turisztikailag jelentős értékek gondozója a Pilisi Parkerdőgazdaság: hozzá tartozik a Budakeszi Vadaspark és Erdészeti Arborétum.

A Dunakanyar és Budapest egymáshoz való közelségéből adódóan a Dunakanyar értelmezhető úgy, mint a Budapesten élő lakosok pihenési-rekreációs zónája. Egy olyan térség, amely a budapesti agglomeráció közel 3 millió, a nagyvárosi életvitelben el/megfáradt lakójának aktív kikapcsolódást, pihenést, felfrissülést, a munkaerejének, a munkavégző képességének (bővített) újratermelődését biztosítja. A szemléletmódot indokolja az is, hogy a fővárosban a rekreációs funkciók vonatkozásában hiány tapasztalható. A turisztikai kínálat jövőbeli integrált fejlesztése során erre kiemelt figyelmet szükséges fordítani.

Tematikus hangsúlyok: kulturális örökség (Limes), aktív, öko-, illetve egészség-, wellness turizmus fejlesztése.

Ráckevei-Soroksári Dunaág, mint turisztikai potenciál: A Ráckevei-térség kapcsolatai hiányosak, a lakó és rekreációs ingatlanok fejlesztése nem eredményezett tartós gazdasági aktivitást – a Duna-ág rendre elmaradó kotrása akadályozza a jelentősebb, megalapozott turisztikai projektek, beruházások elindítását. Az infrastrukturális fejlesztések, valamint a szolgáltatások innovációja elkerülhetetlennek tűnik a turizmusban – a lehetőségektől (kerékpár, lovas, zarándoklat) ugyanis messze elmarad a térség teljesítménye, miközben a spontán szuburbanizáció következményeitől sem teljesen mentes ez a terület sem. Kevés a színvonalas horgászközpont: A megye kis tavai mellett jó horgászati lehetőséget nyújt a Duna, a Soroksári Duna-ág és az Ipoly, azonban ezeken a helyeken is kevés még a színvonalas horgászközpont, amely megfelelő szolgáltatásokkal sikeresen bekapcsolható lenne a turisztikai kínálatba. A közelmúlt fejlesztéseinek eredménye a színvonalas horgász szolgáltatásokat nyújtó Préri-tó Dömsöd mellett.

Falusi turizmus: A megye Budapesthez való közelsége ellenére is alkalmas arra, hogy a falusi turizmus normáinak és elvárásainak megfelelő vendéglátást nyújtson.

Tematikus hangsúlyok: vízi és aktív, termál- és örökségturizmus (kiemelten építve a szerb kisebbség hagyományaira).

Érd-Százhalombatta térség, mint turisztikai potenciál: Északon Visegrád és Szentendre a kulturális turizmus központja, a déli területeken Érd és Százhalombatta együttműködése körvonalaz egy új kultúrtörténeti központot, amelynek alapja a két település ófalui része és a százhalombattai régészeti park.

Az Érden található különböző történelmi korok emlékeit hordozó értékek (bronzkori földvár, halomsírok, limes út, török minaret, keresztény tárgyi és szellemi emlékek) egy történelmi időutazás élményét jelenthetik az idelátogatóknak. Százhalombatta, mint az elmúlt évtizedekben kialakult/kialakított iparváros jelenleg nem tartozik Magyarország idegenforgalmi szempontból számon tartott városai közé. Ugyanakkor a városnak vannak olyan meglévő és fejleszthető értékei, melyek idegenforgalmi potenciállal bírnak és építeni lehet rájuk. Ezek a potenciálok következnek a város történelmi (elsősorban ókori történelmi) múltjából és az elmúlt évtizedek fejlesztéseiből,

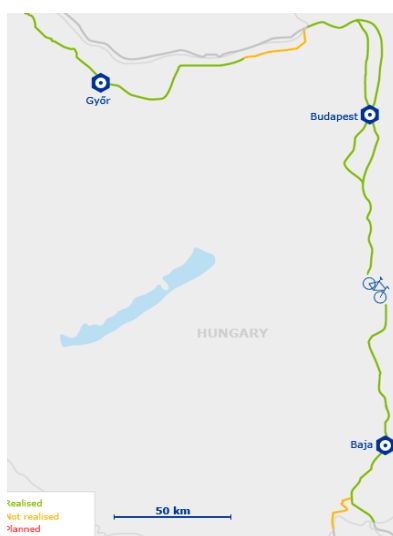
erőfeszítéseiből. Jelenleg a Régészeti Park a legfontosabb turisztikai célpont, melynek folyamatos fejlesztése elengedhetetlen. A változatos programok egy-két napos itt-tartózkodást is biztosítanak, ami a térség vonzerejét növeli. Százhalombatta idegenforgalmi potenciállal rendelkező adottságai és lehetőségei: Régészeti Park; Matrica Múzeum; sport és strand; horgászat; lovaglás.

Pest megye szempontjából komplex fejlesztési beavatkozásnak tekinthető az **EuroVelo 6** érintett szakaszának megépítése, annak a turisztikai kínálatba való integrálása. Az EuroVelo 6-ot a „folyók útvonalának” is nevezik. Nantes-tól indul a Loire mentén, és kelet felé átszeli Franciaországot. Tovább fut a Boden-tóig Svájcban, majd elindul a Dunát követve, Németország, Ausztria, Szlovákia, Magyarország, Szerbia, Bulgária érintésével, és megérkezik Romániába. A Duna torkolatánál Konstancánál éri el a Fekete-tengert.

A magyarországi szakasz:

- A Duna mentén Rajkától Mohácsig húzódó útvonal kiemelkedő természeti és kulturális értékeiről ismert. A Duna menti római limes, a komáromi erődrendszer, a Dunakanyar kulturális lát képe és a budapesti Duna-part mind a világörökség részét képezi, és élvezetes kikapcsolódást nyújt az ide látogatóknak. A Duna egész magyarországi szakasza veszélyeztetett fajok élővilágát képező Natura 2000-es övezet. Az útvonal és a kapcsolódó szolgáltatások színvonala folyamatos fejlesztés alatt áll.
- Útvonal hossza: 440 km. Az útvonal kezdő és záró helyszínei: Rajka (osztrák határ), Hercegszántó (szerb határ), Udvar (horvát határ)
- A magyarországi szakasz két részre tagolódik: a Felős-Dunamente (1.) és az Alsó-Dunamente (2.) kerékpárútra. Pest megye mindkettő tekintetében érintett:

- 1.A. (...) Visegrád –Dunabogdány – Tahitófalu – Leányfalu – Szentendre– Budapest
- 1.C. (...) Szob – Nagymaros – Verőce –Vác – Göd – Dunakeszi – Budapest
- 2.A. Budapest – Dunaharaszti – Taksony – Dunavarsány– Majosháza – Ráckeve – Dömsöd (...)
- 2.B: Budapest – Érd – Százhalombatta – Tököl – Szigethalom – Dunavarsány (...)

Forrás: <http://www.eurovelo.com/en/eurovelos/eurovelo-6/countries/hungary>

12. ábra: Az EuroVelo 6 magyarországi szakasza

A turisztikai ágazat lehetséges és szükséges fejlesztési területeit a lenti táblázat összesíti:

TURISZTIKAI POTENCIÁL	Budapest	Dunakanyar	Ráckevei-Soroksári Dunaág	Érd – Százhalombatta térség
Sport célú hajózás	✓	✓	✓	✓
Turisztikai célú hajózás	✓	✓	✓	
Szállodahajók	✓	✓		✓
Dunai strandok	✓	✓	✓	✓
Duna SPA*	✓	✓	✓	✓
Horgászturizmus		✓	✓	✓
Sportprogramok	✓	✓	✓	✓
Természeti örökség bemutatása, ökológiai szolgáltatások	✓	✓	✓	✓
Kulturális örökség (LIMES)	✓	✓		✓
Szállás, vendéglátás	✓	✓	✓	✓
Duna Régió Főutca, Duna-völgyi panoráma út	✓	✓		
Kerékpárút	✓	✓	✓	✓
Tematikus utak	✓	✓	✓	✓
Dunai látkép: kilátók	✓	✓		✓
Dunai identitás	✓	✓	✓	✓

**Jelentősebb gyógyvíz minősítésű termálvíz, gyógy- és ásványvíz kincssel rendelkezik Albertirsa, Cegléd, Érd, Göd, Leányfalu, Nagykáta, Ráckeve, Tápiószentmárton, Tóalmás és Visegrád, amelyet mindegyik település fürdési célra hasznosít, illetve hasznosíthat.*

2.3.2. A környezet védelme a Duna régióban

A környezet minden emberi tevékenység alapja. A környezetvédelem fejlődése, az élővilág és az élettelen természeti értékek egyre súlyosabb veszélyeztetése, valamint az emberi egészséget és az épített környezetet egyaránt károsító hatások szélesebb körben is felkeltették az érdeklődést környezetünk állapotának és védelmének megismerése iránt.

Az EUDRS cselekvési terv e fejezetében javasolt fellépések közvetlenül hozzájárulnak az Európa 2020 stratégiában foglaltak teljesüléséhez. Ezek speciálisan az éghajlatváltozás problémáinak leküzdését, az erőforrások (például a víz, a természet, a föld) fenntartható használatának kialakítását és az életminőség biztosítását elősegítő célkitűzésekkel foglalkoznak. Hozzájárulnak továbbá a biodiverzitásra vonatkozó, 2020-ig teljesítendő uniós célkitűzésekhez és a 2050-ig teljesítendő elképzelés megvalósításához, illetve a 2010 utáni időszakra kitűzött, biodiverzitásra vonatkozó uniós stratégia végrehajtásához a stratégia elfogadását követően.

A cselekvési terv alapján a pillér a következő három kiemelt kérdésre irányul: (1) a vizek minőségének helyreállítása és fenntartása; (2) a környezeti kockázatok kezelése, valamint (3) a biodiverzitás, a táj, valamint a levegő- és talajminőség megőrzése.

A stratégiai dokumentum rámutat arra is, hogy az előzőekben bemutatott kiemelt kérdéseket egyéb szakpolitikai területekkel együtt kell vizsgálni. A stratégia támogatja az integrált megközelítést. A közlekedési infrastruktúra fejlesztése például kedvező hatással van az üzleti környezetre, a városok és régiók vonzerejére, illetve a polgárok mobilitására, ugyanakkor a tájra, a biodiverzitásra, a levegő minőségére, a talajra és a vízre kedvezőtlen hatással lehet. Az energiaágazatban kívánatos az energiatermelés megújuló energiaforrások révén történő növelése, ez azonban nem történhet a biodiverzitás rovására. Mindezeket a kérdéseket együtt kell megvizsgálni, és meg kell találni a legfenntarthatóbb megoldást.

2.3.2.1. A vizek minőségének helyreállítása és megőrzése

DUNA RÉGIÓ – KIHÍVÁSOK ÉS TÁVLATOK

A víz az egyik legfontosabb környezeti tényező, az édesvízforrások hozzáférhetősége és minősége létfontosságú. A vízhiány a modern termelési módok és a társadalmi élet összeomlását okozná, hiszen a vízre ivóvízként, öntözési, ipari, energiatermelési, közlekedési és az idegenforgalmi célból is szükség van. A 2800 km hosszú és tíz ország területét átszelő Duna, Európa második leghosszabb és a világ „legnemzetközibb” folyója. A vízgazdálkodás tehát sok szempontból kiemelt feladata a Duna Stratégiának.

A cselekvési tervben foglaltak szerint a kiemelt fellépés a Duna-vízgyűjtő és részvízgyűjtői (mellékfolyói) vízminőségével kapcsolatos kulcskérdésekkel foglalkozik behatóbban. A vízzel kapcsolatos kérdéseket azonban integrált módon kell megközelíteni, ami azt jelenti, hogy az árvíz és a vízhiány (lásd a környezeti kockázatokról szóló fejezetben), vagy a szilárd hulladék kezelése (lásd a biodiverzitásról és a tájról szóló fejezetben) egyaránt kritikus pontnak számít.

A régió különösen fontos kérdése a Fekete-tengerbe ömlő víz minősége. Noha a tengerbe folyó más folyókról kevés adat áll rendelkezésre, ésszerű az a feltételezés, hogy a szennyező anyagok jelentős

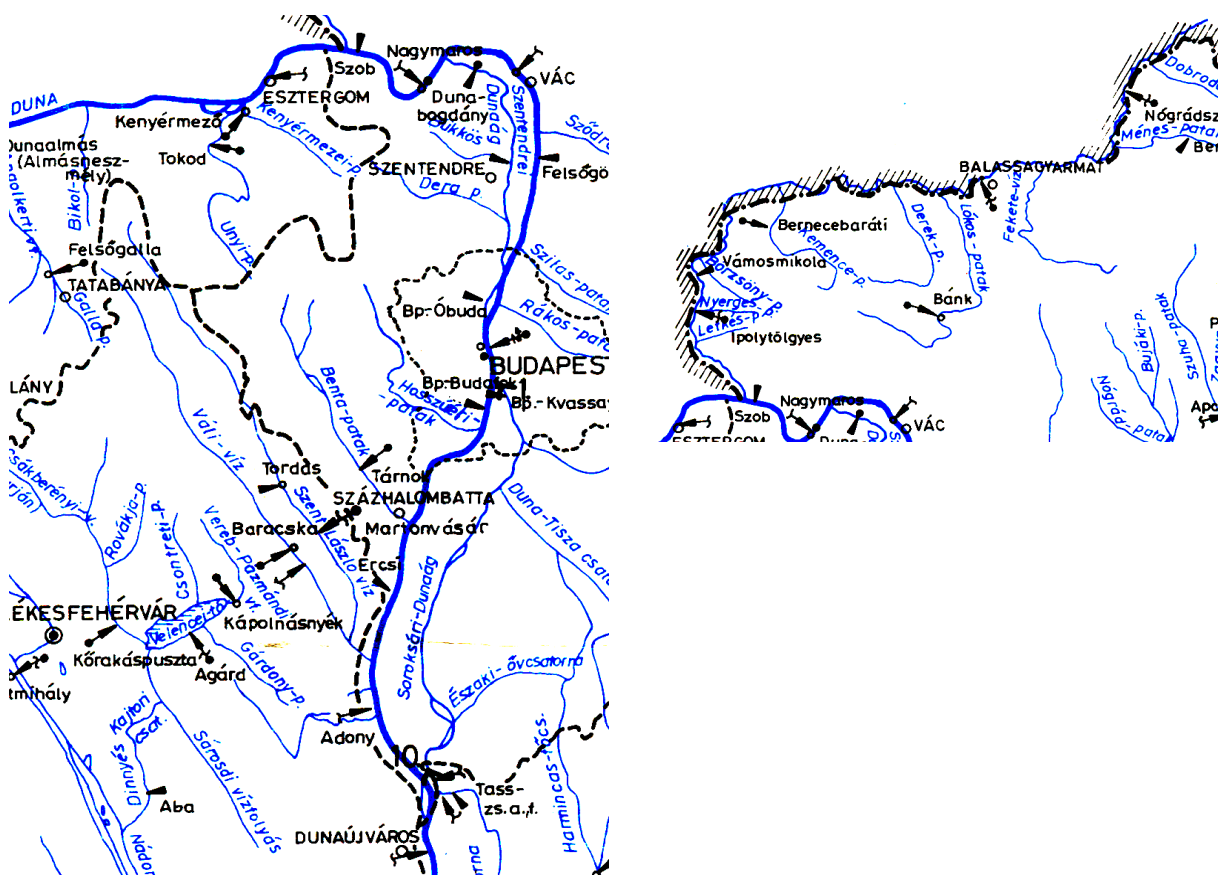
része a Dunából származik, így a tengerbe kerülő folyami foszfátmennyiség nagy részéért a folyó felel. A dunai szennyezés csökkentésére irányuló pozitív fellépés tehát közvetlen kedvező hatást gyakorol a Fekete-tengerre és tengeri környezetére. Jogi szempontból, mivel a Fekete-tenger a települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv értelmében érzékeny területnek számít, a 10.000 lakosegyenértéknél (LE) nagyobb uniós agglomerátumok települési szennyvíztisztító telepeinek fejlettebb (harmadlagos) kezelést kell biztosítaniuk a folyó mentén.

Fellépések relevancia vizsgálata

FELLÉPÉS	Relevancia Pest megye számára	
	IGEN	NEM
„A Duna vízgyűjtő-gazdálkodási terv teljes körű végrehajtása.”		NEM
„Az együttműködésnek a részvízgyűjtők szintjén történő megszilárdítása.”		NEM
„Az ICPDR által már kifejlesztett adatgyűjtési rendszerekre vonatkozó beruházás és támogatás folytatása.”		NEM
„A települési szennyvízkezelő létesítmények építését és korszerűsítését elősegítő fő beruházások további ösztönzése a Duna-vízgyűjtőben, ideértve az ilyen jellegű infrastruktúra tervezésére irányuló regionális és helyi szintű kapacitásépítést ösztönző intézkedéseket is.”		NEM
„Folyó menti ütközőzónák kialakítása a tápanyagok visszatartására és az alternatív hulladékgyűjtés és –kezelés előmozdítása a kis vidéki településeken.”	IGEN	
„A mezőgazdaságért és környezetvédelemért felelős hatóságok közötti párbeszéd és együttműködés aktív folyamatának támogatása és kidolgozása a mezőgazdasági szennyezésre irányuló intézkedések meghozatala érdekében.”	IGEN	
„Megfelelő szinten hozott jogszabályok a tisztítószeresek foszfáttartalmának korlátozására.”		NEM
„A veszélyes anyagok és szennyezett iszap legújabb és az elérhető legjobb technológiával történő kezelése, illetve a veszélyes anyagok előállítására vagy elhagyott ipari területekre és hulladéklerakókra vonatkozó helyreállító intézkedések kidolgozása és előmozdítása.”	IGEN	
„A Duna régióban problémásnak tekintett anyagok megfelelő korlátozása és fokozatos felváltása.”		NEM
„A víz folytonosságát megszakító, a Duna-vízgyűjtő halainak a vándorlását gátló akadályok csökkentése.”		NEM
„A vízkivétel korlátozására irányuló intézkedések.”		NEM
„A Duna-vízgyűjtő integrált vízgazdálkodásával kapcsolatos kérdésekre vonatkozó bevált gyakorlatok megismerésének és cseréjének elősegítése a különböző szintű politikai döntéshozók és a régió lakossága körében.”	IGEN	
„Az ismerethiány csökkentésére, az ivóvízellátás biztosításával kapcsolatos eszközök, módszerek és iránymutatások kidolgozására és átadására irányuló intézkedések előmozdítása.”		NEM
„A tengerparti övezet integrált kezelése (ICZM) és a tengeri területfejlesztés (MSP) gyakorlatainak további erősítése a Fekete-tenger nyugati partjain.”		NEM

Vízminőség Pest megyében: (PMTFK)

A megye legnagyobb felszíni vízfolyása a Duna, amelynek mintegy 100 km-es szakasza esik Pest megye területére. A Duna egyetlen jelentős Pest megyei mellékfolyója az Ipoly, ami egyúttal a nagy folyam egyetlen baloldali mellékfolyója Magyarországon. A Tisza vízgyűjtő területéhez tartozó megyei vízfolyások közül legjelentősebbek a Galga és a Tápió. A hegyvidéki, dombosági területeken patakok, a síkvidéken csatornák találhatók nagyobb számban. Természetes tavak hiányában nagy a mesterségesen kialakított tavak, tározók száma. A délegyházai tórendszer, amely közel 50 hektáros területet foglal el, mind közül a legnagyobb.

Forrás: http://www.kdvkovizig.hu/vizrajz_vizallas_grafikon.htm

13. ábra: Felszín feletti vízfolyások (Duna, Ipoly, RSD)

Mind az állóvizek, mind felszíni vízfolyások esetében a legjellemzőbb probléma a **túl magas tápanyag/szervesanyag tartalom**. Ennek okai elsősorban: kommunális szennyvízbevezetések, belvízbevezetések, halastavi vízleeresztések, szántóföldi műtrágya- és trágyahasználat, a tápláló vízfolyásokon keresztül érkező túl nagy koncentrációjú hozzáfolyások.

Duna: A tápanyagtartalma magas, és bakteriológiai szempontból szennyezett, annak ellenére, hogy egyes paraméterei javuló tendenciát mutatnak. A folyó a megye víz- és szennyeződés elválasztója, begyűjti a térség összes szennyeződését. A vízminőség monitoring adatok alapján azonban

megállapítható, hogy a folyó szennyeződése nem a Pest megyei, Dunába befolyó élővizektől származik.

A Duna *jobb parti patakok* szennyezőanyag szállítása nem jelentős.

A *bal parti vízfolyások* közül az Ipoly folyó vízminősége változó, mivel jelentős mezőgazdasági és ipari területeken halad keresztül, azonban a Pest megyei szakaszán nincs olyan szennyező forrás, ami a vízminőséget alapvetően befolyásolhatná. Kiemelendő, hogy a folyó mellett jelenleg két üzemelő, és egy jelenleg nem üzemelő vízbázis van, Szob, Tésa és Vámosmikola térségében. A folyó e szakaszán számos mellékág található, melyek közül Ipolytölgyes és Tésa térségében a korábbi szabályozások következtében leválasztott víztest rehabilitációra már sor került, és oda hallépcsők épültek a hosszirányú ökológiai folyosó helyreállítása érdekében.

A *Pesti-síkságról érkező patakok* vízminősége fokozatosan javuló tendenciát mutat, ez köszönhető az ipari termelés hanyatlásának, az újonnan telepített környezetkímélő technológiáknak, illetve a műtrágya kihelyezés csökkenésének.

A *Ráckevei-Soroksári Duna-ág (RSD)* vízminősége messze nem éri el a kívánatos szintet. Az RSD vízminőségének és vízgazdálkodásának javítása érdekében kitűzött célok eléréséhez négy projekt megvalósítása szükséges az Országos Vízügyi Főigazgatóság tájékoztatása alapján:

- I. Kotrás projekt: RSD főág középső szakaszának és mellékágainak kotrása, a kiemelt iszap elhelyezése.
- II. Műtárgyépítés projekt: Új építés és rekonstrukció (Tass, Kvassay műtárgy)
 - I. és II. elem közös pályázatot alkot, mely támogatásban részesült. A Kormány 1281/2012. (VIII.6.) Korm. határozatában visszavonta az I. projektet érintő részt, így a pályázat műszaki tartalma és költsége ezzel a projekttel lecsökkent.
- III. Átvezetés projekt: Dél-pesti szennyvíztisztító telep tisztított szennyvizének és Dél-Pest csapadékvizeinek Nagy-Dunába történő átvezetése. Támogató által elutasítva.
- IV. Szennyezőanyagok kivezetése a parti sávból projekt: Támogatásban részesült, a megvalósítás folyamatban van.

A fenti program befejezése feltétlenül fontos feladat lenne. A csatornahálózat megépülte után szükséges a releváns területeken (pl.: Ráckeve közigazgatási területén lévő szigetek) ivóvízellátásának megoldása is.

Bányatavak: A vízminőségről összefüggő adatsor nem áll rendelkezésre.

Pest megye szempontjából kiemelten kezelendő problémaforrások a következők:

- **Szennyvíz vs. vízminőség:**

Az elmúlt évtizedekben kiépített vezetékes ivóvízellátással párhuzamosan lényegesen megnőtt a fajlagos vízfelhasználás, s ezzel együtt a keletkező szennyvíz mennyisége is. Az elhasznált víz a környezet egyik alapvető szennyező eleme, amelynek megfelelő elhelyezése nagyon fontos feladat. Az utóbbi időben hazai és nemzetközi támogatás segítségével számos a szennyvízhálózat bővítését/kiépítését és szennyvíztisztítás intenzív fejlesztését célzó beruházás valósult meg. Ennek hatására számos szennyvíztisztító telep létesült és települési csatornahálózat került kiépítésre. Pest megye csatornázottsága jól kiépítettnek mondható, az elmúlt 10 évben rengeteget fejlődött, a 2001-es évi 38 %-ról 2005-re 55 %-ra, 2010-re pedig 67,3 %-ra nőtt. A szennyvízhálózat építések jelenleg is folyamatosan zajlanak. - A megvalósított csatornázási és szennyvíztisztító telep, létesítési beruházások ellenére azonban a rendelkezésre álló 2010-es statisztikai adatok alapján a megye 187 településéből még mindig 43 település nem rendelkezik közcsatornás szennyvízelvezetéssel, és a már csatornahálózattal rendelkező településeken sem településszintű a csatornázottság. Öt

település (Tápiószentmárton, Pócsmegyer, Csemő, Nagykőrös) ellátottsága nem éri el a 30 %-ot.

Pest megyében a már csatornázott települések döntő hányadának szennyvíz elvezetését, kezelését, elhelyezését négy jelentősebb, több települést ellátó szolgáltató: Duna Menti Regionális Vízmű Zrt., Fővárosi Vízművek Zrt., Érd és Térsége Víziközmű Kft., Galgamenti Víziközmű Kft. biztosítja.

A szennyvízelvezetés, -tisztítás, -elhelyezés kérdésének a rendezésében az elmúlt két évtizedben lényeges előrelépések történtek. Ennek ellenére hangsúlyozni kell a hiányosságokat, hisz a nem csatornázott településeken és az ugyan csatornázott, de az egyes közcsatornára nem csatlakozó ingatlanokból Pest megye területén jelenleg naponta átlagosan 37 422 m³ szennyvíz szikkad a talajba, amely veszélyezteti a helyi vízbeszerzés lehetőségét, de valamennyi vízbázisból kinyert víz vízminőségét és a felszíni vizeket is.

A meglévő csatornahálózat és szennyvíztisztító telepek elsősorban a kommunális szennyvizeket gyűjtik össze és tisztítják. A nagyobb ipari üzemek saját ipari szennyvíztisztítóval rendelkeznek, melynek üzemeltetését is maguk végzik. A kis- és középvállalkozások ipari szennyvizeinek kezelését elősegítő intervenciók szervezett betervezése fontos feladatnak tekinthető.

A szennyvíztisztítás egyik végtermékének, a tisztított víznek a befogadói a felszíni vizek. A másik a végterméknek, a szennyvíziszapnak az elhelyezése jellemzően még ma is mezőgazdasági területen történik, de biomasszaként feldolgozva az energiatermelési hasznosítása egyre növekvő tendenciájú.

- **Mezőgazdaság vs. vízminőség:**

A Duna folyóvölgye és a kapcsolódó kisvízfolyásai a mélyebben fekvő területekkel a megye legkevésbé terhelhető tájai közé tartozik. A tájterhelésre leginkább érzékeny területek az ökohálózat legértékesebb területei, magterületei. Ezek részben országos szintű védettség alatt is állnak, közülük területileg legjelentősebbek a Duna-Ipoly Nemzeti Park, valamint az országos ökológiai hálózat és a NATURA 2000 hálózat területei. A legfontosabb tájterhelő tényező a vegyes mező- és erdőgazdasági jellegének köszönhetően elsődlegesen az intenzív szántóföldi művelés a műtrágyák és növényvédő szerek használata miatt. A vízminőséget is jelentősen rontják. Az állattartó telepeken keletkező híg és almos trágya megfelelő műszaki védelemmel való tárolása EU-s támogatások felhasználásával egyre több helyen megvalósul.

Felszín alatti vizek: A megye vízellátását jelentős mértékben a dunai parti szűrésű kutak biztosítják a Szentendrei- és a Csepel-szigetről. A Csepel-szigeti kutak esetében is egyre többször problémát jelent a vas-, a mangán- és az ammónia-tartalom növekedése, valamint az utóbbi időben megjelent nitrát. A Dunától távolabbi területeken a vízáradó rétegeket a mélyebben (100-200 m) lévő, ún. rétegvizek alkotják. E kutakból nyert víz – általában – közvetlenül, előkezelés nélkül használható ivóvízként. A Budai-hegység területén gyakori a karsztvízből táplált kút vagy vízbázis. A karsztvíz kutak vízhozama ingadozó, mivel a csapadékviszonyok is közrejátszanak a víz utánpótlódásában. A talajvíz a megye területén – a hegyvidéki területeket leszámítva – szinte egységesen a felszíntől 2-5 m-en belül jelentkezik. A talajvíz magas nitrát szennyezettsége miatt ivóvízként nem használható, de az általában meglévő egyéb szennyeződések sem teszik erre alkalmassá.

2.3.2.2. Környezeti kockázatok kezelése

PA5-DR

DUNA RÉGIÓ – KIHÍVÁSOK ÉS TÁVLATOK

A Duna régió országai kifejezték arra vonatkozó közös szándékukat, hogy megerősítsék az együttműködést a természeti vagy ember okozta katasztrófák – például a súlyos árvizek és ipari balesetek – megelőzése, illetve az ezekre való felkészültség és reagálás terén. Ezek az események egyrészt kedvezőtlen hatást gyakorolnak a tájra és a biodiverzitásra, másrészt emberáldozatokat követelnek, valamint károsan hatnak a gazdasági tevékenységekre és a társadalmi infrastruktúrákra is. Az árvízmegeelőzés kiemelt fontossággal bír.

Az EU árvizekről szóló irányelve jogi keretet biztosít az árvíz-kockázatok értékelésének és kezelésének összehangolt megközelítéséhez. A részvízgyűjtők szintjén tehát árvízvédelmi cselekvési terveket kell készíteni, ami egy egységes, egész Dunára kiterjedő árvízkezelési terv elfogadásához vezet. A Duna országai által a vízgazdálkodási együttműködés keretében elfogadott miniszteri nyilatkozat kimondja, hogy „az árvízmegeelőzés és az árvízvédelem nem csupán rövid távú tevékenység, hanem kiemelt fontosságú, állandó feladat”.

A Duna régióban több régió különösen ki van téve a súlyos árvizek veszélyének, amint ezt a 2006. évi katasztrófa is bizonyította. Ez az árvízi katasztrófa a Duna felső (Németország, Ausztria), középső (Szlovákia, Magyarország, Szerbia, Horvátország) és alsó (Románia, Bulgária, Moldova) szakaszát, valamint annak néhány mellékfolyóját (Cseh Köztársaság) érintette. Az árvizek tíz emberéletet követeltek, 30 000 embert tettek átmenetileg hajléktalanná és 500 millió EUR összegű kárt okoztak. A rendkívül nagy mennyiségű csapadék mellett a katasztrófa az árvízviisszatartó területek – azaz az árterek és vizes élőhelyek – elvesztésének is tulajdonítható. A közelmúltban, 2010-ben, gyakoriak voltak a további árvizek, különösen Szlovákiában, Magyarországon, Cseh Köztársaságban, Romániában, a Moldovai Köztársaságban, Ukrajnában, Szlovéniában és Horvátországban.

Az elmúlt harminc évben drámai mértékben megnőtt az aszályok száma és súlyossága az Európai Unióban. Becslések szerint 1976 és 2006 között mintegy 20 %-kal nőtt az aszály sújtotta területek és személyek száma, és a mai napig az európai népesség legalább 11 %-át és Európa területének 17 %-át érinti a vízhiány. Az aszályok pénzügyi költségei az elmúlt harminc évben a becslések szerint 100 milliárd EUR-t tettek ki. A költségbecslések azonban a károk önbevallásán alapultak, a költségek pedig csak a közvetlen ráfordításokat fedezik, nem számítva az ökológiai és társadalmi költségeket.

Amint azt a 2000. évi nagybányai és borsabányai valamint 2010. évi ajkai ipari balesetekből eredő arzén-, cianid- és lúgosiszap-kiömlések is mutatják, a súlyos szennyezési események aggodalomra adnak okot. Különösen a Kárpátokban végzett különböző bányászati tevékenységek jelentenek súlyos veszélyt. Régi ipari létesítményekből vagy szennyezett területekről származó szivárgások szintén előfordulnak. Az ezen események megelőzése, valamint gyors és hatékony kezelése érdekében végzett munka az egész Duna régióban elengedhetetlenül fontos.

Fellépések relevancia vizsgálata

FELLÉPÉS	Relevancia Pest megye számára	
	IGEN	NEM
„A vízgyűjtő szintjén egységes, átfogó árvízkezelési terv vagy a nemzetközi vízgyűjtő terület szintjén koordinált árvízkezelési terv kidolgozása és elfogadása.”	IGEN	
„A vizes élőhelyek és árterek helyreállításának támogatása az árvízvédelem hatékony eszközeként, és általánosságban az árvízkezelésre való legmegfelelőbb válasz (ideértve a »zöld infrastruktúrát«) vizsgálata és meghatározása.”	IGEN	
„Az európai árvízriasztási rendszer (EFAS) egész Dunára történő kiterjesztése, a felkészültségi célkitűzések fokozása regionális szinten (ideértve az egymás nemzeti rendszerének jobb megismerését), valamint a nemzeti katasztrófákra és különösen az árvizekre való közös válaszok további ösztönzése, ideértve a korai előrejelző rendszereket.”	IGEN	
„Az operatív együttműködés megerősítése a dunai országok vészhelyzeti reagálási hatóságainak körében, valamint a rendelkezésre álló eszközök interoperabilitásának javítása.”		NEM
„A baleseti kockázati helyek meglévő adatbázisának (ARS-jegyzék), illetve a szennyezett területek és a veszélyes anyagok tárolására szolgáló helyek adatbázisának folyamatos frissítése.”	IGEN	
„Gyorsreagálási eljárások és tervek kidolgozása ipari baleset miatti folyószennyezés esetére.”	IGEN	
„Az éghajlatváltozás regionális és helyi hatásainak kutatás alapján történő előrejelzése.”	IGEN	
„Területfejlesztési és építési tevékenységek kidolgozása az éghajlatváltozás és a növekvő árvízveszély jegyében.”	IGEN	

PA5-PM**PEST MEGYE – KIHÍVÁSOK ÉS TÁVLATOK**

A potenciális veszélyforrások közül Pest megyében a víz általi veszélyeztetettség tekintetében a legnagyobb a területi, a lakossági és a gazdasági érintettség. A megye területe két vízgyűjtőhöz, így két vízügyi igazgatósághoz (Közép- Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság; Közép- Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság) tartozik. A víz általi veszélyeztetés három fő területére kell a PDS keretében koncentrálni (PEST MEGYE VESZÉLYELHÁRÍTÁSI KONCEPCIÓJA ÉS FELADATTERVE; PMTFK):

- **ÁRVÍZZEL VALÓ VESZÉLYEZTETÉS - ÁRVÍZVÉDELEM:**

Az árvízveszélyt okozó folyók Pest megyében: a Duna, az Ipoly és a Zagyva. A Duna esetében az árvizeket a vízgyűjtője területén lévő hó hirtelen melegedés/eső hatására bekövetkező olvadásai, illetve az intenzív, nagy mennyiségű esőzések okozhatják. A jeges árvíz kialakulása is jellemző. Az Ipoly folyón a február-március hónapokban a hótakaró elolvadásakor jelentkező, illetve a tavaszi –

nyár eleji és késő őszi esőzések miatt kialakuló árvizek a gyakoriak. A Zagyva árvizei főleg esőzések hatására jelentkeznek.

Árvízvédelem: A megye területén az I. rendű védvonal a mértékadó, mely az árvízszint feletti 1,3 m magasságra kiépített védvonal, amelyből az ágazat a megye területén 113,6 km-t tart nyilván. Ebből 94,8 km a Duna menti fővédvonal hossza, amelyből az előírásoknak 58,9 km-nyi hossz nem felel meg. Az Ipolyt 13,2 km fővédvonal védi, amely megfelel (13,1 km) az előírásoknak és a Zagyva megyei szakaszát 5,6 km fővédvonal óvja, amely egyáltalán nem felel meg az előírásoknak. Duna mentén több másodrendű töltés van, amelyek a kisebb árhullámoknál az árterek, hullámterek egyes részeinek védelmét biztosítják. A nyárigátak nem jellemzőek, üzemelési engedélyük többnyire visszavonásra is került, az egyetlen közülük, amely még kisebb árhullámoknál védelmet biztosít, a Fővárosi Vízművek üzemi töltése. A töltések legtöbbje az idők során bizonytalan kivitelezési körülmények között épült, építési technológiájára vonatkozó ismeretek nem állnak rendelkezésre. (PMTFK)

Az árvízi események során fény derült számos problémára, szükséges a problémás töltésszakaszok biztonságosabb kiépítése, megerősítése, amely az Új Magyarország Fejlesztési Terv Környezetvédelmi és Energetikai Operatív Programjának a keretein belül, „**Duna Projekt**”-ként valósítandó meg, mint kiemelt állami beruházás (Megvalósítás időtartama: 2010.02.26. – 2014.08.31.; támogatás összege: 29.893.901.317 Ft; KEOP-2.1.1/2F/09-2009-0003). Ezen belül, Európai Unió támogatással a Szentendrei-szigeten és a Csepel-szigeten levő védvonal több szakaszán megerősítések épülnek és épülhetnek, a tervek szerint kb. 12 km hosszban. A Projekt keretében az állami tulajdonban levő I. rendű árvízvédelmi védvonalak által nem kellően védett Duna-menti települések számára, a települések árvízvédelmi fejlesztésére vonatkozóan tanulmánytervek készültek, s annak megvalósítása szintén uniós támogatással biztosítható (pl. Sződliget).

- **BELVÍZZEL VALÓ VESZÉLYEZTETETTSÉG – BELVÍZ ELLENI VÉDELEM:** (PMTFK)

Pest megye síkvidéki területrészeinek mintegy 40%-a a természeti adottságai alapján mérsékelt, vagy ennél erősebben belvízveszélyes. A belvíz a megye síkvidéki jellegű, déli területeit veszélyezteteti elsősorban, ahol a terület topográfiai adottságaiból és geológiai adottságaiból eredően lefolyástalan területek alakulnak ki. Belvízzel közepesen, illetve belvízzel erősen veszélyeztetett területek 12 települést érintenek. Ezek a következők: Apaj, Dabas, Dömsöd, Bugyi, Dunavarsány, Kiskunlacháza, Ráckeve, Ócsa, Üllő, Monor, Gyömrő, Vecsés.

A belvízrendszerek vízelvezetése nagyrészt mesterségesen épített csatornahálózattal megoldott. A megye jelentősebb belvízgyűjtő rendszere a KDV-VIZIG területéhez tartozó Gyáli, az Észak-Duna-völgyi, a Ráckevei-/ (Soroksári) Duna menti, a Hajta patak és a Tápió, valamint a KÖTI-VIZIG területéhez tartozó Gerje-Perje és a Körös-éri vízrendszere.

- **A HELYI VÍZKÁROK ÉS AZ ELLENÜK VALÓ VÉDEKEZÉS:** (PMTFK)

A helyi vízkárrendezés két előfordulási területe a következő:

- (i) **Dombvidéki adottságokból eredő helyi vízkár:** Pest megyében ez a gyakoribb. Kialakulása oka: nagyobb zápor vagy gyors hóolvadás hatására nagy tömegű víz érkezik az adott vízfolyásba, mely árhullámot okoz. Levonulás: gyors.

- (ii) Síkvidéki területen kialakuló vízkár: Kialakulás oka: intenzív csapadék. Levonulása: lassú, a víz tartósan, mint belvíz marad meg a mélyebb fekvésű területeken.

A helyi vízkárok rendezése az érintett önkormányzatok, valamint a befogadót üzemeltető társulatok feladata. Jellemző a megyében a patakok – vízfolyások – csatornák nagy része esetében a hiányos karbantartás, a mederrendezés szükségessége.

ASZÁLY: A vízhiány, illetve az aszály közvetlen hatással van az emberekre, a természetes élővilágra és a vizet felhasználó, attól függő ágazatokra. A globális felmelegedés miatt Magyarországon egy elsivatagosodási folyamat figyelhető meg. Az ország területének körülbelül 90%-a aszályal veszélyeztetett. A Duna-Tisza közén a talajvízszint jelentős mértékben, helyenként 6-7 méterrel csökkent. A nem megfelelő öntözés miatt mintegy 10.000 négyzetkilométer nagyságú területet fenyeget elsivatagosodás. Az aszály elsősorban közvetlenül a mezőgazdaságot sújtja, azonban a gazdaság minden más területén is érezteti hatását. A szárazságot a globális légáramlás sajátosságai vagy emberi beavatkozások is okozhatják. A szárazság hatására bekövetkező talajerózió is hosszan tartó problémákat okozhat, ezért fontos, hogy az aszályos vidékeken jó öntözőrendszerek épüljenek. A problémára megoldást jelenthet a Duna-Tisza teljes hosszában történő kiépítése.

2.3.2.3. A biodiverzitás, a táj, valamint a levegő- és talajminőség megőrzése

PA6-DR

DUNA RÉGIÓ – KIHÍVÁSOK ÉS TÁVLATOK

Az Európai Bizottság cselekvési terve hangsúlyozza, hogy a Duna régió természeti öröksége európai jelentőségű. Európa megmaradt vadonjainak jelentős része található a régióban, amely gazdag kulturális tájjal is büszkélkedhet. A Duna és mellékfolyói nélkülözhetetlen szerepet játszanak az állatvilág ökoszisztémáinak működésében, valamint Európa általános környezeti egészségéhez valóban elengedhetetlen ökológiai kapcsolatokat biztosítanak.

Erre az egyedülálló természeti kincsre egyre nagyobb terhek nehezednek. A régió biodiverzitása és az ökoszisztémák változatossága fokozatosan csökken; egyes fajok és életterek, vizes élőhelyek és árterek eltűnnek. Az erdőirtás, a talaj- és levegőszennyezés pedig egyre nő. A vidéki területek elnéptelenednek, a földek parlagon maradnak.

Ez főként az elmúlt években tapasztalt gyors ipari, közlekedési és mezőgazdasági fejlődésnek, valamint a városok terjeszkedésének tulajdonítható: a természeti erőforrások túlzott használata mutatkozik meg. A szükséges környezetvédelmi infrastruktúra még nem elég fejlett. A talajszennyezés még nagyobb méreteket öltött az előírásoknak nem megfelelő települési hulladéklerakók és számtalan szennyezett terület megjelenésével.

Fellépések relevancia vizsgálata

Fellépés	Relevancia Pest megye számára	
	IGEN	NEM
A biodiverzitás és a táj megőrzése		
„A biodiverzitással kapcsolatos, 2050-re vonatkozó uniós koncepcióhoz és 2020-ig teljesítendő uniós célkitűzéshez való hozzájárulás.”	IGEN	
„A Natura 2000 területek és egyéb védett területek hatékony kezelése.”	IGEN	
„A legértékesebb ökoszisztémák és veszélyeztetett állatfajok védelme és állományainak visszaállítása.”	IGEN	
„A Duna halászati hasznosítására vonatkozó egyezmény felülvizsgálatának időszerűségére vonatkozó együttes vizsgálat.”		NEM
„Környezetbarát infrastruktúra kialakítása a különböző biológiai-földrajzi régiók és élőhelyek összekapcsolása érdekében.”	IGEN	
„Az invazív idegen fajok terjedésének csökkentése.”	IGEN	
„A peszticidek környezetbe jutásának csökkentése a Duna régióban.”		NEM
„A forgalomból kivont peszticidek és egyéb forgalomból kivont vegyi anyagok biztonságos eltávolítása a Duna régió területén”	IGEN	
„Funkcionális földrajzi területekre (vízgyűjtők, hegyláncok stb.) vonatkozó transznacionális területfejlesztési és -rendezési politikák előkészítése és végrehajtása.”	IGEN	
A talajminőség megőrzése és javítása		
„A szilárd hulladék megfelelő kezelésének biztosítása.”	IGEN	
„A földfelszín borítására vonatkozó szabványos és kompatibilis információ transznacionális alapon történő létrehozása.”		NEM
„A talajvédelem fontosságára való figyelemfelhívás.”	IGEN	
A levegő minőségének javítása		
„A levegőszennyező anyagok csökkentése.”	IGEN	
A természeti kincsek, ökoszisztémák és az általuk nyújtott szolgáltatások értékéről szóló oktatás		
„A nyilvánosság tudatosságának növelése, annak elismerése és népszerűsítése révén, hogy a természeti kincsek a fenntartható regionális fejlesztés mozgatórugói lehetnek.”	IGEN	
„Gyermekek és fiatalok oktatása.”	IGEN	
„A helyi hatóságok kapacitásépítése a környezetvédelemhez kapcsolódó feladatok terén.”	IGEN	

PA6-PM

PEST MEGYE – KIHÍVÁSOK ÉS TÁVLATOK

A megye területe természeti, táji szempontból rendkívül változatos: megtalálhatók itt a karbonátos és vulkáni eredetű közép-hegységek, a törések, illetve vízfolyások formálta dombvidékek, folyóvízi feltöltésű síkságok. A táj meghatározó eleme a Duna folyó. (PMTFK)

A természetes növénytakaró és a talajviszonyok tekintetében a megye középső része erősen differenciált, a délkeleti területen az alföldi flóraelemek viszonylag összefüggő területet foglalnak el. A megye budapesti agglomerációhoz tartozó része az ország legintenzívebben hasznosított és legsűrűbben beépített területe. A mesterséges felszínek – legyenek azok lakóterületek, gazdasági, vagy egyéb különleges területek – nagyrészt kiszorították a természetes vegetációt. Az eredeti növényzet itt foltokban és elsősorban a természetvédelmi oltalom alatt álló területeken lelhető fel. Az erdőszéleken, az utak mentén és a parlag területeken különösen elterjedtek, de a gyepterületeket és legelőket is évről évre intenzívebben szennyezik az invazív fajok. Az invazív fajokkal szennyezett területek elsősorban a Gödöllői dombságban találhatók Pest megyében, de valamennyi település közigazgatási területén vannak a belterületekhez és utakhoz közelebb fekvő részek. (PMTFK)

A megye természetes állatvilága az intenzíven hasznosított térségektől távolabb, a zavarással kevésbé terheltekre húzódott vissza. A Börzsöny, a Pilis és a Gödöllői-dombság erdőszélei gazdag nagyvadállománnyal rendelkeznek. A Börzsöny és a Pilis erdeiben az őz, a gímszarvas, a vaddisznó és a hatvanas években betelepített muflon él nagy számban. Mindkét hegységben előfordul a hiúz és a vadmacska. A Gödöllői-dombságban az egykori kormányzati vadászterület állatvilága is igen gazdag. A Börzsöny belső területeinek zavartalanságát jól jelzi, hogy számos, zavarásra fokozottan érzékeny, a kipusztulás szélén álló madárfajnak nyújt menedéket. Az alföldi szikesek és vizes területek madárvilága gazdag. (PMTFK)

A különböző életközösségek, geológiai, vízrajzi, tájképi értékek megóvásának leghatékonyabb eszközei a **természetvédelmi területek**. A 2013.01.15. napján releváns (legfrissebb) adatokat a következő táblázat tartalmazza:

VÉDETT TERMÉSZETI TERÜLETEK PEST MEGYÉBEN			
VÉDETTSÉGI SZINT		VÉDELMI KATEGÓRIA	
Országos	19 db	Nemzeti park	2 db
		Természeti érték	95 db
Helyi	270 db	Tájvédelmi körzet	5 db
		Természetvédelmi terület	187 db
ÖSSZESEN: 289 DB			

Forrás: Magyar Állami Természetvédelem hivatalos honlapja (www.termeszetvedelem.hu)

A volt megyei jelentőségű természetvédelmi területek a megyei hatáskörből települési önkormányzati hatáskörbe kerültek át. Az így kialakult helyi jelentőségű védett természeti területek fenntartásáról vagy megszüntetéséről, az új területek kialakításáról a helyi önkormányzat rendelkezik.

Az ökológiai hálózatnak a védett természeti területeken kívül részei: az összekötő zöldfolyosók, a jelentősebb erdő és nedves-vizes területek, a természet közeli és az extenzív hasznosítású mezőgazdasági területek.

A megye táji-környezeti helyzete differenciált. A Budapestet övező agglomerációs települések táji szempontból túlterheltek mind a beépítések, mind a közlekedési hálózatok területfoglalása, mind a foghatkozó természetes felszínek tekintetében. A megye kevésbé urbanizált és gazdaságilag fejletlenebb térségeiben kevesebb a konfliktus, a táji, környezeti állapot kedvezőbbnek minősíthető, lokális szinten azonban itt is vannak a tájterheléssel összefüggő, rekultivációt, illetve tehermentesítést igénylő problémák, de regionális szinten speciális, különös beavatkozást igénylő tájrendezési konfliktusterületek nem határozhatók meg.

Cél a táji, természeti értékek megőrzése és a szerkezeti változások tájba illesztésének elősegítése.

Levegő- és talajvédelem:

Pest megyében a levegő minősége valamennyi településen kiváló vagy jó, egyedül Százhalombattán „csak” megfelelő minősítésű (Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat). A nagyobb forgalmú útvonalak mellett a nitrogén-oxidok és a szállópor jelent a levegőminőség szempontjából immissziós problémát. A megye emissziós légszennyezettségének alakulásában jelentős szerepet játszanak az ipari kibocsátók is. Az agglomerációs övezet fejlett sokrétű gazdaságú, de környezetet terhelő iparral is bíró településeinek levegőjét nagyobb terhelés éri. A megye agglomeráción túli része gazdaságilag kevésbé erős, csak kisebb terheléssel üzemelő gazdasági létesítmények jellemzők rá (feldolgozó, elektronikai, könnyűipar), nem üzemelnek a legnagyobb légszennyező iparok, úthálózata országosan tekintve sűrű, erdőszűrségének mértéke pedig rendkívül változó, így levegőminőség szempontjából inkább átlagos légállapotú térségnek tekinthető (bár területrészenként ez rendkívül eltérő lehet). A természetes növénytakaróval borított területek alacsony és egyre csökkenő aránya miatt a talaj felső rétege a szélereziónak kevésbé áll ellen, aminek következménye az igen gyakori porképződés. Az szilárd tüzelő-anyagok emelkedő felhasználása a levegőszennyezés növekedését fogja okozni. (PMTFK)

Pest megye talajadottságai jók. A megye és Budapest hegyvidéki részein elsősorban a barna erdőtalajok jellemzők. A déli területeken a humuszos homok, a Duna mentén a réti talajok fordulnak elő legnagyobb arányban. A talajok fizikai és kémiai tulajdonságaira a legnagyobb mértékű, s gyakran regionális kiterjedésű befolyást a nagyüzemi mezőgazdaság gyakorolta. Alig van a megyének olyan mezőgazdasági területe, ahol a nagy gépek, művelő eszközök szerkezetromboló, talajtömörítő, a lejtőkön intenzív talajeróziót indukáló hatása ne lenne észlelhető. Másutt az ésszerűtlen öntözés vagy a „luxusműtrágyázás” kedvezőtlen fizikai, kémiai, sőt a környezet más tényezőire is kiható, egyéb következményei is megfigyelhetők. Részben a vízelvezetési rendszerek hiányosságából, részben a gyorsforgalmi utak megépítésével kialakult zárványterületek vízfolyásának lassulásából adódóan növekedtek a belvízzel sújtott területek, amelyek a belvízi károkon túl a talaj szikesedéséhez vezetnek. A szilárd biomassa növelésére termesztett energianövények (fák, fűvek) intenzív növekedésűek, amelyek a talaj tápanyagtartalmát gyorsabban használják fel, mint a „hagyományos” növények. Ezáltal talaj és a környezet biodiverzitása is csökkenhet. (PMTFK)

2.3.3. A jólét megteremtése a Duna régióban

A Duna régió mind gazdaságilag, mind társadalmilag a végletek régiója. A legversenyképesebbtől a legszegényebbig, a legjobban képzett munkaerővel rendelkezőtől a legalacsonyabb iskolázottságúig, a legalacsonyabb életszínvonalútól a legmagasabbig minden megtalálható itt. A stratégia lehetőséget teremt arra, hogy kapcsolat jöjjön létre a tőkeerős részek és a munkaerőben bővelkedő térségek, illetve a technológiailag fejlett és a fejlődés előtt álló piacok között, az Európa 2020 stratégiát erősíti, főként a tudásalapú társadalom kiterjesztésével és a befogadás melletti elköteleződéssel.

Az EUDRS cselekvési terv szerint a pillér fő témái az innováció, az információs társadalom, a vállalkozások versenyképessége, az oktatás, a munkaerőpiac és a marginalizálódott közösségek. Az általános cél a Duna régióbeli jólét növelése. Ehhez az kell, hogy a régión keresztül húzódó markáns választóvonalat – amely jelen fejezet fellépései által érintett több területen megmutatkozik – az együttműködés javítása révén sikerüljön csökkenteni. Ez az együttműködés a jogi szabályozás javítására, tapasztalatcserére és közös projektek végrehajtására terjed ki.

A következő három kiemelt kérdésre irányul: (1) a tudásalapú társadalom kialakítása kutatás, oktatás és információs technológiák segítségével; (2) a vállalkozások versenyképességének támogatása; valamint (3) az emberekbe és készségekbe történő befektetés (az oktatás és képzés, a munkaerőpiac és a marginalizálódott közösségek ösztönzése révén).

Az Európai Unió Duna Régió Stratégiájának végrehajtása teljes mértékben szolgálja az EU 2020-as Stratégiáját, amelynek legfontosabb célja a munkahelyteremtés, az intelligens, inkluzív és fenntartható gazdasági növekedés előmozdítása az EU valamennyi országában. Az Európa 2020 stratégiának öt kiemelt célja van: a foglalkoztatás előmozdítása, a feltételek javítása az innováció és a kutatás-fejlesztés számára, az éghajlatváltozással és az energiával kapcsolatos célkitűzések megvalósítása, az oktatás minden szintjének javítása, és a társadalmi befogadás előmozdítása, különösen a szegénység csökkentése és az elöregedő társadalom jelentette kihívások megoldása által.

2.3.3.1. Tudásalapú társadalom kialakítása a kutatás, oktatás és az információs technológiák segítségével

DUNA RÉGIÓ – KIHÍVÁSOK ÉS TÁVLATOK

Az EUDRS bizottsági dokumentum rámutat, hogy mivel a Duna régióban az innovációs és IKT (információs- és kommunikációs technológiák) mutatók tekintetében polarizálódás tapasztalható, elő kell mozdítani a kutatási infrastruktúrára irányuló terjesztési mechanizmusokat, valamint a célzott támogatásokat. A kutatás-fejlesztési kiválóság ösztönzése érdekében fokozni kell a tudásszolgáltatók, a cégek és a közsféra közötti együttműködést, valamint ösztönzőket kell kidolgozni a szorosabb együttműködés elősegítésére. Ahhoz, hogy a régióban ösztönözzék a kutatás-fejlesztést, valamint hogy a régió a lehető legjobban ki tudja használni az Európai Kutatási Térség adta lehetőségeket, a nemzeti és a regionális források kedvezőbb koordinációjára van szükség. A meglévő kétoldalú megállapodásokat kell felhasználni, és többoldalú koordinációval továbbfejleszteni. Ezt az együttműködést a földrajzi közelség vagy a kiválósági területek szerint kell megszervezni.

Fellépések relevancia vizsgálata

FELLÉPÉS	Relevancia Pest megye számára	
	IGEN	NEM
„Együttműködés az »Európa 2020 stratégia Innovatív Uniója elnevezésű kiemelt kezdeményezés Duna régióban történő végrehajtása során.”	IGEN	
„A nemzeti, regionális és uniós források kedvezőbb koordinációja a Duna régió sajátos kutatási területein, a kutatás-fejlesztési kiválóság ösztönzése érdekében.”	IGEN	
„A kutatási infrastruktúra kapacitásának megerősítése.”	IGEN	
„Az egyetemek és kutatási létesítmények közötti együttműködés megerősítése, és a kutatási és oktatási eredmények fejlesztése az egyedi jellemzők középpontba állításával.”	IGEN	
„Az információs és kommunikációs technológiák Duna régióbeli szolgáltatásának és igénybevételének javítására irányuló stratégiák kidolgozása és végrehajtása.”		NEM
„Internet-stratégiák készítése.”		NEM
„E-tartalmak és e-szolgáltatások használata az állami- és magánszolgáltatások hatékonyságának javítása érdekében.”	IGEN	
„Az innovatív termék- és szolgáltatásötletek megjelenésének ösztönzése és széles körű validálása az információs társadalom területén, az élő laboratóriumok koncepció segítségével.”	IGEN	

PEST MEGYE – KIHÍVÁSOK ÉS TÁVLATOK

A BUDAPEST ÉS PEST MEGYEI FEJLESZTÉSI ÉS KÉPZÉSI BIZOTTSÁG [2013] szerint az ország régiói között a **kutatás-fejlesztési (K+F) tevékenység** vonatkozásában megfigyelhető különbségek az elmúlt években kisebb mértékű változást mutattak. A K+F helyek legtöbbje az ország legnagyobb városaihoz, illetve felsőoktatási központjaihoz köthetőek (2011-ben a ráfordítások kilencetizede az ország 19 városában működő kutató-fejlesztő helyeknél összpontosult), ami meghatározza a térségi különbségeket. A fővárosi dominancia révén Közép-Magyarország (KMR) kiemelkedő szerepet tölt be az országban, ami a ráfordítások, a foglalkoztatott létszám nagyságának tekintetében is észlelhető. A GDP-hez viszonyított K+F-ráfordítások nagysága alapján az elmúlt öt évben mérséklődtek a területi különbségek, ennek ellenére a K+F beruházások nemzetgazdasági szintű fejlesztésekhez viszonyított arányának tekintetében regionális szinten még mindig jelentős mértékű különbségek láthatóak. A Közép-magyarországi mutató e szempontból is kiugró. A K+F tevékenységet is Budapest közelsége határozza meg. Bár a KMR helyzete az országban kimagasló, Pest megye kutató-fejlesztő tevékenysége csekély. Megyei viszonylatban általános probléma, hogy viszonylag alacsony a K+F és az innováció fajlagos szintje, valamint a hazai és a külföldi tőke, emiatt elmaradnak a felzárkózáshoz szükséges technológiai fejlesztések, és a nemzetközi piacra kilépő KKV-k aránya.

A Szent István Egyetem az egyetlen Pest megyei székhelyű egyetem, Gödöllőn a Gazdaság- és Társadalomtudományi, a Gépészmérnöki, valamint a Mezőgazdaság- és Környezettudományi Karok vannak, így a kutatás-fejlesztés tekintetében a megye elsősorban ezekre a területekre támaszkodhat.

Fontosabb kutatóbázisok Pest megyében:

- Gödöllő: agrártudományok;
- Herceghalom: állattenyésztés fejlesztése;
- Százhalombatta: ipar (kőolajszármazékok);
- Érd: gyümölcs és dísznövénytermesztése.

Pest megye gazdasági teljesítményének és térszerkezetének egyik megkülönböztető erővel bíró sajátossága az innovációs teljesítmény területi megoszlása és kapcsolatrendszere, amely kistérségi versenyképességi és innovációs vizsgálatok alapján az egyetlen valóban regionális, azaz kistérségi határokat átlépő **regionális innovációs rendszert** alkot. Meghatározó tényezője a fővárosi tudásközpontok (egyetemek, intézmények, vállalati K+F központok) által nyújtott kutatásfejlesztési szolgáltatás, amelyet a Pest megyében működő vállalkozások, vagy termelési telephelyek vesznek igénybe. A jövőben a fővárosi egyetemekhez kapcsolódó K+F-eknek további teret kell adni a megyében.

A KFI jövőjét illetően potenciált jelent a helyben lakó népesség kedvező összetétele, képzettsége és társadalmi státusza, foglalkozása. Pest megye több kistérsége a hazai innováció és technológia pólusa, a megye kiterjedt vállalkozói övezete pedig nagy hatékonysággal képes növekedésre konvertálni a helyi, budapesti, valamint a vidéki K+F és hightech központokban létrehozott innovációt, valamint a külföldi működő tőke és az import révén érkező tudást.

A magyarországi szabadalmi bejelentések száma (másik fontos indikátor jelzőszáma K+F ráfordításokon kívül) nemzetközi összehasonlításban nem túl magas. Bár Pest megye a K+F ráfordítások mértéke tekintetében a többi megyével összehasonlítva a lemaradó mezőnybe tartozik, a magyar bejelentők szabadalmi bejelentéseit számba véve közvetlenül Budapestet követi.

Információs technológiák (IKT): Az IKT ipar meghatározó szerepet tölt be Pest megye gazdasági teljesítményében, a gazdasági húzóterések, illetve a vállalkozási övezet fejlődésében. Nemzetközi összehasonlításban is számottevő az informatikai vállalkozások és foglalkoztatottak száma, valamint erőteljes a telekommunikációs vállalatok központjainak jelenléte, illetve általában a tudás intenzív tevékenységek és azon belül a tudás intenzív üzleti szolgáltatások aktivitása. Pest megye és Budapest számára az IKT, vagy azon belül az informatika nagy lehetőséget hordoz; motorja lehetne egy regionális csomóponti, szolgáltató szerepnek; amelyhez azonban erősebb szakosodásra, több vállalkozásra, megfelelő piaci orientációra (agresszív, a nemzetközi gazdasági, technológiai központokat, piacokat támadó stratégiákra), valamint megfelelő üzleti modellek térnyerésére lenne szükség.

A Pest megyei IKT fogyasztása nem haladja meg jelentősen az országos átlagot, illetve a vásárolt IKT multiplikátor hatása nem eredményezett áttörést a hagyományos iparágakban, a közintézmények működésében – a termelékenységben, az ügyfélkapcsolatokban, értékesítési csatornáknak, innovációban. A „digitális szakadék” Pest megyében is létezik; és nem csak a leghátrányosabb rétegekre korlátozódik.

Az informatika Pest megyei erősségei: adatbiztonság és adatmentés, térinformatika, 3D és játékfejlesztés. A metropolisztérség márkaértékkel bíró szakosodással rendelkezik például a filmgyártáshoz kapcsolódó informatikai háttérmunkák tekintetében.

2.3.3.2. A vállalkozások versenyképességének, beleértve a vállalkozások közötti regionális együttműködések (klaszterek) fejlesztésének támogatása

PA8-DR

DUNA RÉGIÓ – KIHÍVÁSOK ÉS TÁVLATOK

A cselekvési terv értékelése szerint a különböző ágazatokban az innovációt és vállalkozásokat támogató intézmények között hosszú távú, transznacionális hálózatokat kell kialakítani, amelyek az Európai Kutatási Térség (EKT) kereteinek lehetőségét is ki tudják használni. Támogatni kell a klaszterek és kiválósági központok létrehozását, és elő kell segíteni a klaszterek határokon átnyúló és ágazatok közötti együttműködését. Kapcsolatokat kell kialakítani az oktatással és a kutatási politikával. Hasznosítani kell a régióban és az európai kezdeményezéseken keresztül folytatott, a klaszterek feltérképezésére irányuló kutatásokat, és ezekre más kutatásokat kell építeni. A vállalkozási feltételek javítása érdekében – különösen a kkv-k esetében – a vállalkozástámogatási ügynökségek és iparszövetségek intézményi kapacitását az egész régióban meg kell erősíteni.

A Duna régió vállalkozásai között meglévő kereskedelmi kapcsolatok a jövőbeli növekedésre és gazdasági integrációra nézve ígéretes lehetőségeket kínálnak, amennyiben a határokon átnyúló üzleti tevékenység előtt álló akadályokat sikerül lebontani, a meglévő szabályokat pedig egyszerűsíteni. A régióban ezen kívül szükség van a (regionális, sőt a nemzetközi mobilitás és kereskedelem útjában álló) közlekedési akadályok eltávolítására is. A Duna régióban, amely különböző fejlettségi szintű országokból és innovációs környezetekből tevődik össze, kiemelten fontos a transznacionális együttműködés megerősítése. Ezt politikai és üzleti szinten is meg kell valósítani a régió összetartozásának megerősítése és a fenntartható gazdasági növekedés érdekében. Nagyobb hozzáadott értéket lehet elérni, ha olyan ágazatok jutnak előnyhöz, amelyek a régióban máris jó eredményeket értek el.

Fellépések relevancia vizsgálata

FELLÉPÉS	Relevancia Pest megye számára	
	IGEN	NEM
„A kkv-k, a felsőoktatás és a közsféra közötti együttműködés és ismeretcsere támogatása a Duna régió kompetenciaterületein.”	IGEN	
„A vállalkozástámogatás javítása a kkv-k együttműködési és kereskedelmi kapacitásának megerősítése érdekében.”	IGEN	
„A vállalkozások nagy hatékonyságú képzési és képesítési rendszerekkel történő támogatása.”	IGEN	
„Az európai kisvállalkozói intézkedéscsomagban meghatározott intézkedések hatékony végrehajtásának rangsorolása.”		NEM
„A vidéki területek és ezen belül főként az agrárágazat versenyképességének javítása.”	IGEN	
„A személyek és vállalkozások előtt álló, határokon átnyúló korlátok és akadályok eltávolítása – Átjárható Európa az élhető Duna régióért.”	IGEN	
„A keretfeltételek javítása a kkv-k számára a versenyképes infrastruktúrával nem rendelkező területeken.”	IGEN	

PA8-PM

PEST MEGYE – KIHÍVÁSOK ÉS TÁVLATOK

Pest megye az ország „legvállalkozás-intenzívebb” térsége. A növekedési kilátásokat jelentősen rontják a duális gazdaság szerkezeti problémái, és különösen a kis- és közepes méretű vállalkozások alacsony szintű versenyképessége, a fizikai állótőke és a menedzsmentismeretek alacsony szintje, piaci és növekedési stratégiájának korlátai. A KKV vállalkozások legnagyobb része alapvető termelékenységi problémákkal küzd, aktivitása nem lépi túl a megyehatárt, kapcsolatrendszere kiterjedt, de azok intenzitása (bizalmi tőke alacsony szintje miatt) gyenge. Növekedését gátolja a szakképzett munkaerő, a finanszírozási háttér hiánya. E tulajdonságok a turizmusban és az agráriumban is megfigyelhetők; mint ahogy az is, hogy a termelés, a feldolgozás és a szolgáltatások nem épülnek egymásra. Szükséges lenne a nemzetközi tőkeáramlás segítése, valamint az uniós támogatáspolitikán belül a vállalkozásfejlesztés előtérbe kerülése. Különösen az agrárium fejlődését segítheti a tudatosabb fogyasztói magatartás, a klímaváltozás jelentette innovációs és technológiai ösztönzés, a minőségi termékek előállítás.

Különleges lehetőséget jelent a régió vásárlóereje, valamint kulturális és tudásbázisa, egyetemei és innovációs központjai, üzleti szolgáltatásainak kínálata, az elérhető humán erőforrás koncentrációja és sokfélesége. A világgazdaság globalizációjával tovább bővülnek az elérhető javak és erőforrások. A vállalkozások működését és új beruházásait, fejlesztéseit megkönnyítheti a pénzügyi szolgáltatások, a tudásközpontok, hálózatok és klaszterek szolgáltatásainak fejlődése.

A klaszterek mellett az üzleti és a pénzügyi szolgáltatások, a telekommunikációs szektor, az építőipar, a kreatív ipar (média, film-ipar, ékszergyártás, alkotó-, művészeti- és szórakoztatóipari tevékenység), valamint a könyvtári, levéltári, múzeumi, egyéb kulturális tevékenység tekintetében mérhető egyfajta átlagon felüli teljesítmény – ugyanakkor ez a teljesítmény jelentősen elmarad attól, ami megkülönböztető erővel bírna.

A sikeres innovációhoz többfajta, különböző szervezetekben található tudás együttes alkalmazása szükséges. Magyarországon a vállalkozások és az egyetemek, kutatóintézetek közötti együttműködés szerkezeti adottságai kedvezőtlenek: a vállalkozások keveset költenek külső K+F megbízásra, az állami finanszírozású K+F szervezetek pedig feldarabolódtak. Jelentős részük inkább tudomány-, mint innováció-orientált. Az utóbbi években élénkebbé vált a vállalkozások és a kutatóintézetek, egyetemek közötti együttműködés, de még mindig messze elmarad a fejlett országok gyakorlatától. A megyei KKV szektornak is nagyobb szerepet kellene vállalnia a szakember utánpótlás-képzésben, a szakmai gyakorlat megszerzése terén.

2.3.3.3. Az emberi erőforrásba és képességekbe való befektetés

PA9-DR

DUNA RÉGIÓ – KIHÍVÁSOK ÉS TÁVLATOK

Az oktatással, a munkaerőpiaccal, az integrációval, a kutatással és az innovációval kapcsolatos szakpolitikáknak kölcsönösen erősíteniük kell egymást. A kapacitásépítésnek minden szinten, legyen az egyéni, szervezeti, regionális, nemzeti vagy makro-regionális szint, előnyt kell élveznie. Ennek a kulcskompetenciák és szervezési készségek fejlesztésére, az innovatív partnerségek előmozdítására, és a regionális/nemzeti szintű irányításra kell kiterjednie. Határozottabb közös fellépésre van

szükség, hogy az oktatás és képzés területén közös európai teljesítménymérő referenciaértékek bevezetésével fokozni lehessen a teljesítményt. (PMTFK)

A szakpolitikák, az intézkedések és az információcsere terén szorosabb együttműködésre van szükség a munkaerő-piaci intézmények között. A munkavállalók, kutatók, hallgatók és gyakorlati szakemberek kölcsönös cseréje és az egyoldalú migrációs áramlás visszaszorítása érdekében meg kell erősíteni az együttműködést az alap-, közép- és felsőfokú oktatási intézmények között, valamint meg kell gyorsítani a képesítések és oklevelek kölcsönös elismerését. (PMTFK)

A Duna régióban még szintén sokat lehet tenni a marginalizálódott közösségek, például a romák társadalmi és gazdasági kirekesztésének megszüntetéseért. Célzott finanszírozásra van szükség. A szakpolitikákat a legjobb nemzetközi példák alapján közösen kell kidolgozni. Korszerű és hatékony fellépésekre van szükség. Irányítási szinten gyakran a régiókban és a városokban végzett hétköznapi beavatkozások szintjén van szükség az emberi jogok további nyomtatékosítására. A helyi, regionális és nemzeti hatóságoknak kulcsszerepük van abban, hogy ezeket a mindennapokban is alkalmazzák. (PMTFK)

Fellépések relevancia vizsgálata

FELLÉPÉS	Relevancia Pest megye számára	
	IGEN	NEM
„Az oktatási rendszerek teljesítményének fokozása az oktatási intézmények, rendszerek és szakpolitikák szorosabb együttműködése révén.”	IGEN	
„A munkaerő-piaci, oktatási és kutatási szakpolitikák kulcsfontosságú érdekelt felei közötti együttműködés támogatása oktatási régiók és környezetek kialakítása érdekében.”		NEM
„A kreativitás és a vállalkozói készség támogatása.”	IGEN	
„A munkavállalók, kutatók és hallgatók mobilitásának támogatása az európai képesítési keretrendszer bevezetésével.”	IGEN	
„Az egész életen át tartó tanulás végrehajtási hiányosságainak közös vizsgálata és a bevált végrehajtási gyakorlatok cseréje.”		NEM
„Az ágazatok közötti szakpolitikai koordináció javítása a demográfiai és migrációs problémák kezelésének érdekében.”	IGEN	
„A Duna régióbeli marginalizálódott közösségek, különösen a romák szegénysége és társadalmi kirekesztése elleni küzdelem.”	IGEN	
„A roma évtized keretében vállalt fellépések végrehajtása és további végrehajtandó fellépések kidolgozása.”		NEM

Foglalkoztatás: Magyarország 2011. évben a foglalkoztatási ráta értéke 55,8%-ot tett ki, ezzel az utolsó előtti helyet foglalta el Görögország után. A hazai foglalkoztatottak 30-32%-a a Közép-magyarországi régióban van jelen, ebből Pest megyében van az érintettek 37-40%-a. A foglalkoztatottak 60-70%-a a 25-64 éves korosztályból kerül ki a régióban, míg a 65-74 év közötti korosztály foglalkoztatási rátája 1,5-3% között mozog. A 25-64 év közötti korosztály 65-70%-a férfi, a többi női munkaerő.

Munkaerő piaci helyzet alakulása: Az országban 2013 januárjában nyilvántartott álláskeresők száma 648.451 fő volt. Ebből a fővárosban regisztráltak száma 50.600 fő (7,8 %). Pest megyében a regisztráltak száma ugyanezen időszakban 44.370 fő volt (6,8 %). A munkanélküliség alakulása a pest megyei térségben eltérő. Legmagasabb a ceglédi, váci, gödöllői, monori térségben. Budapest közelsége miatt a jobb közlekedési infrastruktúrával rendelkező térségekben jóval alacsonyabb a munkanélküliségi ráta.

Az országban az elmúlt három évben fokozatosan emelkedett a nyilvántartott álláskeresők arányán belül a pályakezdő álláskeresők száma. A nyilvántartott álláskeresők 8,3 %-a volt pályakezdő 2011 januárjában, ez a 2012. évben 9,2 %, míg 2013 januárjában az arányszám 11,3 % volt. Az országos átlagon belül a KMR-ban is emelkedett a pályakezdő álláskeresők létszáma, ezen belül a legnagyobb emelkedés a pályakezdő álláskereső vonatkozásában Pest megyében volt. Az alacsony végzettségűek számára elérhető álláslehetőségek száma különösen az építőiparban bekövetkezett visszaesés miatt lényegesen kevesebb, mint a korábbi években. A szakmunkások iránti kereslet szintén a gazdasági válság miatt lényegesen visszaesett (építőipar, feldolgozóipar, gépgyártás), s a megfelelő munkatapasztalat hiánya tovább csökkenti a fiatal szakmunkások elhelyezkedési esélyét. Iskolai végzettség szerint továbbra is legmagasabb arányban a szakképesítéssel nem rendelkezők (8. általánost vagy középiskola) vannak. A nyilvántartottak 63,4 %-a tartozik ezekhez a csoportokhoz. Valamivel kevesebb 26 %-uk végzett szakiskolát, vagy valamilyen szakmunkásképzőt. A 2001-es adatokhoz viszonyítva azonban 8 %-kal mérséklődött a számuk és ezzel párhuzamosan emelkedett az alacsonyan képzett munkavállalók száma. Igaz, hogy a gazdasági válság elsősorban a feldolgozóipart érintette, ahol magas számban foglalkoztattak szakképzett munkaerőt, azonban a válság hatására a munkahelyüket veszített fiatalok, — mint szakképzett munkaerő — jobb eséllyel tértek vissza a munka világába. Az álláskeresők iskolai végzettség szerinti összetételében regionális különbségek vannak. A KMR-ban jóval magasabb a diplomás álláskeresők száma (10,6 %), hiszen a felsőfokú intézmények többsége a fővárosban található, és a diploma megszerzése után elsősorban Budapest és térségében próbálnak meg elhelyezkedni. (BUDAPEST ÉS PEST MEGYEI FEJLESZTÉSI ÉS KÉPZÉSI BIZOTTSÁG [2013])

Munkaerő iránti kereslet és kínálat: A gazdasági válság hatására a munkaerő iránti kereslet drasztikusan visszaesett. A legnagyobb visszaesés a feldolgozóipar, az építőiparban, a mezőgazdaság és az ingatlanügyek területén következett be. 2011-hez viszonyítva 2012-ben a mezőgazdaság és a feldolgozóipar területén nőtt, az építőiparban és az ingatlanügyek területén csökkent az új bejelentett álláshelyek száma. 2012 decemberében azonban mind a négy területen csökkenés tapasztalható. 2012-ben összességében 23%-kal kevesebb állásajánlat érkezett, mint egy évvel korábban. A munkaerőigények zöme középvállalkozásoktól érkezett. Az állásajánlatok jellegét tekintve, még inkább szembeötlő a gazdasági válság hatása. Míg a támogatás nélküli állásbejelentések száma a válság előtti szám alá csökken, ugyanakkor a támogatott foglalkoztatásra beadott igények száma a válság előtti szám többszöröse. (BUDAPEST ÉS PEST MEGYEI FEJLESZTÉSI ÉS KÉPZÉSI BIZOTTSÁG [2013])

Iskolázottság: Iskolai végzettség szempontjából a Közép-magyarországi régió igen előkelő helyet foglal el az országban. A régióra jellemző végzettségi arányok egyértelműen a főváros jelenlétének köszönhetők. Kiemelkedő pozícióval rendelkezik a főváros a közép- és felsőfokú végzettségűek tekintetében: a 18 évesnél idősebb népesség 54,1%-a végzett középiskolát (ez az érték országosan: 34,7%), a felsőfokú végzettségűek aránya közel kétszerese az országos átlagnak (25%).

A KERESLET ÉS A KÍNÁLAT EGYENSÚLYA: Minden egyes képzési szintnek azt a célt kell szolgálnia, hogy az adott képzést sikeresen elvégzők munkaerő-piaci esélyei javuljanak a képzés által. Akár közvetlen kilépéssel a munkaerőpiacra, akár szakirányú továbbtanulás elősegítésével. Azon képzések, amelyek nem ezt a célt szolgálják azon felül, hogy az adófizetők pénzét feleslegesen pocskolják, hiú reményeket keltenek, és ez által csalódást okoznak a képzésben résztvevőknek.

Marginalizálódott társadalmi csoportok, közösségek:

A jelenleg hatályos törvényi szabályozás alapján, Magyarországon 13 nemzetiség van. Nemzetiségnek minősül: a bolgár, a görög, a horvát, a lengyel, a német, az örmény, a roma, a román, a ruszin, a szerb, a szlovák, a szlovén és az ukrán.

A hivatalos népszámlálási adatok szerint a megyében a legnagyobb nemzetiség a roma, számuk 11.252, azonban becslések szerint ennél jóval magasabb, a hivatalos adatok 6-7-szerese ténylegesen a nemzetiségiak száma, a roma lakosság száma 80 ezer körülre tehető. A marginalizálódott társadalmi csoportok, kiemelten a roma etnikum felzárkóztatásának eszközei: oktatás, szakképzés, a telepek felszámolása, egészséges lakókörnyezet megteremtése, családtámogatás, foglalkoztatási lehetőségek bővítése.

2.3.4. A Duna régió megerősítése

A cselekvési terv „A Duna régió megerősítése” elnevezésű pilléréhez két kiemelt kérdés tartozik: az „Intézménykiépítés és együttműködés” és a „Biztonsági kérdések”.

A fellépések és a projektek a demokratikus intézmények, a közigazgatás és a központi, regionális és helyi szintű szervezetek működésének megerősítésére irányulnak, különös tekintettel a régióban folyó együttműködésre. Emellett különösen fontos, hogy a Duna régió biztonságosabb lakóhellyé váljon. A jobb politikai, polgári és adminisztratív struktúrák és a nagyobb biztonság az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés megvalósításának kulcsfontosságú feltételei.

Egy aktív és jól szervezett civil társadalom kialakítását is szélesebb körben kell ösztönözni. A civil társadalom aktívabb részvétele javíthatja a közszolgáltatásokat, és megerősítheti az lakosság ezek iránti bizalmát. Emellett rendszeres párbeszéd révén elősegítheti a problémák közös megoldását is. A stratégia sikeréhez elengedhetetlen a civil társadalom részvétele annak végrehajtásában, valamint a civil érdekelt felek társulása.

A mobilitás és az integráltabb régió veszélye, hogy kedvezőtlen hatásként a biztonság hiánya tapasztalható. A nagyobb mértékű mobilitás (és az ezzel együtt járó növekvő mértékű, határokon átnyúló kereskedelem és fokozódó gazdasági integráció) kockázatainak kezelése érdekében a biztonságot és a biztonsági intézkedésekre vonatkozó együttműködést kell előtérbe helyezni.

2.3.4.1. Intézményrendszer kibővítése és az intézményi együttműködés megerősítése

PA10-DR

DUNA RÉGIÓ – KIHÍVÁSOK ÉS TÁVLATOK

A régió a szerteágazó politikai átalakulás örökségét hordozza, amely a posztkommunista átalakulást, a nemzeti szeparatizmust és új államok megalakítását is magában foglalja – hangsúlyozza az Európai Bizottság közleményéhez kapcsolódó cselekvési terv.

Kiemeli továbbá, hogy a politikai szakadékok áthidalása különösen fontos, ugyanígy az intézményi kapacitás és az irányítási mechanizmusok szupranacionális szinten történő javítása is. A szomszéd országokkal ápoltnak jó kapcsolatok döntő fontosságúak. A civil társadalom néhány országban továbbra is viszonylag gyenge. A hatóságokkal való együttműködés, sőt a kommunikáció is korlátozott. A civil társadalom azon képességét, hogy befolyásolja az egész régióra kiterjedő döntéshozatali folyamatokat, a szakpolitikai döntéshozatalt és a végrehajtást még tovább kell fejleszteni.

Az előzőekben említett gyengeségek abban is megnyilvánulnak, hogy a fejlesztési eszközök felhasználása különböző hatékonysággal és eredményességgel valósul meg a régión belül. A gyakorlatban, ezt a szaktudás átadásával és egyéb intézkedésekkel – például a határokon átnyúló hatással rendelkező projektek tervezéséhez és végrehajtásához szükséges készségek megerősítéséhez nyújtott segítséggel – kell hatékonyabban koordinálni.

Fellépések relevancia vizsgálata

FELLÉPÉS	Relevancia Pest megye számára	
	IGEN	NEM
„Az intézményi kapacitással és a közszolgáltatásokkal kapcsolatos problémák leküzdése a Duna régióban.”	IGEN	
„A polgárok és érdekelt felek politikai hatóságok iránti bizalmának növelése.”	IGEN	
„A Dunai Civil Társadalmi Fórum létrehozása”	IGEN	
„Elegendő információáramlás és –csere biztosítása minden szinten.”	IGEN	
„A határ menti régiókban élő közösségek adminisztratív együttműködésének elősegítése.”	IGEN	
„Nagyvárosi régiók építése a Duna régióban.”	IGEN	
„Az uniós pénzeszközök alacsony abszorpció arányát eredményező akadályok felülvizsgálata, valamint kedvezőbb finanszírozás biztosítása.”	IGEN	
„A helyi pénzügyi termékek fejlesztésének támogatása a vállalkozás- és közösségfejlesztés érdekében.”	IGEN	
„A dunai beruházási keret megvalósíthatóságának vizsgálata.”		NEM

Közös munkavégzés, az ismeretek átadása és a tapasztalatcsere kulcsfontosságú tényezők. Éppen ezért Pest Megye Önkormányzata is Partnerségi Tervet készített a jövőbeni versenyképességet meghatározó tényezők feltárása, a környezeti, társadalmi kihívások jobb megértése, és a megfelelő válaszok meghatározása érdekében. A terv a következő célokat határozta meg: a társadalmi és gazdasági partnerség megteremtése a megyében; a megyei fejlesztési koncepciót megalapozó helyzetértékelés, valamint a megye jövőképe közös elkészítése az érintettek bevonásával; valamint a 2014-2020 fejlesztési ciklus stratégiájának és fejlesztési programjának közös elkészítése. További célok: a terület-fejlesztés középszintjének megjelenítése és pozicionálása, Pest Megye Önkormányzatának tervezési, monitoring és koordinációs képességének – kompetenciáinak – folyamatos bővítése, a térségek és települések együttműködését támogató szerepvállalás. A partnerség a PDS megalkotásának és megvalósításának is az alapja.

Az EUDRS kiemelten preferálja az **európai területi társulások (ETT)/ European Grouping for Territorial Cooperation (EGTC)** használatát. Az EGTC-k segíthetik a Pest Megyei Duna Stratégia végrehajtását. Kiegészíthetik, elősegíthetik a helyi szereplők együttműködését.

Az Európai Területi Együttműködésről (ETE) szóló uniós rendelettervezet 10. cikke explicit módon utal az EGTC-re: *„Együttműködési programok esetében [...] integrált területi beruházást irányító és végrehajtó közreműködő szervezet egy európai területi együttműködési csoportosulás vagy más jogi személy lehet, amelyet a részt vevő országok törvényei alapján hoztak létre, feltéve, hogy felállításában legalább két részt vevő ország közhatóságai közreműködnek.”*

Határon átnyúló integrált területi beruházások menedzselésére a legmegfelelőbb eszköz az EGTC, hiszen a határ mindkét oldalán önálló jogi személyiséggel bír, s bár a székhely korlátozza abban, hogy mindkét ország nemzeti szintű operatív programjaiban részt vegyen, a részt vevő felek munkájának koordinálását, valamint a konkrét határon átnyúló beruházások megvalósítását menedzselheti.

Pest megye szempontjából releváns EGTC-k a következők:

- **Rába-Duna-Vág EGTC:** Az EGTC fő célja, hogy az Európai Unió által nyújtott társfinanszírozás mellett területi együttműködésben létrejövő programokat, projekteket valósítson meg. A csoportosulás tagjai a Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat (Magyarország), a Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat (Magyarország) és a Nagyszombati Kerületi Önkormányzat (Szlovákia).
- **Ister-Granum EGTC:** Az együttműködés történetének legjelentősebb állomása 2008. május 6-
a volt, amikor az Európai Unióban másodikként megalakult az Ister-Granum EGTC. Újdonsága, hogy a tagjai által érintett országok mindegyikében önálló jogi személyként ismerik el, a határ mindkét oldalán foglalkoztathat alkalmazottakat, hozhat létre és tarthat fent intézményeket és közcélú vállalkozásokat, így a jelenleg 80 tagú szervezet a legalkalmasabb eszköz határon átnyúló fejlesztések közös menedzselésére.

Kiemelt feladat a **civil társadalom megerősítése** is. A társadalmi, kulturális és környezeti értékek, a természeti erőforrások megőrzése és hasznosítása sajátos feladatot jelent Pest megyében. E sajátosságok, mint ahogy az alulreprezentált társadalmi rétegek, folyamatok és kihívások megjelenítése is, rámutat a civil szervezetek bevonásának értékére.

2.3.4.2. A biztonság javítása, a súlyos bűncselekmények és a szervezett bűnözés jelentette kihívásokkal való megküzdés közös munkával

PA11-DR

DUNA RÉGIÓ – KIHÍVÁSOK ÉS TÁVLATOK

Az EUDRS cselekvési terv hangsúlyozza, hogy a gazdasági integráció növekedése és a fokozódó, határokon átnyúló kereskedelem annak a veszélyét hordozza magában, hogy a régióban nő a szervezett bűnözés és a súlyos bűncselekmények száma (csempészet, emberkereskedelem, feketepiac). A szervezett bűnözés, amellett, hogy társadalmi károkat okoz, hátráltathatja az üzleti fejlődést, és korlátozhatja a további gazdasági növekedést is. A közelmúlt történelmi eseményei és a Duna régió különböző szakaszokban megvalósuló uniós integrációja különös mértékben megnehezítik ezt a kérdést. A nemzeti jogszabályi keretek hosszadalmassá és fáradságossá tehetik a határokon átnyúló rendészeti tevékenységet, és így elősegíthetik a szervezett bűnözést és a súlyos bűncselekmények elkövetését. Következésképpen meg kell erősíteni a nemzetközi együttműködési kereteket és a meglévő kezdeményezéseket.

E területen több probléma közös kihívást jelent az egész régióban (illetve hatással van az egész régióra). Noha a régióbeli együttműködés javult, bizonyos eltérések és egyenetlenségek még mindig megoldásra várnak. Ehhez egyrészt közös fellépésekre, másrészt tapasztalatcserére van szükség.

A területre jellemző a népesség fokozott mobilitása az EU-n belül és annak külső határain keresztül is. Következésképpen javítani kell a határokon átnyúló együttműködést annak érdekében, hogy a régió egészében biztosított legyen a magas szintű biztonság, anélkül, hogy ez az emberi jogok kárára váljon. Fontos, hogy az együttműködés fokozására irányuló, különböző szintű rendészeti munka a Duna régióban élő polgárokra szembetűnő hatással legyen.

Fellépések relevancia vizsgálata

FELLÉPÉS	Relevancia Pest megye számára	
	IGEN	NEM
„A dunai államok támogatása a kormányzati együttműködés és a rendszettel, igazságszolgáltatással és egyéb szolgálatokkal kapcsolatos képesítések javítása terén.”		NEM
„A célgyűjtemény javítása, valamint a bűnözésre vonatkozó fő információ megosztása; a részt vevő országokat fenyegető legfontosabb veszélyek feltérképezése; a súlyos bűncselekmények és a szervezett bűnözés általi fenyegetettség értékelésének (OCTA) az elkészítése a Duna régió esetében.”		NEM
„Az Europol és a Délkelet-Európai Együttműködési Kezdeményezés Országhatárokon Átlépő Bűnözés Leküzdésére létrehozott Regionális Központja (a továbbiakban SECI/SELEC) közötti együttműködés megerősítése.” A központ, mint a régió biztonsági területének fontos szereplője vesz részt a fellépésben.”		NEM
„További jól működő határigazgatási rendszerek kidolgozása.”		NEM
„Az internetes bűnözés (számítástechnikai bűnözés) büntető eljárás alá vonásának fokozása.”		NEM

„A régió fejlett vámügyi információinak megosztására vonatkozó jelenlegi kísérleti projekt bővítési lehetőségeinek vizsgálata.”		NEM
„A Duna régióbeli migráció kérdéseinek megfelelőbb kezelése.”		NEM
„Az aknamentesítés folytatása a Duna régió aknagyanús területein.”		NEM
„Az élelmiszer-biztonság javítása.”	IGEN	
„Szabványos operatív eljárások bevezetése az országhatárt átlépő műszaki-technológiai vízi forgalmi balesetek esetében végrehajtott közös tevékenységekre vonatkozóan.”		NEM

PA11-PM

PEST MEGYE – KIHÍVÁSOK ÉS TÁVLATOK

Az összes regisztrált (ismertté vált) bűncselekmény dinamikáját az utóbbi öt teljes évben a viszonylag szűk határok közötti ingadozás jellemzi Pest megyében. Abszolút értékben a 2011. évi legmagasabb (43.383) és a legalacsonyabb 2009. évi (36.656) között 18,4% a változás mértéke.

A bűnözés struktúrája:

- A bűnözés terjedelmét alapvetően meghatározó vagyon elleni bűncselekmények ötéves átlagban az összes bűncselekmény 65,9%-át tették ki. E bűncselekmények dinamikája a 2007-es bázisévhez viszonyítva folyamatos, mérsékelt mértékű csökkenő tendenciát mutat.
- A személy elleni bűncselekmények emelkedő tendenciát mutattak 2010-ig abszolút számukat és a bűnözésen belüli arányukat tekintve is (3% és 6,5% között), majd 2011-ben mindkét szempont szerint csökkenés következett be.
- A közlekedési bűncselekmények a vizsgált időszak első három évében ingadozó, majd a következő két évben csökkenő tendenciát mutatva 4,1% és 6,8% között részesedtek az összes bűncselekményből.
- A gazdasági bűncselekmények száma ingadozó, de határozottan emelkedő tendenciájú volt az elmúlt öt évben, részesedésük pedig 2% és 4,5% közötti részesedést jelentett.

Közlekedés-biztonság: (PMTFK)

Pest megye közlekedésbiztonsági helyzete 2008-2012 évek viszonylatában kedvezően alakul. A 2008-2009-ben a személysérüléssel járó balesetek száma és a halálos balesetek száma egyaránt csökkent. A 2010. évben 13 %-os (-272) csökkenés volt tapasztalható a PMRFK illetékességi területén. Ekkor az 1861 személyi sérüléssel járó balesetből 71 volt halálos eredményű, míg 536 súlyos és 1254 pedig könnyű kimenetelű. Az elmúlt évben további 14 %-os csökkenést regisztráltunk a személysérüléssel járó balesetekben. Az 1601 balesetből 76 halálos, 399 súlyos és 1126 könnyű sérüléssel járó baleset következett be. Pest megye közúthálózatának baleseti kockázatát tekintve megállapítható, hogy a legtöbb közlekedési baleset – a forgalom sűrűségével egyenes arányban – jellemzően az egy- és kétszámjegyű főútvonalakon következik be. A főútvonalak tekintetében kiemelten balesetveszélyes a 4-es számú főút és azon belül is Cegléd és Abony közigazgatási területéhez tartozó külterületi része, továbbá Monor belterületi szakasza. A baleseti kockázat vonatkozásában a 4-es számú főutat az 51-es számú főút követi. Ezen közlekedési útvonalon a legtöbb balesetet Kiskunlacháza belterületén és

Dunavarsány külterületén regisztráltunk. A fenti két főútvonal mögött – baleseti szempontból – a 3-as számú főút a következő. Ezen az útvonalon a legtöbb baleset Gödöllő és Aszód belterületi szakaszán következett be.

Közterületi és közrendvédelmi szolgálatok: (PMTFK)

A megye infrastruktúrájának alakulását – elsősorban az agglomerációs övezetben – meghatározza az a tény, hogy a megye „körülöleli” a fővárost. Az egyre növekvő lakosságszám determináns tényezője a rendőrség tevékenységének. Az új, rohamosan épülő lakóparkok potenciális célpontjai lehetnek a bűncselekmények elkövetőinek.

Pest megyében az egy rendőrrre jutó lakosok száma több éve rendkívül kedvezőtlen. A 2008-ig rendelkezésre álló adatok alapján ez az alábbiak szerint alakult:

- 2008. évben a rendőr-lakos arány: 650 lakos/1 rendőr.
- 2009. évben a rendőr-lakos arány: 663 lakos/1 rendőr.
- 2010. évben a rendőr-lakos arány: 647 lakos/1 rendőr.
- 2011. december 1-jén a rendőr-lakos arány: 554 lakos/1 rendőr.

Az adatokból látható, hogy a rendőr-lakos arány évek óta a 650-es átlag körül volt. A 2011-2012 évek jelentős létszámfejlesztésének köszönhetően ez az arány jelen-tősen javult, de így sem közelíti meg a 2010. évi országos átlagot, amely 358 lakos/rendőr volt.

Változatos képet mutat a közrendvédelmi szolgálati forma a megyében. Egyes városokban, nagyközségekben több körzeti megbízott is lát el szolgálatot, míg a kisebb lélekszámú településeken egy rendőr több falu körzeti megbízotti teendőit is ellátja.

A társadalom elvárásai is jelentősen megváltoztak a rendőrséggel szemben. Elő-térbe került az az igény, hogy a nagyobb városokban élők helyi rendőri szervek létrehozását, illetve megerősítését várják, amelyek közelebb viszik a rendőröket az állampolgárokhoz, és ezáltal a lakosság szubjektív biztonságérzete javul.

2.3.5. Illeszkedés-vizsgálat: Wekerle Terv, Külgazdasági Stratégia

A PDS célrendszerének, a kapcsolódó beavatkozások meghatározása előtt szükséges a Wekerle Terv, illetve a Külgazdasági Stratégiában foglaltak áttekintése.

2.3.5.1. Wekerle Terv

A Wekerle Terv a magyar kormány Kárpát-medencei térséget érintő stratégiai szintű gazdaságfejlesztési dokumentuma, amelynek célja a magyar gazdaság makro-regionális léptékű célkitűzéseinek meghatározása és az e célok elérését szolgáló partnerségi, intézményi és finanszírozási keretfeltételek kijelölése.

Mind a PDS-nek általános keretet adó EU Duna Régió Stratégia, mind pedig a Wekerle Terv megalkotása egy új szemléletmódon alapul. Ez az új típusú megközelítés rámutat, hogy a regionális szemléletmód új, erőteljesebb teret nyer a világgazdasági térben. Az EUDRS-hez hasonlóan a Wekerle Terv is kimondja, hogy *„a versenyképesség megőrzésének útja a szorosabb gazdasági és társadalmi integráció”*.

A Wekerle terv alapfilozófiája teljes mértékben összhangban van az EUDRS alapkoncepciójával és ehhez kapcsolódóan a PDS célkitűzésével is. Előbbi rámutat, hogy *„Magyarország versenyképessége a magyar gazdaság közép-európai pozíciójának megerősítésén keresztül javítható, a térségi gondolkodás segíthet a megváltozott piaci környezethez való alkalmazkodási nehézségek legyőzésében”*.

A Wekerle Terv fő célja a hazai vállalkozások Kárpát-medencei pozícióinak erősítése. A fő stratégiai cél megvalósítása érdekében két támogató cél került meghatározásra, melyek minden területen megkönnyítik a vállalkozások közötti, határokon átívelő kapcsolatépítést. Ez a két kiemelt terület a térségi infrastruktúra összehangolása, valamint az egységes munkaerőpiac megteremtése.

A Pest Megyei Duna Stratégiában mindkét terület megjelenik, ám hangsúlyosabban a térségi infrastruktúra összehangolása szerepel.

A Wekerle Terv általános céljai nagyrészt a térségi államokkal együttműködve valósíthatók meg, amelyre egyébként ideális keretet kínál az EUSDR és az annak keretében megalkotott Pest Megyei Duna Stratégia is.

A Wekerle terv öt területet azonosít, mint lehetséges kitörési pont a Kárpát-medencei Gazdasági Fejlesztés Térség számára a következők szerint:

- a jármű- és gépipari beszállítói együttműködések területe,
- a zöldgazdaság,
- az élelmiszergazdaság,
- a turizmus és egészségipar,
- valamint a kreatív ipar és az infokommunikációs szektor.

A Wekerle Terv átfogó célkitűzései közül a Pest Megyei Duna Stratégia szempontjából elsősorban a szlovák-magyar infrastrukturális kapcsolatok megteremtése kulcsfontosságú. *„A határ menti közlekedési összeköttetések fejlesztésével, az egykori útvonalak helyreállítása döntően hozzájárulna a határtérségek gazdasági aktivitásának fellendüléséhez”*.

A közlekedési infrastruktúra összekapcsolása mellett, ugyanakkor a katasztrófa-elhárítási szolgálatok közös alapon szervezett működése is kölcsönös előnyökkel járhat. Kiemelten fontos a határ menti árvízvédelmi műtárgyak együttműködésében történő tervezése és fenntartása. Pest megye esetében az elmúlt időszak árvizei megmutatták ennek jelentőségét.

A kérdésben történő együttműködésre jó alapot adhat, hogy az EUDRS releváns területét (környezeti kockázatok kezelése) Magyarország társ- koordinálja.

A másik kiemelt cél, azaz az egységes munkaerőpiac megteremtése, Pest-megye szempontjából szintén szlovák-magyar viszonylatban bír jelentőséggel.

A tematikus célok közül Pest megye számára elsősorban a zöldgazdasággal, valamint a turizmus- és egészségiparral foglalkozó célkitűzéseknek van jelentősége.

A Kárpát-medencei, határokon átívelő közös energiagazdálkodás gondolatkörébe Pest megye szempontjából is jól illeszkedik a vízi energia, a biomassza és a geotermikus energia országok közötti összehangolt hasznosítása.

Mindkét átfogó dokumentum, azaz a Wekerle Terv és a Pest Megyei Duna Stratégia céljaihoz is jól illeszkedik, hogy a releváns DRS terület (fenntartható energiahasználat ösztönzése) koordinációs feladatait Magyarország látja el. A terület különösen aktív a biomassa és a geotermikus energia határokon átvitelő hasznosítása tekintetében.

A legfontosabb kapcsolódási pont a Wekerle Terv és a PDS között a **turizmus** tekintetében van, hiszen mint arra a Terv is rámutat „a turizmus, a turisztikai forgalom a különböző országok között erős összekötő kapocsként működik, ezért a turizmus fejlesztése kitűnő lehetőséget nyújt a Kárpát-medencei gazdasági tér alakítására, kapcsolatainak szorosabbra fűzésére”. Mivel a turizmus mind Magyarország, mind pedig a környező országok számára fontos kitörési pontot jelent, ezért indokolt az ilyen irányú tevékenységek országok közötti összehangolása, az együttes haladás lehetőségének megteremtése.

Mindezt számos szempont is kiemelten indokolja, a következők szerint:

- „A szomszédos országok valamelyikében realizálódó turisztikai bevételek a kölcsönös gazdasági kapcsolatok révén az egész régió és így Magyarország versenyképességét is növelik, ezért az összefogás erősítése katalizátorként hathat az integrált térségi gazdasági fejlődésre.”
- „A turisztikai desztinációk általában nem a közigazgatási határoknak megfelelően szerveződnek, hanem sokkal inkább a vonzerők elhelyezkedése, a természeti adottságok, a földrajzi és kulturális összetartozás alakítja őket egységgé.”
- „Cél, hogy a turizmus ágazat a határokon átnyúló együttműködések egyik legfőbb színtere legyen, ez az integráció pedig járuljon hozzá a turisztikai kapacitások jobb kihasználtságához mind Magyarországon mind pedig a határon túl, ezáltal a turizmusban működő, túlnyomórészt mikro- és kisvállalkozások piaci pozíciói erősödjenek.”

Pest megye szempontjából a szlovák-magyar határtérség számít célterületnek, ahol számos olyan vonzerő fedezhető fel, ami komplex turisztikai terméké csak úgy fejleszthető, ha vele a határ másik oldalán fekvő adottságokat is összefogottan kezeljük.

A Wekerle Terv hangsúlyozza, hogy a „turisztikai márka három fő elemből épülhet fel, melyekhez a Kárpát-medence térségi szinten potenciális adottságokkal rendelkezik. Ezek az egészségturizmus, a vallási turizmus és a vidéki turizmus.” Az ezeknek megfelelő célcsoportokra szabott húzótermékek, illetve termék-hálózatok képezik az arculat alapját.

A nagyobb területet felölelő tematikus útvonalak azok a termékek, amelyek a térség országainak turisztikai integrációját leginkább igénylik és kiváltják. A közös fejlesztést igénylő tematikus utak egyben egy turisztikai márkát is képviselnek a látogatók szemében.

2.3.5.2. Külgazdasági Stratégia

A Külgazdasági Stratégia jellegéből fakadóan arra fókuszál, hogy ösztönözze az export növekedését, korszerűsítse annak szerkezetét, segítse a hazai vállalkozások külpiazi megjelenését és előmozdítsa a külföldi befektetők magyarországi beruházásait. Mind a Pest Megyei Duna Stratégia, mind pedig az általános keretként szolgáló EU Duna Régió Stratégia megvalósítása nagymértékben előmozdítja ezen célok elérését, amelyeket ugyanakkor közvetett módon segíti elő. Az EUDRS alapvető célja ugyanis a belső piac megerősítése, amely a külkereskedelem élénkülését is eredményezi.

A Külgazdasági Stratégia elsősorban a **kis- és középvállalkozások (kkv-k) megerősítésével** kívánja fokozni a külkereskedelmet, mivel az elengedhetetlen az exportszerkezet földrajzi és ágazati

diverzifikálásához. Mint arra a stratégiai dokumentum is rámutat *„a válság bebizonyította, hogy a kkv-k sokkal rugalmasabban reagálnak a nagy cégekhez képest, ezért arányuk növelése stabilizáló hatású a magyar exportra külső sokkok esetén”.*

A kkv megerősítése hangsúlyosan megjelenik az EU Duna Régió Stratégiában, különösen pedig a versenyképességgel foglalkozó terület (Priority Area 8) munkájában. Pest megyére vonatkozóan is számos releváns fellépés beazonosításra került, amelyek megvalósítása a kkv-k helyzetének javítását célozza. Pest megye számára is kiemelt jelentőséggel bír a kkv-k megerősítése, hiszen az az ilyen cégek nemzetközi piacokra való eljutását segíti.

A Külgazdasági Stratégia megállapítja, hogy *„a kkv szektor közvetlen exportból való részesedése Magyarországon elmarad az uniós részaránytól”.*

Pest megye számára, területi elhelyezkedése szempontjából nagy jelentőséggel bír, hogy a magyarországi vállalkozások számára az elsőszámú befektetési célpont Szlovákia, ahova a kihelyezett tőke 16,5%-a áramlott az elmúlt években.

Magyarország keleti és globális nyitás politikája természetesen nagy jelentőséggel bír minden releváns magyarországi vállalkozás számára, ugyanakkor Pest megyének és vállalkozásainak kihasználható az északi, elsősorban V4-es országok közelsége. A gazdasági kapcsolatokat tovább fokozhatja az infrastrukturális kapcsolatot, elsősorban a szlovák-magyar határvonalon a közúti kapcsolatok erősítése.

A kiviteli termékek vonatkozásában a Külgazdasági Stratégia a következőket hangsúlyozza: *„a V4 országokban pozícióink javítását elsősorban a gépipar és az elektronika részarányának, az optikai és számítástechnikai berendezések, valamint a vegyipari, gyógyszeripari és acélipari termékek kkv szektorai piaci részesedésének növelésével lehet elérni. Középtávon a magyar élelmiszeripar, építőipar, és a zöld ipar üzleti lehetőségeinek bővülésével lehet számolni”.*

Pest megye szempontjából is fontos, még részben kihasználatlan külpiacon való lehetőségekkel rendelkeznek *„a gyógyító-megelőző és rehabilitációs szolgáltatások, az oktatási kapacitások kihasználása, a kiszolgáló- és háttérágazatok (gyógyászati segédeszköz, orvosi műszer), az ezeket megalapozó kutatások, az egészségtudatos életmódhoz kapcsolódó termékek gyártása, az ásványvíztermelés is”.*

Az egészségipar mellett a Külgazdasági Stratégia – a Wekerle Tervhez hasonlóan - fontos kitörési pontként azonosítja a **zöld gazdaságban** rejlő lehetőségeket. Mint arra a dokumentum rámutat, elsősorban a geotermikus energia és biomassza hasznosításához kapcsolódó technológiák fejlesztése akár érdemi exportbővülést is eredményezhetnek.

Pest megye szempontjából is támogatandó a kkv-k klaszteresedésének elősegítése, amely mint arra a Stratégia is rámutat, további lendületet ad a vállalkozások külpiacon való megjelenéshez.

Az előzőekben említettek mellett a Külgazdasági Stratégia felhívja a figyelmet a határ menti infrastruktúra- és közlekedésfejlesztés fontosságára, amely az EUDRS keretbe ágyazott Pest Megyei Duna Stratégia szempontjából is fontos célkitűzés. A térségi szintű integráció a gazdasági kapcsolatok elmélyítését eredményezi. A Stratégia hangsúlyozza, hogy *„ezek a fejlesztések többnyire olyan, a határok árnyékában található elmaradott területeket érintenek, ahol az infrastrukturális kapcsolatok helyreállítása pezsdítő hatással van a társadalmi és gazdasági viszonyokra. A páneurópai közlekedési folyosók kapcsolódásai, a szűk keresztmetszetek felszámolása, határokon átnyúló vasúti, közúti kapcsolatok és belvízi hajózás támogatása, közös ipari parkok, szolgáltatási és logisztikai központok létrehozásának kiemelt támogatása”.*

3. A PDS CÉLRENDSZERE ÉS A JAVASOLT BEAVATKOZÁSOK

3.1. A Pest Megyei Duna Stratégia célrendszere

A PDS általános értelemben véve Pest megye Duna Régió Stratégiához kapcsolódó integrált fejlesztését irányozza elő. Egy tágabb, makro-regionális kontextusba helyezi a megyét és javaslatot tesz ennek közigazgatási határokon átívelő és ágazatközi megközelítésben történő fejlesztésére. A PDS ezen átfogó céljának megvalósítása a DRS négy pillére által megfogalmazott négy stratégiai cél mentén történik. Az egyes DRS stratégiai célokhoz tartozó Prioritás Területek konkrét célkitűzései (akciók, projektek) az előző fejezetben összevetésre kerültek a Pest megyei Területfejlesztési Koncepcióban megfogalmazott megyei szintű igényekkel és célokkal – átfogó helyzetelemzés és relevanciavizsgálat keretében – a kapcsolódási pontok azonosítása és az ezek alapján történő PDS célkitűzések/beavatkozási területek és kapcsolódó konkrét beavatkozások meghatározása végett.

A Területfejlesztési Koncepcióban szereplő **„Pest Megyei Duna Stratégia megvalósítása”** stratégiai cél alapján meghatározott beavatkozási területek ennek megfelelően kiegészülnek további fejlesztési területekkel. A PDS céljainak és beavatkozásainak meghatározásánál egyéb olyan releváns stratégiai dokumentumokkal való összhang megteremtése is fontos szempontként jelenik meg, mint a Nemzeti Külgazdasági Stratégia és a Wekerle Terv. Továbbá, egyes Pest megyéhez szorosan kapcsolódó területek (Budapest, Ister-Granum EGTC, RDV EGTC, Komárom-Esztergom megye) stratégiai dokumentumai keretében előírt fejlesztések összehangolása a PDS keretében tervezett beavatkozásokkal is kiemelt fontosságú feladat a közigazgatási határokon átívelő kapcsolódások erősítése, a források hatékonyabb felhasználása, valamint a hatékonyabb fejlesztések megvalósítása céljából.

A PDS célrendszerének kialakításánál az Operatív Programokkal való összhang megteremtése is fontos szempont, különös tekintettel arra, hogy a 2014-2020-as programozás során minden Operatív Programban ki kell mutatni a makro-regionális stratégiák megvalósításhoz való hozzájárulást. A PDS keretében, a megyei és makro régiós célok keresztmetszetében, azonosított célok/beavatkozási területek és kapcsolódó konkrét beavatkozások ilyen módon kapcsolódnak majd a 2014-2020-as időszak Operatív Programjaihoz.

3.1.1. Makro-regionális megközelítés Pest megyében

Az Európai Bizottság által kiadott 2013. áprilisi és júniusi jelentések a makro-regionális stratégiák előrehaladásáról és hozzáadott értékéről számos fontos üzenetet fogalmaznak meg, melyek figyelembe vétele elengedhetetlen a PDS tartalma szempontjából. A jelentések szerint a makro-regionális stratégiák jelentik az uniós szintű politikák regionális építőelemeit, amelyek a koherensebb uniós szintű végrehajtás céljából összefogják a nemzeti megközelítéseket.

Fontos üzenet, hogy az évek óta húzódó gazdasági válság és a költségvetési megszorítások közepette az Európai Unió forrásai a leghatékonyabban kerüljenek felhasználásra. Ehhez kapcsolódóan a makro-regionális megközelítés segíti az uniós programok összehangolását, lehetővé téve a közös

fellépést a legfőbb közös célokért. Továbbá az uniós pénzeszközök korlátozottabb rendelkezésre állása ugyancsak arra ösztönzi a programok végrehajtóit, hogy aktívabban keressék a finanszírozási forrásokat.

A bizottsági jelentések a makro-regionális stratégiákra, mint a társadalmi, gazdasági és területi kohézió megerősítésének eszközeire tekintenek. Ezt kiegészítve, az Európai Parlament szerint a makro-regionális stratégiák a regionális egyenlőtlenségek feltárása és felszámolása, valamint az európai régiók közötti konvergencia előmozdítása terén is hasznosnak bizonyulhatnak.

A PDS tervezése és megvalósítása szempontjából további kiemelkedően fontos üzenet, hogy a makro-regionális megközelítés csak akkor működőképes, ha regionális, nemzeti és helyi szinten szoros együttműködés valósul meg a közös tervezés és a finanszírozás összehangolása tekintetében.

Az EUDRS átfogó Duna régiós céljai:

A DRS által megfogalmazott legfontosabb célkitűzések **négy pillér** köré csoportosíthatók. E mellett kiemelendő, hogy a DRS egyes pillérei és ezekhez kapcsolódó cselekvési területei mellett támogatja az **integrált megközelítés** alkalmazását, ami a PDS céljainak és beavatkozásainak meghatározása során is vezérlőelvként jelenik meg. Az integrált megközelítés szempontjából a közlekedési infrastruktúra fejlesztése például kedvező hatással van az olyan tényezőkre, mint az üzleti környezet, a városok és régiók vonzereje, illetve a polgárok életminősége, ugyanakkor a tájra, a biodiverzitásra és a levegőszennyezésre is hatást gyakorol. Az energiaágazatban kívánatos az energiatermelés megújuló energiaforrások révén történő növelése, ez azonban nem történhet a biodiverzitás rovására. A vállalkozások versenyképességének javítása például kedvező hatással van a gazdaságra és a munkaerőpiacra, de egyensúlyba kell hozni a városok és régiók vonzereje, a polgárok életminősége és a környezet tekintetében. Ezeket a kérdéseket, hatásokat nem lehet elszigetelve vizsgálni, hanem egymás mellett kell mérlegelni, és így kialakítani a leginkább fenntartható megoldást.

			A NÉGY PILLÉR							
A Duna régió összekapcsolása a többi régióval			Környezetvédelem a Duna régióban			A jólét megteremtése a Duna régióban			A Duna régió megerősítése	
Mobilitás és intermodalitás	Fenntartható energia	Kultúra és idegenforgalom, az emberek egymással való kapcsolat-teremtése	Vízminőség	Környezeti kockázatok	Biodiverzitás, táj-, levegő-, talajminőség	Tudásalapú társadalom	Verseny-képesség	Emberi erőforrás, képességek	Intézményi kapacitás és együtt-működés	Biztonság

11 prioritási terület

BEAVATKOZÁSOK	PROJEKTEK
---------------	-----------

Forrás: Saját szerkesztés, EUDRS

14. ábra: Az EUDRS célkitűzései

1. A Duna régió összekapcsolása a többi régióval (Pillér I)

E pillér a közlekedésre, az energiaügyre, valamint kulturális/idegenforgalmi kérdésekre épül. Az általános cél a Duna régió belüli és az Európa többi részével fennálló, infrastruktúrák, rendszerek és emberek közötti összeköttetések javítása. Ez az infrastruktúra-fejlesztések koordinációjának javítása, a közlekedési és energiarendszerek működésének fejlesztése, a tiszta energiára vonatkozó tapasztalatcserék, valamint a dunai kultúra és idegenforgalom népszerűsítése révén valósulhat meg. A következő három kiemelt kérdésre irányul: (1) a mobilitás és a multimodalitás fejlesztése (a közúti, vasúti és légi összeköttetések, valamint a belvízi hajózás tekintetében); (2) a fenntartható energia használatának ösztönzése (az energia-infrastruktúra, a piacok és a tiszta energia terén), valamint (3) a kultúra és az idegenforgalom, valamint az emberek egymással való kapcsolatteremtésének előmozdítása. A kiemelt kérdéseket egyéb szakpolitikai területekkel együtt kell vizsgálni.

2. Környezetvédelem a Duna régióban (Pillér II)

A környezet minden emberi tevékenység alapja, ezért a stratégiában szereplő ágazatok többségében önkéntes alapon vagy adott esetben a jogszabályi előírások miatt figyelembe veszik (például a környezeti hatásvizsgálatról szóló irányelv, a madárvédelmi vagy az élőhely-védelmi irányelv stb.). A Duna-stratégia környezetnek szentelt pillére elengedhetetlenül fontos ezen ökológiailag gazdag és gyakran törékeny régió számára ahhoz, hogy a környezetvédelmi fellépéseket és projekteket gondosan figyelemmel lehessen kísérni. A javasolt fellépések közvetlenül hozzájárulnak az Európa 2020 stratégiához. Ezek speciálisan az éghajlatváltozás problémáinak leküzdését, az erőforrások (például a víz, a természet, a föld) fenntartható használatának kialakítását és az életminőség biztosítását elősegítő célkitűzésekkel foglalkoznak. Hozzájárulnak továbbá a biodiverzitásra vonatkozó, 2020-ig teljesítendő uniós célkitűzésekhez és a 2050-ig teljesítendő elképzelés megvalósításához, illetve a 2010 utáni időszakra kitűzött, biodiverzitásra vonatkozó uniós stratégia végrehajtásához a stratégia elfogadását követően. A pillér a következő három kiemelt kérdésre irányul: (1) a vizek minőségének helyreállítása és fenntartása; (2) a környezeti kockázatok kezelése, valamint (3) a biodiverzitás, a táj, valamint a levegő- és talajminőség megőrzése. Ezeket a kiemelt kérdéseket egyéb szakpolitikai területekkel együtt kell vizsgálni.

3. A jólét megteremtése a Duna régióban (Pillér III)

E pillér főtémái az innováció, az információs társadalom, a vállalkozások versenyképessége, az oktatás, a munkaerőpiac és a marginalizálódott közösségek. Az általános cél a Duna régióbeli jólét növelése. Ehhez az kell, hogy a régió keresztl húzó markáns választóvonalat – amely az e fellépések által érintett több területen megmutatkozik – az együttműködés javítása révén sikerüljön csökkenteni. Ez az együttműködés a jogi szabályozás javítására, tapasztalatcserére és közös projektek végrehajtására terjed ki. A következő három kiemelt kérdésre irányul: (1) a tudásalapú társadalom kialakítása kutatás, oktatás és információs technológiák segítségével; (2) a vállalkozások versenyképességének támogatása; valamint (3) az emberekbe és készségekbe történő befektetés (az oktatás és képzés, a munkaerőpiac és a marginalizálódott közösségek ösztönzése révén). Ezeket a kiemelt kérdéseket egyéb szakpolitikai területekkel együtt kell vizsgálni.

4. A Duna régió megerősítése (Pillér IV)

A pillér a demokratikus intézmények, a közigazgatás és a központi, regionális és helyi szintű szervezetek működésének megerősítésére irányulnak, különös tekintettel a régióban folyó együttműködésre. Emellett különösen fontos, hogy a Duna régió biztonságosabb lakóhellyé váljon. A jobb politikai, polgári és adminisztratív struktúrák és a nagyobb biztonság az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés megvalósításának kulcsfontosságú feltételei.

3.1.2. Pest megye által megfogalmazott igények és stratégiai célok

Pest megye 2014-2020-as Európai Unió fejlesztéspolitikával kapcsolatos igényei és célkitűzései a Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió keretében kerületek azonosításra és részletes bemutatásra.

A Területfejlesztési Konceptió az európai térbeni versenyképességet és a minőségi életfeltételek biztosítását emeli ki, mint Pest megye jövőképét meghatározó célkitűzést. Ehhez kapcsolódóan, a megye által kitűzött társadalmi megújulással, gazdaság dinamizálásával, valamint térszerkezet fejlesztésével és kiegyensúlyozásával kapcsolatos három átfogó cél, valamint az ezekhez kapcsolódó stratégiai célkitűzések, kiegészülnek a PDS-sel, mint horizontális, a megyei átfogó és stratégiai célkitűzések integrált DRS-hez kapcsolódó megvalósítását előírányzó, stratégiai célkitűzéssel. A DRS megközelítése és prioritásai ez által beépülnek Pest megye fejlesztési terveibe, és a PDS által valósulnak meg a 2014-2020-as EU-s költségvetési időszak programjaiból és egyéb rendelkezésre álló finanszírozási forrásokból.

Forrás: Saját szerkesztés, PEST MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ II. KÖTET 45.o. alapján

15. ábra: A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció céljai

1. Átfogó cél I: Társadalmi megújulás – testben és lélekben egészséges, együttműködő egyén és közösségek

Pest megye társadalmi megújulása a szociális biztonság megerősítését, a közösségek megújulását és a családi értékek előtérbe helyezését követeli meg. A társadalmi megújulás továbbá nem valósulhat meg egy egészséges társadalom nélkül, ami magába foglalja a lakosság egészségi állapotának javítását, az egészséges életmód ösztönzését és a káros hatások megelőzését. A kreatív, tudásalapú társadalom, a korszerű gyakorlati tudás biztosítása, az oktatás intézményrendszerének infrastrukturális és tartalmi megújítása, a kultúra, a kulturális értékek megőrzése és fejlesztése, valamint a térségi és helyi identitás erősítése mind olyan kihívások, melyek feladatként kerültek azonosításra a megye társadalmi megújulása érdekében. Mindezen célok, valamint a másik két átfogó cél hatékony megvalósítása érdekében fontos az együttműködések intézményesítése a térségi szereplőkkel, a megye belső kapcsolati hálójának fejlesztése és menedzsment szervének felállítása.

2. Átfogó cél II: Gazdaság dinamizálása – az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira építve

A megyei gazdaság dinamizálása megköveteli a gazdaság teljesítményének, hatékonyságának és stabilitásának erősítését, a gazdaság több irányba történő fejlesztését, a technológia és tudásintenzív, valamint a foglalkoztatást erősítő ágazatok kiegyensúlyozott fejlesztését. Elengedhetetlen a gazdasági húzótersegek innovációs teljesítményének, versenyképességének, exportjának növelése. Nagy potenciállal bír a megye szempontjából a makro-regionális logisztikai funkciók és a rászervezhető értékteremtő képesség erősítése kiemelten az M0 mentén a Liszt Ferenc repülőtér térségében, továbbá nem feledkezhetünk meg a fejlődésben elmaradott Szobi és Nagykátai, illetve a lemaradó Aszódi, Ráckevei és Aszódi térségek gazdasági-társadalmi felzárkóztatásának szükségességéről sem.

3. Átfogó cél III: Térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása – a lokális és makrotérségi érdekeket kiszolgálni tudó, fenntartható környezet

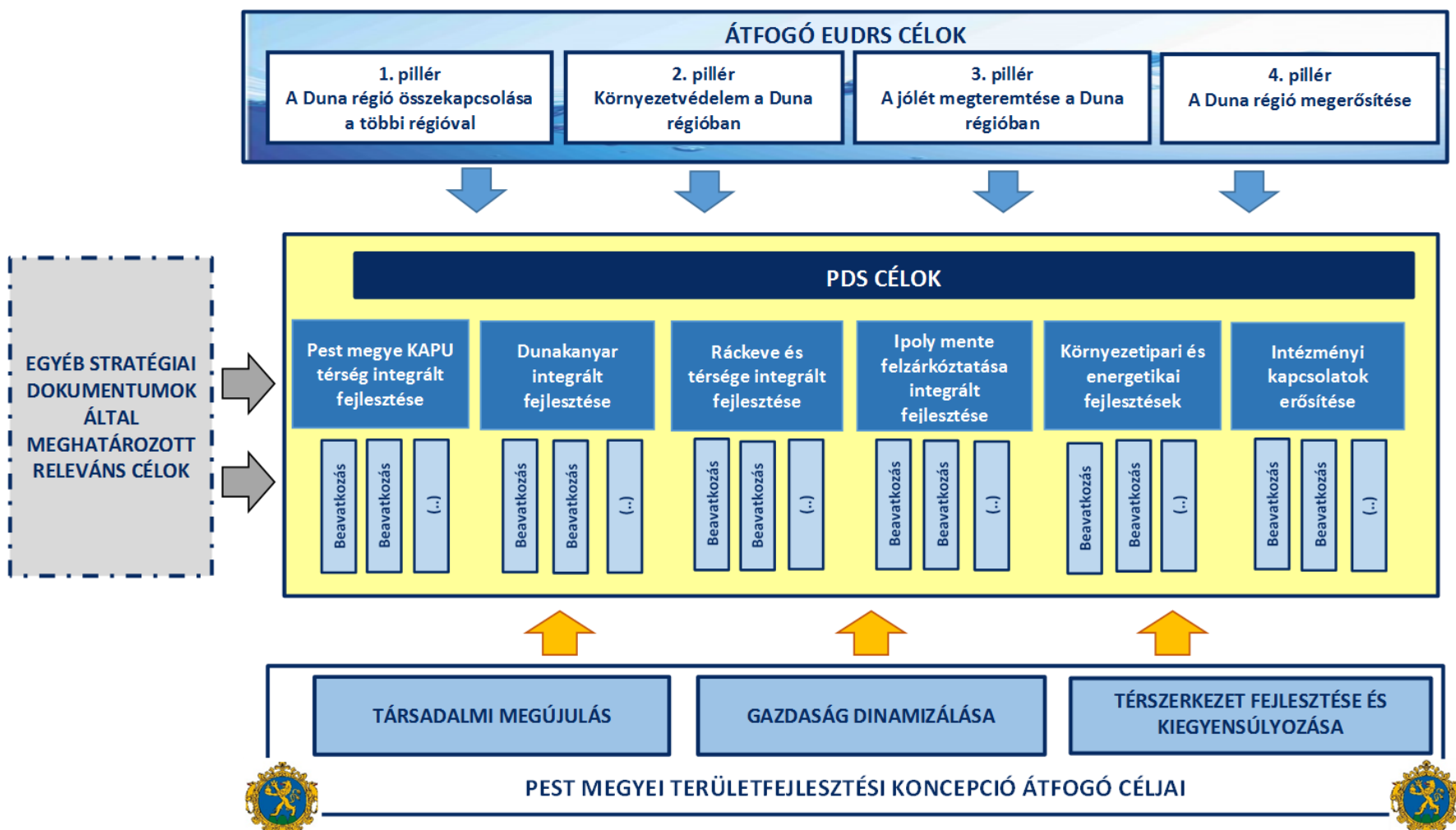
Az EU kohéziós politikája kiemelten kezeli és a társadalmi és gazdasági kohézió mellett harmadik célkitűzésként irányozza elő a területi kohézió erősítését a 2014-2020-as költségvetési időszakban. Az új regionális politikai szemlélet számos lehetőséget jelent Pest megye számára, melyek közül kiemelendő a térség nemzetközi és országos multimodális kapcsolatrendszerének fejlesztése a transzfer szerep ellátása és a hálózatos térstruktúra kialakítása érdekében. Jelentősen potenciállal bír a térség kohéziójának erősítése szempontjából a belső kapcsolatrendszer fejlesztése, különös tekintettel a térségközpontok és vonzáskörzetük közlekedésére és az elővárosi közlekedésre. A tervezett, koordinált térségfejlesztés, a policentrikus települési struktúra, a takarékos térhasználat és az épített és környezeti értékek megóvása és fejlesztése stratégiai jelentőséggel bírnak ezen átfogó célkitűzés megvalósításában. Végül, de nem utolsósorban nem feledkezhetünk meg az energiagazdálkodás, vízgazdálkodás, környezetfejlesztés és környezetvédelem hangsúlyos szerepéről sem a térségek és települések fenntartható fejlődésének megteremtésében.

3.1.3. A PDS célrendszere

A DRS által makrorégiós szinten meghatározott átfogó célokhoz és prioritás területekhez kapcsolódó fellépések és projektek összevetésre kerültek Pest megye regionális és helyi szinten megfogalmazott kihívásaival, igényeivel és fejlesztési céljaival.

Ez alapján kerültek megállapításra a megye gazdasági, társadalmi és térszerkezeti fejlődése szempontjából releváns, a DRS és makro-regionális megközelítés megvalósítását figyelembe vevő fejlesztési igények és lehetőségek. Személyes interjúk a térség fejlesztéspolitikájának szereplőivel valamint szoros együttműködés a megyével és a DRS magyarországi koordinációs szervezeti egységeivel biztosították a stratégiai irányvonalak megjelölését, valamint a legnagyobb hozzáadott értékkel és fejlesztési potenciállal bíró beavatkozási területek meghatározását.

A PDS által kijelölt fejlesztési irányok megvalósítása, elsősorban az azonosított célkitűzések és projektek végrehajtása nagymértékben hozzájárulhat a foglalkoztatás javításához, ezáltal pedig a gazdaság növekedéséhez. Pest megye földrajzi elhelyezkedéséből és gazdasági fejlettségéből illetve további növekedési potenciáljából fakadóan Közép-Európa gazdasági motorja lehet a következő időszakban. A Pest Megyei Duna Stratégia megvalósítása lehetőséget kínál arra, hogy a fejlődés számos új területen is megkezdődjön, illetve felgyorsuljon.

Forrás: Saját szerkesztés

16. ábra: A Pest Megyei Duna Stratégia célrendszere

3.2. A javasolt beavatkozások

3.2.1. Pest megye fejlődési lehetőségei a Duna régióban a közlekedési hálózatok, a logisztika, a multimodalitás, a gazdaságfejlesztés és a versenyképesség terén

Egyértelműen kiderül mind a megyei, mind a Duna régiós fejlesztési célokból: annak érdekében, hogy egy erős, a nemzeti és Duna régiós szintén meghatározó szerepet játszó Pest megye jöjjön létre az elkövetkező fejlesztéspolitikai időszakban, kiemelkedő fontosságú a nemzetközi közlekedési hálózatok fejlesztése, a makrotérsgéi logisztikai funkciók erősítése, a multimodális közlekedési kapcsolatrendszer fejlesztése, a befektetések széleskörű ösztönzése, valamint a térség versenyképességének javítása. Ennek érdekében ösztönözni és támogatni kell a térségi befektetés programokat, biztosítani kell a megfelelő arányú szakképzett munkaerő rendelkezésre állását, elő kell segíteni a befektetőket, kormányzati szereplők és területi szereplők közti kapcsolatfelvételt és kommunikációt, támogatni kell befektetésekhez szükséges környezet és infrastruktúra létrehozását, a határon átnyúló stratégiai együttműködések, klaszterek, tapasztalatcsere és tudástranszfer erősítését az oktatás és a gazdaság terén. A gazdaság dinamizálása és egy „kapu” jellegű szerep betöltése megköveteli a közúti, vasúti, vízi és légi közlekedési kapcsolatrendszer összehangolt fejlesztését, valamint a megye érdekeinek egységes és hatékony érvényesítését a nemzeti és nemzetközi szinten. Fontos továbbá kiemelni, hogy a térség jelentős potenciállal bír a DRS által is kiemelten kezelt multimodális és logisztikai központok kialakítása és fejlesztése terén.

Javasolt beavatkozási terület I. – Pest megye KAPU térség integrált fejlesztése

Projekt megnevezése	Projekt célja	Tevékenység leírása	EUDRS kapcsolódás	Finanszírozás	Monitoring mutató
Ferihegyi Gazdasági Övezet fejlesztése	A multimodális közlekedési csomóponti szerepre építve makroregionális logisztikai funkciók és a rászerveződő értékteremtő képesség erősítése a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér térségében. A Ferihegyi Gazdasági Övezet fejlesztése hozzájárul a KKV-k nemzetközi versenyképességének növeléséhez, a nemzetközi termelési és szolgáltatási láncokhoz való csatlakozási képességük fejlesztéséhez, a foglalkoztatás ösztönzéséhez.	A Ferihegyi Gazdasági Övezet a legnagyobb gazdaságfejlesztési potenciállal bíró térség, melynek fejlesztése integrált, komplex program keretében valósulhat meg. A megvalósítandó feladatok többek között a következők: - A fejlesztési területek funkciók szerint differenciált nevesítése, előkészítése, minőségi ingatlan- és infrastruktúra fejlesztés; - A közúti és vasúti kapcsolatrendszerek összehangolt fejlesztése, a repülőtér és térsége elérhetőségének javítása, a tervezett V0 vasútvonal a logisztikai zónát is erősítő megépítése; - Az övezetben letelepülő logisztikai-, szolgáltató-, termelő-, innovatív vállalkozások, üzleti központok letelepülésének orientálása és támogatása; - Az érintett települések és térségek kisvállalkozói rétegének fejlődési lehetőségeinek javítása telephelyfejlesztések és más támogatási formák alkalmazásával, azok hangsúlyosabb bekapcsolása az értékteremtő folyamatokba; - Versenyképességet erősítő IKT fejlesztések, szállítmányozási és telephelyi technológiai fejlesztések, beruházások, innováció ösztönzése; - A hozzáadott érték-tartalom növelése is kiemelt feladat: fejleszteni kell a logisztika kultúráját, ösztönözni szükséges a tudás-megosztást, a logisztikai menedzsment – és szakemberképzést ágazati együttműködések, tematikus platformok révén. A logisztikai klaszter súlyát és belső kapcsolatait erősíteni, szervezni szükséges; - A térség ismertségének, elismertségének és márkaerejének erősítése; - Minőségi lakó-, rekreációs- és turisztikai fejlesztések megvalósítása, hogy a térség ne csak az üzleti tevékenység, hanem a biztosított életminőség szempontjából is vonzó legyen. A komplex program keretében a repülőtér térségében közel 700 hektár kereskedelmi-, logisztikai és gazdasági terület; közel 300 hektár településközponti vegyes terület, a gazdaságfejlesztéshez kapcsolódóan 180 hektár lakóterület, és mintegy 400 hektár turisztikai rekreációs terület összehangolt fejlesztése valósulhat meg. <u>A projekt megvalósításban potenciális partnerek:</u> Pest Megyei Önkormányzat (együttműködve az érintett kerületekkel, a fővárossal, önkormányzatokkal); gazdálkodó szervezetek, nonprofit szervezetek.	PA1b; PA8; PA9	GINOP, VEKOP, IKOP, EIB	Övezetben letelepülő logisztikai-, szolgáltató-, termelő-, innovatív vállalkozások, üzleti központok száma (db) Teremtett új munkahelyek száma (db) K+F+I együttműködések száma (db) Logisztikai menedzsment és szakképzésben résztvevők száma (fő)
Dunai Intermodális Logisztikai Központ (DILK)	A DILK megvalósításának egyik alapvető célja korszerű vízoldali infrastruktúrával segíteni az áruk egy részének áttérrelődését a leggazdaságosabb és leginkább környezetkímélő szállítási módra, a vízi szállításra. A hajózás externális költsége egységnyi fuvarozási teljesítményre vetítve egyharmada a vasúti, és egytizede a közúti közlekedésnek.	A megfelelő színvonalon kiépített, folyamatos üzemre képes kikötők telepítési sűrűsége Magyarországon mintegy egyharmada az EU átlagnak. A fejlett nyugat-európai kikötőkben a külső infrastruktúrák jellemzően állami és/vagy önkormányzati beruházásban épültek. Leghatékonyabbnak ennek megfelelően az ún. „Duisburgi” modellt tartják, amelyet kisebb módosítással a DILK esetében is alapul kívánnak venni. A modell lényege alapjaiban a következők szerint összegezhető. - Külső infrastruktúra (megfelelő megközelítés biztosítása vasúton, közúton, vízen, valamint hálózatba épülés) - beruházásai; - Belső alpinfrastruktúra (medencék, partfalak, iparvágány hálózat, utak, közművek) - beruházásai jelentős állami és/vagy önkormányzati támogatás mellett a kikötőt üzemeltető igazgatási szervezet feladata; - Felépítmények, berendezések (tárolásra, áru átalakítására, csomagolására szolgáló épületek, irodaépületek, szociális létesítmények, rakodó helyek és gépek) - beruházásait a kikötőbe hosszútávon betelepülő bérlő-vállalkozások, a saját üzleti igényeiknek és terveiknek megfelelően valósítják meg. Magyarországon négy páneurópai folyosó (TEN folyosó) halad át, amelyből három lényegében a Főváros déli Érd várossal közös határán, a fejlesztési területen metszi egymást. Az elkészülő V0 beruházás szintén a projekthez kapcsolható. A projekt közvetlen környezetében található az M0, M6 autópálya, vasút illetve környezetében a tervezett V0, Duna folyó, továbbá a projekttel szemben a Duna túloldalán a Tököli reptér. A közlekedéslogisztikai hálózat további fejlesztése során a három al-ágazatnak helyet biztosító, ún. trimodális csomópontok fejlesztése kiemelt cél. A kombinált fuvarozás lényege, hogy a szállítási láncban több közlekedési mód vesz	PA1/b, PA1/a	GINOP, VEKOP, IKOP, EIB	A logisztikai központban letelepülő vállalkozások száma (db) Teremtett új munkahelyek száma (db)

Projekt megnevezése	Projekt célja	Tevékenység leírása	EUDRS kapcsolódás	Finanszírozás	Monitoring mutató
		részt, ezen belül az intermodális (kombinált) szállítás esetén nem az árukat, hanem a rakodási-szállítási egységeket rakják át módváltáskor. A tervezett intermodális központ mintegy 200 ha területen helyezkedne amely jelentőségéhez képest optimális méret. A fejlesztési terület Érd, Budapest XXII. kerület valamint egy kisebb vízparti részen a Főváros közigazgatási területén található. A beruházás több ütemben történne. Első ütem az érdi területen (A) valósulna meg, itt történne a kikötő létesítése is. Első ütem esetleg kiegészíthető egyidejűleg a (B) jelű terület fejlesztésével. Második ütemként a Budapest XXII. kerületi terület (B) fejlesztése kerülne sorra. Ezt követően harmadik és negyedik ütemben a fennmaradó ((B)-E-D) területek fejlesztésével zárul a fejlesztési projekt. Dunai sajátosság, hogy a vízoldali konténerfuvarozás egyáltalán nem indult meg. Eközben Nyugat-Európában megjelentek az 500 TEU hordképességű folyami konténerszállító hajók, és 2007-ben a forgalom a Rajna-központú víziút hálózaton meghaladta a 2 millió TEU/évet. Az előző hiányosságok jelentős károkat okoznak a hazai közlekedési munkamegosztásban, ugyanis a hajózás a leginkább környezetkímélő közlekedési mód. Ez a környezetkímélés mellett jelentősen befolyásolja az önköltséget, illetve az alkalmazható tarifát, így a magyar áruk versenyképességét erősítené. A DILK megépítése egyben jó bázist biztosíthatna a vízoldali konténerforgalom elindításához. A vízoldali forgalom növelésének igényét támasztja alá az is, hogy a torlódások rovására írható költségek az EU országokban 2010-ben meghaladták a 80 Mrd eurót, ami a Közösség GDP-jének mintegy 1%-a. Magyarországon ez az arány – bár pontos számítások nem állnak rendelkezésre – vélelmezhetően magasabb. A fejlesztési terület jelentős részben gazdasági társaság tulajdonában áll, amely a projektet támogatja és együttműködik a fejlesztési célok és elképzelések összhangja adott. A projekthez szükséges szabályozási feladatok elvégezhetőek. A projekt nemzetközi érdeklődésre is számot tarthat (Baden-Württemberg tartomány, Románia). <u>A projekt megvalósításban potenciális partnerek:</u> Pest Megyei Önkormányzat; Érd Megyei Jogú Város Önkormányzata; Budapest XXI. kerület; főváros; gazdálkodó szervezetek.			
Pest megyei vállalkozások piacra jutásának elősegítése nem EU tag Duna régiós országokban	A projekt általános célja a nem EU tag Duna régiós országok kognitív megnyitása, a KKV-k versenyképességének és innovációs kapacitásának növelése	A projekt tevékenysége magába foglalja a környezettudatos gazdasági és politikai gondolkodásmód terjesztését a Duna-régióban, az önkormányzatok, kamarák közötti kapcsolatok erősítését, a kereskedelemfejlesztés és liberalizáció elősegítését, befektetések ösztönzését, továbbá a vállalkozói ismeretek bővítését a nemzeti és határokon átnyúló pályázati lehetőségekről. Konkrét tevékenységek: nem EU tag országok vállalkozásainak képzése, gazdasági élet irányításával és szabályozásával foglalkozó önkormányzati és kormányzati tisztviselők képzése, legjobb gyakorlatok átadása.	PA8	Európai Területi Együttműködési Programok	Képzésben, programban résztvevők száma (fő)
Duális szakképzés a régióban	A projekt célja szakképzési rendszerek összehangolása, Szakképzési Klaszter létrehozása.	A Duna régió országokban a szakképzés tartalmi összehangolása révén a munkaerő-piac igényeinek megfelelő szaktudással rendelkező szakemberek képzése. A német és osztrák képzési rendszer tapasztalatainak és eredményeinek tanulmányozása és az újonnan kialakítandó makro-régiós szakképzési rendszerbe való átültetése. A nemzeti képzési jegyzékek felülvizsgálata, racionalizálása, egységesítése makro-regionális szinten, az egyes képesítésekhez tartozó kompetenciák egységesítésével.	PA8	Európai Területi Együttműködési Programok	Felülvizsgált nemzeti képzési jegyzék
Hálózatfejlesztési kutatási projekt	Pest megye külső közlekedési hálózati kapcsolatainak erősítése; közúti és vasúti kapcsolatok vizsgálatának elvégzése, a vizsgálat eredményeinek népszerűsítése, szakmai érdekérvényesítés.	A projekt előirányozza egy átfogó kapcsolati vizsgálat és stratégia készítését, a vizsgálat eredményeinek népszerűsítését (népszerűsítő rendezvények, kiadványok, szakmai rendezvények, brüsszeli bemutató), érdekérvényesítő csoport létrehozását. A projekt keretében a régió számára alapvető fontosságú közúti és vasúti kapcsolatokat beazonosításra kerülnek, kijelölve a közös érdekérvényesítő tevékenységek irányát is. A projekttől várt eredmény, hogy a hiányzó közlekedési kapcsolatok felszámolása elindul. Kialakítható egy szakmai műhely is, amely akár a tervezési folyamatokban is részt vehet. Példa projekt 1: Vác térsége és a teljes Dunakanyar közlekedésének megoldandó gondja az észak-déli irányú főutak és a Duna két partja közötti közúti kapcsolat hiánya. Duna-híd építése Vác déli oldalán felszámolná ezt a problémát.	PA1	VEKOP, Európai Területi Együttműködési Programok	Elkészült hálózatfejlesztés vizsgálati és stratégiai dokumentum (db)

Projekt megnevezése	Projekt célja	Tevékenység leírása	EUDRS kapcsolódás	Finanszírozás	Monitoring mutató
		<i>Egyéb kapcsolódás: Komárom-Esztergom Megye, RDV ETT</i>			
Befektetői program	FDI és a befektetők számának növelése, a régió belüli területi különbségek csökkentése; Pest megye, mint egységes befektetési térség megjelenítése, kiajánlása, a letelepedéshez szükséges szolgáltatások integrációja.	A projekt előirányozza egy Pest megye egészét lefedő befektetési adatbázis összeállítását és megjelenítése (on-line, kiadvány, befektetési szemináriumok); befektetői közvetítő ügynökség létrehozását (befektetési lehetőségek kiajánlása, kapcsolattartás a nagybefektetőkkel, egyablakos ügyintézés kialakítása mindkét ország irányában); nagybefektetői klub elindítását (szakmai rendezvények politikai szintű részvétellel, hálózati kapcsolatok kialakítása, rendszeres angol nyelvű on-line hírlevél megjelentetése). A projektől elsősorban azt várjuk, hogy felkelti a potenciális befektetők érdeklődését a térség, s főként a ma még kedvezőtlenebb foglalkoztatási helyzetű régiók iránt. Ehhez kapcsolódóan létrejön egy olyan szolgáltató iroda, amely a letelepedés adminisztratív feladatainak ellátásában is segíteni tud. További cél a már itt megtelepedett befektetők és a régió döntéshozói közötti szakmai, emberi kapcsolatok erősítése, további munkahelyek reményében. A program segítené a Pest megyében található, viszonylag nagy, még hasznosításra váró (és alkalmas) kijelölt övezetek kiajánlását a potenciális befektetőknek. <u>A projekt megvalósításában potenciális partnerek:</u> Pest Megyei Önkormányzat; Pest Megyei és Érd Megyei Jogú Városi Kereskedelmi és Iparkamara; érintett önkormányzatok; gazdálkodó szervezetek; nonprofit szervezetek. <i>Egyéb kapcsolódás: Komárom-Esztergom Megye, RDV ETT</i>	PA8	VEKOP	Betelepült új befektetők száma (db) Teremtett új munkahelyek száma (db)

3.2.2. Pest megye fejlődési lehetőségei a Duna régióban a turizmus, kulturális és ökológiai értékek, egészségipar és vidékfejlesztés terén

Jelentős potenciállal bír Pest megye, illetve a DRS országok, Duna mentén elhelyezkedő térségei szempontjából, a turizmusból, kulturális sokszínűségből és egészségiparból adódó lehetőségek kiaknázása, a Duna vízfelületének jobb kihasználása, e térségek integrált fejlesztésének ösztönzése és nemzetközi versenyképességének javítása. Ezzel kapcsolatosan fontos célként fogalmazódik meg a kulturális és ökológiai értékek, a nemzeti örökség, a kreatív ipar, valamint a Duna régiós intézményi hálózatokban rejlő lehetőségek nagyobb kihasználása, a komplex tematikus és térségi megközelítésű turisztikai programcsomagok kialakításának támogatása, valamint az egyes térségek adottságaira épülő turisztikai vonzerő növelése. Alapvető szempont a potenciális kulturális, turisztikai, rekreációs desztinációk hagyományos, vonalas és tematikus infrastruktúrákon keresztüli elérhetőségének biztosítása, a megfelelő kereslet alapú kapacitások biztosítása, illetve a megyei Duna menti térségek budapesti és Duna régiós vérkeringésbe történő intenzívebb bekapcsolása. A Duna menti térségek integrált, DRS-hez illeszkedő fejlesztése magába foglalja az ökoturizmushoz és egészségiparhoz helyi és térségi szinten kapcsolódó, márkaértéket erősítő mezőgazdasági tevékenységek bővítésének lehetőségét is. Mindezek érdekében elengedhetetlen egy aktív térség-marketing tevékenység felépítésének támogatása az adottságok, lehetőségek és vonzerők kiajánlása és jobb elérhetővé tétele, valamint a turisztikai szereplők együttműködéseinek és partnerségi kapcsolatainak erősítése is. A Duna menti térségek, és különösen a Budapesttől északra elhelyezkedő területek, funkcionálisan egy egységet alkotnak Budapest, Komárom-Esztergom megye és a szomszédos Szlovákia Duna menti területeivel. A határon/közigazgatási határokon átnyúló kapcsolódások erősítését és az ebből eredő fejlesztési lehetőségek hatékonyabb kihasználását segíthetik a térségben működő intézményi együttműködések is, különös tekintettel a Rába-Duna-Vág és az Ister-Granum Európai Területi Társulásokra, valamint a Dunakanyar Térségi Fejlesztési Tanácsra. Ebből kifolyólag a beavatkozási területek és kapcsolódó beavatkozások meghatározásánál fontos szempontként jelenik meg az ezen intézmények fejlesztési terveihez való kapcsolódás és a tervezett beavatkozások hatékony összehangolása mind a tervezés, mind a megvalósítás során.

Javasolt beavatkozási terület II. – Dunakanyar integrált fejlesztése
(vízi-, kulturális- és örökség, aktív, öko-, illetve egészségturizmus)

Projekt megnevezése	Projekt célja	Tevékenység leírása	EUDRS kapcsolódás	Finanszírozás	Monitoring mutató
‘Ripa Pannonica in Hungary’, azaz a Római Limes Pannóniai folyami határszakaszának világörökségi helyszínné nyilvánítása, arra építve komplex turisztikai hasznosítása	A magyar Limes világörökségi várományosi helyszín nevezési dokumentációjának a Világörökségi Központhoz történő felterjesztése, és az ahhoz elengedhetetlen feladatok ellátásához szükséges feltételek megteremtése. A kulturális örökségre, a hagyományokra épülő idegenforgalmi célpont, mint gazdasági fejlődési húzóerő létrehozása, beruházási és jövedelemtermelési lehetőség biztosítása.	A „CENTRAL EUROPE Programme” keretében elkészült a Dunai Limes világörökségre jelölendő magyarországi szakasz világörökségi felterjesztési dokumentációja, s ennek keretében kijelölésre kerültek a világörökségi helyszín magyarországi szakaszai, régészeti lelőhelyei. A Dunamenti nemzetközi UNESCO Világörökség ‘Római Birodalom határai’ Program Emberi Erőforrások Minisztériuma által kijelölt projektgazda a Magyar Limes Szövetség. Az RPH egyedülállónak tekinthető Európában, így érdemes átgondolni a benne rejtő turisztikai, idegenforgalmi potenciált: hosszabb terminust lefedő, más földrészeken is értékesíthető szolgáltatás-csomagok kialakítását. A magyarországi szakasz részeként egy gazdasági, turisztikai helyszínekre lobontott útvonal kialakítása a feladat, társítva egyéb, nem római alapú attrakciókkal, szolgáltatásokkal. <u>Feladatok (Magyar Limes Szövetség):</u> - A világörökségi helyszínné nevezendő települések összefogása; - A helyszínek jelenlegi turisztikai potenciáljának felmérése; - A helyszínek gazdasági érdekközösségeinek kialakítása; - Infrastrukturális lehetőségek vizsgálata; - Gazdaságilag, turisztikailag alkalmas helyszínekre lebontott útvonal tervezése; - A Duna mente nem római alapú attrakcióinak, látványosságainak beépítése, az azokhoz való csatlakozás, csatlakozhatóság kiépítése; - Képzés, oktatás; - Pozicionálás; - Marketing; - Vásárlóerő területenkénti, országokra lebontott felmérése; - Partnerség építés, kapcsolattartás (minisztérium, hatóságok stb.). Példa projekt 1: LIMES – RIPA - Gizella major – turisztikai hasznosítása. A magyarországi LIMES egyik igen jelentős szakasza Visegrádon található. Turisztikai hasznosításához szükséges fejlesztések a Dunával kapcsolatos összeköttetés megteremtése, az antik mitológia világát felidéző játszópark kialakítását, az erőd részleges helyreállítása, a fogadó-infrastruktúra, a lovarda felújítása, a feltárások során előkerült hatalmas leletanyag interaktív bemutatása. Visegrád római katonai építményei vonzó természeti környezetben, jól megközelíthető helyen találhatók. A régészeti ásatások eredményeként lehetőség nyílik a késő-római limes e jellegzetes szakaszának műemléki és muzeológiai szempontú bemutatására. Módszertanilag a romként konzervált megjelenítéstől a részleges rekonstrukcióig terjedhet az örökségvédelmi tevékenység, beleértve adott esetben új múzeumi épület, ill. kiállítóhely létrehozását, a romfalak modern védőtetővel vagy védőépülettel való megóvását is. Visegrád sajátossága természeti és az épített örökségének történetileg kialakult harmóniája. A mintegy egymillió turista által látogatott településen eddig nem látott, új értékek bemutatása válik lehetővé. <u>A projekt megvalósításában potenciális partnerek:</u> Magyar Nemzeti Múzeum Visegrádi Mátyás Király Múzeuma; Soproni Sándor Egyesület; Visegrád önkormányzata; Magyar Limes Szövetség; helyi turisztikai vállalkozások.	PA3	VEKOP, GINOP, Európai Területi Együttműködési Programok	Létrejött turisztikai attrakció száma (db) Turisztikai attrakciók látogatottsága (fő) Kapcsolódó turisztikai szolgáltatások száma (db) Kapcsolódó turisztikai szolgáltatást igénybe vevők száma (fő) Teremtett munkahelyek száma (fő) A fejlesztés által érintett települések vendégforgalmának változása (%) Az érintett települések turizmusból származó bevételeinek alakulása (%)

Projekt megnevezése	Projekt célja	Tevékenység leírása	EUDRS kapcsolódás	Finanszírozás	Monitoring mutató
Duna menti kerékpárút kiépítése – EuroVelo6	Az EuroVelo 6 – Folyók völgye nemzetközi kerékpáros folyosó magyarországi szakaszának kiépítése a Duna mentén. A projekt része a hiányzó szakaszok megépítése, a meglévő, de nem megfelelő minőségű szakaszok fejlesztése és a végleges nyomvonal kitáblázása, kerékpáros informatikai rendszer fejlesztése. Cél a belföldi és a nemzetközi kerékpáros turisztikai forgalom növelése. Az aktív turizmusra épülő idegenforgalmi célpont kialakítása tematikus attrakció és szolgáltatáscsomag részeként.	A projekt előkészítési fázisban van. A KÖZOP-5.5.0-09-11-2012-0004 azonosítószámú projekt keretében a Közlekedésfejlesztési Koordinációs központ 135 millió Ft támogatást nyert a Rajka – Budapest közigazgatási határ, illetve Budapest déli határától a fővárosi agglomerációban tervezett kerékpárút megvalósíthatósági tanulmányának elkészítésére. Ez 285 km-t jelent a 440 km magyarországi szakaszból. A Támogatási Szerződést 2012.05.03. napon kötötték meg, 2013. augusztus hónapban a tanulmányt készítő nyertes ajánlattevőkkel megkötötték a szerződést. tervezett zárás 2014. július hónap. Forrás: MIHÁLFFY [2013] Az építés, fejlesztés megvalósulása 2014-2020 időszakban tervezett. A projekt eredményeként európai színvonalú, a regionális hálózathoz kapcsolódó kerékpáros folyosó jön létre, mely képes a hazai és külföldi kerékpáros turisták színvonalas kiszolgálására, ezáltal a helyi szolgáltatók, vállalkozók bevételeinek növelésére. További eredmény, hogy javul a kerékpárral közlekedők biztonsága. <u>EuroVelo6 hálózathoz „csatlakozó” projektek:</u> Példa projekt 1: Vác-Gödöllő regionális kerékpárút. Regionális kerékpárforgalmi kapcsolat kiépítése Vác és Gödöllő városok között. A regionális kerékpárforgalmi nyomvonal három kistérség kilenc települését érinti: Vác, Sződliget, Sződ, Csörög, Vácrátót, Órbottyán, Veresegyház, Szada, Gödöllő. Példa projekt 2: Ister-Granum ETT: Kerékpáros paradicsom: Cél egy integrált kerékpáros úthálózati fejlesztés megvalósítása az Ister-Granum EGTC területén, azaz a régió minden települését érintő, többszintű infrastruktúra, valamint a háttér szolgáltató rendszer kialakítása. Utóbbi elemei többek között: pihenőhelyek, kerékpárkölszönzői hálózat, kerékpáros és zöldutas turisztikai szolgáltatók hálózata az ehhez tartozó egységesített jelölési és minősítési rendszerrel. Mindez növeli a visszatérés esélyét és a térséget látogatott célterületté, a kerékpárosok „paradicsomává” teheti.	PA3 (PA1b)	GINOP, Európai Területi Együttműködési Programok	Létrehozott kerékpáros hálózat hossza (km) Szolgáltatási hálózatba bekapcsolt vállalkozások száma (db) Teremtett munkahelyek száma (fő) A fejlesztés által érintett települések vendégforgalmának változása (%) Az érintett települések turizmusból származó bevételeinek alakulása (%)

Projekt megnevezése	Projekt célja	Tevékenység leírása	EUDRS kapcsolódás	Finanszírozás	Monitoring mutató
Vízitourizmus fejlesztése a Duna mentén	Az évente megrendezésre kerülő Nemzetközi Duna-túra eredményeire alapozva a folyót Európa egyik fontos és egységes turisztikai desztinációjává emelni, amely szerves egységként kezeli a vizet, valamint a vízparti települések komplex fejlődését, folyó felé fordulását. A hagyományokkal rendelkező vízitourizmus feltételeinek, eszköztárának megújítása, fejlesztése, létrehozása a folyó menti országokban. Komplex szabadidő központok kialakítása a víztestek mentén, mely számtalan szabadidő infrastruktúra hálózat – kerékpárhálózat EuroVelo 6, gyalogostúra hálózat - kapcsolódási pontjában jelenik meg végig a Duna mentén. A Dunát, mint turisztikai erőforrást kihasználó alulról jövő jó gyakorlatok elterjesztése - transznacionális keretek között - a hátrányosabb helyzetű térségek felzárkózása érdekében. Kialakítani és megismertetni a Duna mellett élőkkel a „dunai identitást”, mely magában foglalja a Duna, mint természeti erőforrás turisztikai, gazdasági kihasználását a környezeti értékek megóvása mellett.	Egységes szolgáltatások alakulnak ki a projekt eredményeként. Ez a nemzetek közötti fejlettségbeli különbségeket csökkenti gazdasági és társadalmi vetületeiben is. - Minden folyó menti országra kiterjedően egységes turisztikai arculat és követelményrendszer alakul ki, a nemzeti identitások megtartása mellett. - Különböző igényszinteknek megfelelő turisztikai kínálat jön létre a Fekete erdőtől a Fekete tengerig - Szabadidős mozgási tevékenységek összekapcsolása, népszerűsítése a multifunkcionális szabadidős központok fejlesztésével, a különböző szabadidős tevékenységek – vízi, gyalogos, kerékpáros, lovas - vonalas hálózatainak csomópontjában - Újonnan csatlakozott országok és csatlakozni szándékozók integrációjának megvalósítása a fejlettebb nyugati térségek jó gyakorlatainak elterjesztésével keleti térségekben is - Hátrányosabb régiók felzárkóztatása természeti erőforrásaik jobb kihasználásával - Duna menti rurális térségek alternatív munka- és jövedelemszerzési lehetőségeinek bővülése - Vízen való jártassággal és vízi identitástudattal rendelkező humán erőforrás kialakulása, mely a létrejövő szolgáltatások ellátása kapcsán munkaerejét hasznosítani tudja. Ezáltal a térség piacképes munkaerő képességet tud fejleszteni és ezen képességekkel bíró személyeknek helyben munkahelyet is tud teremteni Ezen helyi munkaerő-kapacitások kiépülése biztosítani tudja a projekt hosszú távú fenntarthatóságát. - Egészséges életmódra nevelés keretében történő bekapcsolódás az egészség és szabadidős turizmusba - A fejlesztések multiplikátor hatása révén a beszállítói kör növekedése (szervizhez alkatrészek, hajógyártás, helyi élelmiszerpiacok bővülése, kulturális és egyéb kiegészítő szolgáltatások – kerékpár, lovaglás, sportpályák stb.) A beavatkozás megvalósítása jelenleg az előkészítési fázisban van. A Magyar Kajak-Kenu Szövetség a lapátos vízi megállóhelyek minősítésével kapcsolatban javaslatot dolgoz ki, amely tartalmazza a kikötők és megállóhelyek minősítésére vonatkozó nemzeti tanúsító védjegy kialakításáról szóló elképzelést. A fizikai megvalósulás a 2014-2020 időszakban tervezett. <u>A projekt megvalósításában potenciális partnerek:</u> Magyar Kajak-Kenu Szövetség; sportszövetségek és egyéb nonprofit szervezetek; folyó menti önkormányzatok; iskolák; gazdasági társaságok; turisztikai desztináció menedzsment szervezetek. <u>Kapcsolódó projekt példák:</u> Példa projekt 1: BIKE&BOAT bázisok kiépítése a Dunakanyar mindkét oldalán. Olyan központok kialakítása a Dunakanyarban, melyekben helyet kapnának az evezősök, a kajakosok és a kenusok és lehetőség nyílna a bér-csónaktárolásra és csónakkölcsönzők kialakítására. A Dunakanyar mindkét oldalán kiépülő BIKE&BOAT BÁZISOK a hagyományozódott dunai evezős és mindkét oldalon kiépülő EuroVelo kerékpáros úthálózatra települő megállóhelyek hajó és kerékpár tárolókkal, turistaszálló kategóriájú szálláshellyel. A csónakházak a hajókikötők, szállások, továbbá bérhajó tárolással, kerékpár és hajókölcsönzéssel foglalkoznak, és a vízi versenysportok otthonai is egyben. A bázisok edzőtáborozásra, iskolai-, vállalati-, vagy civil szervezetek használatára is szolgálnak az év minden szakában. A projektekre azért is szükség van, mivel jelentősen javítaná a vízi sportot űzők versenyekre való felkészülésének lehetőségeit. Továbbá, igen nagy számban van a lakosság tulajdonában csónak és a kerékpározást jól kiegészítené a csónakkölcsönzés lehetősége. A projektek megvalósításához szükséges engedélyes tervek elkészültek; a megvalósítás gyorsan indítható Szentendrén, Kisorosziban, Kismaroson, Visegrádon, Vácon, Sződligeten. Példa projekt 2: Szabad strandok létesítése, rehabilitációja az erre alkalmas Duna parti területeken, az előírásoknak megfelelően kabinokkal, tusolókkal és figyelembe véve (összehangolva) a hajózási útvonalakat, biciklis utakat, csónakházak és egyéb turisztikai fejlesztéseket. Ilyen strandok létesítésére van igény pl. Vácon, Visegrádon, Szentendrén, stb.	PA3	VEKOP, GINOP, Európai Területi Együttműködési Programok	Létrejött komplex szabadidő központok száma (db) Szolgáltatási hálózatba bekapcsolt vállalkozások száma (db) Teremtett munkahelyek száma (fő) A fejlesztés által érintett települések vendégforgalmának változása (%) Az érintett települések turizmusból származó bevételeinek alakulása (%)

Projekt megnevezése	Projekt célja	Tevékenység leírása	EUDRS kapcsolódás	Finanszírozás	Monitoring mutató
Erdei iskola hálózat kialakítása a Duna-mentén	A projekt célja a Duna-mente környezeti értékeinek és társadalmi hagyományainak feldolgozása, bemutatása és megőrzése, ápolása, az iskolai képzés-nevelés és az ökoturizmus összekapcsolásával „Duna identitás” kialakítása.	A Duna a kulturális és környezeti értékmegőrzés, nevelés szimbólumává válik. A környezeti és kulturális sajátosságokat hordozó Duna szakaszokon hálózatba szerveződött erdei iskolák működnek meghatározott képzési, nevelési program vázlat alapján. Megtörténik a hálózat elemei alapján különböző programsorozatok (pl.: csereprogramok) kidolgozása is. A KEOP keretében a 2007-2013 időszakban az erdei iskola és erdei óvoda hálózat infrastrukturális fejlesztésére lehetett európai uniós támogatási forráshoz jutni. A 2014-2020-as időszakban további beruházások megvalósítása szükséges. A projekt megvalósításában potenciális partnerek: Környezet- és Természetvédelmi Oktatóközpontok Országos Szövetsége; Erdei Iskola Egyesület; helyi önkormányzatok; környezeti nevelésben érdekelt szervezetek; ökoturizmus szereplői.	PA9 (PA6)	VEKOP, EFOP, KEHOP Európai Területi Együttműködési Programok	Érintett erdei iskolák száma (db)
Duna-menti kulturális örökség helyszínek művelődéstörténetileg hiteles helyreállítása	A Duna-menti épített örökség védelme, rekonstrukciója, művelődéstörténeti szempontból is igényes helyreállítása, látogathatóvá tétele.	A Duna-menti épített örökség védelme, rekonstrukciója, művelődéstörténeti szempontból is igényes helyreállítása, látogathatóvá tétele. A számos elemében összefonódott történelmi múlt, és a kulturális összetartozás olyan kohéziós és identitásképző erőt jelentenek, ami megalapozhatja a térség közös jövőjét. A helyi közösségek, önkormányzatok Duna-menti kulturális kapcsolattartása magyar szempontból különösen fontos. Kulturális téren a régiós „önismeret”, többek között a történelmi, művelődéstörténeti, építészeti ismeretek és vizuális kultúra erősítése is cél. A kulturális tevékenység, a kulturális vidékfejlesztés egyre inkább az egyetlen kitörési pont lehet az ipar és a mezőgazdaság eltűnése miatt szegénységbe sodródó települések, régiók számára. A vonzerők fejlesztésének célja, hogy olyan attrakciók működjenek a régióban, amely az adott turisztikai desztinációban önállóan is vonzerőt jelent a turisták számára. A fejlesztések jelentősen hozzájárulhatnak a régióba érkező látogatók számának, illetve áttételesen a vendégéjszakák számának, valamint a turisták költségének növeléséhez. A projekt céljait részprojektek összessége valósítja meg. A programcsomagok, turisztikai kész termékeként, összekapcsolódásuk révén növekvő turistaforgalmat képesek indukálni. Állandósult turisztikai termékcsomagok esetén egyértelmű a gazdasági fejlődés még a leghátrányosabb helyzetű térségekben is. A Duna menti országok kulturális örökségének összehangolt fejlesztése új kínálati láncot teremthet, akár a folyó, akár a tágabb vízgyűjtő területén, tekintettel Európa gazdag örökségére, melyeket fejleszteni, összekötni kell. Kiemelt turisztikai projektek támogatásával lehetőség nyílik olyan komplex, a pályázati konstrukciónál átfogóbb, összetett, a fenntartható üzemeltetést biztosító elemeket tartalmazó fejlesztések megvalósítására, amelyek a turisztikai kínálatban nemzetközi versenyelőnyt biztosíthatnak a régió számára. Példa projekt 1: Szentendre Város - Duna Korzó fejlesztése és Szentendre sokszínűségének erősítése. Szentendre történelmi óvárosának Duna parti sétányos részének, az úttestnek, valamint a jellegzetes Duna parti, műemléki jelentőségű környezetben lévő épületek arculattervezése és felújítása. Mivel a városban megújult a belváros védműrendszer, indokoltá válik a rendezett városkép miatt a Duna Korzó felújítása és új arculatának kialakítása. E mellett fontos a turisztika, kultúra, művészetek területén hozzájárulni a Szentendre egyedi arculatához és jellegzetességeihez szorosan kapcsolódó programok szervezéséhez és beruházások, valamint a kistérségi piac fejlesztéséhez. Cél az idegenforgalom fellendítése, valamint a kistérségi helyi termelésű termékek piacának megteremtése. Ezáltal a turisztikai fellendülés várható, mely egyben a Dunakanyar területhez áramló turizmus növeléséhez is hozzájárulhat.	PA3	VEKOP, GINOP	Rehabilitált kulturális örökségi helyszínek száma (db) Kapcsolódó turisztikai szolgáltatások száma (db) Kapcsolódó turisztikai szolgáltatást igénybe vevők száma (fő) Teremtett munkahelyek száma (fő) A fejlesztés által érintett települések vendégforgalmának változása (%) Az érintett települések turizmusból származó bevételeinek alakulása (%)
Kultúra, oktatás, képzés és kulturális, oktatási, képzési (intézményi illetve szakmai) együttműködések	Kulturális téren a régiós „önismeret”, többek között az egymás kultúrájának, szokásainak, nyelvének ismerete, valamint a történelmi, művelődéstörténeti, építészeti ismeretek és vizuális kultúra erősítése	A projekt elősegíti egymás elfogadását és a Duna régiós identitás tudat kialakulását. Szintén nagyon fontos a kultúraközi együttműködés is, ami célzottan a kultúrák közötti párbeszédet és a kulturális sokszínűséget segíti elő. Cél továbbá megteremteni, ill. szorosabbra fűzni egyrészt a Duna-menti országok zenei felsőoktatási intézményei közötti, másrészt ezen országok potenciális koncerthelyszínei közötti kapcsolatot. Az eredeti történelmi, örökség helyszíneken való oktatás, a látogatók interaktív bekapcsolása, a művelődéstörténeti hagyományok felelevenítése, közös rendezvények, fesztiválok, konferenciák kulcsszerepet játszanak az identitás erősítésében, a közös történelmi múlt megismerésében. A Duna-menti etnikai és nemzeti	PA3	VEKOP, EFOP, Európai Területi Együttműködési Programok	Létrejött együttműködések száma (db)

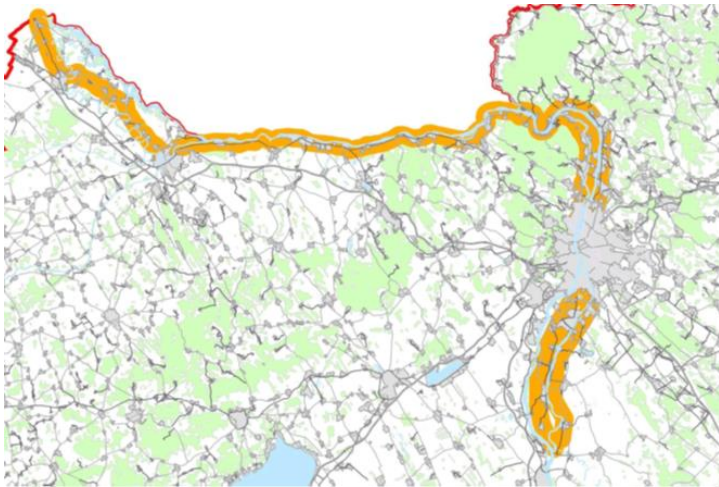
Projekt megnevezése	Projekt célja	Tevékenység leírása	EUDRS kapcsolódás	Finanszírozás	Monitoring mutató
		kisebbségek megismerésének, elfogadásának, a kultúrák közötti párbeszéd és a kulturális sokszínűség erősödése.			
Duna menti egyházi épített örökség helyreállítása, rekonstrukciója; vallási turizmus fejlesztése a határon túli magyar egyházak bevonásával	A Duna mentén a tematikus útvonalak létrehozása határokon átnyúló turisztikai programcsomagokat alkot, a dunai hajózás összekötése a vallási turizmussal pedig a kulturális turizmus egy új formáját jelentené. További cél a határon átnyúló épített egyházi örökség megőrzése, a határon túli magyar egyházakkal való kapcsolatok erősítése, illetve a hazai nemzetiségek anyaországi kapcsolatainak támogatása; vallási, kulturális és oktatási kapcsolatok, együttműködések erősítése.	Vallási, kulturális és oktatási kapcsolatok, együttműködések erősítése; értékek közvetítése. A határon túli magyarság összekapcsolása az anyaországgal, az egyházak kapcsolati hálóján keresztül. A Duna menti épített örökség turisztikai vonzereje, gazdaságélénkítő hatása várható, illetve nem elhanyagolható az identitástudat, az összetartozás-tudat közvetítése a hálózat bázisán. I. „Szentendre–Budapest–Baja–Szabadka–Zombor–Újvidék egyházi jellegű épített örökségének megőrzése, helyreállítása, a vallási turizmus fejlesztése”. II. „Pozsony–Budapest egyházi jellegű épített örökség rekonstrukciója, helyszínek népszerűsítése” (Győr, Pozsony, Komárom, Esztergom, Visegrád, Budapest)	PA3	VEKOP, Európai Területi Együttműködési Programok	Rehabilitált épített egyházi örökség (db) Kapcsolódó turisztikai szolgáltatások száma (db) Kapcsolódó turisztikai szolgáltatást igénybe vevők száma (fő) Teremtett munkahelyek száma (fő)
Duna menti nemzeti parkok szövetsége	Duna-menti védett területek együttműködése, a védett területek nemzetközi hálózatának kialakítása, a természeti örökségek megőrzésére transznacionális stratégiák kidolgozása és alkalmazása a Duna mentén, hogy olyan nemzetközi tevékenységek valósuljanak meg, amelyek elérése meghaladná az egyes védett területek önálló erejét.	A program során lehetőség nyílik a tapasztalatok és a tudás kicserélésére, közös természetvédelmi kezelési tervek és védelmi intézkedések kidolgozására, ezek megvalósítására, valamint a közvélemény figyelmének felhívására közös Duna-menti természeti örökségeinkre. A program külső hatásaként, köszönhetően a közös PR kezdeményezéseknek és a nemzetközi jelentőségű kérdéseket megvitató konferenciáknak, nemzetközi szinten is erősödni fog a Duna-menti védett területek összhangja.	PA6	VEKOP, KEHOP, Európai Területi Együttműködési Programok, LIFE	Elkészült dokumentumok (tervek, intézkedés) száma (db) Megvalósult természetvédelmi beavatkozások száma (db)
Ökológiai hálózat fejlesztése a Duna mentén	Dunához kapcsolódó természeti értékek, ökológiai kapcsolatok, rendszerek fenntartása, javítása illetve megőrzése a jövő nemzedékek számára, összhangban az ökoszisztéma-szolgáltatások erősítésével és védelmével.	A Duna régiós fejlesztési csomag Pest megyét érintő szakaszának megvalósulásával a Duna menti természetes és természet közeli élőhelyek, a hozzájuk kötődő fajok természetvédelmi helyzete javul a komplex, élőhelyekre, fajokra és a vízháztartás javítására irányuló intézkedések révén. Ezek hozzájárulnak az ökoszisztéma-szolgáltatások értékének növeléséhez is.	PA6	VEKOP, KEHOP, LIFE, Európai Területi Együttműködési Programok	Megvalósult természetvédelmi beavatkozások száma (db)
Ökológiai célállapot meghatározása a Duna komplex hasznosításának feltételrendszerében	A projekt célja két egymással összefüggő kutatási feladat, a dunai állapotértékelés továbbfejlesztése és az ökológiai célállapot elérésének elősegítése	A projekt keretében a folyami restaurációs ökológia modern koncepcióira épülő stratégiája készül el a Duna jó állapotának eléréséhez és fenntartására. A nemzetközi tapasztalatokat integráló gyakorlati útmutatás segíti a Duna monitorozását, természeti értékeinek megőrzése mellett a fenntartható hasznosításának megteremtését. Konkrét tevékenység a dunai ökológiai állapotértékelő rendszer módszertani továbbfejlesztése, tekintettel a nemzetközi interkalibrációs elvárásokra, valamint a speciális folyami viszonyokra, mint a konnektivitás, a hidraulikai mintázatok és a biológiai folyamatok kölcsönhatása. További konkrét tevékenység az elérendő ökológiai célállapot definiálása meghatározott Duna-szakaszokon, és	PA6	Európai Területi Együttműködési Programok, Horizon 2020 kutatási és innovációs program	Elkészült dokumentumok (stratégia, módszertan) száma (db)

Projekt megnevezése	Projekt célja	Tevékenység leírása	EUDRS kapcsolódás	Finanszírozás	Monitoring mutató
		annak megvalósíthatósági elemzése az EU víz keretirányelve általános elvárásain túlmutatva.			
A Duna és mellékfolyóinak rehabilitációjához kapcsolódó tevékenységek megvalósítása	A Duna és mellékfolyóinak ökológiai állapotának megőrzése, védelme, vizes élőhelyek revitalizációja.	Ökológiai felmérés és leltár elkészítése, adatbázis-fejlesztés; a felmérés alapján a lehetséges projektek beazonosítása, előkészítése; a beazonosított pontszerű fejlesztések állapotát figyelemmel kíséző monitoring rendszer létrehozása és működtetése a helyi partnerek bevonásával; konkrét beavatkozások tervezési dokumentációinak összeállítása; konkrét integrált, funkcióbővítő és rehabilitáló beavatkozások megvalósítása a Duna és mellékfolyói mentén Példa projekt 1: A Rákos-patak egységes revitalizációja, vízgazdálkodás fejlesztése, rekreációs - zöld folyosó létesítése, a bicikli útnak a Rákos-patak teljes hosszában való megvalósítása, tekintettel arra, hogy a Rákos-patak jelentős fejlesztési lehetőségeket kínál a városközpont térségében, fontos ösztönző szerepe lehet, mint ökoturisztikai zöldfolyosó, kiemelt rekreációs terület, kerékpáros túraútvonal, valamint kulturális és közösségi tengely. Fontos szerepe lehet továbbá a hiányzó zöldfelületi kapcsolatok pótlásában is. A projekt infrastrukturális, vízgazdálkodási, zöldterület fejlesztési, rekreációs, kulturális, oktatási célú fejlesztési elemeket tartalmaz. A projekt budapesti és Pest megyei önkormányzatok közti szándéknyilatkozat keretében valósulna meg szorosan illeszkedve a DRS célkitűzéseire és szemléletéhez. Egyéb kapcsolódás: Budapest, Komárom-Esztergom Megye, RDV ETT	PA4; PA6	VEKOP, KEHOP, Európai Területi Együttműködési Programok	Megvalósult rehabilitációs projektek száma (db)
Közös vízgazdálkodási és katasztrófa elhárítási rendszer kialakítása	A Duna és mellékfolyói egységes vízgazdálkodási menedzsmentjének megalapozása, a pusztító árvizek megelőzése, közös kezelése; megyehatáron és országhatáron átnyúló vízgazdálkodási és katasztrófa elhárítási rendszer kialakítása.	A megye és szomszédos érintett térségek területileg illetékes szervei, valamint a megyei önkormányzatok részvételével egy közös platform létrehozása és működtetése; közös elektronikus vízminőség-figyelő és árvízvédelmi figyelmeztető rendszer kialakítása korábbi gyakorlatokra alapozva; közös elhárítási gyakorlatok megtartása. Egyéb kapcsolódás: Komárom-Esztergom Megye, RDV ETT	PA5	VEKOP, KEHOP, Európai Területi Együttműködési Programok	Létrejött vízgazdálkodási és katasztrófa elhárítási rendszer
A dunai szennyező források kutatása és a szennyezések csökkentése – átfogó program	A folyómeder szennyezettségének csökkentése, az állampolgári felelősség erősítése a vízminőség iránt; a szennyezett folyó menti területek feltárása, tisztítása, a régióban élők környezeti tudatosságának erősítése.	Térinformatikai adatbázis összeállítása a szennyezési helyekről és az illegális hulladéklerakókról, ehhez kapcsolódó monitoring rendszer elindítása; folyómeder-tisztítási akciók megvalósítása, a lakosság bevonásával; szemléletformáló akciók megvalósítása (iskolai tájékoztató foglalkozások, internetes játékok, szakmai konferenciák, kiadványok, vetélkedők). A legfontosabb feladat a folyóparti illegális hulladéklerakók felszámolása és ilyenek újbóli keletkezésének megelőzése, amiben a szemléletformálásnak döntő szerepe lesz. A projekt megvalósításába célszerű bevonni a környezetvédelmi és ökológiai civil szervezeteket a régióból. Egyéb kapcsolódás: Komárom-Esztergom Megye, RDV ETT	PA4	VEKOP, KEHOP, EFOP	Szemléletformáló kampányok száma (db) Szemléletformáló kampányokba bevont érintettek száma (fő)
Duna menti helyi termék-program	A kedvező mezőgazdasági adottságok kihasználásával a foglalkoztatási viszonyok javítása; a vidéki jövedelemszerzés alternatív formáinak bővítése, a helyi termelők piacra jutásának támogatása, regionális brand kialakítása.	A projekt keretében a fő cél, hogy egyrészt népszerűsítsük a helyi termékeket, bővítsük a helyi termékek előállítóinak számát, és segítsük a piacra jutásukat. Ennek érdekében egy összetett aktivitássorozatot valósítunk meg: a) szemléletformálási akció a helyi lakosok és döntéshozók körében: a helyi termékek népszerűsítése (on-line marketing, kiadványok, rendezvények); b) a helyi termékek előállításának ösztönzése (rendezvények, kiadványok, tanulmányutak); c) helyi termelői piacok létrehozása; d) a termékek értékesítési rendszerének kialakítása (helyi termékes polcok, üzemi konyhák nyersanyagbeszerzéseinek koordinációja); e) a régióban működő LEADER helyi akciócsoportok közötti együttműködés, rendszeres találkozók, tapasztalatcsere fórumainak kialakítása; f) reklámtevékenység.	PA3; PA8	VEKOP, VP, GINOP, Európai Területi Együttműködési Programok	Szemléletformáló akciók száma (db) Szemléletformáló akciókba bevont érintettek száma (fő) Helyi termelői piacok száma (db) Helyi termékeket előállítók száma (db) Teremtett új munkahelyek száma (fő)

Projekt megnevezése	Projekt célja	Tevékenység leírása	EUDRS kapcsolódás	Finanszírozás	Monitoring mutató
		A projekt eredményeként várhatóan bővül a helyi termékeket előállító gazdálkodók száma, szélesedik a piacra jutási lehetőségek köre, a régiónak pedig brandképző elemévé válnak a helyi termékek. A projekt megvalósításában partnerek lehetnek a LEADER - akciócsoportok, a helyi termelői piacok üzemeltetői, valamint a régióban található helyi önkormányzatok, mint potenciális felhasználók. Egyéb kapcsolódás: Komárom-Esztergom Megye, Ister-Granum ETT, RDV ETT			
Agrárinnovációs Klaszter	A régió versenyképességének és népességmegtartó erejének növelése; a meglévő kutatás-fejlesztési potenciálra alapozott, határon átnyúló agrárinnovációs hálózati együttműködés fejlesztése, a mezőgazdasági szektor munkahelyteremtő és jövedelemtermelő képességének fokozása.	Az agráriumban érdekelt és a kutatás-fejlesztési tevékenységek iránt érdeklődő szereplők bevonásával egy klaszter létrehozása együttműködésben az RDV ETT-vel és egyéb érintett partnerekkel; közreműködés a klaszter arculatának és akciótervének kidolgozása; népszerűsítő tevékenységek (szakmai és PR-rendezvények, kiadványok); agrárinnovációs portál kifejlesztése (többnyelvű portál, amely a fejlesztési tevékenységek mellett folyamatosan nyújt széles körű információkat a gazdáknak a piaci folyamatokról, az elérhető támogatásokról, az uniós és nemzeti jogszabályok változásairól stb.); gazdaképzési program megvalósítása; közös kutatási projektek előkészítése. A projekt egyrészt segíti a régió K+F-ben érdekelt szereplői közötti együttműködést és az agrárinnovációs kooperáció kereteinek a kialakítását. Másrészt a régióban dolgozó gazdák számára biztosít megfelelő információkat és képzettséget a klímaváltozással és a technológiai fejlődéssel járó újdonságok megismertetésével. Ezáltal a térség mezőgazdasági szerepének felértékelődését mozdítja elő. Az együttműködésben Pest megye szorosan együttműködne az RDV ETT-vel és egyéb érintett szereplőkkel. Egyéb kapcsolódás: Komárom-Esztergom Megye, RDV ETT	PA8	VEKOP, VP, GINOP, Európai Területi Együttműködési Programok	Együttműködő partnerek száma (db)
Egységes dunai turisztikai desztinációfejlesztés	Dunakanyar térségének integrált turisztikai fejlesztése; egységes turisztikai menedzsment kialakítása, kapcsolódó hazai és határon túli Duna szakaszok kínálati elemeinek integrációja; közös desztinációfejlesztés.	A projekt koordináltan valósul meg az RDV ETT keretében tervezett és egyéb Duna menti térségek dunai turisztikai desztináció fejlesztési projektjeivel. A Duna menti desztináció fejlesztése önmagában is egy komplex beavatkozást jelent, ami magában foglalja a termékfejlesztést (integráció és kínálatbővítés), a térségmarketinget, valamint az egységes menedzsmentet. - Szervezetfejlesztés: menedzsment iroda elindítása, felszerelése, promóciója; szakmai műhelyek, hálózatok létrehozása a régióban érdekelt és egy-egy turisztikai alágazathoz kapcsolódó szakemberek és kutatók bevonásával; a regionális arculat kialakítása, arculati tárgyak legyártatása; tanulmányutak, szemléletformáló rendezvények szervezése. - Termékfejlesztés: a tematikus, interszektorális műhelyek működtetése az egyes termékcsaládokhoz kapcsolódóan (brainstorming, workshopok, konferenciák); tematikus turisztikai stratégiák elkészítése; projektgenerálás, konkrét termékek fejlesztésének megalapozása (befektető közvetítés). - Regionális turisztikai portál létrehozása: adatbázis fejlesztés (teljes körű turisztikai adattár: látnivalók, szolgáltatások, rendezvények), 5 nyelven; internetes és mobil applikációk fejlesztése; termék- és ügyfélmenedzsment; a menedzsment belső ügymenetének támogatása. - Regionális turisztikai információs rendszer létrehozása: helyi turisztikai tájékoztató pontok hálózatának kialakítása; turisztikai kiadványok megjelentetése; turisztikai üdvözlő táblák legyártatása és kihelyezése a közutak mentén - Közös megjelenés: nemzetközi szakvásárokon történő részvétel, saját standdal; országos reklámkampány (mindkét országban); nemzetközi on-line marketing. A projekt legfőbb eredménye, hogy az eddig elszigetelt, egymástól független turisztikai kezdeményezések egységes egészszé, önálló kínálati elemmé állnak össze a Duna mentén, az egyes szolgáltatók egy integráns rendszer részeként bővíthetik ügyfélkörüket, fejleszthetik szolgáltatásaikat. A projekt a Duna Stratégia egyik leglátványosabb projektjeként nemcsak saját turisztikai brandet épít, hanem a Duna-völgyi együttműködés egyik példájává is válhat. <u>A projekt megvalósításánál egy igen széles körű partnerséget tételezünk fel</u>, amely magába foglalja a turisztikai	PA3	VEKOP, GINOP, Európai Területi Együttműködési Programok	Együttműködő, bevont partnerek száma (db) Integrált turisztikai kínálati elemek száma (db)

Projekt megnevezése	Projekt célja	Tevékenység leírása	EUDRS kapcsolódás	Finanszírozás	Monitoring mutató
		szolgáltatókat, a helyi önkormányzatokat, az utazásszervezőket, a turizmushoz érintőlegesen kapcsolódó szolgáltatókat (pl. közlekedési vállalatok, kórházak stb.), valamint a szakági ernyőszervezetek képviselőit. <i>Egyéb kapcsolódás: Komárom-Esztergom Megye, RDV ETT</i>			
Határon átnyúló közösségi közlekedési együttműködés	Mobilitás erősítése a Dunakanyarban; a közösségi közlekedés összehangolása, regionális és határon átnyúló integrációjának erősítése.	A menetrendek összehangolása, egymáshoz igazítása; utazástervező szoftver és portál fejlesztése; határ menti elektronikus jegyrendszer fejlesztése; közös szemléletformálási kampány. A jobb eljutás érdekében a projekt keretében egy jelentős informatikai fejlesztés valósul meg, amely a meglévő menetrendek egymáshoz igazítása nyomán kialakuló adatbázist teszi elérhetővé. A rendszer lehetővé teszi a Pest megye határaitól független útvonaltervezést és az elektronikus jegyrendszer használatát. <i>Egyéb kapcsolódás: Komárom-Esztergom Megye, RDV ETT</i>	PA1	VEKOP, TOP, Európai Területi Együttműködési Programok	Közösségi közlekedési szolgáltatást igénybevevők száma (fő)
Közforgalmú személyhajózás rendszerének kiépítése	A Dunakanyar fontos idegenforgalmi célponttá tétele, hivatásforgalmi célú hajózás fejlesztése.	A Duna budapesti és városkörnyéki szakaszán a legnagyobb lehetőségek a hivatásforgalmú hajózás fejlesztésében rejlenek. Ez egyrészt az agglomeráció folyó menti településeiről a fővárosba irányuló ingázó forgalom kiszolgálója lenne, másrészt a fővároson belül, mint közvetlen „híd pótló” összeköttetés. Az elővárosi és a városi hajóközlekedés tehát egymásra épülő, kétszintű rendszert alkothat. Az előzetes becslések szerint egy ilyen rendszer a Százhalombatta és Visegrád-Nagymaros közötti Duna-szakaszon nyújthat versenyképes szolgáltatást. A menetrendszerű hajóközlekedés hétköznapiakon elsődlegesen az ingázó forgalmat szolgálná, de – főleg a Szentendrei sziget vonatkozásában – kiválthatná a jelenlegi átkelőhajók nagy hányadát is; hétvégén emellett céljارات révén a jelentős turisztikai célpontok (Szentendre, Visegrád, Esztergom) kényelmes és attraktív megközelítését szolgálhatná. A helyközi személyhajózási rendszer kialakítása akkor lehet reális fejlesztési cél, ha a budapesti személyhajózás már teljesen kiépült. Elvárások: az egyéb közlekedési módokkal szemben versenyképes eljutási idő, és díjszabás; korszerű hajópark és kikötő-infrastruktúra, ahol biztosítottak a vonzó módváltási pontok. (A szakmai előkészítés a BKK részéről már megkezdődött.) Példa projekt 1: Hosszanti dunai személyhajózás fejlesztése a Kis- és Nagy-Dunán egyaránt. Kikötők fejlesztése, hajópark megújítása. A szigetet körülölelő Duna vízi útjának intenzívebb kihasználása. Pl. Kisorosziban Kikötő felújítása, komfortosítása. Kisoroszi Duna felőli fő, árvíz idején egyetlen megközelítésének fejlesztése. Pl. a szentendrei Duna-ági kikötők önkormányzati tulajdonba vétele, kompkikötők infrastrukturális fejlesztése. Ennek keretében új utas kiszolgáló létesítmények építése, hajópark megújítása. A fejlesztés célja a kulturált tömegközlekedés biztosítása. <i>Egyéb kapcsolódás: Budapest</i>	PA1; PA3	VEKOP, GINOP	Kikötő infrastruktúra fejlesztések száma (db) Hajópark fejlesztések száma (db) Közforgalmú személyhajózási szolgáltatást igénybevevők száma (fő) Teremtett új munkahelyek száma (fő)

Javasolt beavatkozási terület III. – Ráckeve és térsége integrált fejlesztése
(vízi és aktív, termál- és örökségturizmus; kiemelten építve a szerb kisebbség hagyományaira)

Projekt megnevezése	Projekt célja	Tevékenység leírása	EUDRS kapcsolódás	Finanszírozás	Monitoring mutató
Duna menti kerékpárút kiépítése – EuroVelo6	Az EuroVelo 6 – Folyók völgye nemzetközi kerékpáros folyosó magyarországi szakaszának kiépítése a Duna mentén. A projekt része a hiányzó szakaszok megépítése, a meglévő, de nem megfelelő minőségű szakaszok fejlesztése és a végleges nyomvonal kitáblázása, kerékpáros informatikai rendszer fejlesztése. Cél a belföldi és a nemzetközi kerékpáros turisztikai forgalom növelése. Az aktív turizmusra épülő idegenforgalmi célpont kialakítása tematikus attrakció és szolgáltatáscsomag részeként.	A projekt előkészítési fázisban van. A KÖZOP-5.5.0-09-11-2012-0004 azonosítószámú projekt keretében a Közlekedésfejlesztési Koordinációs központ 135 millió Ft támogatást nyert a Rajka – Budapest közigazgatási határ, illetve Budapest déli határától a fővárosi agglomerációban tervezett kerékpárút megvalósíthatósági tanulmányának elkészítésére. Ez 285 km-t jelent a 440 km magyarországi szakaszból. A Támogatási Szerződést 2012.05.03.. napon kötötték meg, 2013. augusztus hónapban a tanulmányt készítő nyertes ajánlattevőkkel megkötötték a szerződést. tervezett zárás 2014. július hónap. Forrás: MIHÁLFFY [2013] Az építés, fejlesztés megvalósulása 2014-2020 időszakban tervezett. A projekt eredményeként európai színvonalú, a regionális hálózathoz kapcsolódó kerékpáros folyosó jön létre, mely képes a hazai és külföldi kerékpáros turisták színvonalas kiszolgálására, ezáltal a helyi szolgáltatók, vállalkozók bevételeinek növelésére. További eredmény, hogy javul a kerékpárral közlekedők biztonsága. <u>EuroVelo6-hoz „csatlakozó” projekt:</u> Példa projekt 1: Szigetszentmárton és Ráckeve között kerékpárút építése. A beruházás Szigetszentmártont és a szomszédos Ráckevét összekötő aszfalt burkolatú kerékpárút építésére irányul. A kerékpárút hossza. 4,89 km. Kiépített szélessége: 2,6 m. Érintett terület: Szigetszentmárton és Ráckeve közigazgatási területe. A tervezett kerékpárút a 1117 j. országos közút egyik oldalán, azzal párhuzamosan halad kétirányú közlekedést biztosítva. A kerékpárút megépítésével a ráckevei és szigetszentmártoni lakosok települések közötti kerékpárral történő, így környezetet kímélő közlekedése válna biztosítottá. Továbbá a Ráckevei Duna-ág mentén fekvő üdülőterületekkel rendelkező Szigetszentmárton község és Ráckeve város turisztikai vonzerejét jelentősen növelné. Ez a kerékpárút szakasz része a Szigetszentmárton, Ráckeve, Kiskunlacháza, Áporka településeket összekötő kerékpárútnak, melynek az engedélyezési tervei elkészültek. Példa projekt 2: Gyalogos- és kerékpáros átkelés biztonságos feltételeinek megteremtése. A Csepel-sziget déli részének az egyetlen megközelítési lehetősége az Árpád-híd, melynek szerkezete jelenlegi állapotában alkalmas a megnövekedett személygépjármű és teherforgalom átvezetésére. A gyalogosforgalom csak szűk keresztmetszetben, míg a kerékpáros forgalom áthaladása jelenleg egyáltalán nem megoldott.	PA3 (PA1b)	GINOP	Létrehozott kerékpáros hálózat hossza (km) Szolgáltatási hálózatba beacsolt vállalkozások száma (db) Teremtett munkahelyek száma (fő) A fejlesztés által érintett települések vendégforgalmának változása (%) Az érintett települések turizmusból származó bevételeinek alakulása (%)

Projekt megnevezése	Projekt célja	Tevékenység leírása	EUDRS kapcsolódás	Finanszírozás	Monitoring mutató
Víziturizmus fejlesztése a Duna mentén	Az évente megrendezésre kerülő Nemzetközi Duna-túra eredményeire alapozva a folyót Európa egyik fontos és egységes turisztikai desztinációjává emelni, amely szerves egységként kezeli a vizet, valamint a vízparti települések komplex fejlődését, folyó felé fordulását. A hagyományokkal rendelkező víziturizmus feltételeinek, eszköztárának megújítása, fejlesztése, létrehozása a folyó menti országokban. Komplex szabadidő központok kialakítása a víztestek mentén, mely számtalan szabadidő infrastruktúra hálózat – kerékpárhálózat EuroVelo 6, gyalogostúra hálózat - kapcsolódási pontjában jelenik meg végig a Duna mentén. A Dunát, mint turisztikai erőforrást kihasználó alulról jövő jó gyakorlatok elterjesztése - transznacionális keretek között - a hátrányosabb helyzetű térségek felzárkózása érdekében. Kialakítani és megismertetni a Duna mellett élőkkel a „dunai identitást”, mely magában foglalja a Duna, mint természeti erőforrás turisztikai, gazdasági kihasználását a környezeti értékek megóvása mellett.	Egységes szolgáltatások alakulnak ki a projekt eredményeként. Ez a nemzetek közötti fejlettségbeli különbségeket csökkenti gazdasági és társadalmi vetületeiben is. - Minden folyó menti országra kiterjedően egységes turisztikai arculat és követelményrendszer alakul ki, a nemzeti identitások megtartása mellett. - Különböző igényszinteknek megfelelő turisztikai kínálat jön létre a Fekete erdőtől a Fekete tengerig - Szabadidős mozgási tevékenységek összekapcsolása, népszerűsítése a multifunkcionális szabadidős központok fejlesztésével, a különböző szabadidős tevékenységek – vízi, gyalogos, kerékpáros, lovas - vonalas hálózatainak csomópontjában - Újonnan csatlakozott országok és csatlakozni szándékozók integrációjának megvalósítása a fejlettebb nyugati térségek jó gyakorlatainak elterjesztésével keleti térségekben is - Hátrányosabb régiók felzárkóztatása természeti erőforrásaik jobb kihasználásával - Duna menti rurális térségek alternatív munka- és jövedelemszerzési lehetőségeinek bővülése - Vízen való jártassággal és vízi identitástudattal rendelkező humán erőforrás kialakulása, mely a létrejövő szolgáltatások ellátása kapcsán munkaerejét hasznosítani tudja. Ezáltal a térség piacképes munkaerő képességet tud fejleszteni és ezen képességekkel bíró személyeknek helyben munkahelyet is tud teremteni Ezen helyi munkaerő-kapacitások kiépülése biztosítani tudja a projekt hosszú távú fenntarthatóságát. - Egészséges életmódra nevelés keretében történő bekapcsolódás az egészség és szabadidős turizmusba - A fejlesztések multiplikátor hatása révén a beszállítói kör növekedése (szervizhez alkatrészek, hajógyártás, helyi élelmiszerpiacok bővülése, kulturális és egyéb kiegészítő szolgáltatások – kerékpár, lovaglás, sportpályák stb.) A beavatkozás megvalósítása jelenleg az előkészítési fázisban van. A Magyar Kajak-Kenu Szövetség a lapátos vízi megállóhelyek minősítésével kapcsolatban javaslatot dolgoz ki, amely tartalmazza a kikötők és megállóhelyek minősítésére vonatkozó nemzeti tanúsító védjegy kialakításáról szóló elképzelést. <u>A projekt megvalósításában potenciális partnerek:</u> Magyar Kajak-Kenu Szövetség; sportszövetségek és egyéb nonprofit szervezetek; folyó menti önkormányzatok; iskolák; gazdasági társaságok; turisztikai desztináció menedzsment szervezetek. A fizikai megvalósulás a 2014-2020 időszakban tervezett. <u>Kapcsolódó projektek:</u> Példa projekt 1: Ráckeve városában rekreációs központ és vízisport bázis kialakítása. Az evezősportokhoz szükséges infrastrukturális feltételek megteremtésére alapozva multifunkciós (egyéb sportolási lehetőségre alkalmas) sportközpont kialakítása tervezett önkormányzati területen oktatási-nevelési, sportturisztikai célokat szolgálva. Kapcsolódó fejlesztések: turisztikai szolgáltatások (vendéglátóhelyek, szállás, csónakkölcsönzők stb.). A bázis edzőtáborozásra, iskolai-, vállalati-, vagy civil szervezetek használatára is szolgálna az év minden szakában. A projekt jelentősen javítaná a vízi sportot űzők versenyekre való felkészülésének lehetőségeit. Példa projekt 2: Vízisport és turisztikai központ kialakítása Kiskunlacházán. A projekt keretében csónakház építése, kikötő, sportpályák és játszótér, kiszolgáló épületek felújítása tervezett a vízisportok, turisztikai, rekreációs tevékenységek fejlesztése érdekében. A projekttel kapcsolatosan tanulmányterv rendelkezésre áll, az Önkormányzat már megállapodásokat kötött helyi egyesületekkel, civil szervezetekkel (Kiskunlacházi Diáksport Egyesület, Vízivándor Természetjáró Egyesület). Kapcsolódó projektként tervezett erdei tanösvény és kalandpark, valamint vízi tanösvény kialakítása is.	PA3	VEKOP, GINOP, Európai Területi Együttműködési Programok	Létrejött komplex szabadidő központok száma (db) Szolgáltatási hálózatba beacsolt vállalkozások száma (db) Teremtett munkahelyek száma (fő) A fejlesztés által érintett települések vendégforgalmának változása (%) Az érintett települések turizmusból származó bevételeinek alakulása (%)
Duna-menti kulturális örökség helyszínek művelődéstörténetileg	A Duna-menti épített örökség védelme, rekonstrukciója, művelődéstörténeti	A Duna-menti épített örökség védelme, rekonstrukciója, művelődéstörténeti szempontból is igényes helyreállítása, látogathatóvá tétele. A számos elemében összefonódott történelmi múlt, és a kulturális	PA3	VEKOP, GINOP	Rehabilitált kulturális örökségi helyszínek

Projekt megnevezése	Projekt célja	Tevékenység leírása	EUDRS kapcsolódás	Finanszírozás	Monitoring mutató
hiteles helyreállítása	szempontból is igényes helyreállítása, nagyközönség számára való megnyitása, bemutatása, határon átnyúló tematikus útvonalak, turisztikai programcsomagok létrehozása.	összetartozás olyan kohéziós és identitásképző erőt jelentenek, ami megalapozhatja a térség közös jövőjét. A helyi közösségek, önkormányzatok Duna-menti kulturális kapcsolattartása magyar szempontból különösen fontos. Kulturális téren a régiós „önismeret”, többek között a történelmi, művelődéstörténeti, építészeti ismeretek és vizuális kultúra erősítése is cél. A kulturális tevékenység, a kulturális vidékfejlesztés egyre inkább az egyetlen kitörési pont lehet az ipar és a mezőgazdaság eltűnése miatt szegénységbe sodródó települések, régiók számára. A vonzerők fejlesztésének célja, hogy olyan attrakciók működjenek a régióban, amely az adott turisztikai desztinációban önállóan is vonzerőt jelent a turisták számára. A fejlesztések jelentősen hozzájárulhatnak a régióba érkező látogatók számának, illetve áttételesen a vendégéjszakák számának, valamint a turisták költségének növeléséhez. A projekt céljait részprojektek összessége valósítja meg. A programcsomagok, turisztikai kész termékeként, összekapcsolódásuk révén növekvő turistaforgalmat képesek indukálni. Állandósult turisztikai termékcsomagok esetén egyértelmű a gazdasági fejlődés még a leghátrányosabb helyzetű térségekben is. A Duna menti országok kulturális örökségének összehangolt fejlesztése új kínálati láncot teremthet, akár a folyó, akár a tágabb vízgyűjtő területén, tekintettel Európa gazdag örökségére, melyeket fejleszteni, összekötni kell. Kiemelt turisztikai projektek támogatásával lehetőség nyílik olyan komplex, a pályázati konstrukciónál átfogóbb, összetett, a fenntartható üzemeltetést biztosító elemeket tartalmazó fejlesztések megvalósítására, amelyek a turisztikai kínálatban nemzetközi versenyelőnyt biztosíthatnak a régió számára. Példa projekt 1: Taksony Tájház épületének felújítása. A települési értékek megőrzését szolgáló projekt. A német nemzetiség hagyományait megőrző fejlesztés. Taksonyban a tájház 140 éves épülete eredetileg a Gajerhoz család birtoka volt, akik ragaszkodtak hozzá, hogy csakis múzeumi vagy közösségi célokra válnak meg tőle. Az önkormányzat végül megvásárolta és a Dunamenti Svábok Taksonyi Baráti Köre gondoskodott felújításáról és berendezéséről. 1994-ben nyitotta meg kapuit. Jelenleg a teljes épület felújításra szorul. A projekt célja az épület teljes felújítása, közösségi tér kialakításával a hagyományok ápolásának érdekeit szem előtt tartva. A kisebbség kultúrájának megismertetése a lakossággal és helyszínen teremtése az itt élő kisebbség saját hagyományainak átadására a felnövő nemzedék számára. A projekt megvalósításához valamennyi terv és engedély rendelkezésre áll.			száma (db) Kapcsolódó turisztikai szolgáltatások száma (db) Kapcsolódó turisztikai szolgáltatást igénybe vevők száma (fő) Teremtett munkahelyek száma (fő) A fejlesztés által érintett települések vendégforgalmának változása (%) Az érintett települések turizmusból származó bevételeinek alakulása (%)
Kultúra, oktatás, képzés és kulturális, oktatási, képzési (intézményi illetve szakmai) együttműködések	Kulturális téren a régiós „önismeret”, többek között az egymás kultúrájának, szokásainak, nyelvének ismerete, valamint a történelmi, művelődéstörténeti, építészeti ismeretek és vizuális kultúra erősítése	A projekt elősegíti egymás elfogadását és a Duna régiós identitás tudat kialakulását. Szintén nagyon fontos a kultúrák közti együttműködés is, ami célzottan a kultúrák közötti párbeszédet és a kulturális sokszínűséget segíti elő. Cél továbbá megteremteni, ill. szorosabbra fűzni egyrészt a Duna-menti országok zenei felsőoktatási intézményei közötti, másrészt ezen országok potenciális koncerthelyszínei közötti kapcsolatot. Az eredeti történelmi, örökség helyszíneken való oktatás, a látogatók interaktív bekapcsolása, a művelődéstörténeti hagyományok felelevenítése, közös rendezvények, fesztiválok, konferenciák kulcsszerepet játszanak az identitás erősítésében, a közös történelmi múlt megismerésében. A Duna-menti etnikai és nemzeti kisebbségek megismerésének, elfogadásának, a kultúrák közötti párbeszéd és a kulturális sokszínűség erősödése.	PA3	VEKOP, EFOP, Európai Területi Együttműködési Programok	Létrejött együttműködések száma (db)
Erdei iskola hálózat kialakítása a Duna-mentén	A projekt célja a Duna-mente környezeti értékeinek és társadalmi hagyományainak feldolgozása, bemutatása és megőrzése, ápolása, az iskolai képzés-nevelés és az ökoturizmus összekapcsolásával „Duna identitás” kialakítása.	A Duna a kulturális és környezeti értékmegőrzés, nevelés szimbólumává válik. A környezeti és kulturális sajátosságokat hordozó Duna szakaszokon hálózatba szerveződött erdei iskolák működnek meghatározott képzési, nevelési program vázlat alapján. Megtörténik a hálózat elemei alapján különböző programsorozatok (pl.: csereprogramok) kidolgozása is. A KEOP keretében a 2007-2013 időszakban az erdei iskola és erdei óvoda hálózat infrastrukturális fejlesztésére lehetett európai uniós támogatási forráshoz jutni. A 2014-2020-as időszakban további beruházások megvalósítása szükséges. A projekt megvalósításában potenciális partnerek: Környezet- és Természetvédelmi Oktatóközpontok Országos Szövetsége; Erdi Iskola Egyesület; helyi önkormányzatok; környezeti nevelésben érdekelt szervezetek; ökoturizmus szereplői.	PA9 (PA6)	VEKOP, EFOP, KEHOP Európai Területi Együttműködési Programok	Érintett erdei iskolák száma (db)

Projekt megnevezése	Projekt célja	Tevékenység leírása	EUDRS kapcsolódás	Finanszírozás	Monitoring mutató
A Duna és mellékfolyóinak rehabilitációjához kapcsolódó tevékenységek megvalósítása	A Duna ökológiai állapotának megőrzése, védelme, vizes élőhelyek revitalizációja.	Ökológiai felmérés és leltár elkészítése, adatbázis-fejlesztés; a felmérés alapján a lehetséges projektek beazonosítása, előkészítése; a beazonosított pontszerű fejlesztések állapotát figyelemmel kísérő monitoring rendszer létrehozása és működtetése a helyi partnerek bevonásával; konkrét beavatkozások tervezési dokumentációinak összeállítása; konkrét integrált, funkcióbővítő és rehabilitáló beavatkozások megvalósítása a Duna és mellékfolyói mentén. Példa projekt 1: Parti sétány és tanösvény létesítése, természeti rekreációs központ kialakítása Dunaharaszti-ban. A sétány létrehozásával, az egyébként NATURA 2000-es védettséget élvező természeti terület hozható közel a helyi lakosokhoz és az ide látogató turistákhoz. A sétány kialakítása Ráckevei-Soroksári Dunaág mentén történne, közel 7000 m2 területet érintve. A sétány gyakorlatilag a település Duna parti részének kb. 1/3-át tudná ilyenformán hasznosítani. A Duna part jelenleg kihasználatlan, sok helyen megközelíthetetlen része lenne elérhető minden természetet kedvelő számára. A fejlesztéssel a meglévő holtág újraélesztésre kerülhetne. A benne rejlő ritka élővilág bemutatásra kerülhetne mindenki számára. Kikapcsolódást jelenthet gyermekek, felnőttek és idősek számára egyaránt. A tervezett kialakítás szerint egy nagy léptékű rekreációs központ alakul ki, összefogva és kibővítve a meglévő kihasznált és kihasználatlan természeti környezetet. A jelenleg is nagy sikernek és látogatottságnak örvendő Sportsziget (csónakház, szánkózó domb, játszótér, parkerdei sétány) kerülhet bővítésre, új területeket és új funkciókat nyújtva ez által. A fejlesztés által természeti, turisztikai kapcsolat is kialakulna a szomszéd településsel, Taksonnyal. Példa projekt 2: Dömsöd Holtág /Kis-Duna ág / iszap kotrása. Dömsöd egyik legszebb része a RSD Holtág területe. A több évtizede elmaradt kotrás, tisztítás miatt 1,5-2 m nagyságú iszap halmozódott fel. A Petőfi útnál lévő átereszek a víz mozgását akadályozzák, a természetes tisztulást gátolják. Az iszap kikotrása és a Petőfi útnál egy híd építése, mint környezetvédelmi szempontból, mint turisztikailag egy kiemelt projekt Dömsöd település szempontjából. A RSD Holtág területét horgász paradicsommá, vízi sportolásra (kajakozás, csónakázás stb./alkalmassá lehetne tenni. A terület egy része természetvédelmi terület. Egyéb kapcsolódás: Komárom-Esztergom Megye, RDV ETT	PA4; PA6	VEKOP, KEHOP, Európai Területi Együttműködési Programok	Megvalósult rehabilitációs projektek száma (db)
Közös vízgazdálkodási és katasztrófa elhárítási rendszer kialakítása	A Duna és mellékfolyói egységes vízgazdálkodási menedzsmentjének megalapozása, a pusztító árvizek megelőzése, közös kezelése; megyehatáron és országhatáron átnyúló vízgazdálkodási és katasztrófa elhárítási rendszer kialakítása.	A megye és szomszédos érintett térségek területileg illetékes szervei, valamint a megyei önkormányzatok részvételével egy közös platform létrehozása és működtetése; közös elektronikus vízminőség-figyelő és árvízvédelmi figyelmeztető rendszer kialakítása korábbi gyakorlatokra alapozva; közös elhárítási gyakorlatok megtartása. Egyéb kapcsolódás: Komárom-Esztergom Megye, RDV ETT	PA5	VEKOP, KEHOP, Európai Területi Együttműködési Programok	Létrejött vízgazdálkodási és katasztrófa elhárítási rendszer
A dunai szennyező források kutatása és a szennyezések csökkentése – átfogó program	A folyómeder szennyezettségének csökkentése, az állampolgári felelősség erősítése a vízminőség iránt; a szennyezett folyó menti területek feltárása, tisztítása, a régióban élők környezeti tudatosságának erősítése.	Térinformatikai adatbázis összeállítása a szennyezési helyekről és az illegális hulladéklerakókról, ehhez kapcsolódó monitoring rendszer elindítása; folyómeder-tisztítási akciók megvalósítása, a lakosság bevonásával; szemléletformáló akciók megvalósítása (iskolai tájékoztató foglalkozások, internetes játékok, szakmai konferenciák, kiadványok, vetélkedők). A legfontosabb feladat a folyóparti illegális hulladéklerakók felszámolása és ilyenek újbóli keletkezésének megelőzése, amiben a szemléletformálásnak döntő szerepe lesz. A projekt megvalósításába célszerű bevonni a környezetvédelmi és ökológiai civil szervezeteket a régióból. Egyéb kapcsolódás: Komárom-Esztergom Megye, RDV ETT	PA4	VEKOP, KEHOP, EFOP	Szemléletformáló kampányok száma (db) Szemléletformáló kampányokba bevont érintettek száma (fő)
Duna menti helyi termék-program	A kedvező mezőgazdasági adottságok kihasználásával a	A projekt keretében a fő cél, hogy egyrészt népszerűsítsük a helyi termékeket, bővítsük a helyi termékek előállítóinak számát, és segítsük a piacra jutásukat. Ennek érdekében egy összetett aktivitássorozatot valósítunk	PA3; PA8	VEKOP, VP, GINOP, Európai Területi	Szemléletformáló akciók száma (db)

Projekt megnevezése	Projekt célja	Tevékenység leírása	EUDRS kapcsolódás	Finanszírozás	Monitoring mutató
	foglalkoztatási viszonyok javítása; a vidéki jövedelemszerzés alternatív formáinak bővítése, a helyi termelők piacra jutásának támogatása, regionális brand kialakítása.	meg: g) szemléletformálási akció a helyi lakosok és döntéshozók körében: a helyi termékek népszerűsítése (on-line marketing, kiadványok, rendezvények); h) a helyi termékek előállításának ösztönzése (rendezvények, kiadványok, tanulmányutak); i) helyi termelői piacok létrehozása; j) a termékek értékesítési rendszerének kialakítása (helyi termékes polcok, üzemi konyhák nyersanyagbeszerzéseinek koordinációja); k) a régióban működő LEADER helyi akciócsoportok közötti együttműködés, rendszeres találkozók, tapasztalatcsere fórumainak kialakítása; l) reklámtevékenység. A projekt eredményeként várhatóan bővül a helyi termékeket előállító gazdálkodók száma, szélesedik a piacra jutási lehetőségek köre, a régiónak pedig brandképző elemévé válnak a helyi termékek. A projekt megvalósításában partnerek lehetnek a LEADER - akciócsoportok, a helyi termelői piacok üzemeltetői, valamint a régióban található helyi önkormányzatok, mint potenciális felhasználók. Egyéb kapcsolódás: Komárom-Esztergom Megye, RDV ETT		Együttműködési Programok	Szemléletformáló akciókba bevont érintettek száma (fő) Helyi termelői piacok száma (db) Helyi termékeket előállítók száma (db) Teremtett új munkahelyek száma (fő)
Agrárinnovációs Klaszter	A régió versenyképességének és népességmegtartó erejének növelése; a meglévő kutatás-fejlesztési potenciálra alapozott, határon átnyúló agrárinnovációs hálózati együttműködés fejlesztése, a mezőgazdasági szektor munkahelyteremtő és jövedelemtermelő képességének fokozása.	Az agráriumban érdekelt és a kutatás-fejlesztési tevékenységek iránt érdeklődő szereplők bevonásával egy klaszter létrehozása együttműködésben az RDV ETT-vel és egyéb érintett partnerekkel; közreműködés a klaszter arculatának és akciótervének kidolgozása; népszerűsítő tevékenységek (szakmai és PR-rendezvények, kiadványok); agrárinnovációs portál kifejlesztése (többnyelvű portál, amely a fejlesztési tevékenységek mellett folyamatosan nyújt széles körű információkat a gazdáknak a piaci folyamatokról, az elérhető támogatásokról, az uniós és nemzeti jogszabályok változásairól stb.); gazdaképzési program megvalósítása; közös kutatási projektek előkészítése. A projekt egyrészt segíti a régió K+F-ben érdekelt szereplői közötti együttműködést és az agrárinnovációs kooperáció kereteinek a kialakítását. Másrészt a régióban dolgozó gazdák számára biztosít megfelelő információkat és képzettséget a klímaváltozással és a technológiai fejlődéssel járó újdonságok megismertetésével. Ezáltal a térség mezőgazdasági szerepének felértékelődését mozditja elő. Az együttműködésben Pest megye szorosan együttműködne az RDV ETT-vel és egyéb érintett szereplőkkel. Egyéb kapcsolódás: Komárom-Esztergom Megye, RDV ETT	PA8	VEKOP, VP, GINOP, Európai Területi Együttműködési Programok	Együttműködő partnerek száma (db)
Egységes dunai turisztikai desztinációfejlesztés	Ráckeve térségének integrált turisztikai fejlesztése; egységes turisztikai menedzsment kialakítása, kapcsolódó hazai és határon túli Duna szakaszok kínálati elemeinek integrációja; közös desztinációfejlesztés.	A projekt koordináltan valósul meg az RDV ETT keretében tervezett és egyéb Duna menti térségek dunai turisztikai desztinációfejlesztési projektjeivel. A Duna menti desztináció fejlesztése önmagában is egy komplex beavatkozást jelent, ami magában foglalja a termékfejlesztést (integráció és kínálatbővítés), a térségmarketinget, valamint az egységes menedzsmentet. - Szervezetfejlesztés: menedzsment iroda elindítása, felszerelése, promóciója; szakmai műhelyek, hálózatok létrehozása a régióban érdekelt és egy-egy turisztikai alágazathoz kapcsolódó szakemberek és kutatók bevonásával; a regionális arculat kialakítása, arculati tárgyak legyártatása; tanulmányutak, szemléletformáló rendezvények szervezése. - Termékfejlesztés: a tematikus, interszektoralis műhelyek működtetése az egyes termékcsaládokhoz kapcsolódóan (brainstorming, workshopok, konferenciák); tematikus turisztikai stratégiák elkészítése; projektgenerálás, konkrét termékek fejlesztésének megalapozása (befektetőközvetítés). - Regionális turisztikai portál létrehozása: adatbázisfejlesztés (teljes körű turisztikai adattár: látnivalók, szolgáltatások, rendezvények), 5 nyelven; internetes és mobil applikációk fejlesztése; termék- és ügyfélmenedzsment; a menedzsment belső ügymenetének támogatása. - Regionális turisztikai információs rendszer létrehozása: helyi turisztikai tájékoztató pontok hálózatának	PA3	VEKOP, GINOP, Európai Területi Együttműködési Programok	Együttműködő, bevont partnerek száma (db) Integrált turisztikai kínálati elemek száma (db)

Projekt megnevezése	Projekt célja	Tevékenység leírása	EUDRS kapcsolódás	Finanszírozás	Monitoring mutató
		kialakítása; turisztikai kiadványok megjelentetése; turisztikai üdvözlő táblák legyártatása és kihelyezése a közutak mentén - Közös megjelenés: nemzetközi szakvásárokon történő részvétel, saját standdal; országos reklámkampány (mindkét országban); nemzetközi on-line marketing. A projekt legfőbb eredménye, hogy az eddig elszigetelt, egymástól független turisztikai kezdeményezések egységes egészé, önálló kínálati elemmé állnak össze a Duna mentén, az egyes szolgáltatók egy integráns rendszer részeként bővíthetik ügyfélkörüket, fejleszthetik szolgáltatásaikat. A projekt a Duna Stratégia egyik leglátványosabb projektjeként nemcsak saját turisztikai brandet épít, hanem a Duna-völgyi együttműködés egyik példájává is válhat. <u>A projekt megvalósításánál egy igen széles körű partnerséget tételezünk fel</u>, amely magába foglalja a turisztikai szolgáltatókat, a helyi önkormányzatokat, az utazásszervezőket, a turizmushoz érintőlegesen kapcsolódó szolgáltatókat (pl. közlekedési vállalatok, kórházak stb.), valamint a szakági ernyőszervezetek képviselőit. Egyéb kapcsolódás: Komárom-Esztergom Megye, RDV ETT			
Határon átnyúló közösségi közlekedési együttműködés	Mobilitás erősítése a Ráckevei térségben; a közösségi közlekedés összehangolása, regionális és határon átnyúló integrációjának erősítése.	A menetrendek összehangolása, egymáshoz igazítása; utazástervező szoftver és portál fejlesztése; határ menti elektronikus jegyrendszer fejlesztése; közös szemléletformálási kampány. A jobb eljutás érdekében a projekt keretében egy jelentős informatikai fejlesztés valósul meg, amely a meglévő menetrendek egymáshoz igazítása nyomán kialakuló adatbázist teszi elérhetővé. A rendszer lehetővé teszi a Pest megye határaitól független útvonaltervezést és az elektronikus jegyrendszer használatát. Egyéb kapcsolódás: Komárom-Esztergom Megye, RDV ETT	PA1	VEKOP, TOP, Európai Területi Együttműködési Programok	Közösségi közlekedési szolgáltatást igénybevevők száma (fő)

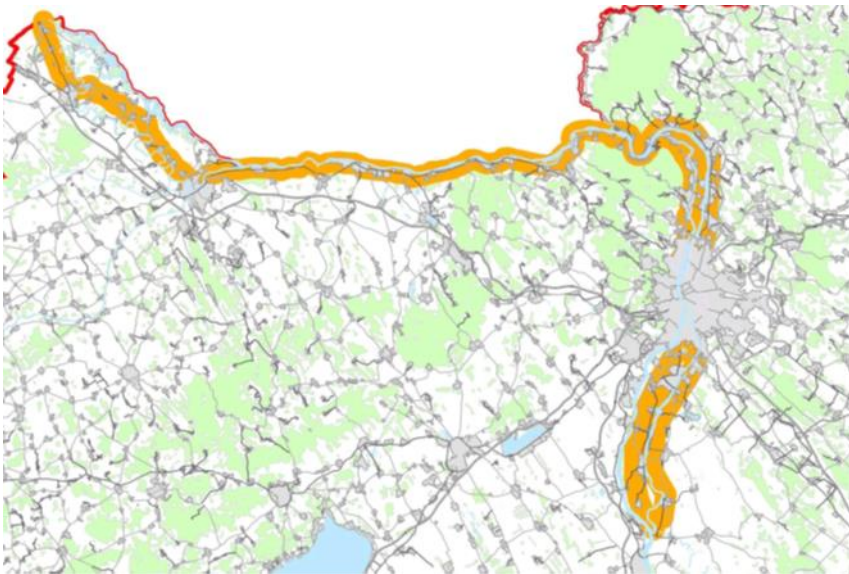
3.2.3. Pest megye fejlődési lehetőségei a Duna régióban elmaradott térségek felzárkóztatásának elősegítése terén

A 2014-2020-as kohéziós politikai rendelet tervezetek előíranyozzák a leghátrányosabb helyzetű régiók fejlesztésének szükségességét. Ehhez szorosan kapcsolódva, a DRS, mint a társadalmi, gazdasági és területi kohézió megerősítésének eszköze, a Pest megyei, elsősorban Duna és határ menti elmaradott térségek regionális egyenlőtlenségeinek feltárásában és felszámolásában, valamint a különböző fejlettségi szintű régiók közti konvergencia előmozdításában játszhat szerepet az EU 2014-2020-as költségvetési időszakában. Bár Pest megye gazdaságilag elmaradott térségei jelentős kihívásokkal küszködnek, jelentős fejlődési potenciállal is rendelkeznek. A Duna menti elmaradott térségek, helyi adottságokra épített, turisztikai vonzerejének növelése, a kulturális és ökológiai értékekben rejlő lehetőségek kihasználása, a turisztikai kereslet egységes és szervezett mobilizálása, valamint az útvonalak és helyi termékek, illetve a helyi agrár- és az élelmiszergazdaság jobb kihasználása integrált megközelítésben a DRS-hez kapcsolódóan hatékonyabban valósulhat meg. Egyes határ menti elszigetelt térségek esetében jelentős fejlődési potenciállal bír a határ mentiségből eredő – funkcionálisan egy egységet alkotó területek közti – hátrányok felszámolása, különös tekintettel a hiányzó közlekedési kapcsolatok megteremtésére és a gazdaságfejlesztési és egyéb együttműködési lehetőségek felélénkítésére. A határon átnyúló kapcsolódások erősítését és az ebből eredő fejlesztési lehetőségek hatékonyabb kihasználását segíthetik a térségben működő intézményi együttműködések is, különös tekintettel az Ister-Granum Európai Területi Társulásra.

Javasolt beavatkozási terület IV. – Ipoly mente felzárkóztatása és integrált fejlesztése

Projekt megnevezése	Projekt célja	Tevékenység leírása	EUDRS kapcsolódás	Finanszírozás	Monitoring mutató																																																	
Ipoly hidak építése	A közvetlen közlekedési kapcsolat megteremti a lehetőséget a közösségek együttműködésének, az itt lakó emberek térségi munkavállalásának. Egyértelműen hozzájárul a leszakadó térség fejlődéséhez.	A Szlovákiával való közlekedési kapcsolatokban mennyiségi és minőségi hiány mutatkozik, amelyet a topográfiai kötöttségek is erősítenek. A magyar-szlovák napi – mintegy 21 000 jármű/nap – összes határforgalomból Pest megye ma egyetlen működő határátkelőhelye (Letkés) csupán 300 jármű/nap alatti forgalommal részesedik. Szlovákiához kapcsolódó megyei kistérség az elérhetőségben és gazdasági dinamikában egyaránt hátrányos helyzetű Szobi kistérség, amelynek lehetőségeit a határon túli területekkel való szorosabb kapcsolat jelentősen javíthatná. A megyében valamikor működő és a jövőben újjáépíteni tervezett Ipoly-hidak mielőbbi megvalósítása sürgető feladat. A hidak, a közvetlen közlekedési kapcsolat teremtené meg a lehetőségét a közösségek együttműködésének, az itt lakó emberek térségi munkavállalásának.	PA1b	HU-SK ETE Program	Új közlekedési kapcsolat Magyarország és Szlovákia között (db)																																																	
		2013. július 2-án a magyar és szlovák miniszterelnök együttműködési szándéknyilatkozatot írt alá, amelynek hangsúlyos eleme a határon átnyúló közlekedési infrastruktúra fejlesztése. A közös államhatár mentén elhelyezkedő megyék fejlődése és gazdasági együttműködése előmozdításának céljából a két ország kormánya megállapodott a Szlovákiát és Magyarországot összekötő közlekedési hálózat fejlesztések programjában. A szándéknyilatkozatban a két ország vállalta, hogy a 2014-2020 közötti európai uniós fejlesztési időszak alatt közösen megépítenek legalább 25 új közúti kapcsolatot, melyet a szándéknyilatkozat mellékletében nevesített 64 fejlesztési projektre alapoznak. A 25 megvalósítandó fejlesztést egyetértésben határozzák meg, ennek érdekében 2013. december 31-ig elkészül a mellékletben nevesített fejlesztési projektek megvalósíthatósági tanulmánya.																																																				
		A szándéknyilatkozatban a finanszírozás vonatkozásában a következők lettek rögzítve: a fejlesztéseket a Határon Átnyúló Együttműködési Operatív Program 2014-2020, egyéb operatív programok, valamint az ezeken felül rendelkezésre álló források terhére valósítják meg. E tekintetben vállalást tettek arra, hogy a 2014-2020-as időszakban a határon átnyúló együttműködésre fordítható keretösszegeken belül megnövelik a határon átnyúló közlekedési infrastruktúra fejlesztési célok részesedését.																																																				
		A szándéknyilatkozatban szereplő, Pest megye szempontjából releváns potenciális közúti kapcsolatokat az alábbi táblázat rögzíti:																																																				
		<table><tr><th colspan="2">A közúti kapcsolat megnevezése</th><th colspan="2">Az út jellege</th><th rowspan="2">Fejlesztés jellege</th></tr><tr><th>Magyarország (Pest megye)</th><th>Szlovák köztársaság (Nyitrai kerület)</th><th>Magyarország (Pest megye)</th><th>Szlovák köztársaság (Nyitrai kerület)</th></tr><tr><td>Ipolydamásd</td><td>Chl’aba (Helemba)</td><td>országos közút, Ipoly-híd</td><td>kerületi út, Ipoly-híd</td><td>Építés - felújítás</td></tr><tr><td>Letkés – Lelédhídi major</td><td>Lel’a (Leléd)</td><td>önkormányzati út, Ipoly-híd</td><td>helyi út, Ipoly-híd</td><td>Építés - felújítás</td></tr><tr><td>Letkés</td><td>Salka (Ipolyszalka)</td><td>országos közút, Ipoly-híd</td><td>kerületi út, Ipoly-híd</td><td>Építés - felújítás</td></tr><tr><td>Ipolytölgyes</td><td>Malé Kosihy (Ipolykiskeszi)</td><td>önkormányzati út, Ipoly-híd</td><td>helyi út, Ipoly-híd</td><td>Építés - felújítás</td></tr><tr><td>Vámosmikola</td><td>Pastovce (Ipolypásztó)</td><td>országos közút, Ipoly-híd</td><td>kerületi út, Ipoly-híd</td><td>Építés - felújítás</td></tr><tr><td>Vámosmikola</td><td>Bielovce (Ipolybél)</td><td>önkormányzati út, Ipoly-híd</td><td>helyi út, Ipoly-híd</td><td>Építés - felújítás</td></tr><tr><td>Tésa</td><td>Ipel’sky Sokolec (Ipolyszakállós)</td><td>önkormányzati út, Ipoly-híd</td><td>helyi út, Ipoly-híd</td><td>Építés - felújítás</td></tr><tr><td>Tésa</td><td>Vyskovcenad Ipl’om (Ipolyvisk)</td><td>országos közút</td><td>kerületi út</td><td>Építés - felújítás</td></tr></table>				A közúti kapcsolat megnevezése		Az út jellege		Fejlesztés jellege	Magyarország (Pest megye)	Szlovák köztársaság (Nyitrai kerület)	Magyarország (Pest megye)	Szlovák köztársaság (Nyitrai kerület)	Ipolydamásd	Chl’aba (Helemba)	országos közút, Ipoly-híd	kerületi út, Ipoly-híd	Építés - felújítás	Letkés – Lelédhídi major	Lel’a (Leléd)	önkormányzati út, Ipoly-híd	helyi út, Ipoly-híd	Építés - felújítás	Letkés	Salka (Ipolyszalka)	országos közút, Ipoly-híd	kerületi út, Ipoly-híd	Építés - felújítás	Ipolytölgyes	Malé Kosihy (Ipolykiskeszi)	önkormányzati út, Ipoly-híd	helyi út, Ipoly-híd	Építés - felújítás	Vámosmikola	Pastovce (Ipolypásztó)	országos közút, Ipoly-híd	kerületi út, Ipoly-híd	Építés - felújítás	Vámosmikola	Bielovce (Ipolybél)	önkormányzati út, Ipoly-híd	helyi út, Ipoly-híd	Építés - felújítás	Tésa	Ipel’sky Sokolec (Ipolyszakállós)	önkormányzati út, Ipoly-híd	helyi út, Ipoly-híd	Építés - felújítás	Tésa	Vyskovcenad Ipl’om (Ipolyvisk)	országos közút	kerületi út	Építés - felújítás
		A közúti kapcsolat megnevezése				Az út jellege		Fejlesztés jellege																																														
		Magyarország (Pest megye)				Szlovák köztársaság (Nyitrai kerület)	Magyarország (Pest megye)		Szlovák köztársaság (Nyitrai kerület)																																													
		Ipolydamásd				Chl’aba (Helemba)	országos közút, Ipoly-híd	kerületi út, Ipoly-híd	Építés - felújítás																																													
		Letkés – Lelédhídi major				Lel’a (Leléd)	önkormányzati út, Ipoly-híd	helyi út, Ipoly-híd	Építés - felújítás																																													
		Letkés				Salka (Ipolyszalka)	országos közút, Ipoly-híd	kerületi út, Ipoly-híd	Építés - felújítás																																													
Ipolytölgyes	Malé Kosihy (Ipolykiskeszi)	önkormányzati út, Ipoly-híd	helyi út, Ipoly-híd	Építés - felújítás																																																		
Vámosmikola	Pastovce (Ipolypásztó)	országos közút, Ipoly-híd	kerületi út, Ipoly-híd	Építés - felújítás																																																		
Vámosmikola	Bielovce (Ipolybél)	önkormányzati út, Ipoly-híd	helyi út, Ipoly-híd	Építés - felújítás																																																		
Tésa	Ipel’sky Sokolec (Ipolyszakállós)	önkormányzati út, Ipoly-híd	helyi út, Ipoly-híd	Építés - felújítás																																																		
Tésa	Vyskovcenad Ipl’om (Ipolyvisk)	országos közút	kerületi út	Építés - felújítás																																																		

Projekt megnevezése	Projekt célja	Tevékenység leírása	EUDRS kapcsolódás	Finanszírozás	Monitoring mutató
		<i>Forrás: Együttműködési szándéknyilatkozat (HUSK) [2013.07.02.]</i> Példa projekt 1: A PDS tekintetében kiemelendő az ipolydamásdi híd (Ipolydamásd - Helemba) megvalósításának szükségessége. A híd révén biztosítottá válik a Dunakanyar „körbejárhatósága”: bevonva egyrészt Párkány térségét is a potenciális turisztikai együttműködésbe, másrészt bővítve a dunakanyari látogatások idejét és a lehetséges termékeinek körét. A jogerős építési engedélyek, a kiviteli tervek rendelkezésre állnak. <i>Egyéb kapcsolódás: Ister-Granum ETT</i>			
Határon átnyúló közösségi közlekedési együttműködés	Mobilitás erősítése a térségben; a közösségi közlekedés összehangolása, regionális és határon átnyúló integrációjának erősítése. A közvetlen közlekedési kapcsolat megteremti a lehetőséget a közösségek együttműködésének, az itt lakó emberek térségi munkavállalásának. Egyértelműen hozzájárul a leszakadó térség fejlődéséhez.	A menetrendek összehangolása, egymáshoz igazítása; utazástervező szoftver és portál fejlesztése; határ menti elektronikus jegyrendszer fejlesztése; közös szemléletformálási kampány. A jobb eljutás érdekében a projekt keretében egy jelentős informatikai fejlesztés valósul meg, amely a meglévő menetrendek egymáshoz igazítása nyomán kialakuló adatbázist teszi elérhetővé. A rendszer lehetővé teszi a Pest megye határaitól független útvonaltervezést és az elektronikus jegyrendszer használatát. Példa projekt 1: Tömegközlekedési kapcsolat megteremtése Párkány és Esztergom irányába. Ennek eredményeként egyrészt tömegközlekedéssel elérhetővé válna a felújított Esztergom – Budapest vasútvonal, másrészt a Párkány – Érsekújvár – Pozsony, illetve Nyergesújfalú-Komárom vasúti kapcsolat is. A közösségi közlekedés valós működése jelentősen növelné a lakossági mobilitást, a vállalkozói kapcsolatokat, így a térség gazdasági fejlődését. <i>Egyéb kapcsolódás: Komárom-Esztergom Megye, RDV ETT</i>	PA1	VEKOP, TOP, Európai Területi Együttműködési Programok	Új tömegközlekedési kapcsolat Magyarország és Szlovákia között (db)
’Ripa Pannonica in Hungary’, azaz a Római Limes Pannóniai folyami határszakaszának világörökségi helyszínné nyilvánítása, arra építve komplex turisztikai hasznosítása	A magyar Limes világörökségi várományosi helyszín nevezési dokumentációjának a Világörökségi Központhoz történő felterjesztése, és az ahhoz elengedhetetlen feladatok ellátásához szükséges feltételek megteremtése. A kulturális örökségre, a hagyományokra épülő idegenforgalmi célpont, mint gazdasági fejlődési húzóerő létrehozása, beruházási és jövedelemtermelési lehetőség biztosítása.	A „CENTRAL EUROPE Programme” keretében elkészült a Dunai Limes világörökségre jelölendő magyarországi szakasz világörökségi felterjesztési dokumentációja, s ennek keretében kijelölésre kerültek a világörökségi helyszínen magyarországi szakaszai, régészeti lelőhelyei. A Dunamenti nemzetközi UNESCO Világörökség ’Római Birodalom határai’ Program Emberi Erőforrások Minisztériuma által kijelölt projektgazda a Magyar Limes Szövetség. Az RPH egyedülállónak tekinthető Európában, így érdemes átgondolni a benne rejtő turisztikai, idegenforgalmi potenciált: hosszabb terminust lefedő, más földrészeken is értékesíthető szolgáltatás-csomagok kialakítását. A magyarországi szakasz részeként egy gazdasági, turisztikai helyszínekre lobontott útvonal kialakítása a feladat, társítva egyéb, nem római alapú attrakciókkal, szolgáltatásokkal. <u>Feladatok (Magyar Limes Szövetség):</u> - A világörökségi helyszínné nevezendő települések összefogása; - A helyszínek jelenlegi turisztikai potenciáljának felmérése; - A helyszínek gazdasági érdekközösségeinek kialakítása; - Infrastrukturális lehetőségek vizsgálata; - Gazdaságilag, turisztikailag alkalmas helyszínekre lebontott útvonal tervezése; - A Duna mente nem római alapú attrakcióinak, látványosságainak beépítése, az azokhoz való csatlakozás, csatlakozhatóság kiépítése; - Képzés, oktatás; - Pozicionálás; - Marketing; - Vásárlóerő területenkénti, országokra lebontott felmérése; - Partnerség építés, kapcsolattartás (minisztérium, hatóságok stb.). Példa projekt 1: Datourway projekt – Kulturális emlékekben rejlő potenciál kiaknázása és fejlesztése	PA3	VEKOP, GINOP, Európai Területi Együttműködési Programok	Létrejött turisztikai attrakció száma (db) Turisztikai attrakciók látogatottsága (fő) Kapcsolódó turisztikai szolgáltatások száma (db) Kapcsolódó turisztikai szolgáltatást igénybe vevők száma (fő) Teremtett munkahelyek száma (fő) A fejlesztés által érintett települések vendégforgalmának változása (%) Az érintett települések turizmusból származó bevételeinek alakulása (%)

Projekt megnevezése	Projekt célja	Tevékenység leírása	EUDRS kapcsolódás	Finanszírozás	Monitoring mutató
		– Limes feltárás (Szob).			
Duna menti kerékpárút kiépítése – EuroVelo6	Az EuroVelo 6 – Folyók völgye nemzetközi kerékpáros folyosó magyarországi szakaszának kiépítése a Duna mentén. A projekt része a hiányzó szakaszok megépítése, a meglévő, de nem megfelelő minőségű szakaszok fejlesztése és a végleges nyomvonal kitáblázása, kerékpáros informatikai rendszer fejlesztése. Cél a belföldi és a nemzetközi kerékpáros turisztikai forgalom növelése. Az aktív turizmusra épülő idegenforgalmi célpont kialakítása tematikus attrakció és szolgáltatáscsomag részeként.	A projekt előkészítési fázisban van. A KÖZOP-5.5.0-09-11-2012-0004 azonosítószámú projekt keretében a Közlekedésfejlesztési Koordinációs központ 135 millió Ft támogatást nyert a Rajka – Budapest közigazgatási határ, illetve Budapest déli határától a fővárosi agglomerációban tervezett kerékpárút megvalósíthatósági tanulmányának elkészítésére. Ez 285 km-t jelent a 440 km magyarországi szakaszból. A Támogatási Szerződést 2012.05.03.. napon kötötték meg, 2013. augusztus hónapban a tanulmányt készítő nyertes ajánlattevőkkel megkötötték a szerződést. tervezett zárás 2014. július hónap. Forrás: MIHÁLFFY [2013] Az építés, fejlesztés megvalósulása 2014-2020 időszakban tervezett. A projekt eredményeként európai színvonalú, a regionális hálózathoz kapcsolódó kerékpáros folyosó jön létre, mely képes a hazai és külföldi kerékpáros turisták színvonalas kiszolgálására, ezáltal a helyi szolgáltatók, vállalkozók bevételeinek növelésére. További eredmény, hogy javul a kerékpárral közlekedők biztonsága. <u>EuroVelo6-hoz „csatlakozó” projektek:</u> Példa projekt 1: Ister-Granum EGTC „Kerékpáros paradicsom” projektjében megjelölt kerékpáros útvonalak: Ipoly menti kerékpárút Szob és Kemence között, valamint Chlaba/Helemba és Kubáňovo/Szete között; Verőce–Szokolya közötti kerékpárút stb. Cél egy integrált kerékpáros úthálózati fejlesztés megvalósítása az Ister-Granum EGTC területén, azaz a régió minden települését érintő, többszintű infrastruktúra, valamint a háttér szolgáltató rendszer kialakítása. Utóbbi elemei többek között: pihenőhelyek, kerékpárkölcsonzói hálózat, kerékpáros és zöldutas turisztikai szolgáltatók hálózata az ehhez tartozó egységesített jelölési és minősítési rendszerrel. Mindez növeli a visszatérés esélyét és a térséget látogatott célterületté, a kerékpárosok „paradicsomává” teheti. A projekt a 2013-ban elkészült Börzsöny stratégiában is nevesítve van. Példa projekt 2: Térségi kerékpárút kiépítése az Ipoly menti gáton (Bielovce/Ipolybél, Kamencia nad Hronom/Garamkövesd, Ipolydamásd, Tésa). (BÖRZSÖNY STRATÉGIA [2013]) Példa projekt 3: Kerékpárút, kerékpáros túraútvonalra alkalmassá tétel: Szob - Márianosztra, Zebegény - Márianosztra viszonylat, Kemence - Tésa (Szob, Zebegény). (BÖRZSÖNY STRATÉGIA [2013])	PA3 (PA1b)	GINOP	Létrehozott kerékpáros hálózat hossza (km) Szolgáltatási hálózatba becsolt vállalkozások száma (db) Teremtett munkahelyek száma (fő) A fejlesztés által érintett települések vendégforgalmának változása (%) Az érintett települések turizmusból származó bevételeinek alakulása (%)

Projekt megnevezése	Projekt célja	Tevékenység leírása	EUDRS kapcsolódás	Finanszírozás	Monitoring mutató
Erdei iskola hálózat kialakítása a Duna-mentén	A projekt célja a Duna-mente környezeti értékeinek és társadalmi hagyományainak feldolgozása, bemutatása és megőrzése, ápolása, az iskolai képzés-nevelés és az ökoturizmus összekapcsolásával „Duna identitás” kialakítása.	A Duna a kulturális és környezeti értékmegőrzés, nevelés szimbólumává válik. A környezeti és kulturális sajátosságokat hordozó Duna szakaszokon hálózatba szerveződött erdei iskolák működnek meghatározott képzési, nevelési program vázlat alapján. Megtörténik a hálózat elemei alapján különböző programsorozatok (pl.: csereprogramok) kidolgozása is. A KEOP keretében a 2007-2013 időszakban az erdei iskola és erdei óvoda hálózat infrastrukturális fejlesztésére lehetett európai uniós támogatási forráshoz jutni. A 2014-2020-as időszakban további beruházások megvalósítása szükséges. <u>A projekt megvalósításában potenciális partnerek:</u> Környezet- és Természetvédelmi Oktatóközpontok Országos Szövetsége; Erdei Iskola Egyesület; helyi önkormányzatok; környezeti nevelésben érdekelt szervezetek; ökoturizmus szereplői, Ipoly Erdő Zrt., Duna-Ipoly Nemzeti Park. Példa projekt 1: Erdei iskola programhoz kapcsolódó közjóléti fejlesztések megvalósítása. Az erdei iskola szolgáltatásai: egy és többnapos erdei iskolai foglalkozások lebonyolítása óvodás, általános iskolás tanulók számára; egynapos erdőgazdálkodási és természetismereti programok iskolák és egyéb érdeklődő csoportok számára; egy és többnapos „erdőpedagógiai” továbbképzések elsősorban a környék pedagógusai számára; nyári természetismereti táborok szervezése; szakmai fórumok rendezése, terepi bemutatók szervezése magánerdő gazdálkodók erdészeti továbbképzésére. A program megvalósításának feltételei: erdei iskola elhelyezésére alkalmas épületek felújítása, átalakítása vagy építése; az épületek környezetének programot szolgáló rendezése, szabadtéri kijelölése, felszerelése, ismertető füzetek kiadása; óvodákkal, iskolákkal történő kapcsolatfelvétel; a rendszeres képzés szervezése. <i>(BÖRZSÖNY STRATÉGIA [2013])</i>	PA9 (PA6)	VEKOP, EFOP, KEHOP, Európai Területi Együttműködési Programok	Fejlesztéssel érintett erdei iskolák száma (db)
Környezetbarát erdei kisvasutak fejlesztése	A térségben rejlő öko- és egészségturisztikai fejlesztések megvalósítása: turisztikai vonzerő növelése; foglalkoztatási és jövedelemtermelési lehetőségek biztosítása.	A Szobi késtérség fejlesztési lehetőségei között kiemelt szerepe van a Börzsöny regionális egészség- és ökoturisztikai, valamint rekreációs lehetőségeinek kiaknázása. Ennek a meglévő és kiépülő kapacitásnak a kiszolgálásában - különösen a térség ökológiai értékeinek a megóvása miatt elsődleges szerepe van a kötöttpályás és környezetbarát kisvasutaknak, emiatt a fejlesztésük nélkülözhetetlen. A fejlesztés nemcsak turisztikai vonzerőként értelmezhető, de hatással van a foglalkoztatásra és a jövedelemtermelésre is. Példa projekt 1: Nagybörzsöny – Márianosztra – Szob kisvasút. Az erdei kisvasút egyetlen hiányzó láncszemének, a Márianosztra – Nagyirtáspuszta közötti szakaszának üzembe helyezése. Ezzel környezetbarát közlekedési lehetőséget lehetne biztosítani a nemzeti park területén. Ennek érdekében 1997-ben megalakult a Nagybörzsöny – Szob Erdei Kisvasúttért Közalapítvány, majd 1998 márciusában a Nagybörzsönyi Állami Erdei Vasút vonalát Nagybörzsöny Önkormányzata megvásárolta az Ipoly Erdő Zrt.-től. <i>(BÖRZSÖNY STRATÉGIA [2013])</i> Példa projekt 2: Tolmács-hegyi vasúti csúcsfordító bemutatása. A kisvasút a Tolmács-hegy oldalában egy tolatós Z alakú szerpentinrel vezet le Kisirtáspusztára, ami egy igen ritka szintkülönbség leküzdő műszaki megoldáson. Magyarországon ez az utolsó megmaradt ilyen közlekedési létesítmény, s ennél fogva ipartörténeti műemlék, mindenképpen bemutatandó. Ennek érdekében a kisvasút mellett Kisirtáspusztáról gyalogösvény képzendő ki mintegy 600 fm hosszban, melynek elején irányítótábla van. A csúcsfordítónál 1 db tájékoztató tábla a létesítmény ismertetőjét tartalmazza. 3 db ülőpad elhelyezésével. Módot lehet adni arra, hogy azokon a közlekedő szerelvényt bevárva testközelből lehessen tanulmányozni a csúcsfordító működését, közlekedési szerepét. <i>(BÖRZSÖNY STRATÉGIA [2013])</i>	PA3	HU-SK ETE Program	Fejlesztéssel érintett erdei kisvasút hálózat hossza (km) Kapcsolódó turisztikai attrakciók és szolgáltatások fejlesztése (db)
Duna menti helyitermék-program	A kedvező mezőgazdasági adottságok kihasználásával a foglalkoztatási viszonyok javítása;	A projekt keretében a fő cél, hogy egyrészt népszerűsítsük a helyi termékeket, bővítsük a helyi termékek előállítóinak számát, és segítsük a piacra jutásukat. Ennek érdekében egy összetett aktivitássorozatot valósítunk	PA3; PA8	VEKOP, VP, GINOP, Európai Területi Együttműködési	Szemléletformáló akciók száma (db) Szemléletformáló

Projekt megnevezése	Projekt célja	Tevékenység leírása	EUDRS kapcsolódás	Finanszírozás	Monitoring mutató
	a vidéki jövedelemszerzés alternatív formáinak bővítése, a helyi termelők piacra jutásának támogatása, regionális brand kialakítása.	meg: a) szemléletformálási akció a helyi lakosok és döntéshozók körében: a helyi termékek népszerűsítése (on-line marketing, kiadványok, rendezvények); b) a helyi termékek előállításának ösztönzése (rendezvények, kiadványok, tanulmányutak); c) helyi termelői piacok létrehozása; d) a termékek értékesítési rendszerének kialakítása (helyi termékes polcok, üzemi konyhák nyersanyagbeszerzéseinek koordinációja); e) a régióban működő LEADER helyi akciócsoportok közötti együttműködés, rendszeres találkozók, tapasztalatcsere fórumainak kialakítása; f) reklámtevékenység. A projekt eredményeként várhatóan bővül a helyi termékeket előállító gazdálkodók száma, szélesedik a piacra jutási lehetőségek köre, a régiónak pedig brandképző elemévé válnak a helyi termékek. A projekt megvalósításában partnerek lehetnek a LEADER - akciócsoportok, a helyi termelői piacok üzemeltetői, valamint a régióban található helyi önkormányzatok, mint potenciális felhasználók. Példa projekt 1: A bogyósgyümölcs termesztés, a helyi termékek feldolgozásának „újraélesztése”. Cél A vidéki területek, az agrárágazat versenyképességének javítása; a vállalkozói készség támogatása; a foglalkoztatási mobilitás segítése. A térségben nagy hagyományai vannak a bogyósgyümölcs termesztésének és a helyi termékek feldolgozásának. Az elmúlt időszakban a korlátozott munkavállalói mobilitás eredményeként a termesztési integráció széthullott, meggyengült. A megváltozott piaci környezet miatt új termékfejlesztési és piacépítési módszerek igénybevételére van szükség. Határon átnyúló szisztematikus termékfejlesztés képzés, és piaci kapcsolatépítési szolgáltató centrum létrehozása fontos feladat. <i>Egyéb kapcsolódás: Komárom-Esztergom Megye, RDV ETT</i>		Programok	akciókba bevont érintettek száma (fő) Helyi termelői piacok száma (db) Helyi termékeket előállítók száma (db) Teremtett új munkahelyek száma (fő)
Duna menti nemzeti parkok szövetsége	Duna-menti védett területek együttműködése, a védett területek nemzetközi hálózatának kialakítása, a természeti örökségek megőrzésére transznacionális stratégiák kidolgozása és alkalmazása a Duna mentén, hogy olyan nemzetközi tevékenységek valósuljanak meg, amelyek elérése meghaladná az egyes védett területek önálló erejét.	A program során lehetőség nyílik a tapasztalatok és a tudás kicserélésére, közös természetvédelmi kezelési tervek és védelmi intézkedések kidolgozására, ezek megvalósítására, valamint a közvélemény figyelmének felhívására közös Duna-menti természeti örökségeinkre. A program külső hatásaként, köszönhetően a közös PR kezdeményezéseknek és a nemzetközi jelentőségű kérdéseket megvitató konferenciáknak, nemzetközi szinten is erősödni fog a Duna-menti védett területek összhangja.	PA6	VEKOP, KEHOP, Európai Területi Együttműködési Programok, LIFE	Elkészült dokumentumok (tervek, intézkedés) száma (db) Megvalósult természetvédelmi beavatkozások száma (db)

3.2.4. Környezetipari és energetikai fejlesztések a DRS keretében

Pest megye a térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása, a lokális- és makrotérégi érdekeket kiszolgálni tudó, fenntartható környezet biztosítása érdekében az energiagazdálkodást, a vízgazdálkodást, a közműfejlesztést, valamint a környezetvédelmet a térségi fejlődést szolgáló stratégiai eszközként nevesíti.

A szennyvízelvezetés, -tisztítás, -elhelyezés kérdésének a rendezésében az elmúlt két évtizedben lényeges előrelépések történtek. Ennek ellenére hangsúlyozni kell a hiányosságokat, hisz a nem csatornázott településeken és az ugyan csatornázott, de az egyes közcsatornára nem csatlakozó ingatlanokból Pest megye területén még jelentős mennyiségű szennyvíz szikkad a talajba, amely veszélyezteti a helyi vízbeszerzés lehetőségét, de valamennyi vízbázisból kinyert víz minőségét és a felszíni vizeket is.

Az energiahatékonysági fejlesztés és a megújuló energia növekvő használata az egész térség számára kiemelten fontos. Pest megyében kedvező lehetőségek kínálóznak az energiahatékonyság növelésére. A megújuló energia és az energiahatékonyság tekintetében az energiaszükséglet csökkentésével és az energiatermelés részarányának növelésével az ellátás biztonságossága fokozható.

Javasolt beavatkozási terület V. – Környezetipari és energetikai fejlesztések a DRS keretében

Projekt megnevezése	Projekt célja	Tevékenység leírása	EUDRS kapcsolódás	Finanszírozás	Monitoring mutató
2000 lakós alatti települések szennyvízkezelésének megoldása	A projekt célja a 2000 lakos egyenérték alatti terhelésű kistelepülések szennyvízkezelésének megoldása Pest megye területén, valamint az ezzel kapcsolatos tapasztalatok átadása más magyarországi régiókban és Duna régiós országokban.	Korszerű életkörülmények biztosítása, valamint a környezet védelme azon kistelepüléseken, ahol a szennyvíz elvezetése és kezelése jelenleg egyáltalán nem megoldott, vagy nem megfelelő technológiával történik. Az életkörülmények javításával növelhető a kritikus helyzetben lévő kistelepülések, elnéptelenedő térségek lakosságmegtartó képessége. Hazai fejlesztésű, kombinált technológiákon alapuló rendszerek megvalósítása és elterjesztése az egész Duna régióban, melyek segítségével költséghatékony és környezetbarát módon kezelhető az érintett települések szennyvize.	PA4	VEKOP, KEHOP, Európai Területi Együttműködési Programok, LIFE, EIB	Fejlesztéssel érintett szennyvíztisztító telep száma (db) Fejlesztéssel érintett szennyvíztisztító telep kapacitása (LE) Fejlesztéssel érintett csatornahálózat hossza (fm) Bekötések száma (db)
Belvíz és csapadékvíz elvezető rendszerek felújítása, bővítése	A beavatkozás célja Pest megye területén a belvíz és csapadékvíz által okozta problémák felszámolása, az ehhez szükséges elvezető rendszerek kiépítése	A beavatkozás keretében a belvíz és csapadékvíz által okozta problémák felszámolása céljából számos, az elvezető rendszerek kiépítésével kapcsolatos, fejlesztés valósulna meg Pest megye területén, a legsúlyosabb gondokkal küzdő településeken. <u>A projektek megvalósítói lehetnek:</u> érintett települési önkormányzatok; vízügyi igazgatóságok; befogadók üzemeltetői. Példa projekt 1: A beruházás Szigetszentmárton lakóterülete meglévő csapadékvíz-elvezető rendszerének, azaz vízelvezető árkainak, szikkasztó árkainak, csapadékcatornáinak felújítására, helyreállítására és az iskola melletti új lakóterület csapadékvíz-elvezetése kiépítésére irányul. A meglévő csapadékvíz-elvezető rendszer felújításra szorul. A rendszer hatékonysága növelése, a csapadékvíz károkozás nélküli elvezetése, elszikkasztása érdekében az árkok profilozása, lejtésének helyreállítása, szükség szerint burkolása, a leromlott állapotú átvezetők kiváltása, új szikkasztó bordák kiépítése illetve a felszín alatti csapadékcatorna felújítása szükséges. Jelenleg csak bizonyos helyeken szikkasztó árkokkal rendelkező iskola melletti új lakóterület csapadékvíz-elvezető rendszerének kiépítése halaszthatatlanná vált, mert az árkok nem képesek tartós vagy nagy intenzitású esőzések esetén a csapadékvizet elszikkasztani. Biztonságos megoldást csak a víz területről történő elvezetése jelenthet. A tervek szerint a csapadékvíz-elvezető rendszer vízelvezető árkok, felszín alatti csapadékcatorna, átemelő és a Ráckevei Duna-ágba torkoló nyomóvezeték kiépítésével valósulna meg. Példa projekt 2: Visegrád belterületi vízrendezése. Visegrád belterületi csapadékvíz elvezetési rendszerét, figyelemmel a dunai csatlakozásokra, az árvízvédelemre és a hegyi ingatlanokra fel kell újítani, patakjainak mederrendezését műszakilag és jogilag egyaránt meg kell oldani. Visegrád természeti-domborzati adottságai miatt fokozottan ki van téve a természetes vizek erodáló erejének. Ez nem csak a Duna közelségéből fakad, hanem a hegyi település jellegből, valamint az egyes területeket (pl.: Tamás-hegy) érintő löszös felszíni talajképződmények meglétéből is. Lakó- és közfunkciójú ingatlanokat és vállalkozások telephelyét is érinti a beruházás. Példa projekt 3: Érd és térsége csapadékvíz-elvezető rendszer fejlesztése. Ennek keretében megtörténik a városon és a környező településeken átfolyó természetes vízgyűjtő-vízfolyások rendezése, a szükség szerinti záportározók kialakítása, valamint a változatos domborzati adottságokkal rendelkező területek hiányos csapadékvíz rendszerének kiépítése.	PA5	VEKOP, Európai Területi Együttműködési Programok	Épített/felújított vízelvező árkok, csatornák hossza (fm) Csapadék és belvízkároktól megvédett települések száma (db) Csapadék és belvízkároktól megvédett lakosság száma (fő)

Projekt megnevezése	Projekt célja	Tevékenység leírása	EUDRS kapcsolódás	Finanszírozás	Monitoring mutató
		Példa projekt 4: Belterületi vízelvezetés teljes kiépítése Mogyoród településen a befogadó Mogyoródi patakig, valamint szintén Mogyoród közigazgatási területén víztározó tó kiépítés Fót határában.			
Geotermikus energia hasznosítása	A mélységi geotermikus energia kincsre alapozott geotermikus erőművek építése a cél, mely a helyi hő és energiatermelés megvalósulásával alternatív környezetkímélő és fenntartható megoldást biztosít.	Pest megye geotermikus, jó földtani adottságai több településen is lehetővé teszik a geotermikus energia hasznosítását. A geotermikus energia kitermelésével olyan hőenergia termelő kapacitások hozhatók létre, melyekre ipari vagy mezőgazdasági termelő, és/vagy feldolgozó iparágak telepíthetők. (Gyáli- és Gödöllői kistérség). Mezőgazdasági fejlesztés és munkahelyteremtés: geotermikus erőművek révén a modern üvegházi termelési kultúra térnyerése valósulhat meg. További kapcsolódó iparágak lehetnek: halgazdaságok, élelmiszer feldolgozó központok. Javasolt a Pest Megyei Megújuló Energia Klaszter létrehozása; a klaszter országos és Duna régiós kapcsolatainak kiépítése a vállalkozások és a technológiák áramlásának elősegítése érdekében. Példa projekt 1: Közös megújuló energiával kapcsolatos mintaprojektek létrehozása (középületekkel a fókuszban), különösen a geotermikus energia, napenergia és biomassza felhasználására és a helyi okos hálózatok kiépítésére az energia hatékonyság javítása érdekében. A projekt célcsoportjai a helyi lakosság, közintézmények, helyi önkormányzatok. A projekt kedvezményezettjei a megyei és helyi önkormányzatok. A projekt határon átnyúló együttműködésben, elsősorban az Európai Területi Együttműködési Programok keretéből (szlovák-magyar program, transznacionális programok, inger-regionális program), valósulna meg. Cél a pest megyei vállalkozások részvétele Pest megyén és/vagy az országhatáron túl megvalósuló mintaprojektek megvalósításában.	PA2 (PA8)	VEKOP, KEHOP, Európai Területi Együttműködési Programok	Megépült/tervezett geotermikus erőművek száma (db) Együttműködő, bevont partnerek száma (db)
A biomassza energetikai hasznosítása	A biomassza használatának kiterjesztése. Mindez hozzájárulhat az energia költségek csökkentéséhez, továbbá pedig javítaná a helyi foglalkoztatást is.	Pest megyében a legjelentősebb megújuló energiaforrásnak tekinthető a szilárd biomassza (pellett, brikett, energianövények, települési szilárd hulladék). A biomassza jövőben történő energetikai felhasználásában Pest-megyében továbbra is jelentős potenciál áll rendelkezésre, elsősorban decentralizált, kis-közepes erőművekben történő alkalmazására. A természeti adottságok (mezőgazdaság, erőgazdálkodás, faipar jelenléte) megfelelőek: kis beszállítási távolság. Javasolt a Pest Megyei Bioenergetikai Klaszter létrehozása az integrált mezőgazdasági termékpályák elvével, a biomassza előállítók, elsődleges feldolgozók és a bioenergia-előállítók közötti együttműködés felépítésével. Továbbá javasolt a klaszter országos és Duna régiós kapcsolatainak kiépítése a vállalkozások és a technológiák áramlásának elősegítése érdekében. Példa projekt 1: Közös stratégia és akcióterv kidolgozása, mérési és értékelési rendszer a megújuló energia hasznosítására (pl. biomassza, biogáz, szél, nap, geotermikus) és az energiafelhasználás csökkentése határ menti területeken (pl. virtuális határon átnyúló energia központ hálózat létrehozása). A projekt határon átnyúló együttműködésben valósítható meg elsősorban a szlovák-magyar program keretéből. A projekt célcsoportjai a vállalkozások és a helyi önkormányzatok. A projekt kedvezményezettje lehet egy határon átnyúló együttműködést és koordinációt segítő szervezet, melynek feladata lenne a megújuló energiaforrások használatának összehangolása és a határon átnyúló virtuális energia központ hálózat működtetése.	PA2 (PA8)	VEKOP, KEHOP, Európai Területi Együttműködési Programok	Megépült/tervezett biomassza erőművek száma (db) Együttműködő, bevont partnerek száma (db)
Energiahatékonyság, energiatakarékosság, fenntartható, környezetbarát építkezés	Az épületek és fűtési rendszerek esetében az energiahatékonyság és a megújuló energia felhasználásának ösztönzése, energia-megtakarítást eredményező komplex fejlesztések megvalósulása	Állami illetve önkormányzati tulajdonban lévő közhasznú épületek, távfűtéses lakóépületek komplex energetikai felújítása, innovatív, környezetbarát technológiák kifejlesztése, hasznosítása épületekrekonstruksiós programokon keresztül. Technológiák és jó gyakorlatok terjesztése más Duna régiós országokban, ezzel kapcsolatos határon átnyúló tapasztalatcsere programok indítása vagy Pest megyei vállalkozások ezen programokba való bekapcsolása a más piacokon való érvényesülés elősegítése érdekében.	PA2	VEKOP, KEHOP, Európai Területi Együttműködési Programok	Energetikai célú épületekrekonstruksiós programok száma (db) Elért energia-megtakarítás (TJ)

3.2.5. Pest megye fejlődési lehetőségei a DRS intézményrendszeréhez való kapcsolódás terén

Pest megye, mint a Duna régió földrajzi centrumtérsege fontos szerepet játszhat a megye, Magyarország és a makrorégió szempontjából fontos ügyek előre vitelében és a DRS megvalósításában. A PDS által javasolt beavatkozások megvalósítása és a finanszírozás elősegítése megkívánja a megye hatékony érdekképviselését a DRS keretein belül, mind a nemezi, mind pedig a nemzetközi koordinációért és végrehatásért felelős szereplők viszonylatában. Javasolt továbbá az együttműködés kialakítása más DRS-hez szorosan kapcsolódó, vagy kapcsolódni kívánó, hazai és határon túli térségekkel is az egységes és összehangolt DRS irányába történő fellépés céljából, a hatékonyság növelése és az együttműködésből eredő fejlődési potenciál kiaknázása érdekében.

Javasolt beavatkozási terület VI. – Intézményi kapcsolatok erősítése a DRS keretében

Projekt megnevezése	Projekt célja	Tevékenység leírása	EUDRS kapcsolódás	Finanszírozás	Monitoring mutató
Kapcsolódás DRS intézmény-rendszeréhez	A beavatkozás célja Pest megye bekapcsolása a DRS kereteibe a PDS keretébe előirányzott beavatkozások hatékony megvalósítása céljából	A PDS hatékony megvalósítása és Pest megye Duna régiós érdekeinek hatékonyabb képviselete érdekében, szükséges Pest megye látható megjelenítése az DRS keretében, DRS mint fejlesztési keret tudatosítása a regionális szereplők között, valamint a szoros együttműködés kialakítása DRS hazai és nemzetközi végrehajtásáért felelős szereplőivel (Prioritás Terület Koordinátorok, Nemzeti Kapcsolttartó Pont, Budapest Duna Kontakt Pont, egyes projektekben érintett intézmények és egyéb partnerek). Biztosítani kell a megyei szintű PDS megvalósítással kapcsolatos menedzsment és monitoring kapacitásokat, valamint a magas szintű irányítás meglétét az ügyek hatékony előre vitele érdekében. Javasolt a szoros kapcsolódás, érdekek egyeztetése és közös fellépés más hasonló Duna menti régiókkal vagy funkcionálisan összefüggő területekkel (pl. szlovák-magyar Duna szakasz, Baja és tőle délre eső Duna menti területek).	PA10 (minden PA)	Saját forrás	Intézményi együttműködések száma (db) Intézményi együttműködésekben érintett szervezetek száma (db)
Határon átnyúló együttműködésekkel kapcsolatos tapasztalatok megosztása a Duna régióban	A projekt célja határon átnyúló együttműködésekkel kapcsolatos tapasztalatok megosztása a Duna menti tagországok között, valamint egy Duna menti települések és funkcionális vonzáskörzetük közti intézményi együttműködés létrehozása	A projekt keretében olyan aktivitásokra kerül sor, amelyek a közép- és délkelet-európai régióban erősíthetik a határon átnyúló együttműködést és az itt élő nemzetek közötti közeledést. A térségben a határok „folyamatos” változása miatt a határon átnyúló együttműködések társadalmi presztízse alacsony. A projekt ezen a helyzeten úgy kíván változtatni, hogy a közös érdekek mentén szerveződő határ menti térségfejlesztés kérdéseit állítja középpontba, és a hétköznapi életet ezekben a periférikus régiókban megkönnyítő kezdeményezésekkel erősíti az ilyen együttműködések elfogadottságát. További átfogó célok: a határ menti zárványok felszámolása, ezáltal versenyképes régiók kialakítása, valamint a közép- és kelet-európai pólusvárosok határon átnyúló vonzáskörzeteinek kialakítása, illetve rehabilitációja.	PA10	Európai Területi Együttműködési Programok	Együttműködések száma (db) Együttműködésekben érintett szervezetek száma (db)

3.3. A PDS finanszírozása és megvalósításának keretei

3.3.1. A PDS által javasolt beavatkozások finanszírozása

A PDS célja olyan fejlesztések azonosítása melyek a Duna Régió Stratégiához kapcsolódóan valósulhatnak meg a 2014-2020-as EU-s költségvetési időszak operatív programjaiból és egyéb rendelkezésre álló finanszírozási forrásokból.

Az Európai Bizottság 2013. április 8-i jelentése az „Európai Unió Duna régióra vonatkozó stratégiájáról”, valamint a 2013. június 27-i jelentése a „makro-regionális stratégiák hozzáadott értékéről” leírja, hogy a DRS megvalósításához a 2014-2020-as fejlesztéspolitikai időszak minden rendelkezésre álló forrását igénybe kell venni, ezeket hatékonyabban, egymással összehangoltabban kell fölhasználni. A vonatkozó kohéziós politikai rendelet tervezetek alapján a Duna Régió Stratégiával való összhang megteremtése fontos igényként jelenik meg a 2014-2020-as EU-s programok tervezése során. A gyakorlatban ez úgy valósul meg, hogy be kell mutatni az egyes Operatív Programok keretében tervezett beavatkozások kapcsolódását a releváns makro-regionális stratégiák célkitűzéseikhez, prioritás területeikhez, illetve a DRS Akciótervben nevesített és egyéb a DRS koordinációs szervei által elfogadott projektekhez.

A DRS prioritás területei által kidolgozott és elfogadott ágazati feladatok mellett makro-regionális stratégiák által támogatott módszertani szempontok is hangsúlyosan megjelennek az Operatív Programokban, ez által hatással vannak ezek tervezésére és a kapcsolódó projektek majdani megvalósítására. A makro-regionális szempontok alapvetően a területi alapú integrált szemlélet, valamint az országhatáron/közigazgatási határokon átnyúló, programok közti együttműködések erősítését irányozzák elő. Továbbá támogatják olyan, az e szempontok érvényesítését segítő, kohéziós politikai végrehajtási eszközök alkalmazását, mint az Európai Területi Társulások és az Integrált Területi Beruházások.

A DRS-hez kapcsolódóan a következő források állnak majd rendelkezésre a PDS által javasolt beavatkozások finanszírozására:

- Hazai programok: Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program (VEKOP), Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP), Emberi Erőforrás Operatív Program (EFOP), Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program (IKOP), Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program, valamint potenciálisan Vidékfejlesztési Program (VP);
- Nemzetközi programok: Szlovák-Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Program, Duna Transznacionális Együttműködési Program, központi brüsszeli programok, mint a Horizon 2020, LIFE+, Intelligent Energy Europe;
- Európai Beruházási Bank (EIB) által rendelkezésre bocsátott projekt előkészítési eszközök, mint az ELENA, JASPERS; Budapest Duna Kontakt Pont; EIB kedvezményes hitelek és garancia (25 millió HUF alatt közvetítő bankokon keresztül vehető igénybe);
- Költségvetési hozzájárulás.

A PDS szempontjából érdemes kiemelten foglalkozni a DRS megvalósítását közvetlenül támogató két eszközzel, a Duna Transznacionális Együttműködési Programmal és a Budapest Duna Kontakt Ponttal (BDKP).

A Dél-kelet Európa Program (SEE Program) utódjaként az új **Duna Transznacionális Program** területe megegyezik a DRS földrajzi kiterjedésével. A Duna Program tervezése jelenleg zajlik szoros együttműködésben a DRS koordinációs szerveivel. Várhatóan a Duna Program a DRS által támogatott több országra kiterjedő stratégiai jelentőségű együttműködési projekteket tud majd finanszírozni. Javasolt vizsgálni Pest megye és egyes térségei kapcsolódását, esetleges kezdeményezőként való fellépését, a DRS által támogatott és potenciálisan Duna Programból is finanszírozható beavatkozások kapcsán.

A **Budapest Duna Kontakt Pont** egy az Európai Beruházási Bank és Magyarország Kormánya által létrehozott nemzetközi szakértőkből (EIB, magyar és egyéb Duna országok) álló szervezet. Célja a DRS-hez kapcsolódó projektek finanszírozásának és megvalósításának elősegítése a rendelkezésre álló EU-s források és fejlesztéspolitikai eszközök, EIB által nyújtott projekt előkészítési eszközök és egyéb finanszírozási lehetőségek (pl. kedvezményes EIB hitelek) viszonylatában.

A PDS, és ezen belül az Ipoly menti beavatkozási terület, megvalósítása szempontjából további lehetőséget nyújt, hogy a 2014-2020-as kohéziós politika kiemelten foglalkozik a hátrányos helyzetű térségek fejlesztésével. Finanszírozási oldalról ez abban nyilvánul meg, hogy minden nemzeti és nemzetközi Operatív Programban be kell mutatni a hozzájárulást a leghátrányosabb helyzetű térségek fejlesztéséhez. A szobi térség szempontjából ez fontos kapcsolódási pontot jelenthet a VEKOP-hoz, a szlovák-magyar együttműködési programhoz, valamint potenciálisan egyéb programokhoz is, mint a GINOP és az EFOP.

EGYÉB LEHETŐSÉGEK:

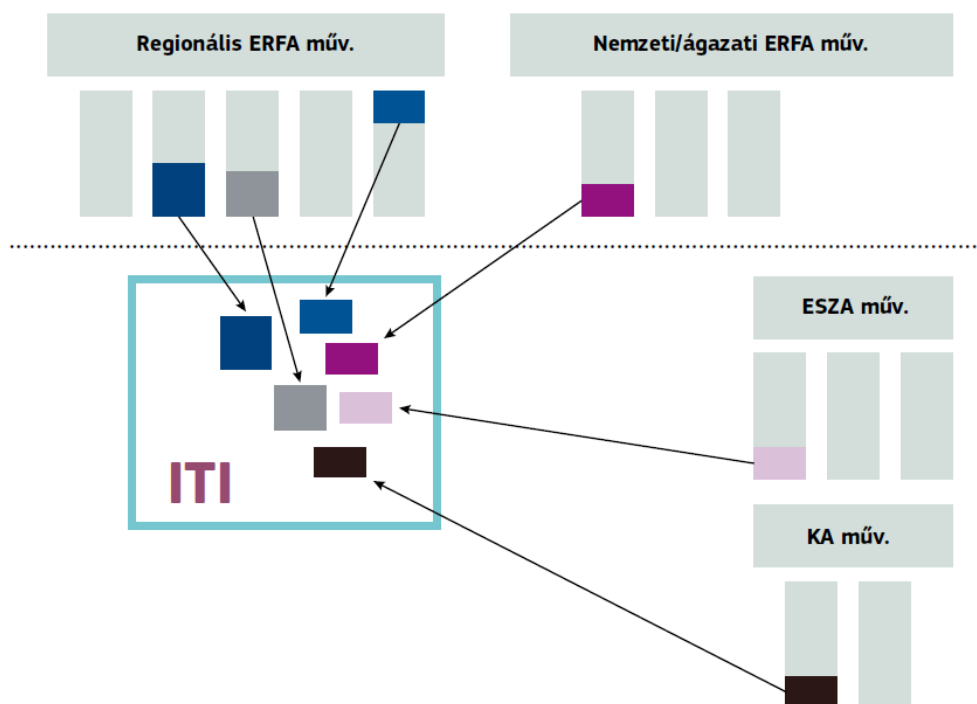
Az Integrált Területi Beruházás (ITB) az Európai Unió kohéziós politikájának új eszköze, amelyet elsőként a 2014-2020 közötti programozási időszakban használhatnak a projektgazdák. Eredetileg a városfejlesztési kezdeményezések összehangolására alkották meg, de az új kohéziós politikát szabályozó rendeletek elkészítése során kiterjesztették a regionális (tehát a konkrét városi szintet meghaladó) integrált beavatkozásokra is.

Az ún. közös (vagy általános) rendelet 99. cikke szerint:

„Amennyiben [...] meghatározott városfejlesztési stratégia vagy más területi stratégia vagy megállapodás alapján integrált megközelítés szükséges egy vagy több operatív program több prioritási tengelyéhez tartozó beruházásokhoz, az intézkedést integrált területi beruházásként (a továbbiakban: ITB) kell végrehajtani.”

Az ITB lényege (az integrált városfejlesztési stratégiákhoz, illetve a leghátrányosabb helyzetű kistérségekben megvalósított fejlesztésekhez hasonlóan), hogy ha egy adott térség fejlesztéséhez több, egymással összefüggő, de ugyanazon operatív program keretében nem támogatható beavatkozásra van szükség, akkor ezeket a beavatkozásokat egy nagyobb projektcsomagba lehet szervezni, és az egyes elemeket egymással párhuzamosan, a folyamat közös menedzselése mellett lehet megvalósítani. Így elkerülhetőek az olyan anomáliák, hogy az ipari parki beruházások pl.

elkészülnek, de az ipari parki bekötő útra nem sikerül pályázni; vagy egy turisztikai látványosság (pl. élménypark) elkészül, de a szállásokat célzó fejlesztésre nem jut pályázati pénz. Az ITB tehát egy olyan kisebb léptékű program, amely több különböző projektet foglal magába, és ezeket több különböző operatív program kiírásaiból vagy egy operatív program több tematikus prioritásához kapcsolódóan lehet megvalósítani.

Forrás: Európai Bizottság: Integrált területi beruházás

17. ábra: Integrált területi beruházás

Garanciát az ITB ugyan nem nyújt a program elemeinek megvalósítására, de nagyon valószínűvé teszi a finanszírozást. Ahogy az idézett 99. cikk 2. bekezdésében olvashatjuk:

„A megfelelő operatív programoknak meg kell határozniuk a tervezett ITB-ket és meg kell állapítaniuk az egyes prioritási tengelyekből az egyes ITB-k számára juttatott indikatív forráselosztást.”

Magyarul, az érintett operatív programoknak valamilyen módon (taxatív vagy indikatív módon) tartalmazniuk kell a tervezett beavatkozásokat, különben nem valósulhat meg az adott projekt a csomagon belül, és így az egész ITB elbukik.

Mindez azt jelenti, hogy az ITB elemei ideális esetben beépülnek az érintett operatív programba, de legalábbis indikatív módon megjelennek abban, ami a finanszírozási oldalt jelentősen erősíti. Az ITB lehetőséget biztosít arra, hogy az egyes programok korlátait (pl. kiválasztott tematikus célkitűzések) a pályázók elkerüljék, és több operatív program felhasználásával valósítsák meg az adott térség fejlődése szempontjából kardinálisnak tekintett komplex beruházásaikat. Ahhoz azonban, hogy az operatív programok tartalmazhassák a vonatkozó beavatkozásokat, a programozás során ezeknek az igényeknek egymással összeegyeztetve kell megjelenniük.

ITB eszköz alkalmazásának lehetősége a PDS egyes beavatkozási területeinek megvalósításában:

Pest megye igen kedvező adottsággal rendelkezik abból a szempontból, hogy a Duna menti és Ipoly menti térségekhez, valamint a KAPU szerep megvalósításához kapcsolódó elképzeléseit, kezdeményezéseit integrált módon, a szinergikus lehetőségeket kihasználva valósítsa meg.

A Dunakanyar, Ráckeve és térsége, KAPU szerep és Ipoly mente beavatkozási területek keretében javasolt beavatkozások önállóan, elszigetelten egymástól nem valósíthatók meg. A makro-regionális stratégia elfogadásának következtében a beavatkozásokhoz kapcsolódó fejlesztési folyamat és ezek koordinációja a nemzetállamok feletti szintre került, ami egyrészt tágabb összefüggésbe (kontextusba) helyezi az egyes projektelképzeléseket, növeli a Dunához kapcsolódó kezdeményezések súlyát, egyben (a makro-regionális stratégiára történő előírt hivatkozás, ahhoz történő illeszkedési kényszer révén) növeli az esélyét a finanszírozásnak is.

A beavatkozási területek integrált megközelítését indokolja a Duna jelenlegi elválasztó szerepe, magának a folyónak és mellékfolyóinak kölcsönös egymástól való függése, ágazati szempontból pedig a feladatok szerteágazó volta. Ezek a feladatok egy bonyolult belső összefüggésrendszert alkotnak melyben az egyik beavatkozásnak alapfeltétele a másik. Egyszerre kell választ adni az ökológiai, gazdasági, területrendezési és turisztikai kihívásokra. Ezek a válaszok pedig nem lehetnek féloldalasak, hiszen minden beavatkozás érinti a másik felet is. Ezen okból kifolyólag az érintett négy PDS beavatkozási területekhez sorolható beavatkozásokat egy integrált „csomagokban” javasolt megvalósítani.

Az új kohéziós politikai rendeletcsomag számos eszközt és innovatív megoldást kínál a hasonló integrált, területi alapú fejlesztési csomagok hatékony megvalósításának elősegítésére, így a már fent ismertetett Integrált Területi Beruházást is.

Az Európa 2020 Stratégiában megfogalmazott célkitűzések kedveznek a gazdaságot fejlesztő, munkahelyeket teremtő, de egyben a környezet állapotát is védő és a klímaváltozásra is reflektáló kezdeményezéseknek. A DRS e mellett különösen is ráirányítja a figyelmet az Európai Unió legnagyobb folyójának és vízgyűjtőjének fejlesztési szükségleteire. Jóllehet az DRS keretében új intézményekről, új finanszírozási háttérrel és új jogszabályi keretéről nincs szó, az érintett 14 államban a fejlesztések igazodási pontja mégis a Stratégia, ráadásul számos további kezdeményezés indult (éppen a stratégiára hivatkozva), konkrétan a Dunára és környező területeire fókuszálva. Az ITB eszköz ilyen formán egyértelműen igazodik a legújabb uniós elvárásokhoz és fejlesztési trendekhez, amelyeket az operatív programoknak is tükrözniük kell.

A PDS által javasolt beavatkozási területek (projekt csomagok) területi és ágazati, továbbá forrásoldali értelemben is integrált elemeket tartalmaznak, vagyis egy szorosan összefüggő projektszövegről beszélhetünk. A Duna ökológiai táji és környezeti értékeinek megőrzésén, felelős használatán nyugvó beavatkozások mellé erős kapcsolódással fűződnek fel a térség helyi értékeire alapozó vidékfejlesztési, turisztikai célú elemek, kiegészülve a fenntartható közlekedési és kulturális projektekkel, valamint a gazdaságfejlesztéssel, beruházás ösztönzéssel és a vállalkozások versenyképességének javításával. Az integrált projekt csomagok építőkövei egymás hatását fokozva, megalapozva kapcsolódnak össze. Azonban míg a különálló beavatkozások esetében elképzelhető a rendszer működése egy-egy projekt megvalósulásának elmaradása esetén is, egy integrált beruházás egyik láncszem nélkül sem válthatja be a hozzá fűzött reményeket.

Az ITB megvalósítása hasonlít egy operatív program megvalósításához: előzetesen meghatározott eljárásrendje, monitoring rendszere, kötelezően vállalt indikátorai vannak, és ezek teljesülését egy gesztor szervezetnek kell vállalnia. Ezért az ITB elemeit egyenként és magát a programirányítási modellt is részletesen ki kell dolgozni. Az ITB összeállítását megelőzően szükséges egy stakeholder-analízist végezni, és magának a beruházási dokumentumoknak az összeállításába is be kell vonni a végrehajtásban érdekelt szereplőket.

Jelen dokumentum csak, mint lehetséges, kohéziós politika által támogatott, finanszírozási és megvalósítási eszköz foglalkozik az ITB-vel. Az ITB eszköz alkalmazásának szükségességét és indokoltságát külön elemzés és egyeztetések keretében javasolt vizsgálni.

3.3.2. PDS megvalósításának keretei

A PDS hatékony megvalósítása és Pest megye Duna régiós érdekeinek hatékonyabb képviselete érdekében, szükséges Pest megye látható megjelenítése az DRS keretében, DRS mint fejlesztési keret tudatosítása a regionális szereplők között, valamint a szoros együttműködés kialakítása DRS hazai és nemzetközi végrehajtásáért felelős szereplőivel (Prioritás Terület Koordinátorok, Nemzeti Kapcsolttartó Pont, Budapest Duna Kontakt Pont, egyes projektekben érintett hazai és külföldi intézmények és egyéb partnerek). Biztosítani kell a megyei szintű, PDS megvalósítással kapcsolatos, menedzsment és monitoring kapacitásokat, valamint a magas szintű irányítást és politikai beágyazottságot az ügyek hatékony előbbre vitele érdekében. Javasolt kialakítani az együttműködési mechanizmust más hasonló Duna menti régiókkal vagy funkcionálisan összefüggő területekkel is (szlovák-magyar Duna szakasz, Baja és tőle délre eső Duna menti területek, egyéb hasonló Duna régiós területek és városi régiók).

Az Integrált Területi Beruházás eszköz alkalmazása esetén külön szükséges vizsgálni az érintett beavatkozási területek megvalósításának és finanszírozásának kereteit.

A Dunakanyar integrált fejlesztése, valamint az Ipoly mente integrált fejlesztése beavatkozási területek kapcsán javasolt vizsgálni egy közös, a Dunakanyar Komárom-Esztergom megyei és szlovákiai érintett településeinek bevonásával, egy közös menedzsment szerv felállítását. Ezt a funkciót betölthetné a Dunakanyar Térségi Fejlesztési Tanács is, szoros együttműködésben az Ister-Granum EGTC-vel a határon átnyúló vonatkozású kérdések kapcsán, melynek elsődleges feladatai az integrált fejlesztési programok megvalósításának koordinációja, projekt partnerek és érintett felek bevonása, a szükséges források rendelkezésre állásának elősegítése, valamint a programok előrehaladásának monitoringja lenne. További fontos feladata lenne a Dunakanyar, mint egységes régió megjelenítése, illetve képviselete a kormányzat(ok), Európai Unió, Duna Stratégia és befektetők viszonylatában.

HIVATKOZÁSJEGYZÉK

A BÖRZSÖNY 2014-2020 KOMPLEX TERÜLETFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA [2013]

A RÁBA-DUNA-VÁG EGTC INTEGRÁLT TERÜLETFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA [2013]

BUDAPEST DUNA MENTI TERÜLETEINEK FEJLESZTÉSI TANULMÁNYTERVE – I. KÖTET.

Forrás:

<http://infoszab.budapest.hu:8080/akl/tva/Tir.aspx?scope=kozgyules&sessionid=6340&agendaitemid=83206>

(Letöltve: 2013.09.25.)

BUDAPEST DUNA MENTI TERÜLETEINEK HASZNOSÍTÁSI KONCEPCIÓJA – II. KÖTET.

Forrás:

<http://infoszab.budapest.hu:8080/akl/tva/Tir.aspx?scope=kozgyules&sessionid=6340&agendaitemid=83206>

(Letöltve: 2013.09.25.)

BUDAPEST ÉS PEST MEGYEI FEJLESZTÉSI ÉS KÉPZÉSI BIZOTTSÁG: Budapest főváros és Pest megye szakképzési-fejlesztési koncepciója *(Budapest, 2013.)*

DUNAKANYAR FENNTARTHATÓ TURIZMUSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA [2006]

Forrás: <http://www.terport.hu/kiemelt-tersegek/duna-mente/dunakanyar-fenntarthato-turizmusfejlesztesi-strategia-0>

(Letöltve: 2013.08.25.)

DATOURWAY PROJEKT – A fenntartható turizmus fejlesztése az Alsó-Ipoly mentén [2011].

Forrás: <http://www.datourway.eu/documents/88-701-9873-ipoly-magyar.pdf>

(Letöltve: 2013.09.25.)

EGYÜTTMŰKÖDÉSI SZÁNDÉKNYILATKOZAT Magyarország Kormánya és a Szlovák Köztársaság Kormánya között *(Budapest, 2013.07.02.)*.

Forrás:

<http://www.kormany.hu/download/f/72/f0000/Magyar-Szlov%C3%A1k%20Korm%C3%A1ny%202013%2007%2002.pdf>

(Letöltve: 2013.09.25.)

EURÓPAI BIZOTTSÁG: A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának az Európai Unió Duna régióra vonatkozó stratégiájáról *(Brüsszel, 2013.04.08.)*

EURÓPAI BIZOTTSÁG: A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának a makro-regionális stratégiák hozzáadott értékéről *(Brüsszel, 2013.06.27.)*

EURÓPAI BIZOTTSÁG: A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az Európai Unió Duna régióra vonatkozó stratégiája *(Brüsszel, 2010.12.08.)*

EURÓPAI BIZOTTSÁG: A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az Európai Unió Duna régióra vonatkozó stratégiája – Cselekvési terv (Brüsszel, 2010.12.08.)

EURÓPAI BIZOTTSÁG: Integrált területi befektetés – Kohéziós politika 2014 és 2020 között

HIRSCHBERG ATTILA – A Magyar Limes Szövetség tájékoztatója [2013]

ISTER-GRANUM VÁLLALKOZÁSI LOGISZTIKAI ÖVEZET: Határon átnyúló integrált területi beruházás – Ex ante értékelés.

Forrás: http://istergranum.eu/iq_itb_hu.pdf

(Letöltve: 2013.07.02.)

MIHÁLFFY KRISZTINA [2013]: A KKK megbízásából készülő kerékpáros projektek. Kerékpáros konferencia, 2013.09.19.

NEMZETGAZDASÁGI MINISZTERIUM: Külgazdasági Stratégia

Forrás: http://www.kormany.hu/download/1/d7/30000/kulgzdasagi_strategia.pdf

(Letöltve: 2013.09.25.)

NEMZETGAZDASÁGI MINISZTERIUM: Wekerle Terv – A magyar gazdaság Kárpát-medencei léptékű növekedési stratégiája

Forrás: <http://www.kormany.hu/download/1/45/a0000/Wekerle%20Terv.pdf>

(Letöltve: 2013.09.25.)

NEMZETGAZDASÁGI MINISZTERIUM ÉS NEMZETGAZDASÁGI TERVEZÉSI HIVATAL: Nemzeti Fejlesztés 2020 - Az Országos Fejlesztési koncepció és az Országos Területfejlesztési koncepció társadalmi egyeztetési változata (Budapest, 2012.10.31.)

Forrás: http://www.nth.gov.hu/files/download_files/504/oftk_tarsadalmi_egyeztetes_1217.pdf

(Letöltve: 2013.07.30.)

NEMZETI DUNAI VÍZI KÖZLEKEDÉSI AKCIÓTERV (vitaanyag) – Produna projekt (2013)

Forrás: http://produna.hu/downloads/ProDuna_Nemzeti_akcioterv_v03_kikuld.pdf

Letöltve: 2013.07.11.

NEMZETI FEJLESZTÉSI MINISZTERIUM: Magyarország Megújuló Energia Hasznosítási Cselekvési Terve 2010-2020 – A 2020-ig terjedő megújuló energiahordozó felhasználás alakulásáról (NCsT)

Forrás: <http://www.umvp.eu/magyarorszag-megujulo-energia-hasznositasi-cselekvesi-terve>

Letöltve: 2013.07.31.

NEMZETI FEJLESZTÉSI MINISZTERIUM: Nemzeti Energiastratégia 2030

Forrás: <http://www.kormany.hu/hu/nemzeti-fejlesztési-miniszterium/klima-es-energiagyellamtitkarsag/hirek/elkeszult-a-nemzeti-energiastrategia-2030-cimu-kiadvany>

Letöltve: 2013.08.05.

NEMZETI KÖRNYEZETVÉDELMI ÉS ENERGIAKÖZPONT NONPROFIT KFT.: Megújuló Technológiák Életciklus Elemzése – Vízenenergia

PEST MEGYE III. KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJA (2009-2013)

PEST MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ I. ÉS II. KÖTET (2013. április) (PMTFK)

PEST MEGYE VESZÉLYELHÁRÍTÁSI KONCEPCIÓJA ÉS FELADATTERVE [2005]

VEZÉR MIHÁLY: Százhalombatta turizmusa

VIDÉKFEJLESZTÉSI MINISZTERIUM: Nemzeti vízstratégia a vízgazdálkodásról, öntözésről és aszálykezelésről (konzultációs vitaanyag) (2013. március)

Forrás:

<http://www.kormany.hu/download/5/9e/c0000/Nemzeti%20V%C3%ADzstrat%C3%A9gia.pdf>

Letöltve: 2013.07.31.

2005. évi LXIV. törvény a Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervéről (BATrT)

<http://dunaregiostrategia.kormany.hu/>

www.gaztranzit.hu

www.kdvvizig.hu

www.ripapannonica.hu

<http://www.termeszetvedelem.hu/helyi-jelentosegu-vedett-termeszeti-teruletek>

www.vilagorokseg.hu

Felelős kiadó: dr. Szűcs Lajos
Felelős szerkesztő: dr. Szép Tibor
ISSN 1217-0402
Pest Megye Önkormányzata 2013/7/5.